

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
โดยใช้ 8S's Supervisory Model

บุญญลักษณ์ พิมพา

ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากคณะศึกษานิเทศก์ผู้ทรงคุณวุฒิ นอกราชการ ที่ให้คำแนะนำปรึกษาและข้อคิดสำคัญ ซึ่งเป็นแบบฉบับที่ดีของการพัฒนางานนิเทศและงานวิจัยทางการศึกษา ช่วยให้การวิจัยเรื่องนี้ดำเนินมาอย่างถูกต้องตามหลักการ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอธิบดีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ และ ศาสตราจารย์สุชาติ ธาดาธำรงเวช) และพระครูปลัดสวัญโพธิคุณ (สมชาย ฐานะวุฑโฒ) ที่กรุณาให้คำสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลและแนวนโยบายในการดูแลช่วยเหลือโรงเรียนให้สืบสานงานอย่างต่อเนื่อง อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ขอขอบคุณผู้เป็นกำลังสำคัญที่ช่วยให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จได้อย่างดีคือผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนดีประจำตำบล ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ข้อมูลที่ได้รับจากทุกฝ่ายล้วนมีคุณค่าต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก ขอขอบคุณคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลที่เป็นผู้ช่วยนักวิจัย และขอบคุณข้าราชการบำนาญ พี่ เพื่อน น้อง ผู้ร่วมงานที่เป็นกำลังใจ ช่วยเหลือสนับสนุนให้การทำวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

ประโยชน์และคุณค่าของงานวิจัยเรื่องนี้ เป็นผลพวงจากการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลที่ปรากฏเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยขอมอบส่วนดีงามที่ได้ปฏิบัตินี้ อุทิศเป็นบุญกุศลให้กับ บิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณ รวมทั้งมอบเป็นพลังให้กับบุคลากรของโรงเรียนและของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จและก้าวหน้าต่อไป

บุญญลักษณ์ พิมพา
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลที่เกิดจากการพัฒนางานโดยใช้ 8S's Supervisory Model 2) ศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล 3) ศึกษาวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในปีงบประมาณ 2560 โดยมีพื้นที่ในการวิจัยครอบคลุม 5 ภูมิภาค ได้แก่ พื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามระบบออนไลน์และชุดเอกสาร

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) ผู้สนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ 275 คน 2) ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้แทนชุมชน และนักเรียน 140 คน และ 3) ผู้ตอบแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูโรงเรียนดีประจำตำบลทุกโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ 19,092 คน ผู้ตอบแบบสอบถามจากชุดเอกสารประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน 446 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 19,953 คน วิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิจัยทั้งเชิงสถิติและเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เกิดจากการพัฒนางานโดยใช้ 8S's Supervisory Model มาตรฐานด้านปัจจัย ได้แก่ บุคลากรมีคุณภาพ และ อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน มาตรฐานด้านกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ และมาตรฐานด้านผลผลิต ได้แก่ โรงเรียนทำมาหากิน และโรงเรียนคุณภาพ

2. ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล มาตรฐานด้านปัจจัย ได้แก่ บุคลากรมีคุณภาพ และวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้เพียงพอมีคุณภาพ มาตรฐานด้านกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และการสร้างโอกาสทางการศึกษา มาตรฐานด้านผลผลิต ได้แก่ นักเรียนเป็นคนเก่ง ข้อเสนอแนะได้แก่ ผู้บริหารต้องสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในโรงเรียนและบุคคลภายนอก และมุ่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ

ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้เกิดกับครูและผู้ปกครอง ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำงานเป็นทีมแบบกัลยาณมิตร บริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สร้างโอกาสทางการศึกษา และใช้กระบวนการนิเทศภายใน

ครูใช้วิธีสอนให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข โดยประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ปลุกฝังค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ จัดการเรียนรู้ใช้สื่อ ICT ส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีสุนทรียภาพ

ศึกษานิเทศก์ ใช้วิธีการนิเทศเป็นคณะในลักษณะการสร้างเครือข่ายการนิเทศ ใช้รูปแบบหรือเทคนิคนิเทศที่หลากหลาย นิเทศหลายช่องทาง จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจ และสร้างความภูมิใจร่วมกัน

ผู้แทนชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ สร้างอาคารเรียน โดยสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวและระดมทุนจากภายนอก เป็นผู้ช่วยสอนงานอาชีพ และเป็นเครือข่ายดูแลความประพฤตินักเรียน

นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทำให้โรงเรียนสะอาด ตั้งใจเรียนให้มีความรู้ สอบได้คะแนนดี เพื่อให้โรงเรียนมีชื่อเสียง ร่วมประชาสัมพันธ์โรงเรียน และหารายได้เข้าโรงเรียน

4. ความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล

ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านปัจจัย ความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบและเทคนิคการนิเทศ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านกระบวนการนิเทศ ความพึงพอใจของผู้แทนชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือโรงเรียนมีผลงานด้านอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”

5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล

โรงเรียนควรพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็น Active Learning พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานทั้ง 15 ตัวชี้วัด และสร้างอัตลักษณ์โรงเรียนดีประจำตำบลให้โดดเด่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีความรู้มีทักษะการบริหารจัดการ และการสอนด้านอาชีพ นิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรพัฒนาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

The Development of Sub - district Good Schools Quality by 8S's Supervisory Model was a research and development, mixed methodology by qualitative and quantitative analysis. The purposes of this research were 1) to study the success of the Sub - district Good Schools resulting from the development of the 8S's Supervisory Model, 2) to study the problems, limitations and suggestion in the Sub - district Good Schools operations, 3) to study how to encourage the implementation of Sub - district Good Schools, and 4) to study the satisfaction of administrators, teachers, supervisors, community representatives and students in the operation of Sub - district Good Schools. This research conducted in year 2017. The areas of this research were covered 5 regions of Thailand, including Northern, North - east, East, Central and Southern areas. Research tools were the focus group discussion, in - depth interviews and questionnaires.

The target group of this research consists of 1) Focus group discussion consisting of school administrators, teachers and supervisors of 275 people. 2) The in - depth interviews consisted of school administrators, teachers, community representatives and students of 140 people, and 3) Online respondents consisted of school administrators, teachers all Sub - district Good Schools, and supervisors of 19,092 people. Respondents for questionnaire sets consisted of school administrators, teachers, supervisors, community representatives and students of 446 people, combined target of 19,953 people. All data was analyzed and presented in both statistical and descriptive.

The results showed that :

1. The success of the Sub - district Good Schools were resulted from the development of the 8S's Supervisory Model. Input factors : quality of personnel, adequate and available building. Process factor : administrative process efficiency. Output factors : schools livelihood and quality school.

2. Problems, limitations and suggestion in the Sub - district Good Schools operations. Input factors : quality of personnel, adequacy and quality of the materials, technology media, resources. Process factors : processes of teaching and learning quality, the way to create educational opportunities. Output factor : smart students. Some respondents suggested that administrators need to build trust confidence and credibility to personnel and others, and focus on the teaching process seriously and continuously.

3. To encourage the implementation of the Sub – district Good Schools success fully.

The school administrators must be committed, create trust to teachers and parents, and work collaboratively with them as teamwork. School management should be based on good governance. Educational opportunities and internal supervision should be done.

The teachers taught their students to behave good, be smart and happy by behaving themselves as good models and conducting 12 core values of Thai people in their daily lives. Using ICT as learning tools, promoting careers in school curriculums, developing classroom and school researches and innovations, and using various learning activities made students skillful and aesthetics.

The supervisors used the supervisory boards and their network supervision, using various technical supervision. They used guidelines for multi - channel communication. Conducted to knowledge sharing and management. To be honor, create morale, inspiring their teachers to feel proud and honorable.

The community representatives participated in school building and landscape development, supported some budget for some buildings. Using private funding, being local wisdom teachers and student support system networking were their supporting.

The students were involved in the maintenance of school environment and keeping their school clean and tidy. To promote their schools to public, they paid attention in studying for higher scores and better achievement. Sometimes they attended some activities to earn some money for their schools too.

4. Satisfaction in the operation of the Sub - district Good Schools.

Satisfaction of school administrators, teachers and supervisors towards the success of the Sub - district Good Schools based on standards and indicators. The highest average factors were input. The of community representatives towards the educational management development of satisfaction towards supervision process, model and supervision techniques were supervision process. The satisfaction Sub - district Good Schools were the school operation. Students were satisfied with the Sub – district Good Schools development. The highest average of their satisfaction was their school career products as “One School, One Career, One Product”

5. Feedback on the operation of the Sub - district Good Schools.

The teachers should develop the classroom action researches and active learning activities to develop the school quality, based on standards and 15 indicators. Creating

an identity for the Sub - district Good Schools is outstanding. The office of educational service areas should develop school personnel by providing teaching methodology and career skills. To supervise and mentor them continually. The Office of the Basic Educational Commission should develop and support the Sub - district Good Schools continually for sustainable development and achievement.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ง
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
คำถามในการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล	9
แนวคิด หลักการในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล	29
กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	85
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	98
ตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย	98
ตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย	99
การวิเคราะห์ (Analysis) หรือการวิจัย ₁ (Research : R ₁)	101
การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development) หรือการพัฒนา ₁ (Development : D ₁)	105
การปฏิบัติการ (Implementing) หรือการวิจัย ₂ (Research : R ₂)	111
การประเมินผล (Evaluating : E) หรือการพัฒนา ₂ (Development : D ₂).....	138
ตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย.....	153

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	154
ตอนที่ 1 สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เกิดจาก การพัฒนาโดยใช้ “8S’s Supervisory Model”	154
ตอนที่ 2 ปัญหา ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล...	187
ตอนที่ 3 วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ..	191
ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลของผู้บริหาร สถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน.....	198
ข้อเสนอแนะจากการสอบถามความพึงพอใจ	213
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	216
สรุปผลการวิจัย	216
อภิปรายผล	230
ข้อเสนอแนะ	242
บรรณานุกรม	244
ภาคผนวก	252
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการหาคุณภาพเอกสาร และผลการวิเคราะห์ข้อมูล	253
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	285
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	308
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาเครื่องมือวิจัย.....	310
ภาคผนวก จ รายชื่อโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายสัมภาษณ์ สถานที่จัดสนทนากลุ่ม วันดำเนินการ ผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย	330
ภาคผนวก ฉ ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูลงานวิจัย และการเผยแพร่ข้อมูลทางเว็บไซต์	332
ภาคผนวก ช แผนภูมิภาพความสำเร็จการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S’s Supervisory Model	339
ประวัติผู้วิจัย	340

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2553 – 2560 จำแนกตาม ระยะการพัฒนา.....	3
2.1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) ชั้น ป.6, ม.3 ปีการศึกษา 2557 จำแนกรายวิชา	43
2.2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) ชั้น ป.6, ม.3 ปีการศึกษา 2558 จำแนกรายวิชา	44
2.3 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) ชั้น ป.6, ม.3 ปีการศึกษา 2559 จำแนกรายวิชา	45
2.4 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ชั้น ป.6, ม.3 ปีการศึกษา 2557 - 2559 จำแนกรายวิชา	46
3.1 การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารงานและการนิเทศของนักการศึกษา	106
3.2 ระยะเวลาดำเนินการและผู้ดำเนินการของ 8S's Supervisory Model	111
3.3 สรุปผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) โรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559	132
3.4 สรุปผลงานสื่อ VTR ประชาสัมพันธ์กระบวนการจัดการเรียนรู้โรงเรียนดี ประจำตำบล	133
3.5 จำนวนกลุ่มเป้าหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดี ประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model” แยกตามประเภทเครื่องมือ.....	150
4.1 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับสภาพ ความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้านปัจจัย จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์.....	163
4.2 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับ สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานด้าน กระบวนการ จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ ศึกษานิเทศก์	164
4.3 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับ สภาพความสำเร็จ ของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้าน ผลผลิต จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์	165

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.4 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ (In - depth Interview) เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จ ของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้านปัจจัยจำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน	179
4.5 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ (In - depth Interview) เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงาน โรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานด้านกระบวนการ จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน	180
4.6 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ (In - depth Interview) เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จ ของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้านผลผลิต จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน	181
4.7 สรุปมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	183
4.8 สรุปมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เป็นปัญหาข้อจำกัดในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	187
4.9 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้านปัจจัย (n = 19,092).....	199
4.10 ระดับความพึงพอใจของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้านกระบวนการ (n =19,092)	201
4.11 ระดับความพึงพอใจของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้านผลผลิต (n =19,092)	203
4.12 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกตามองค์ประกอบของมาตรฐานโดยภาพรวม (n =19,092)	205
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล (n = 306).....	206
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้แทนชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด (n = 40)	209
4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล (n = 100)	211

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 Roadmap การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2553 - 2560	16
2.2 แสดงองค์ประกอบของระบบ	65
2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model	97
3.1 การออกแบบการสอนเชิงระบบ ADDIE Instructional Design Model ของครูส (Kevin Kruse, 2008 :1)	99
3.2 รูปแบบการวิจัยและพัฒนา เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model”	100
3.3 กลยุทธ์การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล	116
3.4 สรุบบรรยากาศพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการ โรงเรียนดีประจำตำบล	129
3.5 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล	152

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	โล่ประกาศเกียรติคุณโรงเรียนต้นแบบ	24
2.2	เว็บไซต์โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล	39
3.1	เอกสารแนวทางการดำเนินงานฯ และการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำ	130
3.2	เอกสารแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกรายภูมิภาค	132
3.3	เอกสารผลการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลเผยแพร่เพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้	135
3.4	ตัวอย่างผลงาน VTR เผยแพร่กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ	136

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนให้มีชีวิตที่สมบูรณ์ การส่งเสริมให้ประชาชนของประเทศได้รับการศึกษาจึงถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่คุ้มค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนในวัยเรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22, 24 และ 26 ได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลัก ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ อีกทั้งด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา และในหมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 66 กำหนดว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ทำ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546 : 13 - 15, 37 - 38)

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

โดยกำหนดสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน 5 ด้าน ได้แก่ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งครูผู้สอนต้องปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข โดยกำหนดคุณภาพผู้เรียนไว้ว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน เข้าใจหลักการเบื้องต้นของการสื่อสารข้อมูลเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ใช้กระบวนการเทคโนโลยีและระดับของเทคโนโลยี เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ และเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ และมีวิธีการหางานทำที่สอดคล้องกับความรู้ความถนัดและความสนใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4 - 7, 206 - 209)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เกิดผลตามหลักสูตร แนวคิดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจึงเป็นความสำคัญสูงสุดในการปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบท ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ได้กำหนดหลักการในการพัฒนาการศึกษาไว้ทั้งด้าน“คุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม” พร้อมทั้งกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 13 -22) ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกายสุขภาพใจที่สมบูรณ์ ห่างไกลยาเสพติด เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะความรู้ ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการนำระบบบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ซึ่งรัฐบาลได้เน้นให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารการศึกษา จึงกำหนดนโยบายให้มีโครงการ“โรงเรียนดีประจำตำบล” ขึ้นในปีงบประมาณ 2553 เพื่อดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อม สามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นศูนย์รวมหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่น ศรัทธา และส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนดังกล่าว โรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อการบริการ และเชื่อมความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล นั่นคือเป็น“โรงเรียนน่าอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 83 - 90)

โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 ถึง 2560 มีโรงเรียนในโครงการจำนวน 6,534 โรงเรียน โดยแบ่งการพัฒนาเป็น 3 ระยะ จำแนกได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1.1 จำนวนโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2553 – 2560 จำแนกตามระยะการพัฒนา

ระยะที่	ปีงบประมาณ	จำนวนโรงเรียน
1	2553	182
	2554	876
2	2555	867
	2556	836
	2557	999
3	2558	1,000
	2559	999
	2560	775
รวม		6,534

ที่มา : ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560 ข : 4

การพัฒนาโรงเรียนในช่วงแรก ปีงบประมาณ 2553 – 2554 มีการพัฒนาโรงเรียนในโครงการตามเป้าหมายโดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนา 7 - 7 - 7 ภายใน 1 ปี โดย 4 เดือนแรก และ 4 เดือนที่ 2 เป็นเป้าหมายการพัฒนาด้านโรงเรียนรวม 14 ประการ และ 4 เดือนสุดท้าย เป็นเป้าหมายการพัฒนาด้านนักเรียน 7 ประการ ต่อมาในช่วงที่สอง ปีงบประมาณ 2555 – 2557 ใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนา 7 - 7 - 7 - 7 โดยเป็นเป้าหมายด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ (วิชาการ) ด้านกระบวนการ (คุณธรรม) และด้านผลผลิต ด้านละ 7 ประการ และในช่วงที่สาม ปีงบประมาณ 2558 – 2560 ใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ได้หลอมรวมมาจาก 2 ช่วงแรก กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 - 5 - 5 โดยจัดเป็นมาตรฐาน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านผลผลิต มีตัวชี้วัดมาตรฐานละ 5 ตัวชี้วัด

การดำเนินโครงการในระยะแรก ได้รับความร่วมมือในการตรวจตราดูแลจากหน่วยงานภายนอก โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ส่งมาตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 (ที่ได้รับงบประมาณปี 2553 และ 2554 ตามลำดับ) จำนวน 40 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนร้อยละ 87.50 ยังไม่สามารถพัฒนางานอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่องได้ตามเป้าหมายของโรงเรียนท่ามาหากิน (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2556 : 2 - 3) และให้ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลให้บรรลุผลตามเป้าหมายหลักของโครงการไว้ดังนี้

1. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนงานอาชีพของโรงเรียน มีศักยภาพความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนท่ามาหากิน มีโอกาสศึกษาดูงานในองค์กรธุรกิจหรือโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนางานอาชีพ เพื่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนางานอาชีพต่าง ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน

2. ควรมอบหมายให้หน่วยงานส่วนกลางและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรพัฒนาองค์กรให้เป็นศูนย์รวมองค์ความรู้ นวัตกรรม และผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งควรสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ระหว่างกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลในด้านการนิเทศและประเมินเพื่อยกระดับขึ้นเป็นโรงเรียนต้นแบบ ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รวบรวมผลการประเมินโรงเรียนต้นแบบในปีที่ผ่านมาตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปีงบประมาณ 2558 พบว่ามีโรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านการประเมินคุณภาพเป็นโรงเรียนต้นแบบ ร้อยละ 59.94 ของโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : ออนไลน์) และจากข้อมูลความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา ที่รับผิดชอบพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในแต่ละภาค เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนประจำตำบลในระยะที่ผ่านมา พบเรื่องที่ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมในส่วนที่ยังบกพร่องในด้านสภาพความพร้อมของโรงเรียนดีประจำตำบล ที่ขาดโอกาสในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ด้านการส่งเสริมงานอาชีพ บุคลากรของโรงเรียนยังต้องการการเติมเต็มเรื่องทักษะและประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ด้านการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาที่ทำการนิเทศได้ไม่ทั่วถึง และมีข้อจำกัดในการประเมินโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล ทำให้มีจำนวนโรงเรียนต้นแบบน้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนด แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลไม่ชัดเจน เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนดีประจำตำบลขาดการกระตุ้นหรือชี้แนะจากส่วนกลางให้เกิดการสร้างและพัฒนาผลงาน (บุญญลักษณ์ พิมพ์, 2558 : 3)

นอกจากนี้ ข้อมูลจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนดีประจำตำบลด้านแนวทางการพัฒนาโรงเรียนพบว่า โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งตัวแทนจากชุมชน วัด และองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ และควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงโดยมีชุมชนเป็นฐาน จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านทุนทรัพย์และการดูแลรักษา ทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ฝึกลักษณะนิสัยผู้เรียนในเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความมีวินัย ความสุภาพ การตรงต่อเวลา และการสร้างคุณธรรมพื้นฐาน (อิติพันธ์ อวนศรี, 2556 : 92) ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการวางแผน กำหนดนโยบาย ขอบข่ายงาน และผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน โดยมีการกำกับติดตามให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง มีการสรุปประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามขั้นตอน และระยะเวลาที่กำหนด ส่วนด้านการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ ใช้สื่อเทคโนโลยี ประกอบกับการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมพัฒนาและศึกษาดูงาน รวมทั้งเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนได้ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดี (ฐานิตย์ เนคมานุรักษ์, 2557 : 72 - 73)

จากนโยบายและความสำคัญของการจัดการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล และปัญหาความต้องการจำเป็น ทั้งด้านการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ด้านผลการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนต้นแบบยังมีจำนวนน้อย และข้อมูลความคิดเห็นในการดำเนินงานของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจากผลการวิจัย ข้อมูลดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลอย่างเร่งด่วน ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลระยะที่ 3 ปีงบประมาณ 2558 - 2560 ผู้วิจัยซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้เร่งขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลให้เกิดประสิทธิผล โดยใช้รูปแบบการพัฒนางานที่มีกระบวนการดำเนินงาน 8 ขั้นตอน ใช้ชื่อว่า “8S's Supervisory Model” ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการได้ จากการดำเนินงานตามรูปแบบและวิธีการในการพัฒนาโรงเรียน ระยะที่ 3 อันเป็นระยะสุดท้ายของโครงการ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model” ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เกิดจากการพัฒนางานโดยใช้ “8S’s Supervisory Model”
2. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล
3. เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน

คำถามในการวิจัย

1. สภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลที่เกิดจากการพัฒนางาน โดยใช้ “8S’s Supervisory Model” เป็นอย่างไร
2. การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลมีปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะอย่างไร
3. วิธีการใดที่ช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ
4. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน มีความพึงพอใจในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลเพียงใด

ความสำคัญของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ “8S’s Supervisory Model” ทำให้ได้ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

1. งานวิจัยเรื่องนี้มีเป้าหมายและกระบวนการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะรัฐมนตรีสั่งคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) และฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ รวมทั้งสนองตอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งทำให้เห็นถึงรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และสร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในอาชีพและวัฒนธรรมไทย
2. ผลการวิจัยทำให้เห็นภาพความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลซึ่งสะท้อนถึงความเป็นโรงเรียนชนบทที่มีคุณภาพ มีการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมงานด้านอาชีพ ช่วยให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน และเห็นช่องทางการประกอบอาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจะสามารถส่งผลถึงการเป็นโรงเรียนทำมาหากินได้ตามเป้าประสงค์ของโครงการ
3. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ได้อยู่ในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล และโรงเรียนสังกัดอื่น สามารถนำแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล ไปใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีทักษะทางสังคมสูงขึ้น ลดปัญหาวิกฤตทางสังคมให้น้อยลง เป็นคนมีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยและสังคมอื่นได้เป็นอย่างดี

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การพัฒนาสังคม และการส่งเสริมเศรษฐกิจ มีเครือข่ายสถานศึกษาที่ช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพที่มีประสิทธิภาพ หน่วยงานดังกล่าวสามารถนำแนวคิดจากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนของแต่ละตำบลให้เข้าโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 6,534 โรงเรียน มีกำหนดการพัฒนาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 ถึง 2560 โดยแบ่งการพัฒนาเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เริ่มต้นพัฒนา (ปีงบประมาณ 2553 - 2554) ระยะที่ 2 พัฒนาสร้างสรรค์ สานต่อแนวคิด (ปีงบประมาณ 2555 - 2557) และระยะที่ 3 สู่ความสำเร็จและยั่งยืน (ปีงบประมาณ 2558 - 2560)

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างมีแผน และต่อเนื่อง ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนบรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในโรงเรียนดีประจำตำบล

สภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง ผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล ในการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ของการพัฒนาระยะที่ 3 “สู่ความสำเร็จและยั่งยืน” ปีงบประมาณ 2558 - 2560

มาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง มาตรฐานในการพัฒนาและประเมินการดำเนินงานของโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านละ 5 ตัวชี้วัด รวม 15 ตัวชี้วัด

8S's Supervisory Model หมายถึง รูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ที่ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 8 ขั้นตอน ได้แก่

Scan : ตรวจสอบสภาพปัจจุบันและปัญหา

Standards : ศึกษาข้อมูลมาตรฐาน

Set Strategies : กำหนดกลยุทธ์การทำงาน

Start to Implement : ปฏิบัติตามกระบวนการที่วางไว้

Support : สนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน

Summarize : สรุปรวมผลงานที่ทำได้

Share and Admiring : แลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงรุกกำลังใจ

Sustainable Development : พัฒนาก้าวไกลให้ยั่งยืน

รูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศ หมายถึง แนวทางการดำเนินงานที่มีการจัดระบบและกระบวนการ ให้การนิเทศมีความก้าวหน้าและเกิดประสิทธิผล

การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง การดำเนินงานให้เกิดการวางแผนจัดระเบียบ ควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ประสานงาน และติดตามประเมินผล ทำให้การดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมาย

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลการวิจัยทำให้ทราบข้อมูลที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา ดังต่อไปนี้

ด้านผลผลิต (output)

1. ทำให้ทราบถึงสภาพความสำเร็จ สภาพปัญหา และข้อจำกัดในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ทางด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนทั่วไป
3. ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน ในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านมา
4. ได้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล

ด้านผลลัพธ์ (outcome)

5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ชนบท เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การออกแบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้รูปแบบการพัฒนางานที่เป็นระบบสำหรับใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ
7. โรงเรียนดีประจำตำบล และเครือข่ายการมีส่วนร่วมในชุมชน ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินงาน และวางแผนพัฒนางานของโรงเรียนให้เกิดความก้าวหน้าและยั่งยืนต่อไป

ด้านผลกระทบ (impact)

8. นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนดีประจำตำบลจะได้รับ การปลูกฝังด้านคุณธรรม การสร้างค่านิยมทางด้านการสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อมุ่งสู่การประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ ควบคู่กับการแสวงหาความรู้ในอนาคต
9. นักเรียนส่วนใหญ่ที่ผ่านการศึกษาจากโรงเรียนดีประจำตำบล เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีทิศทางในการก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ ควบคู่กับการศึกษาด้านอาชีพ มากกว่าการศึกษาต่อระดับสูง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลโดยใช้ 8S’s Supervisory Model” มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
 - 1.1 หลักการในการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล
 - 1.2 การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามนโยบายของรัฐบาลปี 2553-2560
 - 1.3 การจัดการศึกษาโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามแนวคิดของผู้บริหารระดับนโยบาย
2. แนวคิด หลักการในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
 - 2.1 การนิเทศการศึกษากับการขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของไทย
 - 2.3 การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน
 - 2.4 การปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม
 - 2.5 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัย
 - 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ
3. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
 - 3.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579
 - 3.3 แผนพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564
 - 3.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564)
 - 3.5 นโยบายรัฐบาล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

1. หลักการในการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล

โรงเรียนดีประจำตำบลได้รับการพัฒนา โดยใช้หลักการตามแนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ ดังนี้ (ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559ก : 9 - 11)

1.1 การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และนโยบายการจัดการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด คุณธรรมของเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพ

ของการทำงาน การมีรายได้ และการพึ่งตนเองในที่สุด โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล มีวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการที่มุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพ ดังนี้

1.1.1 เพื่อพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบทให้เป็น “โรงเรียนคุณภาพ” มีความพร้อมและความเข้มแข็งทั้งทางด้านวิชาการ อาชีพ และการพัฒนาสุขภาพอนามัย สามารถให้บริการการศึกษาแก่นักเรียนอย่างมีคุณภาพ เป็นศูนย์พัฒนาครูสำหรับโรงเรียนต่างๆที่อยู่ใกล้เคียงและมีกิจกรรมบริการชุมชน

1.1.2 เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียนในท้องถิ่นชนบท

1.1.3 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปสู่ความเข้มแข็งของโรงเรียนและรองรับการกระจายอำนาจ

การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานตลอดโครงการไว้เป็น 3 ระยะ สำหรับการดำเนินงานระยะที่ 3 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สนองต่อนโยบายด้านการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2559 รวม 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2) การเร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษาให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท รวมถึงเด็กพิการ และด้อยโอกาส มีความรู้และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่กันไป โดยเฉพาะทักษะการอ่าน การเขียน และการคิด เพื่อให้มีความพร้อมเข้าสู่การศึกษาระดับสูงและโลกของการทำงาน ข้อ 3) การเร่งปรับระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีการประสานสัมพันธ์กับเนื้อหา ทักษะ และกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยมาตรฐานและการประเมินหลักสูตรและการสอน การพัฒนาทางวิชาชีพ สภาพแวดล้อม การเรียนรู้ และข้อ 11) การทุ่มเทมาตรการเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ได้คุณภาพเพื่อไม่ให้ผู้เรียนต้องเสียโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 2 - 3) และจากยุทธศาสตร์ที่ 2 กลยุทธ์การเพิ่มโอกาสเข้าถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ข้อ 1.1 - 1.2 ได้มุ่งเน้นให้ 1) สนับสนุนโรงเรียนดีมีคุณภาพตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ชุมชนและบริบทของพื้นที่ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้เป็นโรงเรียนที่มีรูปแบบการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และมุ่งสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย ให้ครอบคลุมทุกตำบล และ 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการศึกษาวิชาชีพ ทั้งที่จัดเองและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อเป็นการส่งเสริมการมีงานทำและเป็นช่องทางในการเลือกประกอบอาชีพของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 5 - 6)

นอกจากนี้ยังได้กำหนดแผนการดำเนินงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานอาชีพไว้ในข้อ 4) คือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อให้นักเรียนมีอาชีพ (Career) ในแต่ละช่วงชั้น กล่าวคือ นักเรียนชั้น ป.1 - 3 ควรได้รู้จักกับอาชีพต่าง ๆ ชั้น ป.4 - 6 เน้นการสร้างนิสัยการทำงานที่พึงประสงค์ ชั้น ม.1 - 3 จัดการศึกษาให้นักเรียนค้นหาอาชีพตามความต้องการของตนเองและมีโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาพของงานและการฝึกทักษะอาชีพเบื้องต้น ชั้น ม.4 - 6 นักเรียนควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตอย่างมีความหมายและได้รับการฝึกประสบการณ์ทางอาชีพ โดยกำหนดให้มีหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการมีงานทำ (สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : ออนไลน์) พร้อมทั้ง

สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้ อันจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับคนไทยทุกคน

1.2 ภาพความสำเร็จของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

โรงเรียนน่ายู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

โรงเรียนน่ายู่

- ภาพกายภาพ
- วัฒนธรรมองค์กร
- โรงเรียนสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย (Clean / Green / Safe) และมีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการ สื่อ วัสดุอุปกรณ์เพียงพอ และมีระบบการใช้อย่างคุ้มค่า
- มีวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพและมิตรภาพที่ส่งผลต่อการทำงาน การเรียนรู้ และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ครูดี

- ผู้บริหาร
- ครูเพียงพอ
- ครูเปลี่ยนแปลง
- ครูสอนดี
- ครูสอนจริง
- ผู้บริหารยึดหลักประสานพลัง สร้างสรรค์สร้างศรัทธา มุ่งพัฒนาวิชาการ
- ครู มีจำนวนเพียงพอและสอนตรงวิชาเอก
- ครู มีความรู้ สร้างความรู้ และพัฒนาความรู้ รักและเอาใจใส่นักเรียน มีเวลาปฏิบัติงานในการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มที่

นักเรียนมีคุณภาพ

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- คุณลักษณะที่พึงประสงค์
- มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักเท่ากับหรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ
- ผ่านการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกข้อ
- เน้นให้นักเรียนมีบุคลิกภาพที่แจ่มใส ยิ้ม ไหว้ ทักทายกัน

ชุมชนร่วมใจ

- MOU
- ร่วมพัฒนา
- ร่วมภาคภูมิใจ
- มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันกับชุมชน
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายต่างๆ
- โรงเรียน ชุมชน ร่วมพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพของตำบล
- โรงเรียนเป็นความภาคภูมิใจของสังคม

ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

- ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน
- บริการชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
- ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการประชุมสัมมนา
- มีห้องสมุดที่มีคุณภาพสำหรับให้บริการแก่ชุมชน
- มีห้องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย สามารถให้บริการแก่ชุมชนได้
- มีศูนย์กีฬาที่ชุมชนสามารถมาใช้ประโยชน์ได้

1.3 ภาพลักษณ์ของโรงเรียนดีประจำตำบล

โรงเรียนดีประจำตำบลต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ ตามภาพความสำเร็จของโครงการ โดยกำหนดคุณลักษณะ หรือ “ภาพลักษณ์” ของโรงเรียน ดังนี้

1.3.1 โรงเรียนคุณภาพ หมายถึง โรงเรียนที่มีความพร้อมด้านกายภาพสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย เป็นโรงเรียนทำมาหากิน ที่เน้นการพัฒนาพื้นฐานด้านอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน เป็นโรงเรียนของชุมชน ที่มีความร่วมมือกับท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่น ๆ

1.3.2 โรงเรียนมีสัมฤทธิ์ผลเป็นที่ยอมรับ หมายถึง เป็นโรงเรียนที่ผู้ปกครองหรือชุมชนให้การยอมรับ เป็นโรงเรียนที่มีผลงานได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ หรือเป็นแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานอื่น เป็นโรงเรียนได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

1.3.3 นักเรียนเป็นคนดี หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

1.3.4 นักเรียนเป็นคนเก่ง หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับสูง ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศใน 5 กลุ่มสาระหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางด้านอาชีพ หรือมีรายได้ระหว่างเรียน และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์

1.3.5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข หมายถึง นักเรียนมีความเป็นเลิศ เช่น ด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี นักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์ภาพทางกายที่ดี ปลอดภัยและมีความสุข

1.4 กิจกรรมสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน

1.4.1 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเข้มข้น โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น เป็นทักษะพื้นฐานของนักเรียนทุกคน การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงและเน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยการเรียนแบบโครงงาน (Project-Based Learning) หรือการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา (Problem - Based Learning)

1.4.2 พัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนาจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ 1 เครื่องต่อนักเรียน 10 คน มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาดร่มรื่น ปลอดภัย เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ จัดให้มีห้องสมุด 3 ดี มีสระว่ายน้ำหรือศูนย์กีฬา (Sport complex) มีอุปกรณ์ดนตรี กีฬา และศิลปะ สำหรับโรงเรียนรุ่นแรก ส่วนโรงเรียนรุ่นต่อ ๆ มาได้รับงบประมาณสนับสนุนส่วนหนึ่ง

1.4.3 สร้างบุคลากรครูและผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลต้นแบบ ระดับตำบลอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามภาพความสำเร็จที่กำหนดไว้

1.4.4 จัดเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนอื่น เพื่อช่วยเหลือทางวิชาการ ทำให้เกิดระบบการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ใช้ระบบโรงเรียนพี่ดูแลโรงเรียนน้อง

1.4.5 เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้มีความมุ่งมั่นร่วมมือกันสร้างเครือข่าย บ้าน วัด โรงเรียน “บวร” และ บ้าน โรงเรียน มัสยิด “บรม” ตลอดจนการทำ CSR (Corporate Social Responsibility) ของภาคเอกชน

1.4.6 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

1.4.7 พัฒนาระบบนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบโดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหลักในการวางแผนออกติดตามนิเทศและรายงานผลเป็นประจำทุกปี

1.5 กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล มีวิธีการในการขับเคลื่อนโดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาตามมาตรฐานและตัวชี้วัด และแนวทางการขับเคลื่อนคุณภาพ ดังนี้

ระยะที่ 1 ปีงบประมาณ 2553 – 2554 ใช้ยุทธศาสตร์ 7 - 7 - 7 เป็นระยะ “เริ่มต้นพัฒนา” โดยมีเป้าหมายการพัฒนา 3 ช่วงเวลาดังนี้

ช่วง 4 เดือนแรก เป้าหมายด้านปัจจัย (input) 7 ประการ

- 1) มีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เชื่อมั่นว่าทำได้จริง
- 2) มีเป้าหมายพัฒนานักเรียนที่ทุกคนเข้าใจถูกต้องตรงกัน
- 3) มีความสะอาดทุกแห่งที่เกิดจากจิตสำนึกของนักเรียน
- 4) มีบริเวณโดยรอบ ร่มรื่นสวยงามด้วยร่มเงาธรรมชาติ
- 5) มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนบ้าน สีสันสดใส
- 6) มีความปลอดภัย ปลอดภัย เสพติด
- 7) เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและพัฒนา

ช่วง 4 เดือนที่สอง เป้าหมายด้านกระบวนการ (process) 7 ประการ

- 1) มีห้องสมุด 3 ดี มีการจัดกิจกรรมรักการอ่าน นักเรียนได้ใช้ห้องสมุดทุกคน
- 2) มีห้องปฏิบัติการภาษา วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ได้ใช้งานอย่างคุ้มค่า
- 3) มีศูนย์การเรียนรู้ฐานอาชีพที่ครบวงจร สร้างอาชีพ หารายได้ระหว่างเรียน
- 4) เป็นศูนย์กีฬาชุมชนครบวงจร มีสนามกีฬา มีกิจกรรมและการดูแลรักษา
- 5) มีห้องสุขานักเรียนที่สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ
- 6) ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้สื่อเทคโนโลยีทันสมัยในการสอน
- 7) ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับในการเป็นนักพัฒนาและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง

ช่วง 4 เดือนที่สาม เป้าหมายด้านผลผลิต (output) 7 ประการ

- 1) มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น (ชื่อเสียงดี)

2) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเดิมหรือมากกว่าค่าเฉลี่ยสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ไฝ่รู้)

- 3) อ่านคล่อง เขียนคล่อง นับแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ขึ้นไป (ไฝ่เรียน)
- 4) มีความซื่อสัตย์ สุจริต (ไฝ่ดี)
- 5) มีวินัย ยึดมั่นกฎกติกา (มีความเป็นไทย)
- 6) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี (สุขภาพดี)
- 7) ใช้สื่อ เทคโนโลยีได้ รักษานาชีพ (รักษานาชีพ)

ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2554 - 2557 ใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนา 7 - 7 - 7 - 7

เป็นระยะ “พัฒนาสร้างสรรค์ สานต่อแนวคิด” โดยมีเป้าหมายการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่

ด้านปัจจัย (Input) พัฒนาโรงเรียน 7 ประการ

- 1) มีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เชื่อมั่นว่าทำได้จริง
- 2) มีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนที่ทุกคนเข้าใจถูกต้องตรงกัน
- 3) มีความสะอาด เป็นระเบียบ สวยงาม เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคน
- 4) มีบริเวณโดยรอบ ร่มรื่นสวยงามด้วยร่มเงาธรรมชาติ
- 5) มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนบ้าน สีสันสดใส
- 6) มีความปลอดภัย ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข
- 7) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมนิเทศ ประเมินและพัฒนาโรงเรียน

ด้านกระบวนการ (Process) จัดการเรียนรู้ 7 ประการ

- 1) จัดบรรยากาศห้องสมุดเหมือนบ้าน มีหนังสือ สื่อใหม่เพียงพอเหมาะสม
- 2) ปรับปรุงใช้สื่อการเรียนรู้ในห้องปฏิบัติการต่างๆ อย่างคุ้มค่า
- 3) ใช้ศูนย์การเรียนรู้ฐานอาชีพครบวงจร นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน
- 4) เป็นศูนย์กีฬาชุมชนครบวงจร มีสนามกีฬา กิจกรรมดูแลรักษา
- 5) มีห้องสุขาณักรเรียนที่สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ
- 6) ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อเทคโนโลยีทันสมัยในการเรียนรู้
- 7) ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับในการเป็นนักพัฒนาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ด้านกระบวนการ (Process) ปลุกฝังนิสัยนักเรียน 7 ประการ

- 1) ฝึกความมีวินัย
- 2) ฝึกการแสดงความรัก
- 3) ฝึกความอดทน
- 4) ฝึกนิสัยผ่านกิจกรรมชีวิตจริง 6 มิติ จากการมีส่วนร่วมของ “บวร” “บรม”
- 5) ปลุกฝังจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (บ้าน วัด มัสยิด โรงเรียน)
- 6) สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนทำความดีทุกวัน
- 7) ผู้บริหารและครูปฏิบัติตนเป็นต้นแบบที่ดี (กาย วาจา ใจ)

ด้านผลผลิต (Output) 7 ประการ

- 1) ชื่อเสียงโรงเรียนดี
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเดิม หรือเท่ากับ หรือมากกว่าค่าเฉลี่ยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ไม่เรียน)
- 3) อ่านเขียน คิดเลขคล่องชั้น ป.2 และสื่อสารภาษาอาเซียนได้ ชั้น ม.3 (ไม่รู้)
- 4) มีวินัย มีความเคารพ มีความอดทน (ไม่ดี)
- 5) มีจิตอาสาและมีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (รับผิดชอบส่วนรวม)
- 6) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิต (สุขภาพดี)
- 7) ใช้เทคโนโลยีได้ 1 ใช้ภาษาอาเซียนได้ 1 มีงานอาชีพ 1 (ทันโลก)

ระยะที่ 3 ปีงบประมาณ 2558 – 2560 ใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 - 5 - 5

เป็นระยะ “สู่ความสำเร็จและยั่งยืน” มีเป้าหมายการพัฒนา 3 ด้าน 15 ตัวชี้วัด ดังนี้

ด้านปัจจัย จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) บุคลากรมีคุณภาพ
 - 2) แผนพัฒนาคุณภาพ และแผนปฏิบัติการประจำปี เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้
- อย่างเป็นรูปธรรม

- 3) การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ เพียงพอ และมีคุณภาพ
- 5) อาคาร สถานที่ เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน

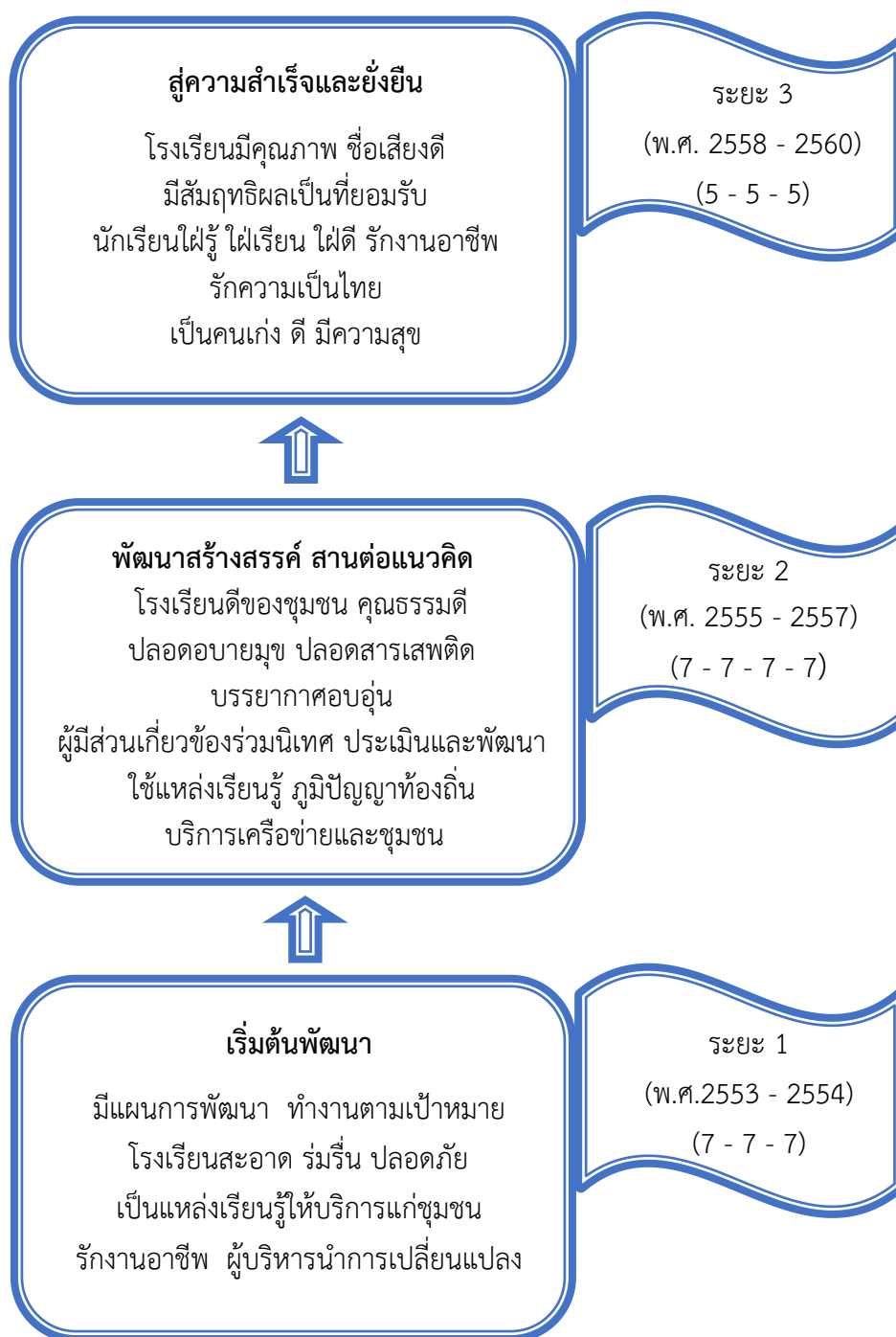
ด้านกระบวนการ จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ
- 2) การสร้างโอกาสทางการศึกษา
- 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ
- 4) กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ
- 5) กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่มีประสิทธิภาพ

ด้านผลผลิต จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) โรงเรียนคุณภาพ
- 2) โรงเรียนทำมาหากิน
- 3) นักเรียนเป็นคนดี
- 4) นักเรียนเป็นคนเก่ง
- 5) นักเรียนเป็นคนมีความสุข

สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 Roadmap การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2553 - 2560

ที่มา : ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. Annual Report Deetambon Project 2016. 2559ข, น.18

1.6 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลมีแนวทางการดำเนินงานที่ประกอบด้วย องค์กรหลัก 3 ระดับ ซึ่งต้องร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และบรรลุผลตามเป้าหมาย เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนด บทบาทหน้าที่และแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้วยการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลของหน่วยงาน แต่ละระดับดังนี้

1.6.1 บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรกำหนดนโยบาย ทิศทาง เป้าหมาย ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการนำมาตรฐานและตัวชี้วัดไปใช้ จึงมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.6.1.1 กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล แนวทางการนิเทศ แนวทางการประเมินโรงเรียน และแนวทางการประเมินคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

1.6.1.2 สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด แนวทางการนิเทศ แนวทางการประเมินโรงเรียน และแนวทางการประเมินคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้รับผิดชอบโรงเรียนดีประจำตำบลของเขตพื้นที่การศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

1.6.1.3 จัดตั้งและจัดสรรงบประมาณสนับสนุน

1.6.1.4 นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล

1.6.1.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการนิเทศโรงเรียน และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบลของทุกเขตพื้นที่การศึกษา แล้วนำข้อมูลมากำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน

1.6.1.6 ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนดีประจำตำบล

1.6.2 บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม จึงมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1.6.2.1 แจ้างจัดสรรงบประมาณ และแนวทางการใช้งบประมาณแก่โรงเรียน

1.6.2.2 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด แนวทางการนิเทศ แนวทางการประเมินโรงเรียน และแนวทางการประเมินคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ แก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง

1.6.2.3 กำหนดแผนการนิเทศ การประเมินโรงเรียน การประเมินคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โรงเรียนดีประจำตำบลในสังกัดให้ครอบคลุมทุกโรงเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนด

1.6.2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินโรงเรียน คณะกรรมการประเมิน คัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โรงเรียนดีประจำตำบลของเขตพื้นที่การศึกษา

1.6.2.5 ดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลแล้วนำมาสรุปผล รายงานและเผยแพร่

1.6.2.6 ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลที่ได้มากำหนดจุดพัฒนาและวางแผนการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน

1.6.3 บทบาทของสถานศึกษา

สถานศึกษา มีหน้าที่ในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนดีประจำตำบล ดังนี้

1.6.3.1 สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมิน โรงเรียนดีประจำตำบล การพัฒนาเพื่อความยั่งยืน การประเมินคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศแก่บุคลากรในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องทุกคน

1.6.3.2 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

1.6.3.3 จัดทำแผนการใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.6.3.4 คณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และโรงเรียนประเมินตนเองตามมาตรฐานและตัวชี้วัด วิเคราะห์ และสรุปผล

1.6.3.5 ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลที่ได้จากคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินตนเองของโรงเรียนมาปรับปรุงแก้ไข และกำหนดจุดพัฒนาร่วมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อเนื่องและยั่งยืน

1.6.3.6 รายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผล รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนต่อหน่วยงานต้นสังกัด

1.7 แนวทางการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นการนิเทศเพื่อให้ปรากฏผลงานทั้งด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด และสามารถนำผลการนิเทศติดตามและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่ จึงควรมีการดำเนินการ โดยคณะกรรมการนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ขององค์กรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ซึ่งแต่ละระดับมีพันธกิจในการดำเนินงาน ดังนี้

1.7.1 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.7.1.1 วางแผนการดำเนินงาน

1) วิเคราะห์ วิจัย จำแนกข้อมูลที่สำคัญสำหรับการนิเทศโรงเรียนดีประจำตำบลทุกโรงเรียน ทั้งด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต

2) จัดลำดับสภาพตามความต้องการจำเป็น เพื่อจัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ทั้งโรงเรียนที่ประเมินแล้วและยังไม่ได้รับการประเมิน โดยระบบทางไกลและทางตรง พร้อมทั้งจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนสู่คุณภาพสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

- 3) จัดทำเครื่องมือการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลสำหรับให้หน่วยงานทุกระดับนำไปใช้ดำเนินงานการนิเทศตามแผน และปฏิทินการนิเทศที่กำหนด
- 4) พัฒนาระบบการรายงานผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ให้หน่วยงานทุกระดับนำไปใช้
- 5) เตรียมการจัดประชุมชี้แจงนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 6) จัดคณะนิเทศ กำหนดบทบาท จัดทำแผน และปฏิทินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความต้องการจำเป็น
- 7) เตรียมจัดตั้งเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมืออาชีพสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

1.7.1.2 ดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

- 1) ประชุมชี้แจงนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนตามความต้องการจำเป็น เป็นการนิเทศทางตรงหรือทางไกล อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- 3) จัดตั้งเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมืออาชีพ สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล
- 4) กำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน โดยแจ้งผลการนิเทศหลายช่องทาง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- 5) ติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมืออาชีพ ของโรงเรียนดีประจำตำบล

1.7.1.3 รายงานผลการดำเนินงาน

- 1) จัดทำรายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผล เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) นำเสนอและเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล (1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์)

1.7.2 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1.7.2.1 วางแผนการดำเนินงาน

- 1) แจ้งให้ทุกโรงเรียนประเมินสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของตนเอง ทั้งโรงเรียนที่ผ่านการประเมินแล้ว และยังไม่ได้รับการประเมิน โดยใช้เครื่องมือตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
- 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ ผลการประเมินสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของทุกโรงเรียน เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลสำหรับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ของแต่ละโรงเรียน

3) แต่งตั้งคณะนิเทศการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อย่างน้อย 5 คน ควรประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบโครงการ

4) จัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล แบบมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

5) เตรียมการประชุมสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหารและบุคลากรโรงเรียน

1.7.2.2 ดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

1) ประชุมสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหาร และบุคลากรโรงเรียน

2) นำเครื่องมือนิเทศที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ มาสร้างความเข้าใจให้แก่คณะนิเทศโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล หรือสร้างเครื่องมือการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเพิ่มเติมตามความต้องการของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามแผนที่กำหนด

4) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถออกแบบ การดำเนินงานตามความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.7.2.3 รายงานผลการดำเนินงาน

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารายงานผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลต่อ หน่วยงานต้นสังกัด ปีละ 1 ครั้ง

2) นำเสนอและเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ของโรงเรียนดีประจำตำบล (1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์)

1.7.3 ระดับสถานศึกษา

1.7.3.1 วางแผนการดำเนินงาน

1) โรงเรียนที่ผ่านการประเมิน

(1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดของ โรงเรียนดีประจำตำบล และศึกษาแนวทางการประเมินคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

(2) โรงเรียนประเมินสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ของตนเอง และนำผลการประเมินของคณะกรรมการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อปรับปรุง แก้ไข และกำหนดทิศทางการพัฒนาความยั่งยืน

(3) วางแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ควรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง

(4) จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลระดับโรงเรียน โดยกำหนดแผนและปฏิทินนิเทศ ที่มีการใช้เครื่องมือการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดให้ และอาจสร้างเพิ่มเติมตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน โดยให้สอดคล้องและครอบคลุมภาระงานของโรงเรียน

(5) ดำเนินการสร้างความเข้าใจให้แก่ครู บุคลากร นักเรียน คณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

2) โรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมิน

(1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด โรงเรียนดีประจำตำบล และศึกษาแนวทางการประเมินคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

(2) โรงเรียนประเมินสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ของตนเอง วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการประเมินเพื่อปรับปรุง แก้ไข และกำหนดทิศทางการพัฒนา ให้บรรลุเป้าหมาย ตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล

(3) วางแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ควรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง

(4) จัดทำคู่มือการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลระดับโรงเรียน โดยกำหนดแผน และปฏิทินนิเทศ ที่มีการใช้เครื่องมือการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดให้ และอาจสร้างเพิ่มเติมตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน โดยให้สอดคล้องและครอบคลุมภาระงานของโรงเรียนดีประจำตำบล

(5) ดำเนินการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลในโรงเรียน ให้แก่ครู บุคลากร นักเรียน คณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.7.3.2 ดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

1) นิเทศภายในโรงเรียน โดยมีรูปแบบที่หลากหลาย ตามคู่มือการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียน แผนนิเทศ และปฏิทินนิเทศตามที่กำหนด

2) แจ้งผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการตามประเด็นการนิเทศให้คณะครู บุคลากร ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

3) จัดทำรายงานผลวิธีปฏิบัติเป็นเลิศของโรงเรียน (1โรงเรียน 1อาชีพ 1ผลิตภัณฑ์) และนำผล ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีอาชีพของโรงเรียนดีประจำตำบล

1.7.3.3 รายงานผลการดำเนินงาน

1) รายงานผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามเครื่องมือการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น ต่อหน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2) รายงานผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนด

3) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบในลักษณะของเอกสาร แผ่นพับหรือผ่านทางเว็บไซต์และหรือสื่อสารมวลชน

2. การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามนโยบายของรัฐบาลปี 2553 - 2560

ระยะที่ 1 ปีงบประมาณ 2553 - 2554

โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2553 โดยนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (15 มกราคม 2553 – 9 สิงหาคม 2554) เริ่มแรกจากโรงเรียน 182 โรงเรียนที่มีความพร้อมใน 75 จังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นไปที่การสร้างและปรับปรุง อาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้างที่จำเป็น เพื่อสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นในชนบทที่ห่างไกล และแก้ไขปัญหาอัตราการจมน้ำเสียชีวิตของเด็กไทยที่ห่างไกลแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ การก่อสร้าง สระว่ายน้ำมาตรฐาน ดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล 8 แห่ง ก่อสร้างอาคารเรียนที่ได้มาตรฐานทดแทนอาคารไม้ที่ชำรุดทรุดโทรม พร้อมสื่ออุปกรณ์ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ สร้างอาคารอเนกประสงค์ ห้องสุขามาตรฐาน ห้องสมุด 3 ดี ศูนย์กีฬาชุมชนครบวงจร (sport complex) ศูนย์การเรียนรู้งานอาชีพครบวงจร พร้อมอุปกรณ์การเกษตร เช่น รถไถพรวนดิน อุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

กลยุทธ์สำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มุ่งพัฒนาด้านปัจจัย (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) โดยได้กำหนดนโยบาย 7 - 7 - 7 เป็นเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานให้กับทุกโรงเรียน มุ่งเน้นไปในบริบทของโรงเรียนทำมาหากิน คือสอนทักษะชีวิต ให้เด็กมีทักษะนิสัยรักการประกอบอาชีพ รักการทำงาน เพื่อฝึกฝนการสร้างรายได้ระหว่างเรียน รักงานรักอาชีพ ตลอดจนการฝึกคิดสร้างสรรค์ ทั้งในด้านศิลปะ ด้านการแสดง ด้านกีฬา ด้านวัฒนธรรม ประเพณีไทยและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ต่อจากนั้นได้ขยายผลไปทุกตำบล ตำบลละ 1 โรงเรียน จนถึงปีงบประมาณ 2555 จำนวนรวมทั้งสิ้น 6,545 โรงเรียน

นอกจากนี้ยังได้สร้างระบบโรงเรียนพี่ดูแลโรงเรียนน้อง โดยให้โรงเรียนในฝันหรือโรงเรียนดีประจำอำเภอ หรือโรงเรียนดีใกล้บ้าน จำนวน 2,500 โรงเรียน เป็นโรงเรียนพี่ ดูแลโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เป็นโรงเรียนน้อง ในอำเภอที่ตั้งอยู่หรือใกล้เคียง อัตราส่วน 1 : 2 - 3 โรงเรียน นักเรียนที่จบจากโรงเรียนดีประจำตำบล จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนพี่เป็นส่วนใหญ่

ในระยะที่ 1 นั้น นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (9 สิงหาคม 2554 – 18 มกราคม 2555) และมีนโยบายเน้นบูรณาการจัดการศึกษากับการมีงานทำในระดับชั้นมัธยมศึกษาเชื่อมต่อกับระดับอุดมศึกษา

ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2555 - 2557

ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ธาดาธำรงเวช เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (18 มกราคม - 27 ตุลาคม 2555) ในระยะนี้โครงการเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนดีศรีตำบล” และได้ต่อยอดนโยบายเดิมที่ทำไว้โดยใช้หลักการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) คือ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการสร้างชุมชนสัมพันธ์แบบ บ้าน วัด โรงเรียน “บวร” หรือ บ้าน วัด มัสยิด “บรม” โดยเพิ่มด้านกระบวนการฝึกนิสัยที่ดี 5 ประการ ใน 5 ห้องชีวิต สร้างวินัยให้ครูและนักเรียนเพิ่มอีก 7 ข้อ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ 7 - 7 - 7 - 7 เป็นเป้าหมายการดำเนินงาน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพทั้งภายในภายนอกโรงเรียน วัด/มัสยิด/โบสถ์ และที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในลักษณะ Green , Clean and Safe ในขณะเดียวกันได้เน้นการใช้งานห้องกิจกรรมต่าง ๆ เช่นห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ศูนย์กีฬาให้คุ้มค่า ใช้วิธีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหาร ครู ผู้นำชุมชน และพระสงฆ์หรือผู้นำศาสนาทุกคนใน 6,545 โรงเรียน

ในระยะที่ 2 นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 2 ท่าน คือ นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา (27 ตุลาคม 2555 – 30 มิถุนายน 2556) และ นายจาตุรนต์ ฉายแสง (30 มิถุนายน 2556 – 27 มิถุนายน 2557) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อนุมัติให้โครงการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินโรงเรียนจากการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียนในฝัน ผู้แทนครู และผู้แทนพระสงฆ์หรือผู้นำศาสนาในแต่ละเขตพื้นที่ ร่วมกันออกติดตามประเมินผลโรงเรียนดีศรีตำบลที่มีความพร้อม ตามยุทธศาสตร์ 7 - 7 - 7 - 7 ถ้าโรงเรียนใดผ่านการประเมิน ได้ทำการมอบโล่ขนาดใหญ่เชิดชูเกียรติประกาศเกียรติคุณให้เป็นโรงเรียนต้นแบบติดหน้าโรงเรียน จนถึงปลายปี 2557 โรงเรียนดีศรีตำบล ได้รับการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบแล้วจำนวน 4,803 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.45

ภาพประกอบ 2.1

โล่ประกาศเกียรติคุณโรงเรียนต้นแบบ

ระยะที่ 3 ปีงบประมาณ 2558 – 2560

ในระยะนี้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) รักษาการทุกตำแหน่ง (22 พฤษภาคม – 30 สิงหาคม 2557) หลังจากนั้นจึงแต่งตั้ง พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย (30 สิงหาคม 2557 – 19 สิงหาคม 2558) พลเอก ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ (19 สิงหาคม 2558 – 5 ธันวาคม 2559) และ นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (15 ธันวาคม 2559 – ปัจจุบัน) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ

ในระยะที่ 3 นี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อนุมัติให้เปลี่ยนชื่อกลับไปเป็น “โรงเรียนดีประจำตำบล” และปรับมาใช้ยุทธศาสตร์ 5 - 5 - 5 ซึ่งหลอมรวมจากยุทธศาสตร์ 7 - 7 - 7 โดยปรับเป็นการพัฒนาอย่างเป็นระบบมี 3 มาตรฐานและ 15 ตัวชี้วัด เป้าหมายการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต

ทั้งนี้ เนื่องจากฐานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนแตกต่างกัน ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณ และเกิดการปรับรัฐบาลหลายครั้ง ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรัฐมนตรีบ่อยครั้ง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโครงการโดยตรงส่งผลให้นโยบายขาดความต่อเนื่อง ขาดเจ้าภาพ ขาดความมั่นใจ พิจารณาได้จากช่วงระยะเวลา 8 ปีของการดำเนินโครงการ มีการปรับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการไปแล้วถึง 8 ท่าน ใน 3 พรรครัฐบาล คือพรรคประชาธิปัตย์ (2 ปี) พรรคไทยรักไทย (3 ปี) และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (3 ปี) เฉลี่ยปีละ 1 ท่าน นอกจากนั้น ข้อมูลจากการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่แตกต่างกันในแต่ละปีงบประมาณ เมื่อเทียบกับปริมาณโรงเรียนที่เพิ่มขึ้น ขาดความเท่าเทียมกัน โรงเรียนจำนวนมากเกินกว่าครั้งที่จัดสรรเข้ามาในระยะหลังเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ในปีงบประมาณ 2560 จึงเห็นได้ว่าโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 9 โรงเรียนถูกยุบไปรวมกับโรงเรียนอื่นเพราะจำนวนเด็กลดลง คงเหลือเพียง 6,534 โรงเรียน

3. การจัดการศึกษาโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามแนวคิดของผู้บริหารระดับนโยบาย

โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในชนบท ที่ดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 ถึง 2560 ผู้บริหารระดับนโยบายที่มีส่วนก่อตั้งและสืบสานโครงการ รวมทั้งผู้แทนพระสงฆ์ที่ร่วมในการดำเนินงาน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล จากการสัมภาษณ์เชิงลึกระหว่างวันที่ 2 -12 กรกฎาคม 2560 สรุปได้ ดังนี้

3.1 นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2553
(สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2560)

ประเด็นแรก : แนวคิดในการกำหนดนโยบายโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

โรงเรียนดีประจำตำบล เป็นนโยบายหลักในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ที่จะอย่างไร้จึงจะให้การศึกษาของประเทศเราตอบโจทย์ในเรื่องการที่จะสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพในโลกอนาคต เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา คือจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตลอดชีวิต การสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพในโลกอนาคต เรียกว่า “พลเมืองรุ่นใหม่” สร้างครูซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้นักเรียนมีคุณภาพ เรียกว่า “ครูยุคใหม่” สร้างสถานศึกษาให้ทันสมัยน่าเรียนน่าอยู่ เรียกว่า “สถานศึกษายุคใหม่” บริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และแก้ไขปัญหาของประเทศ เรียกว่า “การบริหารจัดการยุคใหม่”

ผมได้เสนอขออนุมัติงบประมาณในการจัดตั้งโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ในเดือนกรกฎาคม ปี 2553 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ภายใต้หลักการที่ว่าสร้างโรงเรียนดีประจำตำบลให้เป็นโรงเรียนดีใกล้บ้าน เพื่อ

1) ให้ได้โรงเรียนดีมีมาตรฐานและคุณภาพสูง มีครูครบวิชาเอก มีสถานศึกษาที่เพียงพอพร้อมมีห้องสมุด 3 ดี มีเทคโนโลยีครบครัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสให้กับผู้เรียนในท้องถิ่นชนบทห่างไกล ให้มีสถานศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกันกับโรงเรียนในเมือง สกัดกั้นไม่ให้นักเรียนในชนบทเข้าไปเรียนในเมือง ลดปัญหาการแข่งขันเข้าโรงเรียนดีเด่นดัง นำไปสู่การเรียกเงินกินเปล่า ซึ่งเป็นรอยบาปของการศึกษาไทย

2) ให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำมาหากิน รู้จักอาชีพในท้องถิ่นของตนเอง มีชุมชนคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา

ปัญหาหลักของประเทศไทยในปัจจุบัน คือปัญหาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อคิดเปรียบเทียบกับระดับนานาชาติแล้ว ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และเรามีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากเกินไป ผมให้อัตราส่วนการพัฒนาโรงเรียนระดับต่าง ๆ ทำให้จริงจางเพียง 10,000 โรงเรียน จะพบความจริงว่าสามารถประหยัดงบประมาณ และสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพแน่นอน

1 ตำบล พัฒนา 1 โรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 7,000 โรงเรียน

1 อำเภอ พัฒนา 3 โรงเรียนดีประจำอำเภอ (โรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนดีใกล้บ้าน)
จำนวน 2,500 โรงเรียน

1 จังหวัด พัฒนา 3 - 7 โรงเรียนดีประจำจังหวัด (โรงเรียนมาตรฐานสากล) จำนวน 500 โรงเรียน

ก้าวต่อไปคือ ส่งต่อเด็กกลุ่มที่มีระดับมันสมองเป็นเลิศ ให้มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ระดับภูมิภาค คือ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และโรงเรียนจุฬาภรณฯ ซึ่งมีอยู่ทุกภูมิภาค

นักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งควรส่งต่อไปสู่ระดับอาชีวศึกษา ที่มุ่งเน้นการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อเตรียมกำลังคนที่ดีในอนาคต

ผมตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นมา มีเลขาธิการ กพฐ. รองเลขาธิการ ดร.สมเกียรติ ชอบผล และ ดร.อรรถ มูลคำ เท่าที่ผมจำได้ พร้อมคณะกรรมการ เรียกว่า เป็นชุดม้าเร็ว ที่เร่งดำเนินการตาม Road Map คือ 3 - 4 - 7

3 คือ ภายใน 3 เดือน ประกาศโรงเรียนดีประจำตำบลรุ่นแรก และทำให้ครบทุกตำบลในปีต่อ ๆ ไป

4 คือ ภายใน 4 เดือน บูรณาการด้านบริหารจัดการ เช่น สร้าง Router ศูนย์ Wifi ความเร็วสูง และด้านบุคลากร ให้ครูตามอัตราส่วนของนักเรียน และตรงกับวิชาเอก มีครูภาษาอังกฤษ

7 คือ กลยุทธ์ 7 - 7 - 7 ในการขับเคลื่อนโรงเรียน ตั้งแต่ปัจจัย กระบวนการ และ ผลผลิต

ผมได้กำหนดเชิงนโยบายบูรณาการส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมลงนาม MOU ร่วมกัน คือ กระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกอาชีพ ฝึกการทำมาหากินในพื้นที่ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในท้องถิ่น มีการระดมสรรพกำลังของทุกภาคส่วนเข้ามา รวมทั้งทางสำนักงานพระพุทธศาสนาด้วย คือให้บ้าน วัดและโรงเรียน เข้ามาจัดการศึกษาาร่วมกัน

ประเด็นสอง : นโยบายหรือทิศทางการขับเคลื่อนโรงเรียนดีประจำตำบลในอนาคต

เมื่อรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป นโยบายก็เปลี่ยน จากหลักคิดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำเรื่องโอกาสของผู้เรียน ช่วงหลังเปลี่ยนเป็นโรงเรียนดีศรีตำบลเพื่อเน้นด้านคุณธรรม แต่ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลใด ก็จะต้องกลับมาแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ดีไม่ว่าจะชื่อโรงเรียนประชารัฐหรือโรงเรียนอะไรก็ตามในโลกอนาคตซึ่งเป็นโลกยุคดิจิทัล จำเป็นต้องใช้ฐานของโรงเรียนสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยการสร้างอาชีพการทำมาหากิน การเรียนรู้ภาษาที่มีความจำเป็นสำหรับโลกในอนาคต การสร้างความเป็นพลเมืองดี ปัญหาของประเทศไทยนโยบายจะเปลี่ยนแปลงไปตามการเมืองตลอดเวลา จนผู้ปฏิบัติไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติไปในแนวทางใด

โรงเรียนดีประจำตำบลยังพัฒนาไม่เต็มรูปแบบ สิ่งที่จะต้องทำต่อไป ควรมีงานวิจัยเพื่อสรุปบทเรียนในช่วงที่ผ่านมา ควรร่วมมือกันขับเคลื่อนให้ลูกหลานของเราได้มีโอกาสเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง และเป็นโรงเรียนที่สอนให้เขาเข้าใจวิถีชีวิต คุณธรรม สอดรับกับความเป็นอยู่อย่างแท้จริง และเป็นโรงเรียนมีความทันสมัยมากพอที่จะต่อยอดให้เขาไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นอย่างน้อยต้องประกาศนโยบายชัดเจน ต้องกำหนด Area based ให้กับโรงเรียน ต้องระดมทรัพยากรของทุกภาคส่วนมาช่วยโรงเรียน ต้องเน้นคุณภาพนักเรียน ต้องพัฒนาระบบ IT ให้เด็กค้นคว้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ และโรงเรียนต้องเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ให้กับชุมชน สมกับคำที่ว่า “โรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อสร้างคน สร้างชาติ”

3.2 ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ธาดาธำรงเวช อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

พ.ศ. 2555 (สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2560)

ประเด็นแรก : แนวคิดในการกำหนดนโยบายโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

ผมเห็นว่า นโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตลอดจนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนดีประจำตำบลของท่าน รมว.ชินวรณ์ บุญยเกียรติ ถืออยู่แล้ว ผมเพียงเพิ่มกลยุทธ์อีกส่วนหนึ่งเข้าไปคือการพัฒนาจิตใจโดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน แต่นักเรียนจะได้รับการปลูกฝังได้ต้องดูต้นแบบ นั่นคือครูและผู้บริหาร ตลอดจนสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ชุมชน ในลักษณะบ้าน วัด โรงเรียน “บวร” หรือบ้าน โรงเรียน มัสยิด “บรม” เพื่อสร้างคนดี ควบคู่ไปกับคนเก่ง ยิ่งในโลกของงานอาชีพของโลกในอนาคต คนเก่งมีจำนวนมากแต่คนดีกลับมีจำนวนน้อย ถ้าภาครัฐหรือภาคประชาสังคมจะรับคนเข้าทำงานในองค์กร ต้องอยากได้คนดีเข้ามาทำงาน ยิ่งได้ทั้งคนดีและคนเก่งในคนเดียวกันต้องถือว่าสุดยอด

ผมมองว่า โรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนดีเยี่ยมเป็นเกียรติเป็นศรีกับตำบล จึงใช้ชื่อโครงการว่า “โรงเรียนดี ศรีตำบล” พัฒนาโรงเรียนให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน เน้นการปลูกฝังนิสัยดี 5 อย่างให้กับนักเรียน ครู ผู้บริหารและผู้นำชุมชน ได้แก่

- 1) การรักษาความสะอาด ทั้งในห้องเรียน ห้องพักครู ผู้บริหาร โรงอาหาร บ้านพักครู และบริเวณบ้านและโรงเรียน
- 2) ความตรงต่อเวลา ทั้งตรงเวลาต่อภารกิจประจำวันของตน ตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอน และตรงต่อเวลาในการทำงาน
- 3) ความมีระเบียบเรียบร้อย ตั้งแต่การแต่งกาย กิริยามารยาท การจัดเก็บเครื่องนอน อุปกรณ์การเรียน การสอน เครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนถึงวางรองเท้าให้เป็นระเบียบ
- 4) ความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ ครู มีมารยาทไทย ยิ้มไหว้ทักทายกันทุกวัน

- 5) การมีจิตตั้งมั่น มีสมาธิในการเรียน การทำงาน รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี

วัดกับโรงเรียนและสถาบันทางศาสนาอยู่ร่วมกันมาตั้งแต่โบราณกาล พระสงฆ์แต่ละวัดมีจำนวนลดลง ขนาดวัดเท่าเดิม รั้วโรงเรียนติดกับวัด มัสยิด โบสถ์ ต่างพึ่งพาอาศัยกันจึงต้องสร้าง “บวร” หรือ “บรม” ให้เกื้อกูลกัน นักเรียนและชุมชนร่วมกันเข้าไปช่วยพัฒนาวัด และศาสนสถานให้ร่มรื่น น่าอยู่ เพื่อสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ส่งเสริมการทำบุญทำทานเพื่อพัฒนาหล่อหลอมจิตใจให้อ่อนโยน เยือกเย็น มีศีลมีธรรม ไม่ติดยา ไม่ติดเกม ไม่อยากรู้ อยากลองเรื่องเพศ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รักงานรักอาชีพ รักพ่อแม่ ครอบครัวอบอุ่น โรงเรียนมีบรรยากาศอบอุ่น นักเรียนจะสนใจการเรียนรู้แน่นอน

ประเด็นสอง : นโยบายหรือทิศทางการขับเคลื่อนโรงเรียนดีประจำตำบลในอนาคต

การคัดเลือกตัวแทนโรงเรียนระดับตำบลมาเกือบ 7,000 โรงเรียน และมีโรงเรียนในฝัน โรงเรียนมาตรฐานสากล รวมแล้วได้ 10,000 โรงเรียน ตอนนี้เกินครึ่งหนึ่งกลายเป็นโรงเรียนประชารัฐ ซึ่งก็ไม่แปลกกว่าจะเรียกโรงเรียนอะไร แต่ควรพัฒนาโรงเรียนเหล่านี้ให้เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อน การปฏิรูปคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะจำนวนเด็กลดลงอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนดีศรีตำบล ก็ยุบไปแล้วถึง 9 โรงเรียน

รัฐบาลจะอย่างไรให้โรงเรียนที่เหลืออยู่เป็นโรงเรียนดีใกล้บ้านภายใต้มาตรฐานเดียวกัน บางโรงเรียนเล็กลงไปเรื่อย ๆ ก็ต้องยอมรับว่า ไม่นานก็ต้องนำมารวมกัน รวมทรัพยากร และต้องพัฒนา ควบคู่กันไปทั้งเศรษฐกิจและจิตใจ จะไปทางใดทางหนึ่งไม่ได้ โรงเรียน 10,000 โรงเรียนนี้ เราลงทุน ไปมากแล้ว ดอกผลที่ออกมาก็มีมาก ควรเร่งกำจัดจุดอ่อนและเสริมสร้างจุดแข็งให้เป็นโรงเรียนหลัก ของเขตพื้นที่ต่อไป

3.3 พระครูปลัดสวพัฒนโพธิคุณ (สมชาย ฐานะวุฑฺโฒ) มุมมองในฐานะผู้แทนพระสงฆ์ (สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2560)

ประเด็น : ท่านมีแนวคิดอย่างไรกับการศึกษาไทย และการดำเนินโครงการโรงเรียนดี ประจำตำบล

ข้อเท็จจริง โรงเรียนดีประจำตำบล รัฐบาลทุ่มเททั้งสิ่งปลูกสร้าง ครูและทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมือนกับโรงเรียนดีประจำอำเภอหรือโรงเรียนในฝันและโรงเรียนมาตรฐานสากล คงเป็นไปได้ยาก เพราะโรงเรียนมีปริมาณมากและขนาดของโรงเรียนเล็กกว่ามาก ประกอบกับเด็กที่เก่ง หัวดี ที่พ่อแม่ มีกำลังทรัพย์ ต่างส่งเด็กเหล่านั้นไปในเมืองหมดแล้ว

ความจริงที่ต้องเปลี่ยนแปลง

- 1) ต้องคิดนอกกรอบ โดยอาศัยจุดแข็งที่เป็นโรงเรียนของชุมชนให้ช่วยกันกำกับดูแลเด็ก ต้องทำให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข
- 2) ต้องปรับหลักสูตร ด้วยความหวังดีเราพยายามนำทุกสิ่งทุกอย่างที่เด็กควรรับรู้ไว้ในหลักสูตร ผลที่ตามมาคือเด็กเรียนหนักเกินไป การบ้านเพิ่มมากขึ้นแต่คุณภาพกลับลดลงเมื่อเทียบกับ ประเทศที่มีบริบทเดียวกัน เด็กต้องท่องและจดจำเพื่อนำไปสอบทุกครั้ง สอบเสร็จก็ลืม เด็กที่สมองดี และโดดเด่นเฉพาะตัวเท่านั้นที่ทำได้ดี ถึงเวลาหรือยังที่ต้องผ่าตัดหลักสูตรแบบจริงจัง ยกตัวอย่างเช่น วิชาประวัติศาสตร์ไทย ทำอย่างไรจะเรียนแล้วสนุก ไม่จำเป็นต้องสอนท่องจำทุกยุค ใครชื่ออะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ สมัยนี้หาหนังสือ หาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตอ่านได้เอง แต่ควรหยิบเหตุการณ์สำคัญมาตอนหนึ่ง ให้ทำงานกลุ่มหาข้อมูล คิดวิเคราะห์ จับประเด็น อธิบายเหตุผลแบบ Active Learning ตั้งคำถาม เช่น ทำไมต้องยกทัพมารบกับไทย อะไรคือปัญหา ระบบเศรษฐกิจยุคนี้เป็นอย่างไร ระบบสังคมเขาเป็นอย่างไร การเมืองเขามีปัญหาไหม ให้เปรียบเทียบกลยุทธ์การรบครั้งนั้น ใช้หลัก 5 Why ก็ได้ สอนแบบนี้ได้ทั้ง ความสนุก ความคิด ทำงานกลุ่ม นำเสนอเป็น วาดภาพได้ เป็นการสอนแบบบูรณาการ

3) การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นนโยบายที่ดีเหมาะกับโรงเรียนดีประจำตำบลเพราะปริมาณเด็กน้อย ครูออกไปเยี่ยมบ้านได้ ชาวบ้านรู้จักโรงเรียน การเพิ่มเวลารู้ไปกระตุ้นให้เด็กคิดวิเคราะห์หาข้อมูลเพื่อตอบข้อสงสัยตามความสนใจของเด็ก จะสร้างความสุขในการเรียนรู้ให้เด็ก ควรจัดให้เด็กเรียนรู้เฉพาะความรู้พื้นฐานก็พอ ทุกวันนี้เรายอมรับหรือไม่ว่าตั้งแต่เรียนจบมาไม่ว่าจะเป็นปริญญาตรี โท เอก คนส่วนใหญ่ลืมวิชาความรู้เหล่านั้นหมดแล้ว โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานไม่ตรงวุฒิ ไม่ตรงสาขาวิชาที่เรียนมา

4) การศึกษาไทยล้มเหลว สูญเปล่าเพราะไปเน้นความจำ ถึงเวลาหรือยังที่เราจะหันกลับมาเน้นทักษะการแสวงหาคำตอบ การคิด การจับประเด็น การแสวงหาข้อมูล การสรุปและนำเสนอข้อมูล การร่วมกันทำงานเป็นทีม ทักษะเหล่านี้ไม่ได้เรียนเพราะครูไม่ได้สอน แต่ในชีวิตจริงจำเป็นต้องใช้ตลอดชีวิต

แนวคิดโดยสรุปของอาตมาคือ โรงเรียนดีประจำตำบลควรวิ่งคนละลู่กับโรงเรียนในฝันหรือโรงเรียนมาตรฐานสากล ต้องใช้วิธีเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ เน้นจินตนาการ เน้นการสร้างนวัตกรรมตามระบบเศรษฐกิจ การฝึกเด็กไม่ต้องเร่งรัด รีบร้อน เพราะบ้านกับโรงเรียนไม่ไกลกัน รัฐบาลควรดำเนินโครงการต่อไป เปลี่ยนจุดเน้นจะสำเร็จ การพัฒนาครูเพื่อเลื่อนตำแหน่งทำไมไม่ใช้ผลการเรียนการสอนคือแก่น ส่วนการทำผลงานเพื่อประเมินวิทยฐานะทุกวันนี้ เหมือนเป็นแค่เปลือกและกระพี้เท่านั้น

สรุป ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวคิดและหลักการในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลตามนโยบายของการจัดการศึกษาซึ่งได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ภาพความสำเร็จของโครงการ กลยุทธ์และแนวทางในการขับเคลื่อนโครงการ รวมทั้งการดำเนินโครงการตามนโยบายของรัฐบาล ตั้งแต่ปี 2553 – 2560 และแนวคิดของผู้บริหารระดับนโยบายที่มีต่อการจัดการศึกษาโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งทำให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ชนบท ที่ต้องพัฒนาขึ้นให้เป็นโรงเรียนคุณภาพของวงการการศึกษาต่อไป

แนวคิด หลักการในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ มีความพร้อมและความเข้มแข็งทั้งด้านวิชาการ อาชีพ และการพัฒนาสุขภาพอนามัย เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาสำหรับนักเรียนในชนบท รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชน การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประจำตำบลดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ระยะที่ 1 “เริ่มต้นพัฒนา” และระยะที่ 2 “พัฒนาสร้างสรรค์ สานต่อแนวคิด” จนมาถึงระยะที่ 3 “สู่ความสำเร็จและยั่งยืน” ซึ่งอยู่ในช่วงปีงบประมาณ 2558 - 2560 การขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนต้องเร่งดำเนินการมากขึ้น เพื่อให้การพัฒนางานเป็นไปตามแผนและสนองความต้องการจำเป็นของโรงเรียน ดังนั้นในปีงบประมาณ 2559 หน่วยงานที่รับผิดชอบทุกระดับจึงได้ร่วมกันขับเคลื่อน

กระบวนการพัฒนา จนเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่เห็นเป็นรูปธรรม และเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ โดยดำเนินการบนพื้นฐานแนวคิดและหลักการต่อไปนี้

1. การนิเทศการศึกษากับการขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

1.1 แนวคิดหลักการในการนิเทศการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model เป็นการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนางานของโรงเรียนและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และเสนอเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย ดังนี้

1.1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศเป็นงานสำคัญ ที่ช่วยให้การจัดการศึกษาขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล นักการศึกษาของไทยและของต่างประเทศได้ให้ความหมายที่คล้ายคลึงกันไว้ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2530 : 12) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 3) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการกระตุ้นให้การทำงานประสบผลสำเร็จ โดยผ่านตัวกลางหรือบุคคลอื่น เช่น ครูหรือผู้บริหาร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การศึกษาอีกต่อหนึ่ง หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

มาลินี บุญยรัตพันธุ์ (2559 : 270) กล่าวว่า การนิเทศ (Supervision) เป็นงานที่เกี่ยวข้องกันของบุคคลหลายฝ่ายในการให้ความช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ และการปรับปรุงเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้

โอลิวา (Oliva, 2001 : 8) ให้ความหมายของการนิเทศว่าเป็นการช่วยเหลือครูเป็นพิเศษเพื่อให้ปรับปรุงการเรียนการสอน และคำสำคัญที่บ่งบอกพฤติกรรมที่ปฏิบัติในการนิเทศ คือ การบริการ และการช่วยเหลือ

แอกคีสัน และกอล (Acheson & Gall, 1992 อ้างถึงใน Wiles and Bondi, 2004 : 14) กล่าวว่า การนิเทศเป็นความร่วมมือ เป็นการปฏิสัมพันธ์มากกว่าการชี้นำ เป็นประชาธิปไตยมากกว่าเผด็จการ

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ สรุปได้ว่า การนิเทศหมายถึงกระบวนการในการทำงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้ให้การนิเทศกับผู้รับการนิเทศ ในการที่จะแนะนำ ปรัชญาหรือ ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพการสอนโดยเน้นความร่วมมือกัน ความเป็นประชาธิปไตย และเน้นการบริการช่วยเหลือมากกว่าการบังคับ

1.1.2 ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการนิเทศ

มาลินี บุญยรัตพันธุ์ (2559 : 271 - 273) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

ปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลง การศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การนิเทศจะช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพของครูและผู้เรียน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูให้ครูกำลังใจในการทำงาน การนิเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้ครูมีความรู้ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น การนิเทศจะเป็นการช่วยครูให้มีความรู้ที่ทันสมัย การนิเทศที่ดีจะช่วยแก้ไขปัญหาก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ในการจัดการศึกษา นอกจากนี้การนิเทศจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานทางการศึกษา

1.1.3 กระบวนการของการนิเทศ

กระบวนการ หมายถึง ความเชื่อ รูปแบบ กรอบแนวคิดที่ใช้วิธีการด้านวิทยาศาสตร์เป็นแนวทางในการศึกษา การนิเทศมีหลายรูปแบบซึ่งอาจแบ่งตามประวัติศาสตร์ และการพัฒนาการศึกษาในแต่ละระยะของการศึกษา แบ่งตามลักษณะเด่นของการนิเทศ หรืออาจแบ่งตามปรัชญาของการนิเทศ แฮร์ริส (Harris, 1985 : 79) ได้แบ่งรูปแบบการนิเทศโดยยึดลักษณะเด่นของการนิเทศไว้เป็น 2 ลักษณะ

1) การนิเทศที่เน้นการให้คำแนะนำ (Tractive Supervision) เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศจะให้คำแนะนำ เช่น การประชุม อบรม การปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศนำข้อแนะนำไปปรับปรุงแก้ไข

2) การนิเทศที่เน้นความเป็นพลวัต (Dynamic Supervision) เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศใช้ความคิด นำสิ่งที่ได้จากการคิดไปปฏิบัติเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน แทนเนอร์ และแทนเนอร์ (Tanner and Tanner, 1987 : 12) แบ่งรูปแบบการนิเทศตามลักษณะของปรัชญา และลักษณะของผู้นิเทศไว้ 4 รูปแบบดังนี้

1) การนิเทศแบบตรวจตรา (Inspection Supervision) เป็นการนิเทศแบบดั้งเดิม การนิเทศแบบนี้ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจดูแลการปฏิบัติงานของโรงเรียนแต่ละแห่ง ว่าเป็นไปตามกฎระเบียบที่วางไว้ หรือมอบหมายหรือไม่ เช่น การสอนเป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่

2) การนิเทศแบบให้ผลผลิต (Supervision as Product) การนิเทศแบบนี้เน้นไปที่การผลิตผู้เรียนของสถานศึกษาว่าสามารถผลิตผู้เรียนที่มีความสามารถ มีประสิทธิภาพออกสู่สังคม การนิเทศในลักษณะนี้จะมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบได้

3) การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบนี้เน้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศให้มีความเหมาะสม โดยผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศจะพูดคุยกันเพื่อนำคำแนะนำต่าง ๆ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน

4) การนิเทศเพื่อพัฒนา (Developmental Supervision) การนิเทศแบบนี้เน้นพัฒนาผู้รับการนิเทศ ให้มีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

เมื่อกล่าวถึงรูปแบบการนิเทศแล้วก็ควรจะต้องพูดถึงวิธีการนิเทศตั้งแต่เริ่มมีการนิเทศในการศึกษามีวิธีการนิเทศหลายวิธี วิธีการนิเทศขึ้นอยู่กับแนวคิด ความเชื่อซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัย แนวคิดในการนิเทศที่เป็นที่รู้จัก เช่น วิธีการนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Supervision) ซึ่งรูปแบบการนิเทศนี้มีความเชื่อว่าถ้าบุคคลในองค์กรมีความสุข มีความพึงพอใจ ก็จะทำงานได้ดี ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ มีสิทธิเสรีภาพในการคิด และการปฏิบัติ เน้นการบริหารงานแบบประชาธิปไตย ให้ความสำคัญกับบุคคลมากกว่าผลงาน

1) วิธีการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management Supervision) เป็นวิธีการที่เน้นประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงานโดยผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ มีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน วิธีการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ มีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนแบบวิทยาศาสตร์ ตรวจสอบได้ ผู้นิเทศใช้การตรวจตรามากกว่าการร่วมมือกันทำงาน

2) วิธีการนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Supervision) เป็นวิธีการนิเทศที่มีความเชื่อว่าครูเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีความสำคัญ มีความหมายต่อองค์กร ครูต้องสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ยอมรับตนเอง อุทิศตนเองต่อภาระหน้าที่

3) วิธีการนิเทศแบบมนุษยนิยม (Humanistic Supervision) เป็นวิธีการนิเทศที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์ มีความเชื่อว่าทุกคนมีอิสระที่จะเลือกทำตามที่ตนต้องการด้วยความสามารถของตนเอง

4) วิธีการนิเทศภายในโรงเรียน (School Based Supervision) เป็นวิธีการนิเทศที่ช่วยให้ครูพัฒนาปรับปรุงตนเองและกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายคือพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

นอกจากนี้ปรัชญาการศึกษายังมีความสัมพันธ์กับการนิเทศ ความสัมพันธ์นี้จะนำไปสู่ความเชื่อในการนิเทศได้ ความสัมพันธ์ของการนิเทศกับปรัชญาการศึกษา มีดังนี้คือ

1) ปรัชญาการศึกษาตามแบบของนักสารัตถนิยม (Essentialist Philosophy) กับ การนิเทศ เชื่อว่าผู้นิเทศเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านการสอน มีศักยภาพ มีประสบการณ์สูงกว่าครู (Supervisor High, Teacher Low) ดังนั้นในการนิเทศผู้นิเทศจะต้องแนะนำ ให้ความรู้กับครู ให้ครูปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การนิเทศตามปรัชญานี้เป็นการนิเทศทางตรง (Direct Approach)

2) ปรัชญาการศึกษาตามแบบนักทดลองนิยม (Experimentalist Philosophy) กับ การนิเทศ เชื่อว่าผู้นิเทศและครูเป็นเพื่อนร่วมงานที่มีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน หรือใกล้เคียงกัน (Supervisor Equal, Teacher Equal) ดังนั้นรูปแบบการนิเทศจึงเป็นแบบพึ่งพา (Collaborative Approach)

3) ปรัชญาการศึกษาตามแบบนักอัตถิภาวะนิยม (Existentialist Philosophy) กับ การนิเทศ เชื่อว่าครูควรเป็นผู้ค้นพบ ควรปรับปรุงการสอนด้วยตนเอง ครูเป็นผู้มีประสบการณ์สูงกว่า ผู้นิเทศ (Supervisor Low, Teacher High) ดังนั้นรูปแบบการนิเทศจึงเป็นแบบทางอ้อม (Nondirective Approach)

รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษากับการนิเทศที่กล่าวมาข้างต้น ยังไม่มีรูปแบบใดที่เหมาะสม การใช้การนิเทศรูปแบบใด วิธีใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ผู้นิเทศต้องเลือกใช้ หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

1.1.4 กระบวนการในการนิเทศ (Supervisory Process)

กระบวนการ (process) หมายถึง แนวทางการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมี ขั้นตอน กระบวนการในการนิเทศการสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้งานการนิเทศดำเนินการไปด้วยดี ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้นิเทศจะต้องใช้กระบวนการที่เป็นลำดับขั้นตอน ชัดเจนต่อเนื่อง และมีระเบียบแบบแผน

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2552 : ออนไลน์) ได้อธิบายข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ นิเทศ ไว้ว่า สิ่งสำคัญในการจัดการนิเทศการศึกษาคือจะดำเนินการอย่างไรจึงจะทำให้ประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้ ขั้นตอนในการปฏิบัติงานนิเทศ เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “กระบวนการนิเทศ” เนื่องจากกระบวนการเป็นเทคนิควิธีในการทำงาน ดังนั้น กระบวนการทำงานของแต่ละบุคคลย่อมจะมี ความแตกต่างกันไปบ้าง ในที่นี้จะกล่าวถึงกระบวนการทำงานที่ใช้การดำเนินการนิเทศ 3 ลักษณะ คือ กระบวนการบริหารงานของ แอลเลน (Allen) กระบวนการนิเทศของแฮร์ริส (Harris) และกระบวนการ นิเทศ PIDRE ของสงัด อุทรานันท์ ที่พัฒนาขึ้นสำหรับการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะ

1) กระบวนการบริหารงานของแอลเลน (Louis A. Allen)

โดยความจริงแล้ว แอลเลน (Allen) ไม่ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการ นิเทศการศึกษาโดยเฉพาะ แต่เขาเสนอแนวความคิดสำหรับกระบวนการบริหารงานการศึกษาโดยทั่วไป (Allen, 1975 : 14 – 15 อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิสิกุล, 2552 : ออนไลน์)

กระบวนการบริหารงานของแอลเลน ประกอบด้วย 5 กระบวนการหลัก ซึ่งนิยม เรียกกันง่าย ๆ ว่า “POLCA” โดยย่อมาจากคำศัพท์ต่อไปนี้คือ

P = Planning Processes (กระบวนการวางแผน)

O = Organizing Processes (กระบวนการจัดสายงาน)

L = Leading Processes (กระบวนการนำ)

C = Controlling Processes (กระบวนการควบคุม)

A = Assessing Processes (กระบวนการประเมินผล)

รายละเอียดของแต่ละกระบวนการ มีดังนี้

(1) กระบวนการวางแผน (Planning Processes) หมายถึง การวางแผนปฏิบัติงาน โดยคิดว่าจะทำอย่างไร การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนาวิธีดำเนินงาน การกำหนดงานและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดทำโครงการปฏิบัติงาน

(2) กระบวนการจัดสายงาน (Organizing Processes) หมายถึงการจัดสายงานหรือโครงสร้างขององค์กรเพื่อดำเนินงาน การกำหนดเกณฑ์การทำงาน การจัดหาทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน การกำหนดภารกิจ บทบาทหน้าที่ ตลอดจนการประสานงาน

(3) กระบวนการนำ (Leading Processes) หมายถึง การดำเนินการวินิจัยสั่งการ การคัดเลือกบุคลากร การกระตุ้นให้เกิดการทำงาน การให้คำปรึกษาช่วยเหลือ การให้ขวัญกำลังใจ การให้คำแนะนำการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(4) กระบวนการควบคุม (Controlling Processes) หมายถึง การติดตาม ควบคุมงานโดยการมอบหมายงาน การติดตามช่วยเหลือแก้ไขปรับปรุงให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ ตลอดจนการกำหนดระเบียบการปฏิบัติงาน

(5) กระบวนการประเมินผล (Assessing Processes) หมายถึง การตรวจสอบ ติดตามการปฏิบัติงาน โดยการวัดและประเมินผลงาน

2) กระบวนการนิเทศงานของแฮร์ริส (Ben M. Harris) หนังสือพฤติกรรมทางการนิเทศการศึกษาที่แฮร์ริสพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งที่สอง ในปี ค.ศ. 1975 นั้น แฮร์ริสได้เสนอกระบวนการนิเทศในทัศนะของเขาไว้ 6 ขั้นตอน (Harris, 1975 : 14 - 15, อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล, 2552 : ออนไลน์) ดังนี้คือ

- (1) ประเมินสภาพการทำงาน (Assessing)
- (2) จัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing)
- (3) ออกแบบวิธีการทำงาน (Designing)
- (4) จัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources)
- (5) ประสานงาน (Coordinating)
- (6) นำการทำงาน (Directing)

รายละเอียดของแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

(1) ประเมินสภาพการทำงาน (Assessing) เป็นกระบวนการศึกษาถึงสภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นเพื่อนำมาเป็นตัวกำหนดถึงความต้องการจำเป็น เพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาหรือพิจารณาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ สิ่งเกิดสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน ทบทวนและตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง วัดพฤติกรรมการทำงาน และเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน

(2) จัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ กำหนดทางเลือก และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญของงาน

(3) ออกแบบการทำงาน (Designing) เป็นกระบวนการวางแผน หรือกำหนดโครงการต่าง ๆ ประกอบด้วย การจัดสายงานให้ส่วนประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน หาวิธีการนำทฤษฎีหรือแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน จัดระบบการทำงาน และกำหนดแผนในการทำงาน

(4) จัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) เป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ การจัดสรรทรัพยากรไปให้หน่วยงานต่าง ๆ การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับจุดมุ่งหมายบางประการ และการมอบหมายบุคลากรให้ทำงานในแต่ละโครงการหรือแต่ละเป้าหมาย

(5) ประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคน เวลา วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกทุก ๆ อย่าง เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงบรรลุผลสำเร็จ งานในกระบวนการประสานงานได้แก่ การประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ให้ดำเนินงานไปด้วยกันด้วยความราบรื่น การสร้างความกลมกลืนและความพร้อมเพรียงกัน ปรับการทำงานในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด กำหนดเวลาในการทำงานในแต่ละช่วง และสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น

(6) นำการทำงาน (Directing) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสม อันจะสามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ซึ่งได้แก่ การแต่งตั้งบุคลากร การกำหนดแนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการทำงาน การกำหนดระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับเวลา ปริมาณหรืออัตราเร็วในการทำงาน การแนะนำและปฏิบัติงาน การชี้แจงกระบวนการทำงาน และการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน

กระบวนการนิเทศการศึกษาที่แฮร์ริสกำหนดขึ้นนี้ มีจุดเน้นอยู่ที่การเปลี่ยนแปลง และให้ความสำคัญกับการวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติ แต่ไม่ได้เน้นการควบคุมมากนัก นอกจากนี้ แฮร์ริสยังได้ให้ทัศนะว่ากระบวนการที่เขากำหนดขึ้นมานี้ มีความเหมาะสมกับการนิเทศการสอนมากกว่าอย่างอื่น (Harris, 1975 : 16)

3) กระบวนการนิเทศการศึกษาสำหรับสังคมไทย สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 84 - 88) ได้นำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของต่างประเทศมาใช้และพบว่าสภาพพื้นฐานเกี่ยวกับความเข้าใจในแนวคิดทางการนิเทศสมัยใหม่ของบุคลากรในประเทศไทยยังไม่ดีพอทำให้การดำเนินงานส่งเสริมการนิเทศการศึกษาเกิดขึ้นในโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงได้พยายามพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาซึ่งสะท้อนแนวทางในการปฏิบัติ โดยการกระทำต่อไปนี้

(1) เสนอรูปแบบของการนิเทศในลักษณะของ “กระบวนการ” ซึ่งต้องทำอย่างเป็นขั้นตอนทำเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และไม่มีการหยุดนิ่ง หากยุติกระบวนการเมื่อใดก็ถือว่าได้หยุดการนิเทศเมื่อนั้น

(2) ให้ผู้บริหารการศึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการจัดการจัดนิเทศการศึกษาว่าเป็นงานของผู้บริหารโดยตรง ซึ่งเรียกชื่อย่อของกระบวนการนิเทศการศึกษาว่า “PIDRE”

(3) จากการวิจัยในต่างประเทศ เช่น ฟาวเลอร์-ฟินน์ (Fowler- Finn, 1980) และเฮดเลย์ (Hadley, 1982, อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2552 : ออนไลน์) ได้พบว่าการให้แรงเสริมกำลังใจจะมีส่วนทำให้การนิเทศประสบผลสำเร็จสูงกว่าไม่มีการเสริมแรง

หากจะพิจารณาสภาพการทำงานในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความผูกพันฉันมิตรสูงกว่าสังคมตะวันตก ก็ย่อมจะมีความต้องการแรงเสริมกำลังใจในการทำงานเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงเห็นว่าการเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะทำให้ผู้รับการนิเทศ รวมทั้งผู้ให้การนิเทศมีกำลังใจในปฏิบัติงาน จึงได้จัดให้มีการเสริมแรงหรือการส่งเสริมกำลังใจ (Reinforcement) เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการนิเทศการศึกษาสำหรับการศึกษาสังคมไทย กระบวนการนิเทศการศึกษาดังกล่าวมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning - P)

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (Informing - I)

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติงาน (Doing - D)

ขั้นที่ 4 สร้างเสริมกำลังใจ (Reinforcing - R)

ขั้นที่ 5 ประเมินการนิเทศ (Evaluating - E)

จากรูปแบบกระบวนการนิเทศที่เสนอมานี้ แสดงให้เห็นว่าการนิเทศจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องกันดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning - P) เป็นขั้นที่ผู้บริหารผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นด้วย

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ (Informing - I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องดำเนินงานว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานออกมามีคุณภาพ ขั้นนี้จำเป็นทุกครั้งสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และมีความจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่ยังไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่ถึงขั้นที่พอใจ ซึ่งจำเป็นจะต้องทำการทบทวนให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (Doing - D) ประกอบด้วยงานใน 3 ลักษณะคือ

(1) การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศเป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากดำเนินการในขั้นที่ 2

(2) การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง

(3) การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้บริการสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

ขั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing - R) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขั้นนี้อาจจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กันกับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงาน หรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก็ได้

ขั้นที่ 5 ประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (Evaluating-E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศหากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งอาจจะทำได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำใหม่อีกครั้ง สำหรับกรณีที่ผลงานออกมายังไม่ถึงขั้นที่พอใจหรือดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งหมดสำหรับกรณีการดำเนินงานที่ไม่ได้ผล และถ้าหากพบว่าการประเมินผลประสพผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้ หากจะได้ดำเนินการนิเทศต่อไปก็สามารถทำได้โดยไม่ต้องให้ความรู้ในเรื่องนั้นอีก

การดำเนินการนิเทศตามวัฏจักรนี้จะเป็นอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่ง จนกว่าจะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ หรือพัฒนาผู้รับการนิเทศให้เป็นไปตามต้องการ หากบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายแล้ว ต้องการจะหยุดกระบวนการทำงาน ก็ถือว่ากรณีนี้ได้สิ้นสุดลง ครั้นต้องการเริ่มนิเทศในสิ่งใหม่หรือตั้งเป้าหมายใหม่ ก็จะต้องดำเนินการตั้งแต่เริ่มแรกอีกครั้ง

1.2 การนิเทศเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

การขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลตามแผนงานโครงการให้มีคุณภาพทั้งด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เพื่อให้เกิดผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้กระบวนการนิเทศติดตามของหน่วยงานทุกระดับ ทั้งระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนดีประจำตำบลสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมความสามารถของโรงเรียนในการพัฒนางานอาชีพให้ปรากฏเป็นผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การดำเนินงานนิเทศเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลของหน่วยงานทั้ง 3 ระดับ มีกระบวนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือการวางแผน การดำเนินการนิเทศ การรายงานผล และการเผยแพร่ ดังนี้ (ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559ก : 31 - 46)

1.2.1 การวางแผน

1.2.1.1 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโดยประชุมจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ประชุมชี้แจงการดำเนินงาน แต่งตั้งและประชุมคณะนิเทศขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศจำนวน 982 คน จัดประชุมวางแผนการนิเทศและสร้างเครื่องมือนิเทศระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.1.2 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการจัดประชุมขยายผลการนิเทศ และสร้างทีมงานการนิเทศโรงเรียนดีประจำตำบลระดับเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งวางแผนพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีพ

1.2.1.3 ระดับสถานศึกษา โรงเรียนดีประจำตำบลทุกโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และประชุมวางแผนการนิเทศภายใน กำหนดปฏิทินการนิเทศและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

1.2.2 การดำเนินการนิเทศ

1.2.2.1 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิเทศโรงเรียนดีประจำตำบลตามนโยบายรัฐบาล ได้แก่โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โครงการโรงเรียนประชารัฐ โครงการโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ 5 ภูมิภาค

1.2.2.2 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการนิเทศโรงเรียนดีประจำตำบลที่ได้รับการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบเพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืน และนิเทศโรงเรียนที่ยังไม่ผ่านการประเมินเพื่อพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบ

1.2.2.3 ระดับสถานศึกษา ทำการนิเทศภายในโรงเรียนตามปฏิทินที่กำหนด เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนตนเอง แจ้งผลการนิเทศและข้อเสนอแนะให้คณะครูและผู้เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงพัฒนา

1.2.3 การรายงานผล

1.2.3.1 ระดับสถานศึกษา หลังจากได้รับการนิเทศและดำเนินการพัฒนาตามแผนแล้ว จึงจัดทำรายงานผลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียน และรายงานผลการนิเทศและติดตามต่อหน่วยงานต้นสังกัด ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

1.2.3.2 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายงานผลการนิเทศการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งจัดนำเสนอและคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1.2.3.3 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดประชุมนำเสนอวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียน ในการประชุมสัมมนาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาค ทั่วประเทศ 9 จุด จัดประชุมสรุปรายงานผลการนิเทศตามนโยบายรัฐบาล และจัดทำรายงานผลการนิเทศ

1.2.4 การเผยแพร่

1.2.4.1 ระดับสถานศึกษา นำผลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ในพื้นที่ เผยแพร่ผลงานผ่าน Social Network เช่น เว็บไซต์โรงเรียน Facebook และจัดทำสื่อ VTR (Video Tape Recorder) ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน

1.2.4.2 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนต้นแบบเป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยการจัดทำเอกสารแผ่นพับ และเผยแพร่ผลงานโรงเรียน ผลงานการนิเทศ ผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เว็บไซต์ของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำผลงานการส่งเสริมด้านอาชีพ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” จัดทำเป็นสื่อ VTR ประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนภายในเขต

1.2.4.3 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดพิธีมอบโล่และเกียรติบัตรให้ผู้บริหารโรงเรียนที่นำเสนอวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศระดับภูมิภาค 9 จุดทั่วประเทศ จัดนิทรรศการวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล ในงานประชุมสัมมนาวิชาการศึกษานิเทศก์ทั่วประเทศ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านทางเว็บไซต์ของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล : deetambon.esdc.go.th

ภาพที่ 2.2 เว็บไซต์โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

1.3 ผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล มีการพัฒนางานมาเป็นระยะ ในช่วงการพัฒนาระยะที่ 3 มีผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลที่ช่วยให้คณะทำงานและผู้ร่วมกิจกรรมโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ได้รับความรู้และประสบการณ์ ที่เป็นบทเรียนอันทรงคุณค่าในหลายด้าน ทั้งบทเรียนที่ได้รับจากการทำงาน และบทเรียนเพื่อการพัฒนาในอนาคต (ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 88 - 94)

1.3.1 บทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินงาน

1.3.1.1 การจัดสรรงบประมาณ สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลเพื่อการพัฒนาตนเอง รวมทั้งกระบวนการนิเทศแนะนำช่วยเหลือของคณะศึกษานิเทศก์ ทำให้โรงเรียนรู้สึกอบอุ่น ได้รับการดูแลและมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

1.3.1.2 การสร้างเสริมความสามารถของบุคลากร การได้รับการพัฒนา และการสร้างความเข้าใจร่วมกันของคณะทำงานโครงการ และคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา ก่อนการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ ทำให้มีทิศทางการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้สร้างแนวการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนดีประจำตำบล การกำหนดมาตรฐาน การกำหนดตัวชี้วัด สำหรับประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลที่ยังไม่ได้รับการประเมิน และโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแล้วใช้พัฒนาตนเองให้มีความยั่งยืนได้ต่อไป

1.3.1.3 การวางแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบโดยมีคณะทำงานโครงการของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก และมีการแต่งตั้งคณะนิเทศขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ แต่งตั้งคณะทำงานจัดประชุมสัมมนาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้เป็นกำลังสำคัญในการร่วมพัฒนา โดยทุกฝ่ายเป็นผู้ร่วมคิดในการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลการทำงานร่วมกัน ทำให้ได้ผลงานตามเป้าหมายและมีคุณภาพ

1.3.1.4 การบริหารจัดการและการนิเทศโรงเรียน ของคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลในส่วนภูมิภาค ทำให้พบรูปแบบการนิเทศที่หลากหลายตามบริบทของพื้นที่และโรงเรียนที่รับผิดชอบ

1.3.1.5 การนำเสนองานของโรงเรียนและการประชาสัมพันธ์กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นงานอาชีพ ในรูปแบบ VTR (Video Tape Recorder) ซึ่งเป็นผลมาจากการที่คณะนิเทศขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลได้รับการพัฒนา และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสื่อประชาสัมพันธ์กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านงานอาชีพที่ถูกต้อง ทำให้เห็นผลงานที่เป็นรูปธรรม สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่โรงเรียนอื่น จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประชุมสัมมนาผู้บริหาร และจากการเผยแพร่ผลงานทางเว็บไซต์ของโรงเรียน นั้นหมายถึงผลงานได้มีการเผยแพร่เข้าสู่ยุคเทคโนโลยี และแสดงถึงความเป็นไทย 4.0 ได้อย่างดี

1.3.2 บทเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในปีต่อ ๆ ไป

บทเรียนอันทรงคุณค่า ที่ได้รับจากการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 ส่งผลให้เกิดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในปีต่อ ๆ ไป ทั้งในมุมมองของพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารนิเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวทางการพัฒนาได้ในเรื่องต่อไปนี้

1.3.2.1 การแต่งตั้งคณะนิเทศขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559 เป็นการสร้างทีมงานให้เกิดเครือข่ายการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยภาระงานตามบทบาทหน้าที่เป็นสื่อในการสร้างเสริมประสบการณ์และความเข้มแข็งให้กับบุคคลและองค์กรศึกษานิเทศก์ ดังนั้นคณะนิเทศขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพฯ ทั้ง 982 คน จึงควรใช้โอกาสการปฏิบัติงานในบทบาทของศึกษานิเทศก์ให้เต็มความสามารถ พัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเป็นที่พึ่งให้กับโรงเรียนได้อย่างสมภาคภูมิต่อไป

1.3.2.2 เอกสาร “แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” และ “แนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำ ของโรงเรียนดีประจำตำบล” เป็นคู่มือที่ดี คณะนิเทศขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดี ประจำตำบลระดับประเทศ ของทุกเขตพื้นที่การศึกษา ควรได้ร่วมกันศึกษาทบทวนและซักซ้อมให้เกิด ความเข้าใจตรงกัน ซึ่งจะทำให้กระบวนการในการขับเคลื่อน เป็นไปในทิศทางเดียวกันและได้ผลตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.3.2.3 การนิเทศเพื่อพัฒนาโรงเรียนต้นแบบให้เกิดความยั่งยืน ควรใช้วิธีการจัด โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้และแนะนำให้โรงเรียนอื่น ๆ ทั้งที่เป็นโรงเรียนในโครงการและโรงเรียนใกล้เคียง มาเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน จะเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนที่เป็นต้นแบบปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และในขณะเดียวกันผู้นิเทศควรพาโรงเรียน “เปิดประตูสู่ชุมชน เพื่อค้นหาเส้นทางสู่การอาชีพ” ให้มากยิ่งขึ้น เพราะจากการเสวนาบนเวทีวิชาการในงานสัมมนาผู้บริหารระดับภูมิภาค 9 จุด มีหลายองค์กร พร้อมเปิดทางให้โรงเรียนพานักเรียนเข้าไปศึกษาเรียนรู้ และทำงานมีรายได้

1.3.2.4 ผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ที่ได้รับคัดเลือกในปีนี้เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมงานอาชีพ ในโรงเรียน เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นศักยภาพของโรงเรียน ทั้งในด้านการบริหารจัดการและการจัด กระบวนการเรียนรู้ ของการก้าวสู่การเป็นโรงเรียนทามาหากิน ตามเป้าหมายของโครงการโรงเรียนดีประจำ ตำบล ดังนั้นในปีงบประมาณ 2560 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของโครงการ จึงควรเพิ่มเป้าหมายจำนวนผลงานให้ มากขึ้น หรือมากที่สุดเท่าที่โรงเรียนจะทำได้ และจัดโอกาสให้โรงเรียนได้แสดงผลงานเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันอย่างทั่วถึง ซึ่งอาจจัดภายในเขตพื้นที่การศึกษา หรือภายในจังหวัด รวมทั้งภาพรวมระดับ ภูมิภาค จะช่วยให้โรงเรียนต่าง ๆ และสาธารณชนเห็นผลงานของโรงเรียน ผู้ปกครองเห็นความ สามารถของบุตรหลาน มีเจตคติที่ดีต่อการให้บุตรหลานเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน เด็กในชุมชนมีทักษะพื้นฐาน ด้านการประกอบอาชีพ และเห็นช่องทางการประกอบอาชีพทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

1.3.2.5 สื่อ VTR (Video Tape Recorder) “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” เป็นผลงานที่เผยแพร่ให้เห็นกระบวนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนที่เป็นรูปธรรม เป็นการต่อยอดผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จากเอกสารมาเป็นสื่อเทคโนโลยี ที่สามารถประชาสัมพันธ์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ในเชิงประจักษ์ โรงเรียนผู้เป็นเจ้าของผลงานควรใช้ให้คุ้มค่า เขตพื้นที่การศึกษา ใช้ให้เป็นประโยชน์ และจากผลงานที่ปรากฏในปี ทำให้เชื่อได้ว่าโรงเรียนดีประจำตำบลทุกโรงเรียนที่ พัฒนาตนเองมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 มีผลงานการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนที่สามารถเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ได้ บางโรงเรียนอาจมีหลายเรื่อง จึงเสนอให้ทุกโรงเรียนจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผลงาน ด้านอาชีพของตนเองไว้ เพราะนอกจากจะใช้ในการประชาสัมพันธ์แล้ว ยังสามารถใช้เป็นสื่อในการพัฒนา บุคลากรและเป็นสื่อการเรียนการสอนได้อย่างดีอีกด้วย

1.3.2.6 การพัฒนาบุคลากรในรูปแบบการจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาค ปีงบประมาณ 2559 เป็นการดำเนินงานที่เป็นไปตามหลักการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ทั้งด้าน“คุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม” มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และเอกชนทุกภาคส่วน

กิจกรรมการสัมมนาเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในด้านการส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียนให้กับผู้บริหารโรงเรียน จากการฟังบรรยายของวิทยากร จากการเยี่ยมชมนิทรรศการและศึกษากระบวนการดำเนินงานที่ได้มาซึ่งผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของโรงเรียนต่าง ๆ และจากการเสนอผลงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีวิชาการของการสัมมนา ซึ่งเป็นการประมวลผลจากการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลที่เห็นเป็นรูปธรรม ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากวิทยากรในแต่ละภูมิภาค ล้วนมีประโยชน์โดยตรงต่อโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกองค์กรที่มาร่วมให้ความรู้มีความเต็มใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการที่ได้มีโอกาสชี้ช่องทางหรือร่วมพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังเยาวชนให้เห็นความสำคัญของการมีอาชีพ หรือการทำมาหากิน หลายคนได้เยี่ยมชมผลงานนักเรียนแล้วนำไปเป็นข้อมูลตัวอย่างในการบรรยาย เสวนา ยกย่องชมเชย รวมทั้งแนะแนวทางไปสู่การประกอบอาชีพ นับเป็นบทเรียนที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง โรงเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของงานอาชีพ และเห็นช่องทางการประกอบอาชีพได้ทั้งในระหว่างเรียนและในอนาคต นอกจากผู้บริหารและผู้ร่วมงานจะได้รับความรู้และประสบการณ์แล้ว ยังได้ผลการดำเนินงานที่ตรงตามวัตถุประสงค์และสะท้อนให้เห็นการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพของคณะทำงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

1.4 ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนดีประจำตำบล

1.4.1 เชิงปริมาณ

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ทำการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ในระดับชั้นหลัก คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของทุกโรงเรียน ทุกสังกัด หลายปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยในปีการศึกษา 2557 ทำการทดสอบ 8 วิชา ส่วนในปีการศึกษา 2558 – 2559 ทำการทดสอบ 5 วิชา ผู้วิจัยได้ทำการจำแนกผลการทดสอบเฉพาะโรงเรียนดีประจำตำบล 6,534 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2557, 2558 และ 2559 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนเปิดทำการสอน เพื่อนำเสนอเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET)
ชั้น ป.6 และ ม.3 ปีการศึกษา 2557 จำแนกรายวิชา

ระดับ	จำนวน ผู้เข้าสอบ	คะแนนเฉลี่ย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6							
		ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	อังกฤษ	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงาน
ประเทศ	731,113	44.88	38.06	42.13	50.67	36.02	52.20	45.61	56.32
สพฐ.	487,499	44.03	36.77	40.97	49.03	32.88	50.77	44.24	55.24
รร.ดีตำบล	107,856	43.93	35.97	40.53	48.64	31.46	50.42	43.82	55.28
ระดับ	ผู้เข้าสอบ	คะแนนเฉลี่ย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3							
		ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	อังกฤษ	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงาน
ประเทศ	667,912	35.20	29.65	38.62	46.79	27.46	59.32	43.14	45.42
สพฐ.	500,295	35.39	29.59	38.77	46.94	27.09	59.72	43.24	45.87
รร.ดีตำบล	27,650	33.78	26.98	35.68	45.00	26.34	56.38	40.17	43.60

ที่มา : สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) , 2558.

จากตารางที่ 2.1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบของโรงเรียนดีประจำตำบลในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสูงสุด รองลงมาเป็นวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา และวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (55.28, 50.42 และ 48.64 ตามลำดับ) วิชาที่ได้คะแนนต่ำสุด คือภาษาอังกฤษ (31.46) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนต่ำกว่าทุกวิชา ยกเว้นวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาสูงสุด รองลงมาเป็นวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี (56.38, 45.00 และ 43.60 ตามลำดับ) วิชาที่ได้คะแนนต่ำสุด คือภาษาอังกฤษ (26.34) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนต่ำกว่าทุกวิชา

ตารางที่ 2.2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O - NET)
ชั้น ป.6 และ ม.3 ปีการศึกษา 2558 จำแนกรายวิชา

ระดับ	จำนวน ผู้เข้าสอบ	คะแนนเฉลี่ย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6				
		ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	อังกฤษ
ประเทศ	716,771	49.33	43.47	42.59	49.18	40.31
สพฐ.	471,318	48.39	41.76	41.55	47.64	36.61
รร.ดีตำบล	127,197	48.25	40.94	41.18	47.41	34.94
ระดับ	ผู้เข้าสอบ	คะแนนเฉลี่ย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3				
		ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	อังกฤษ
ประเทศ	656,817	42.64	32.40	37.63	46.24	30.54
สพฐ.	491,922	42.89	32.42	37.88	46.42	30.08
รร.ดีตำบล	28,684	41.37	28.64	35.91	43.51	26.94

ที่มา : สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2559.

จากตารางที่ 2.2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบของโรงเรียนดีประจำตำบลในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทยสูงที่สุด รองลงมาเป็นวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ วิชาวิทยาศาสตร์ (48.25, 47.41 และ 41.28 ตามลำดับ) วิชาที่ได้คะแนนต่ำสุด คือภาษาอังกฤษ (34.94) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนต่ำกว่าทุกวิชา

ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงที่สุด รองลงมาเป็นวิชาภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ (43.51, 41.37 และ 35.91 ตามลำดับ) วิชาที่ได้คะแนนต่ำสุด คือภาษาอังกฤษ (26.94) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนต่ำกว่าทุกวิชา

ตารางที่ 2.3 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET)
ชั้น ป.6 และ ม.3 ปีการศึกษา 2559 จำแนกรายวิชา

ระดับ	จำนวน ผู้เข้าสอบ	คะแนนเฉลี่ย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6				
		ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	อังกฤษ
ประเทศ	724,347	52.98	40.47	41.22	46.68	34.59
สพฐ.	471,053	51.88	38.76	40.27	45.08	31.11
รร.ดีตำบล	159,163	51.11	37.54	39.48	44.10	29.19
ระดับ	ผู้เข้าสอบ	คะแนนเฉลี่ย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3				
		ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	อังกฤษ
ประเทศ	637,491	46.36	29.31	34.99	49.00	31.80
สพฐ.	476,748	46.81	29.53	35.12	49.34	31.39
รร.ดีตำบล	27,501	43.38	24.70	32.72	45.60	27.49

ที่มา : สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2560.

จากตารางที่ 2.3 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบของโรงเรียนดีประจำตำบลในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทยสูงที่สุด รองลงมาเป็นวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ (51.11, 44.10 และ 39.48 ตามลำดับ) วิชาที่ได้คะแนนต่ำสุด คือภาษาอังกฤษ (29.19) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนต่ำกว่าทุกวิชา

ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงที่สุด รองลงมาเป็นวิชาภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ (45.60, 43.38 และ 32.72 ตามลำดับ) วิชาที่ได้คะแนนต่ำสุด คือภาษาอังกฤษ (27.49) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนต่ำกว่าทุกวิชา

ตารางที่ 2.4 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O - NET)
 ชั้น ป.6, ม.3 ปีการศึกษา 2557-2559 ของโรงเรียนดีประจำตำบล
 จำแนกรายวิชา

ปีการศึกษา	จำนวน ผู้เข้าสอบ	คะแนนเฉลี่ย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6				
		ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	อังกฤษ
2557	107,856	43.93	35.97	40.53	48.64	31.46
2558	127,197	48.25	40.94	41.18	47.41	34.94
2559	159,163	51.11	37.54	39.48	44.10	29.19
ปีการศึกษา	ผู้เข้าสอบ	คะแนนเฉลี่ย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3				
2557	27,650	33.78	26.98	35.68	45.00	26.34
2558	28,684	41.37	28.64	35.91	43.51	26.94
2559	27,501	43.38	24.70	32.72	45.60	27.49

จากตารางที่ 2.4 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบของโรงเรียนดีประจำตำบลในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557, 2558 และ 2559 พบว่า ทุกปีการศึกษาคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยสูงที่สุด รองลงมาวิชาสังคมศึกษา และวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาที่ได้คะแนนต่ำสุดคือภาษาอังกฤษ

ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ทุกปีการศึกษาคะแนนเฉลี่ยวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงที่สุด รองลงมา ปีการศึกษา 2557 วิชาวิทยาศาสตร์ แต่ปีการศึกษา 2558 และ 2559 คือวิชาภาษาไทย สำหรับวิชา ที่ได้คะแนนต่ำสุดทุกปีการศึกษา คือวิชาภาษาอังกฤษ

1.4.2 เชิงคุณภาพ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพของโรงเรียนดีประจำตำบล

โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านอาชีพ และมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ซึ่งโรงเรียนได้ใช้เวลาในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในการส่งเสริมด้านอาชีพแก่นักเรียน โดยจัดเป็นฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสนใจ เน้นกระบวนการผลิตเป็นหลัก บางโรงเรียนส่งเสริมการจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ระหว่างเรียน แต่พบว่านักเรียนยังขาดทักษะด้านอาชีพแบบครบวงจร โรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ผลิตตามแบบ ขาดทักษะการตลาด ไม่สามารถคิดต้นทุน-กำไรของสินค้าได้ด้วยตนเอง ยังไม่สามารถคิดนอกกรอบเพื่อการต่อยอด และสร้างสรรค์สินค้าของตนเองให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และได้ผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่น่าสนใจกว่าเดิม

โรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรรายวิชาอาชีพ โดยครูควรให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การคิดต้นทุน-กำไร ซึ่งจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การประกอบอาชีพ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การลดต้นทุน การนำเทคโนโลยีมาพัฒนาผลิตภัณฑ์รวมถึงการตลาด

จุดอ่อน พบว่า นักเรียนยังขาดทักษะด้านอาชีพแบบครบวงจร เป็นผู้ผลิตตามแบบที่ทำตาม ๆ กันมา ขาดทักษะการตลาด ไม่สามารถคิดต้นทุน-กำไรของสินค้าได้ด้วยตนเอง ไม่สามารถคิดนอกกรอบเพื่อการต่อยอดและสร้างสรรค์สินค้าให้มีมูลค่าเพิ่ม และไม่สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ได้

ข้อเสนอแนะ

- 1) โรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรรายวิชาอาชีพ ไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ครูควรให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การคิดต้นทุน-กำไร ซึ่งจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การประกอบอาชีพ
- 3) ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การลดต้นทุน การนำเทคโนโลยีมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงการตลาด

การขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลด้วยกระบวนการนิเทศการศึกษา ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการประมวลแนวคิดหลักการในการนิเทศการศึกษา และการดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งเป็นพันธกิจของหน่วยงาน 3 ระดับ คือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษา รวมทั้งผลการนิเทศที่เกิดจากการดำเนินงานและผลที่เกิดกับผู้เรียนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลดังกล่าวช่วยสะท้อนให้เห็นกระบวนการดำเนินงานการขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลได้เป็นอย่างดี

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของไทย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

การเตรียมผู้เรียนในวันนี้ให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของการศึกษา เพราะสังคมโลกขณะนี้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนถ่ายข้อมูลใหม่ ๆ หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะดังกล่าวให้กับผู้เรียน ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ สามารถและพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีในอนาคต การตื่นตัวและเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การสร้างพลังทางการศึกษาเพื่อให้ได้เยาวชนที่มีคุณภาพจึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งของการพัฒนาชาติสำหรับประเทศไทย การจัดการศึกษาเพื่อสร้างการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ยึดแนวคิดของการจัดการศึกษาสากล ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ดังนี้

2.1.1 การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะแห่งอนาคตใหม่ แนวคิดนี้ วิจารณ์ พานิช (2556 : 14 - 17) ให้หลักการและแนวทางพัฒนาไว้ว่า ในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลก มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ระบบการศึกษาต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง ในประเทศสหรัฐอเมริกาแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยภาคส่วนที่เกิดจากวงการนอกการศึกษา ประกอบด้วยบริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิล บริษัทไมโครซอฟต์ บริษัทวอลต์ดิสนีย์ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษารัฐ รวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อๆ ว่า เครือข่าย P21 หน่วยงานเหล่านี้มีความกังวลและเห็นความจำเป็นที่เยาวชนจะต้องมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 จึงได้พัฒนาวิสัยทัศน์และกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ขึ้น โดยมีองค์ประกอบที่เป็นทั้งด้านความรู้และทักษะได้แก่ การเรียนรู้เพื่อให้ได้วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 และทักษะ 3 กลุ่ม คือ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 กลุ่มสามารถแจกแจงออกเป็น 3Rs + 8Cs และ 2Ls ดังนี้

3Rs คือ reading, writing, arithmetics (อ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น)

8Cs คือ 1) Critical Thinking & Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) 2) Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม) 3) Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) 4) Cross - Cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์) 5) Communication, Information & Media Literacy (2 - 3 ภาษา) (ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศ และความรู้เท่าทันสื่อ) 6) Computing & Media Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) 7) Career & Learning Self - reliance (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) และ 8) Change (ทักษะการเปลี่ยนแปลง)

2Ls คือ 1) Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้) และ 2) Leadership (ภาวะผู้นำ)

Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

Learning คือการเรียนรู้สิ่งใหม่

Delearning หรือ Unlearning คือ การเลิกเชื่อของเก่า เพราะมันผิดไปแล้ว

Relearning คือ การเรียนรู้โดยเปลี่ยนชุดความรู้เป็นโลกสมัยใหม่เพราะความรู้เกิดขึ้นใหม่มากมาย และหลายส่วนผิดหรือไม่ดีแล้ว มีของใหม่ที่ดีกว่า

จุดสำคัญคือการสอนเพื่อให้เกิดทักษะแต่ละทักษะต้องให้นักเรียนหรือนักศึกษาเรียนและฝึกทักษะโดยการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และคิดทบทวน หรือเรียนแบบ Active Learning อย่างแท้จริง

2.1.2 องค์ประกอบของความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวมาข้างต้นมีรายละเอียด ที่ทำให้เห็นองค์ความรู้และกลุ่มทักษะที่ชัดเจน ตามที่ พรทิพย์ ศิริภทราชัย (2556 : 52) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

องค์ประกอบของความรู้คือ ความรู้ในวิชาหลักหรือวิชาแกนและเนื้อหาประเด็นที่สำคัญสำหรับศตวรรษที่ 21 (Core Subjects and 21st Century Themes) ได้แก่ 1) ภาษาอังกฤษ การอ่าน ศิลปะในการใช้ภาษา 2) ภาษาต่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญของโลก 3) คณิตศาสตร์ 4) เศรษฐศาสตร์ 5) ศิลปะ 6) วิทยาศาสตร์ 7) ภูมิศาสตร์ 8) ประวัติศาสตร์ และ 9) การปกครอง และความเป็นพลเมือง

สำหรับด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนต้องส่งเสริมความเข้าใจเนื้อหาวิชาการให้อยู่ในระดับสูง ด้วยการสอดแทรกทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ต่อไปนี้ เข้าไว้ในทุกวิชาหลักด้วย ได้แก่

2.1.2.1 ความรู้เรื่องโลก (Global Awareness)

2.1.2.2 ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy)

2.1.2.3 ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy)

2.1.2.4 ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)

2.1.2.5 ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

2.1.3 ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ 3 กลุ่ม คือ

2.1.3.1 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ได้แก่

1) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ซึ่งครอบคลุมไปถึงการคิดแบบสร้างสรรค์ การทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น และการนำความคิดนั้นไปใช้อย่างสร้างสรรค์

2) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) หมายความว่ารวมถึงการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดเชิงระบบ การคิดตัดสินใจและการคิดแก้ปัญหา

3) การสื่อสารและการร่วมมือ (Communication and Collaboration) ซึ่งเน้นการสื่อสารโดยใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพชัดเจน และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3.2 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ซึ่งในศตวรรษที่ 21 นี้ นับได้ว่ามีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาก ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีทักษะดังต่อไปนี้ คือ

1) การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy)

2) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

3) การรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT Literacy : Information, Communications & Technology)

2.1.3.3 ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) ในการดำรงชีวิต และการทำงานนั้นไม่เพียงต้องการคนที่มีความรู้ ความสามารถในการค้นหาความรู้ หรือทักษะการคิดเท่านั้น หากแต่ยังต้องการผู้ที่สามารถทำงานในบริบทที่มีความซับซ้อนมากขึ้นอีกด้วย ทักษะที่จำเป็น ได้แก่

- 1) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)
- 2) ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง (Initiative and Self Direction)
- 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-cultural Skills)
- 4) การเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิดชอบ เชื่อถือได้ (Productivity and

Accountability)

- 5) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21

การให้การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อย่างเต็มไปด้วยสิ่งท้าทายและปัญหา รวมทั้งโอกาสและสิ่งที่เป็นไปได้ใหม่ ๆ ที่น่าตื่นเต้น วิโรจน์ สารรัตน์ (2556 : ออนไลน์) กล่าวถึงการให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การให้การศึกษาจะมีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทาย และซับซ้อน โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 จะเป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรแบบยึดโครงงานเป็นฐาน (Project - Based Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ให้นักเรียนเกี่ยวข้องกับปัญหาในโลกที่เป็นจริง เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์ และคำถามเกี่ยวกับอนาคต เชิงวัฒนธรรม สังคมและสากล ภาพของโรงเรียนจะเปลี่ยนจากการเป็นสิ่งก่อสร้างเป็นภาพของการเป็นศูนย์รวมประสาท (Nerve Centers) ที่ไม่จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียน แต่จะเชื่อมโยงครู นักเรียนและชุมชนเข้าสู่ศูนย์กลางแห่งความรู้ทั่วโลก ครูเองจะเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นสนับสนุนช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนสารสนเทศเป็นความรู้ และนำความรู้เป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติและให้เป็นประโยชน์ เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ และต้องมีการสร้างวัฒนธรรมการสืบค้น (Create a Culture of Inquiry)

ในศตวรรษที่ 21 การให้การศึกษาตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy of Learning) จะเปลี่ยนไปเน้นทักษะการเรียนรู้ขั้นที่สูงขึ้น (Higher Order Learning Skills) โดยเฉพาะทักษะการประเมินค่า (Evaluating Skills) จะถูกแทนที่โดยทักษะการนำเอาความรู้ใหม่ไปใช้อย่างสร้างสรรค์ (Ability to Use New Knowledge in a Creative Way) ในอดีตที่ผ่านมา นักเรียนไปโรงเรียนเพื่อใช้เวลาในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เพื่อรับเกรด และเพื่อให้จบการศึกษา แต่ในปัจจุบันจะพบปรากฏการณ์ใหม่ที่แตกต่างไป เช่น การเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง (Life in the Real World) เน้นการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ด้วยวิธีการสอนที่มีความยืดหยุ่น (Flexible in how we Teach) มีการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนมีความเป็นคนเจ้าความคิดเจ้าปัญญา (Resourceful) ที่ยังคงแสวงหาการเรียนรู้แม้จะจบการศึกษาออกไป

ลักษณะของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 จะเป็นหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะเชิงวิพากษ์ (Critical Attributes) เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ยึดโครงการเป็นฐาน (Project - Based) และขับเคลื่อนด้วยการวิจัย (Research - Driven) เชื่อมโยงท้องถิ่นชุมชนเข้ากับภาค ประเทศและโลก ในบางโอกาสนักเรียนสามารถร่วมมือ (Collaboration) กับโครงการต่างๆ ได้ทั่วโลก เป็นหลักสูตรที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง พหุปัญญา เทคโนโลยีและมัลติมีเดีย ความรู้พื้นฐานเชิงพหุสำหรับศตวรรษที่ 21 และการประเมินผลตามสภาพจริง รวมทั้งการเรียนรู้จากการให้บริการ (Service) ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ภาพของห้องเรียนจะขยายกลายเป็นชุมชนที่ใหญ่ขึ้น (Greater Community) นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นผู้ชี้นำตนเองได้ (Self - Directed) มีการทำงานทั้งอย่างเป็นอิสระและร่วมมือกับคนอื่น หลักสูตรและการสอนจะมีลักษณะท้าทายสำหรับนักเรียนทุกคน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักสูตรจะไม่เน้นการยึดตำราเป็นตัวขับเคลื่อน (Textbook - Driven) หรือแบบแยกส่วน (Fragmented) เช่นในอดีต แต่จะเป็นหลักสูตรแบบยึดโครงการและการบูรณาการ การสอนทักษะและเนื้อหาจะไม่เป็นจุดหมายปลายทาง (As an End) เช่นที่เคยเป็นมา แต่นักเรียนจะต้องมีการเรียนรู้ผ่านการวิจัยและการปฏิบัติในโครงการ การเรียนรู้จากตำราจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ความรู้ (Knowledge) จะไม่หมายถึงการจดจำข้อเท็จจริงหรือตัวเลข แต่จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการวิจัยและการปฏิบัติโดยเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เก่าที่มีอยู่ ทักษะและเนื้อหาที่ได้รับจะเกี่ยวข้องและมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติในโครงการ จะไม่จบลงตรงที่การได้รับทักษะและเนื้อหาแล้วเท่านั้น การประเมินผลจะเปลี่ยนจากการประเมินความจำและความไม่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจต่อการนำไปปฏิบัติได้จริง ไปเป็นการประเมินที่ผู้ถูกประเมินมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองด้วย (Self - assessment)

ทักษะที่คาดหวังสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่เรียนรู้ผ่านหลักสูตรที่เป็นสหวิทยาการบูรณาการ ยึดโครงการเป็นฐานและอื่นๆดังกล่าว จะเน้นเรื่องทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือ (Collaboration) ในการทำงานเป็นทีม การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ในปัญหาที่ซับซ้อน การนำเสนอด้วยวาจา และด้วยการเขียน การใช้เทคโนโลยี ความเป็นพลเมืองดี การฝึกปฏิบัติอาชีพ การวิจัย และการปฏิบัติสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

ดังนั้น การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (Perspectives) จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (Tradition Paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่ายๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือ ความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ (The Ability to Handle Knowledge Effectively in Order to Use it Creatively) ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการ

เป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนาการเรียนเพื่ออนาคตให้นักเรียนไทยมีทักษะ ทักษะคิด ค่านิยมและบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก (Optimism) ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข

2.2 การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี

กระทรวงศึกษาธิการจะดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 -2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประเมธี วิมลศิริ (2559 : ออนไลน์) กล่าวถึงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี โดยมียุทธศาสตร์ด้านการศึกษาที่จะดำเนินการ 6 ด้าน คือ

2.2.1 ความมั่นคง

2.2.2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

2.2.3 การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์

2.2.4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

2.2.5 การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.2.6 การปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ

ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้วและสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่

บวร เทศารินทร์ (2559 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงประเทศไทย 4.0 ไว้ดังนี้

“ไทยแลนด์ 4.0” เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศ บนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ ประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ยุคแรก ขอเรียกว่า

“ประเทศไทย 1.0” เน้นการเกษตรเป็นหลัก เช่น ผลิตและขาย พืชไร่ พืชสวน ผลิตผลทางการเกษตร เป็นต้น

“ประเทศไทย 2.0” เน้นอุตสาหกรรมแต่เป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขายรองเท้า เครื่องหนัง เครื่องดื่ม เครื่องประดับ เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

และปัจจุบัน (2559) “ประเทศไทย 3.0” เป็นอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก เช่น การผลิตและขาย ส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ ถังน้ำมัน แยกก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น แต่ประเทศไทยยุค 1.0 2.0 และ 3.0 รายได้ประเทศยังอยู่ในระดับปานกลางจึงต้องริบพัฒนาเศรษฐกิจสร้างประเทศ จึงเป็นเหตุให้นำไปสู่

“ประเทศไทย 4.0” ให้เป็นเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) มีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดภายใน 5-6 ปีนี้ คล้าย ๆ กับการวางภาพอนาคตทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนของประเทศที่พัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา “A Nation of Makers” อังกฤษ “Design of Innovation” อินเดีย “Made in India” หรือ ประเทศเกาหลีใต้ที่วางโมเดลเศรษฐกิจในชื่อ “Creative Economy”

ลักษณะไทยแลนด์ 4.0

“ประเทศไทย 4.0” เป็นความมุ่งมั่นของนายกรัฐมนตรี ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value – Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานคิดหลัก คือเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

ดังนั้น “ประเทศไทย 4.0” จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการทำที่มีลักษณะสำคัญ คือเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้นและเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่ และรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups บริษัทเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำ ไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

ไทยแลนด์ 4.0 จะพัฒนาเรื่องใดบ้าง?

เพื่อให้เกิดผลจริงต้องมีการพัฒนาวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา แล้วต่อยอดในกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนี้

- 1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ เช่น สร้างเส้นทางธุรกิจใหม่ (New Startups) ด้านเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีอาหาร เป็นต้น
- 2) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ เช่น พัฒนาเทคโนโลยีสุขภาพ เทคโนโลยีการแพทย์ สปา เป็นต้น
- 3) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม เช่น เทคโนโลยีหุ่นยนต์ เป็นต้น
- 4) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว เช่น เทคโนโลยีด้านการเงิน อุปกรณ์เชื่อมต่อออนไลน์ โดยไม่ต้องใช้คน เทคโนโลยีการศึกษา “E - Market places” “E – Communes” เป็นต้น

5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง เช่น เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจไลฟ์สไตล์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ เป็นต้น

ไทยแลนด์ 4.0 จะพัฒนาอย่างไร?

การพัฒนาประเทศไทยได้โมเดล“ประเทศไทย 4.0”จะสำเร็จใช้แนวทาง“สานพลังประชารัฐ”เป็นตัวการขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ร่วมกันระดมความคิด ผนึกกำลังกันขับเคลื่อนผ่านโครงการ บันทึกความร่วมมือ กิจกรรม หรืองานวิจัยต่าง ๆ โดยการดำเนินงานของ “ประชารัฐ” กลุ่มต่าง ๆ อันได้แก่ กลุ่มที่ 1 การยกระดับนวัตกรรมและผลิตภัณท์ การปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ พัฒนาแบ่งชั้นภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต และการดึงดูดการลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มที่ 2 การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ กลุ่มที่ 3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวและไมล์ การสร้างรายได้และการกระตุ้นการใช้จ่ายภาครัฐ กลุ่มที่ 4 การศึกษาพื้นฐานและพัฒนาผู้นำ (โรงเรียนประชารัฐ) รวมทั้งการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ และกลุ่มที่ 5 การส่งเสริมการส่งออกและการลงทุนในต่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมกลุ่ม SMEs และผู้ประกอบการใหม่ (Start Up) ซึ่งแต่ละกลุ่มกำลังวางระบบและกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายอย่างเข้มข้น

กระบวนการนี้ในการพัฒนาประเทศไทยได้“ประเทศไทย 4.0” จึงเป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว เป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์รัฐบาลเป็นรูปแบบที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา และการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อมๆ กัน เป็นการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด “ประชารัฐ” ที่ผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ การวิจัยพัฒนา และบุคลากรทั้งในและระดับโลก นี่เป็นแนวคิดทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่โมเดล “ประเทศไทย 4.0” ของรัฐบาลในปัจจุบัน

โดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของไทย ได้กล่าวถึงการพัฒนาเยาวชนไทยให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และประเทศไทย 4.0 ตามแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ข้างต้น เป็นหลักการที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งเป็นโรงเรียนในพื้นที่ชนบทได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เตรียมเยาวชนเข้าสู่สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง กระบวนการจัดการเรียนรู้อาจต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมท้องถิ่น และส่งผลต่อผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ประสบการณ์ และทักษะการดำรงชีวิต

3. การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน

การพัฒนาทักษะอาชีพและการมีงานทำ เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนทุกเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งต้องส่งเสริมให้นักเรียนที่ไม่ประสงค์จะเรียนต่อในระดับสูง แต่ต้องการมีงานทำ มีรายได้ระหว่างเรียน อันเป็นการช่วยเหลือตนเองและครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง

มีความสุข โรงเรียนดีประจำตำบลทั่วประเทศก็มีเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ เพื่อเดินไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากินตามภาพความสำเร็จของโครงการ

การส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียนให้เกิดความก้าวหน้าขึ้นนี้ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ (2556 : ออนไลน์) ได้ให้การสนับสนุนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 ในการปฏิบัติการเชิงรุกด้านอาชีพ โดยเปิดหลักสูตร “สู่การมีงานทำ” เนื่องจากบริบทของพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิชาการเพียงอย่างเดียวไม่ประสบความสำเร็จ จึงจัดให้มีโรงเรียนนำร่องการจัดหลักสูตรทักษะอาชีพของเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นจำนวน 30 โรงเรียน และมี 9 โรงเรียนที่ได้บรรจุหลักสูตรทักษะอาชีพเข้าไปในการเรียนการสอนแล้ว นอกจากนี้ยังมีการปรับเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็น “สหกรณ์ศูนย์การแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์ฝีมือนักเรียน” เพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมโยงสินค้าและบริการจากนักเรียนเชื่อมต่อกาชาธุรกิจ

ผู้บริหารการศึกษาหลายท่านให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักการดังกล่าว ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ณรงค์ อภัยใจ (2556 : ออนไลน์) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเมืองกิต্ত หนึ่งในโรงเรียนนำร่องที่ใช้ “อาชีพ” เป็นตัวสร้างความสนใจให้เด็กกลับเข้าห้องเรียน และสร้างรายได้ระหว่างเรียนมานานกว่า 5 ปี สะท้อนว่า การสร้างเครือข่ายเพื่อการสอนทักษะอาชีพให้นักเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ตั้งแต่เครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน สถานประกอบการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาในท้องถิ่น เพื่อฝึกทักษะได้อย่างครบวงจรเหมือนสถานประกอบการเต็มรูปแบบ ซึ่งได้ทั้งการบริหารจัดการ งบประมาณ และรูปแบบการประเมินที่ควรวัดคนมากกว่าวัดผล

รังสรรค์ วิบูลย์อุปถัมภ์ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาองค์กรยูนิเซฟ ประเทศไทย (2556 : ออนไลน์) เสริมว่าการศึกษาเพื่อการสร้างทักษะวิชาชีพนั้นต้องไม่ละเลย “ความสำคัญของวิชาสามัญ” ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ เพราะการสร้างทักษะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมีหลายระดับ ทั้งทักษะพื้นฐาน ทักษะการประยุกต์ และทักษะวิชาชีพ เพราะหากฐานรากไม่แข็งแรงแล้ว ก็ยากจะให้เด็กเยาวชนสามารถคิดต่อยอดเองได้

จากความร่วมมือของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) และกระทรวงศึกษาธิการ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2556 : ออนไลน์) กล่าวว่า เป็นความสุขใจที่สะท้อนให้เห็นภาพความสุขของเด็ก ๆ ผ่านกระบวนการปฏิบัติการเรียนวิชาชีพในโรงเรียน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการสอนวิชาชีพในโรงเรียนนั้นเกิดขึ้นมานานแล้ว แต่ความสำคัญอยู่ที่กระบวนการสอน ซึ่งการที่เขตพื้นที่การศึกษาได้สร้างเครือข่ายผู้นำการเรียนรู้สู่ทักษะชีวิต และโลกของงาน ด้วยการเชิญผู้ประกอบการ ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความเห็น บูรณาการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อให้เด็กเกิดทักษะ ช่วยกันพัฒนาการศึกษาของชาติ เพื่อช่วยกันเลื่อนระดับการศึกษาให้สูงขึ้น อีกทั้งเห็นความกระตือรือร้นความตั้งใจที่จะสานต่อของคนในพื้นที่ ซึ่งการทำงานมีความก้าวหน้า แต่ถ้าจะก้าวไปไกลกว่านี้ ทุกคนก็ต้องร่วมกันผลักดัน โดยมีโจทย์ที่ก็ยัง

ไม่ได้รับคำตอบ แต่อยากจะฝากไว้กับการศึกษาไทย เมื่อโจทย์การศึกษาเปลี่ยนไป ทุกฝ่ายจำเป็นต้องหันกลับมาช่วยสร้างจุดต่างที่ตรงใจผู้เรียนและตอบโจทย์ชีวิตของคนในท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้

ในศตวรรษที่ 21

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2559 ก : 3, 5 - 7) ได้จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ เพื่อใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการและรองรับการพัฒนาประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษา จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก จึงได้มีแผนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ (พ.ศ. 2558 – 2564) มีแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของชาติ ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน และจากแนวโน้มการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับ“ทักษะ” (Skill) หรือความชำนาญในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้นกว่าเนื้อหาตามตำรา (Content) ซึ่งองค์การยูเนสโกได้แนะนำว่าผู้เรียนควรมีทักษะที่ครอบคลุม 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน คือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ทักษะเพื่อการทำงาน คือ ทักษะพื้นฐานในการทำงานของทุกอาชีพ ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดวิเคราะห์การคิดสร้างสรรค์ กาทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร และทักษะเฉพาะอาชีพ คือ ทักษะเบื้องต้นของอาชีพที่สนใจ ตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558 และ 2559 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท นอกจากนี้ยังได้ตระหนักถึงความสำคัญและเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้ผู้เรียนทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นภาพงานอาชีพต่างๆ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง สำรวจความสนใจ ความถนัด และมองเห็นเส้นทางชีวิตในอนาคต เพื่อวางแผนในการศึกษาต่อ หรือเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีคุณภาพ และได้ร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเตรียมคนให้มีทักษะและศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานด้านทักษะฝีมือ ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านลักษณะนิสัยในการทำงาน (ขยัน อดทน กระตือรือร้น ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบ) ให้สามารถก้าวสู่โลกแห่งการทำงาน หรือ ศึกษาต่ออย่างมีคุณภาพ

การจัดทำเส้นทางการศึกษาต่อการประกอบอาชีพให้กับนักเรียน จะต้องยึดหลักการให้นักเรียนรู้จักอาชีพอย่างหลากหลาย และรับรู้ลักษณะของอาชีพในจังหวัดและอำเภอที่เป็นท้องถิ่น ของนักเรียนเอง เป็นการกระตุ้นความสนใจให้กับตัวนักเรียน มีการประเมินบุคลิกภาพความเหมาะสมด้านอาชีพจะทำให้นักเรียนได้รู้จักตัวตน ทำให้ตัดสินใจเลือกเรียนตามโปรแกรมการเรียนที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตัวเองซึ่งโรงเรียนจะต้องเปิดกลุ่มวิชาในรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับประเภทและสาขาวิชาชีพที่เป็นไปตามความต้องการอัตราากำลังแรงงานของจังหวัดและอำเภอ การจัดการเรียน

การสอนจะเน้นการเรียนรู้แบบฝึกและถอดประสบการณ์ (Problem Based Learning : PBL) โดยปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ หรือกลุ่มอาชีพอิสระ เพื่อสร้างทักษะและสมรรถนะ ให้เกิดการค้นพบความถนัดของตนเอง ซึ่งจะทำให้นักเรียนมองเห็นสาขาวิชาที่จะทำการศึกษาต่อสู่การประกอบอาชีพ ในแต่ละกลุ่มอาชีพในอนาคตได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ นักเรียนจะสามารถเปลี่ยนเส้นทางระหว่างเรียน โดยเปลี่ยนโปรแกรมการเรียนได้ เมื่อนักเรียนค้นพบตนเองว่ายังไม่ใช่โปรแกรมการเรียนที่จะนำไปสู่ความถนัดด้านอาชีพของเขาได้จริง

การจัดทำโปรแกรมการเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนจะดำเนินการในรายวิชาเพิ่มเติม ให้เป็นไปตามความต้องการอัตรากำลังแรงงานในจังหวัดและอำเภอ โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการและกลุ่มอาชีพอิสระใช้เป็นที่พักและถอดประสบการณ์ในรายวิชาความถนัดตามสมรรถนะทางอาชีพหลักสูตรอาชีพระยะสั้นสำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น และการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนการจัดรายวิชาความถนัดทางวิชาที่เป็นพื้นฐานความรู้ของสาขาอาชีพ ให้ทำความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการฝึกอาชีพ หรือสถาบันทางการศึกษา กำหนดหลักสูตรรายวิชาและผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับโปรแกรมการเรียนตามประเภทหรือกลุ่มสาขาอาชีพ โดยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจัดทำหลักสูตรรายวิชาตามหลักสูตรอาชีพระยะสั้นของวิทยาลัยสารพัดช่าง หรือศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นที่มีการจัดทำหลักสูตรอยู่ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรทวิศึกษาให้ใช้หลักสูตรตามโครงการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้ทำความร่วมมือกับกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไว้แล้ว สำหรับหลักสูตรรายวิชาความถนัดทางกลุ่มสาขาอาชีพในระดับอุดมศึกษาให้ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคที่เปิดกลุ่มสาขาวิชาชีพรองรับโปรแกรมการเรียนของโรงเรียนอยู่

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ ให้โรงเรียนดำเนินการในกิจกรรมชุมนุม และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นการรวมตัวกันของนักเรียนที่สนใจ หรือมีบุคลิกภาพด้านอาชีพแบบเดียวกัน เปิดบริษัทจำลองที่มีการจดทะเบียน ทำโครงการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า มีการวิเคราะห์ความต้องการตลาด ผลิตและจัดหาวัตถุดิบ กำหนดกระบวนการผลิตและแปรรูป สร้างกลยุทธ์การขาย การบรรจุผลิตภัณฑ์ การขายและจัดจำหน่าย ตลอดจนการจัดทำรายงานผลการประกอบการ ทำบัญชีรายรับรายจ่าย สามารถปฏิบัติจริงอย่างยั่งยืน

สรุป การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน เป็นพันธกิจสำคัญที่หน่วยงานหลายระดับ ได้ระดมให้เกิดการบริหารจัดการขึ้น ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน เพื่อความกระฉ่งในแนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมเพิ่มพูนเรื่องการพัฒนางานอาชีพในโรงเรียน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมฝึกทักษะประสบการณ์ แนวคิดดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นหลักการและเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนทำมาหากิน

4. การปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม

การปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จย่อมต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลหรือฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นไปตามเป้าหมาย การมีส่วนร่วมเป็นพฤติกรรมที่มีทฤษฎีรองรับ ซึ่งเป็นทฤษฎีด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, อ้างถึงใน เสาวนีย์ เตือนเด่น และคณะ, 2557 : 11 - 12) เป็นทฤษฎีดั้งเดิมเกี่ยวกับการจูงใจให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้บรรลุความสำเร็จด้วยการจูงใจบุคลากรในองค์การ โดยคำนึงถึงความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์เป็นหลัก คือ ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยและรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นคนที่มีคุณค่าของกลุ่ม เป็นสมาชิกนั้น ๆ ความต้องการได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับจากสังคม ความต้องการมีฐานะเด่นในสังคม และความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต

4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

วิลเลียม (William, 1976 : 111- 124) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

องค์การอนามัยโลกและองค์การยูนิเซฟ (WHO & UNICEF, 1978 : 41) ได้ให้คำนิยามของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเข้ามาร่วมกันอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม จัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุจุดหมาย และเป็นการปฏิบัติตามแผนหรืองานโครงการต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ

วชิรวัชร งามละม่อม (2559 : ออนไลน์) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน โดยเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข พัฒนางานในกลุ่ม ให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เมธา หริมเทพาธิป (2560 : ออนไลน์) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าหมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการดำเนินงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา โดยร่วมกันคิดพิจารณา ตัดสิน ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบ ในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนเอง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับอย่างเป็นฉันทามติในการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

ความหมายของการมีส่วนร่วมจากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมหมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนการทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการรวมพลังความคิด สติปัญญา ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ รับผิดชอบในงาน และร่วมประเมินผลการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ

4.2 รูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วม

องค์การอนามัยโลกและองค์การยูนิเซฟ (WHO & UNICEF, 1978 : 41-49) ได้วิจัยพบว่า รูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน คือ

1) การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญคือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

2) การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบได้ในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

3) การใช้ประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

4) การได้รับประโยชน์ โดยประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ที่เท่าเทียมกัน

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980 : 213 - 218) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่าการมีส่วนร่วมมี 4 แบบ คือ

1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น ตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร การประสานความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และขึ้นขมยินดี (Benefits) ประกอบด้วยความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพ การกระจายผลประโยชน์ที่มีความหมายต่อสังคมและบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบ การดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ชาปิน (Chapin, 1997 : 317) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมในงานออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือการริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการ การมีอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินงานหรือออกเสียงคัดค้าน และตัดสินใจปฏิบัติการในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดระบบการทำงาน วิธีการทำงาน ใครเป็นผู้กระทำและทำอย่างไร

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร การประสานความร่วมมือ การทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเสนอแนวคิดในการปรับปรุงและแก้ไขงานต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

4.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ณรงค์ วาริชล (2551 : 6) กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
- 2) การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มขบวนการที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้างกลุ่มและโครงสร้างภายในหน่วยงาน
- 3) การมีส่วนร่วมในลักษณะโครงการ ให้ความสำคัญที่การจัดโครงการอันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี เน้นกลุ่มเป้าหมาย การถ่ายทอดระบบเทคนิค ความรู้ การกระจายอำนาจสู่ประชาชน
- 4) การมีส่วนร่วมในลักษณะสถาบัน ให้ความสำคัญในแง่ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน มีการถ่ายทอดหรือขยายโครงสร้างอำนาจของกลุ่ม ผลประโยชน์และชนชั้นทางสังคม
- 5) การมีส่วนร่วมในลักษณะนโยบาย เน้นเรื่องหลักการยอมรับ การมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้เสียเปรียบในสังคม และนำมากำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ

4.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547 : 247 - 248) กล่าวถึงปัจจัยด้านสถานศึกษาที่เป็นปัจจัยส่งเสริม 3 ปัจจัย คือ

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยนี้ถือเป็นบุคลิกเฉพาะตัวซึ่งแต่ละคนจะมีไม่เหมือนกัน แม้ว่าจะมีบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกันก็ตาม บางคนมีความรู้สูงแต่ไม่สามารถปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จก็มี ดังนั้นหากผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์สูง มีความเป็นกันเอง ให้เกียรติแก่ผู้ปกครองก็จะปัจจัยทำให้บรรยากาศเป็นไปในทางที่ดี ในด้านความซื่อสัตย์ก็เป็นเรื่องสำคัญ หากผู้บริหารมีความโปร่งใสด้านการเงินซึ่งสามารถตรวจสอบได้ โดยเฉพาะการบริจาคเงินหรือทรัพย์สิน หากสถานศึกษานำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ก็จะทำให้เกิดความศรัทธาจากชุมชน เพราะผู้บริจาคย่อมมุ่งหวังให้สิ่งที่บริจาคไปนั้นเกิดประโยชน์สูงสุด
- 2) ครู เป็นบุคลากรสำคัญในการอบรมสั่งสอนให้ความรู้เด็ก ความเอาใจใส่ต่อการเรียนของเด็กซึ่งเป็นสิ่งปรารถนาของผู้ปกครอง จะทำให้ผู้ปกครองยินดีที่จะตอบแทนสถานศึกษา ถ้าหากว่าบุตรหลานของเขาเรียนเก่ง ชนะการประกวดแข่งขันต่าง ๆ สามารถสอบเข้าเรียนต่อโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้นอกจากนี้ความห่วงใยของครูที่มีต่อเด็กในด้านสวัสดิภาพ ด้านยาเสพติด ด้านความสามารถ ของคณะครู ตลอดจนความประพฤติของครู ถ้าเป็นไปในทางที่ดีก็ย่อมเป็นปัจจัยทำให้เป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง
- 3) ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญสุด สถานศึกษาที่มีชื่อเสียง มีการจัดการเรียนการสอนที่ดี ครูเอาใจใส่นักเรียน มีผลงานทางวิชาการ เช่น ชนะการประกวดห้องสมุด ชนะการประกวดสุขภาพอนามัยเด็ก ชนะการประกวดแข่งขันของนักเรียน เป็นต้น หากสถานศึกษาใด

มีคุณสมบัติในลักษณะดังที่กล่าวมานี้ จะทำให้ผู้ปกครองสนใจที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้ามาเรียนจนทำให้บางแห่งเกิดปัญหาในการรับนักเรียน เพราะนักเรียนมีจำนวนมากเกินความต้องการของสถานศึกษา และบางกรณีก็มีผู้ปกครองให้สินบน และยินดีซื้ออุปกรณ์ให้ทางสถานศึกษาตามที่ต้องการอีกด้วย

การปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม เป็นการรวบรวมแนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่กล่าวถึงความหมาย รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วม รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ที่ต้องอาศัยเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากคณะนิเทศของเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ

5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัย

5.1 การวิจัยและพัฒนา (The Research & Development)

การวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) เป็นการวิจัยลักษณะหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ หรือการพัฒนาวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันองค์กรจำนวนมากได้พยายามส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา โดยเชื่อว่าการวิจัยและพัฒนาจะช่วยให้ได้ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายและลักษณะของการวิจัยและพัฒนาไว้ดังนี้

ทิศนา ขัมมณี (2540 : 5) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา หมายถึงการวิจัยที่มุ่งนำความรู้จากการวิจัยบริสุทธิ์ไปวิจัยต่อ โดยพัฒนาเป็นเทคนิคหรือวิธีการที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและทดลองใช้จนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แล้วจึงนำไปเผยแพร่ใช้ในวงกว้างเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์ (2543 : 174 - 174) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา เป็นการวิจัยที่มีจุดหมายเพื่อสร้างหรือค้นหาแนวคิด แนวทาง วิธีปฏิบัติหรือ สิ่งประดิษฐ์ที่นำไปใช้เพื่อพัฒนากลุ่มคน หน่วยงานหรือองค์กร จุดหมายปลายทางที่คาดหวังจึงเป็นการมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น แนวคิด พฤติกรรม วิธีปฏิบัติที่คาดว่าจะดีขึ้น จึงมักเกี่ยวข้องกับการทดลอง

วาโร เฟ่งสวัสดิ์ (2552 : 2 -12) ได้ให้ความหมายของการวิจัยและพัฒนาไว้ว่า การวิจัยและพัฒนา เป็นกระบวนการในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Product) โดยทำการทดสอบในสภาพจริง และดำเนินการปรับปรุงผลิตภัณฑ์หลาย ๆ รอบ จนได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ดังนั้นเป้าหมายหลักหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยและพัฒนา คือ ผลิตภัณฑ์

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการวิจัยและพัฒนา หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยดำเนินการ

ทดสอบในสภาพจริงและทำการปรับปรุงแก้ไข จนได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา
กลุ่มคน หน่วยงานหรือองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.1.1 ลักษณะของการวิจัยและพัฒนา

กฤษิยากร เตชะปิยะพร (2552 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงลักษณะของการวิจัยและพัฒนาว่าการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นลักษณะหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต การวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม (หมายถึง สื่อ/สิ่งประดิษฐ์ หรือวิธีการ) แล้วมีการทดลอง ใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพในเชิงประจักษ์ นวัตกรรมที่นำมาทดลอง คือ ปฏิบัติการ (Treatment) หรือตัวแปรต้น โดยมี “ดัชนีชี้คุณภาพ” ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นตัวแปรตาม การวิจัยและพัฒนาจะให้ผลลัพธ์ที่สำคัญ 2 ลักษณะคือ

5.1.1.1 นวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ประเภทวัตถุที่เป็นชิ้นอัน ซึ่งอาจเป็นประเภทวัสดุ/อุปกรณ์/ชิ้นงาน เช่น รถยนต์ คอมพิวเตอร์ ชุดการสอน สื่อการสอน ชุดกิจกรรม เสริมความรู้ คู่มือประกอบ การทำงาน เป็นต้น

5.1.1.2 นวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ประเภทที่เป็นรูปแบบ /วิธีการ/ กระบวนการ/ระบบปฏิบัติการ อาทิ รูปแบบ การสอน วิธีการสอน รูปแบบการบริหารจัดการ ระบบการทำงาน Quality Control (Q.C.) Total Quality Management (TQM) The Balanced Scorecard (BSC) ระบบ ISO เป็นต้น

ผลงานทางวิชาการประเภทงานวิจัยและพัฒนา คุณค่าของงานจะอยู่ที่สิ่งประดิษฐ์/ผลงานเป็นชิ้นเป็นอันที่สร้างขึ้น” หรือ “วิธีการ/รูปแบบการทำงาน/รูปแบบการจัดการ” ที่พัฒนาขึ้น ผลงานวิจัยและพัฒนาที่มีคุณค่ามาก คือกรณีที่สามารถสร้างสิ่งประดิษฐ์หรือวิธีการที่ “ดูดี มีคุณค่า ใช้งานได้ดี มีประสิทธิภาพ”

5.1.2 กระบวนการวิจัยและพัฒนา

กระบวนการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอน ดังนี้

5.1.2.1 การสำรวจ วิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ (R1: Research ครั้งที่ 1) เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) หรือการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพปัญหาความต้องการ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ รวมทั้งลักษณะที่เหมาะสม ของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการให้พัฒนา ผลการดำเนินการในขั้นตอนนี้ จะทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น

5.1.2.2 การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ (D1 : Development ครั้งที่ 1) เป็นการดำเนินการ โดยการนำความรู้และผลการวิจัยที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเริ่มจากการวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การกำหนดวิธีที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ และทรัพยากรที่ต้องการเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งในด้านกำลังคน งบประมาณ

วัสดุ ครุภัณฑ์ และระยะเวลา หลังจากนั้นจึงดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีลักษณะหรือรูปแบบตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนผลิตภัณฑ์ที่จะพัฒนามีลักษณะอย่างไร หรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์มีอะไรบ้าง จะขึ้นอยู่กับชนิดของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ในขั้นตอนของการ พัฒนาผลิตภัณฑ์นี้ จะต้องใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการสร้างผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด

5.1.2.3 การทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ (R2 : Research 2) เมื่อสร้างผลิตภัณฑ์เสร็จแล้วจะต้องนำไปตรวจสอบความเหมาะสม และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ ถ้าหากผลการตรวจสอบความเหมาะสมและประสิทธิภาพ ยังไม่เป็นที่พึงพอใจ หรือมีบางส่วนที่ไม่สมบูรณ์ จะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจนผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สำหรับการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ ดำเนินการ ดังนี้

1) การทดลองกับกลุ่มเป้าหมายขนาดเล็ก เป็นการทดลองเบื้องต้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมผลประเมินเชิงคุณภาพเบื้องต้นของผลิตภัณฑ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงรูปแบบของ ผลิตภัณฑ์

2) การทดลองกับกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ เป็นการนำผลิตภัณฑ์ไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย ที่มีขนาดใหญ่ หรือเรียกว่ากลุ่มนำร่อง (Pilot group) วัตถุประสงค์หลักของการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มขนาดใหญ่ เพื่อต้องการที่จะบ่งชี้ว่า ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหรือไม่ ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการดำเนินการของขั้นตอนนี้จะทำการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental design) แล้วนำผลการวิจัยมาแก้ไขปรับปรุงผลิตภัณฑ์

3) การทดลองความพร้อมนำไปใช้ หลังจากปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์จนมีความมั่นใจในด้านคุณภาพ ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบความพร้อมสู่การปฏิบัติ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกต เพื่อตรวจสอบว่าผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีความพร้อมที่จะนำไปใช้ได้หรือไม่เพียงพอ แล้วนำสารสนเทศที่ได้จากขั้นตอนนี้ มาแก้ไขปรับปรุงผลิตภัณฑ์ เช่น คู่มือในการใช้ผลิตภัณฑ์มีความชัดเจนหรือไม่ เป็นต้น การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลการใช้ผลิตภัณฑ์ในภาพรวมทั้งหมด ซึ่งจะประเมินทั้งตัวผลิตภัณฑ์ กระบวนการใช้ผลิตภัณฑ์ ผลที่ได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ผลที่ได้จากการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงผลิตภัณฑ์นั้น ๆ หากพิจารณาแล้วพบว่าไม่คุ้มค่าหรือเสี่ยงอันตราย ก็จะยุติการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น แต่ถ้าหากผลการประเมินพบว่าผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี ก็จะนำไปสู่การดำเนินการขั้นต่อไปคือการจดลิขสิทธิ์ การเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง

4) การประเมินประสิทธิผลและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ (D2 : Development 2) เป็นการตรวจสอบและนำผลการวิจัยและผลิตภัณฑ์ไปเผยแพร่ เช่น การนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการหรือวิชาชีพ การตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ การติดต่อกับหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาเผยแพร่ไปในโรงเรียนต่าง ๆ หรือติดต่อกับบริษัทเพื่อผลิตจำหน่าย และเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป

โดยสรุป การวิจัยและพัฒนา เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ 2 ลักษณะ ได้แก่ นวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ประเภทสื่อวัสดุอุปกรณ์ และประเภทกระบวนการหรือวิธีการ โดยดำเนินการทดลองและปรับปรุงจนได้คุณภาพ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่มคน หน่วยงานหรือองค์การให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กระบวนการวิจัยและพัฒนาประกอบด้วย

R1 การสำรวจ วิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ D2 การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์
R2 การทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ และ D2 การประเมินประสิทธิภาพและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและหลักการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มาเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model” โดยบูรณาการกับแนวคิดการออกแบบการสอนเชิงระบบ (ADDIE Instructional Design) ช่วยให้กระบวนการวิจัยดำเนินไปอย่างเป็นระบบ และได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

5.2 ทฤษฎีระบบ (System Theory)

การดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตท่ามกลางสภาพแวดล้อมทั่วไป สิ่งหนึ่งที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับ การอยู่รอดในสังคม คือ การมีระบบ คำว่า “ระบบ” ตามความหมายในพจนานุกรม หมายถึง “กลุ่มของสิ่งซึ่งมีลักษณะประสานเข้าเป็นสิ่งเดียวกัน ตามหลักแห่งความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกัน ด้วยระเบียบของธรรมชาติหรือหลักเหตุผลทางวิชาการ เช่น ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร ระบบสังคม ระบบจักรวาล ระบบการบริหารประเทศ” การปฏิบัติงานในสังคมปัจจุบันต้องอาศัยระบบ ในทางวิชาการได้มีทฤษฎีรองรับ เรียกว่า ทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งนักการศึกษาและนักพัฒนาระบบได้ให้ความรู้ไว้ดังนี้

5.2.1 ความเป็นมาของทฤษฎีระบบ

MAYMEILING (2014 : ออนไลน์) นำความรู้เกี่ยวกับ System Theory มาเผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์ ให้ศึกษาดังนี้

ทฤษฎีระบบ (System Theory) เริ่มปรากฏขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1920 โดยผู้ที่เริ่มพูดถึงแนวคิดนี้เป็นคนแรก คือ Ludwig Von Bertalanffy (Father of Systems Theory) นักชีววิทยาชาวออสเตรีย โดยในช่วงหลังแนวคิดนี้ได้พัฒนาไปเป็น Complexity Theory และบางส่วนก็พัฒนาไปเป็นทฤษฎีไร้ระเบียบหรือ Chaos Theory ทฤษฎีนี้ได้เข้ามามีบทบาทในการศึกษาทางสายสังคมศาสตร์ด้วยเช่นกัน อาทิ Claud Levin และทฤษฎีที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจาก System Theory ก็คือแนวพวก Radical Constructivism ที่เชื่อว่าโลกหรือการรับรู้ของเรานั้น เกิดจากสิ่งที่สมองของเราสร้างขึ้นทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลนี้เอง System Theory จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เนื่องจากสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลาย ๆ สาขา วิชา โดยจุดสำคัญ ของ System Theory อยู่ที่การมองแบบไม่แยกส่วนหรือการมองว่าทุกอย่างสัมพันธ์กัน หรือส่วนย่อยสัมพันธ์กันเป็นส่วนใหญ่

ทฤษฎีระบบ จึงหมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบ ที่มีความสัมพันธ์กัน และขึ้นต่อกัน โดยมีส่วนประกอบต่าง ๆ ของระบบร่วมกันทำงานอย่างผสมผสานกันอย่างลงตัว เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ

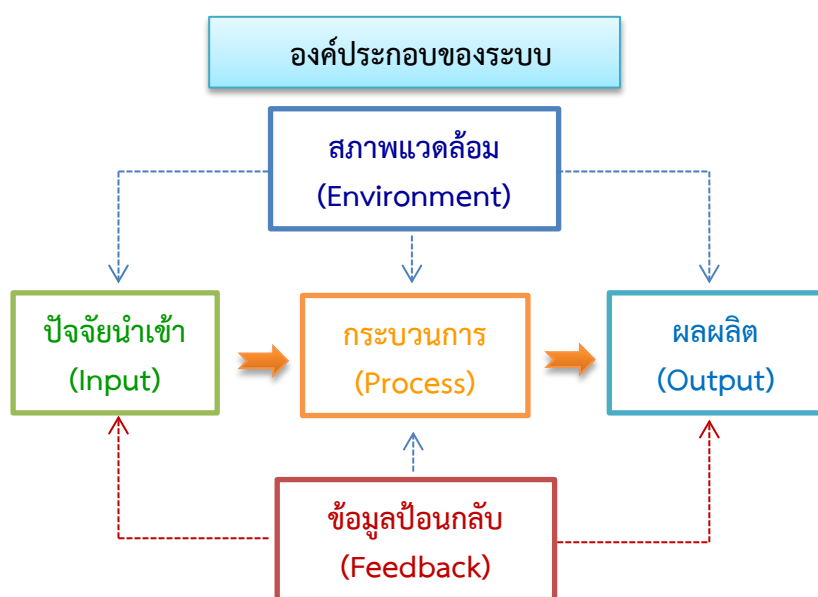
5.2.2 องค์ประกอบของระบบ ภายในระบบมีองค์ประกอบไว้ดังนี้

สิ่งที่ป้อนเข้า (Input) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การดำเนินงานของระบบ โดยรวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อันเป็นที่ต้องการของระบบนั้นด้วย ในระบบการศึกษาตัวป้อนเข้า ได้แก่ นักเรียน สภาพแวดล้อมของนักเรียน โรงเรียน สมุด ดินสอ และอื่น ๆ

กระบวนการ (Process) เป็นองค์ประกอบที่สองของระบบ หมายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ผลงานหรือผลผลิตของระบบ ในระบบการศึกษา กระบวนการ ได้แก่ วิธีการสอน การให้แก่งคิดต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ผลงาน (Output) หรือ เป็นผลิตภัณฑ์ (Product) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของระบบ หมายถึง ความสำเร็จในลักษณะขององค์รวมความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ หรือ ประสิทธิภาพในระบบการศึกษา ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในลักษณะต่าง ๆ หรือนักเรียนที่มีความรู้ ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในอนาคตได้ตามอัตภาพ

ทั้งสามองค์ประกอบของระบบ มีความสัมพันธ์กันโดยขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้ เพราะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นทั้ง 3 องค์ประกอบยังมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environment) ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์การด้วย ในขณะที่องค์การต้องดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ นั้น สิ่งที่จะช่วยให้องค์การสามารถเรียนรู้และตรวจสอบได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ นั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มีส่วนใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง จึงต้องอาศัยข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ในการปรับปรุงตัวป้อน (Input) และกระบวนการ (Process) เขียนเป็นรูปแบบได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.2 แสดงองค์ประกอบของระบบ

ที่มา : Systems Theory (ทฤษฎีระบบ) | DBA06-Pongsak

privatepongsak.wordpress.com > 2014/10/26 > system-t...

5.2.3 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบ

ทิสนา แคมมณี (2545 : 198 - 199) กล่าวว่า ทฤษฎีระบบ (System Theory) มีนักคิดหลายคนทั้งรุ่นก่อนและปัจจุบันคิดขึ้น และได้นำมาดัดแปลงจนเป็นแนวคิดที่สามารถใช้งานได้ การนำความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้แบ่งเป็น 2 ระบบ ดังนี้

5.2.2.1 การคิดเชิงระบบ (Systems Thinking)

5.2.2.2 วิธีการเชิงระบบ (Systems approach)

การคิดเชิงระบบ (System Thinking) หมายถึง การคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตามโดยพิจารณาเห็นความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบในตัวของมันเอง แนวคิดลักษณะนี้เป็นไปตามแนวคิดของทฤษฎีระบบ (System Theory) ที่ว่า “สิ่งทั้งหลายที่อยู่ในเอกภพ หรือ จักรวาล (The Universe) ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยระบบทั้งสิ้น”

วิธีการเชิงระบบ (Systems Approach) หมายถึง การจัดองค์ประกอบของระบบในกรอบความคิดของตัวป้อน กระบวนการ กลไกควบคุม ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ และนำเสนอผังของระบบในรูปแบบของระบบที่สมบูรณ์ วิธีการเชิงระบบ จึงเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ อย่างประหยัดให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้การทำงานนั้น ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้าระบบการทำงานใด ๆ มีผลผลิต หรือผลที่ได้รับ (output) ทั้งคุณภาพและปริมาณมากกว่าทรัพยากรหรือข้อมูล (input) ที่ใช้ ก็ถือว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามถ้าหากระบบการทำงานใด มีผลผลิต หรือผลที่ได้รับต่ำกว่าทรัพยากรที่ใช้ไป ก็ถือว่าระบบนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพ

วิธีคิดของทฤษฎีระบบ (System Theory) จึงต่างกับวิธีคิดแบบเส้นตรง (Linear thinking) หรือการคิดที่ว่า “ถ้าเหตุเป็นอย่างนี้แล้ว ผลจะต้องเป็นอย่างนั้น” อย่างสิ้นเชิง เพราะ System Theory จะเป็นการคิดบนพื้นฐานของระบบที่มีความซับซ้อน (Complex System) คือถ้าเป็นอย่างนี้ก็สามารถเป็นอย่างนั้นหรือเป็นอย่างโน้นได้ไม่ตายตัว (not only..but also) คือมีความเป็นไปได้หลายอย่าง ฉะนั้น หัวใจของ System Theory จึงไม่ได้อยู่ที่การวิเคราะห์หวัจยเฉพาะส่วนนั้น ๆ เท่านั้น แต่จะเป็นการพิจารณา “ความสัมพันธ์” ของปัจจัยสิ่งต่าง ๆ ทั้งหมดว่าสัมพันธ์กัน

5.2.3 หลักการและแนวคิดของทฤษฎีระบบ

จันทราณี สงวนนาม (2545: 85-86) กล่าวถึงหลักการและแนวคิดของทฤษฎีระบบไว้ว่า

5.2.3.1 ทฤษฎีระบบ มีความเชื่อว่า ระบบจะต้องเป็นระบบเปิด (Open System) กล่าวคือ จะต้องมีการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยได้รับอิทธิพล หรือผลกระทบตลอดเวลาจากสภาพแวดล้อม

5.2.3.2 มีรูปแบบของการจัดลำดับ (The Hierarchical Model) ในลักษณะของระบบใหญ่และระบบย่อยที่สัมพันธ์กัน

5.2.3.3 มีรูปแบบของปัจจัยป้อนเข้าและผลผลิต (Input - Output Model) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลของปฏิสัมพันธ์ที่มีกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นจากปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต เป็นองค์ประกอบ ของระบบตามลำดับ

5.2.3.4 แต่ละองค์ประกอบของระบบจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กันหรือมีผลกระทบต่อกันและกัน (The Entities Model) หมายความว่า ถ้าองค์ประกอบของระบบตัวใดตัวหนึ่งเปลี่ยนไป ก็จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนขององค์ประกอบตัวอื่นด้วย

5.2.3.5 ทฤษฎีระบบเชื่อในหลักการของการมีเหตุ – ผลของสิ่งต่าง ๆ (Cause and Effect) ซึ่งเป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ ทฤษฎีระบบไม่เชื่อผลของสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่งว่าเกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่ทฤษฎีระบบเชื่อว่าปัญหาทางการบริหารที่เกิดขึ้น มักจะมาจากสาเหตุมากกว่าหนึ่งสาเหตุ

5.2.3.6 ทฤษฎีระบบจะมองทุกๆ อย่างในภาพรวมของทุกองค์ประกอบมากกว่าที่จะมองเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบ

5.2.3.7 ทฤษฎีระบบคำนึงถึงผลของการปฏิบัติที่เป็น “Output” หรือ “Product” มากกว่า “Process” ซึ่งผลสุดท้ายของงานที่ได้รับอาจมีมากมายหลายสิ่งซึ่งก็คือผลกระทบ (Outcome or Impact) ที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลังนั่นเอง

5.2.3.8 ทฤษฎีระบบจะมีกระบวนการในการปรับเปลี่ยนและป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อบอกให้รู้ว่ระบบมีการเบี่ยงเบนอย่างไร ควรจะแก้ไขที่องค์ประกอบใดของระบบ ซึ่งก็คือ (System Analysis) นั่นเอง

5.2.4 รูปแบบของวิธีการเชิงระบบ (System Approach Model)

จากหลักการและแนวคิดของทฤษฎีระบบ ระบบประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ (จินทรานี สงวนนาม, 2545, หน้า 86-87)

5.2.4.1 ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารต่างๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ

5.2.4.2 กระบวนการ คือการนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายระบบ ครอบคลุม ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและการประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.4.3 ผลผลิต หรือผลลัพธ์ เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

5.2.4.4 ผลกระทบ เป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว System Theory จึงเป็นการมองระบบที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของสิ่งต่าง ๆ แบบองค์รวม โดยคนเรามีความเชื่อว่า ระบบของกระบวนการทุกสิ่งทุกอย่างเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันเป็นระบบที่ใหญ่ขึ้นไป ขณะเดียวกันก็สามารถแยกย่อยลงไปเป็นระบบเล็ก ๆ ได้มากมายหลายระดับเช่นกัน System Theory จึงมีความหมายต่อระบบของการจัดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบของการจัดการศึกษา ที่จะให้เห็นผลการพัฒนาโดยภาพรวมได้เด่นชัดขึ้น ในการนี้ผู้วิจัยได้ใช้หลักการของทฤษฎีระบบ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และดำเนินการวิจัยตามแนวทางของวิธีการเชิงระบบ

5.3 แนวคิดการออกแบบการสอนเชิงระบบ : ADDIE Instructional Design Model

การดำเนินงานทุกเรื่องที่ปรากฏในสังคมปัจจุบัน จะประสบความสำเร็จได้อย่างดีย่อมต้องอาศัยการวางแผน (Plan) หรือการออกแบบ (Design) ซึ่งช่วยให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นระบบ การออกแบบปฏิบัติงานหรือออกแบบการเรียนการสอน ที่นิยมใช้กันรูปแบบหนึ่งคือ “ADDIE Model” ซึ่งมีนักการศึกษาหลายคนได้พัฒนาขึ้นมาใช้ในปัจจุบัน

ครูส (Kruse, 2008 : ออนไลน์) กล่าวถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนและโมเดล ADDIE ไว้ว่า การออกแบบระบบการเรียนการสอนเป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมใหม่ เรียกว่าการออกแบบระบบการสอน (ISD: Instructional Systems Design) เหตุที่ต้องใช้วิธีการของระบบ เพราะระบบคือชุดของส่วนประกอบใด ๆ ที่ทำงานร่วมกันเพื่อให้ ได้ตามที่ระบุไว้ในผลลัพธ์หรือเป้าหมาย

ISD วิวัฒนาการมาจากการวิจัยหลังสงครามโลกครั้งที่สองในกองทัพสหรัฐอเมริกาเพื่อค้นหาวิธีที่มีประสิทธิภาพ และจัดการได้มากขึ้นในการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม ความพยายามเหล่านี้นำไปสู่การกล่าวถึงโมเดลยุคแรกที่ได้รับการพัฒนาและใช้สอนในปลายปี 1960 นั่นคือ ADDIE Model และปัจจุบันนี้ ดิก และคาเรย์ (Walter Dick and Lou Carey) ก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการออกแบบการสอนโดยใช้หลักการนี้เช่นกัน

รูปแบบทั่วไปที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนมีมากมายกว่า 100 รูปแบบ และแตกต่างกันออกไป แต่เกือบทั้งหมดจะอิงตามโมเดล "ADDIE" ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล

โมเดล ADDIE ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากบางคนว่าเป็นระบบเกินไป ยืดหยุ่นไม่ได้ จำกัด เกินไป และใช้เวลานานเกินไปในการดำเนินการ ทางเลือกที่เป็นระบบ แทนการออกแบบที่เป็นระบบมีหลากหลาย แบบจำลองที่เน้นแนวทาวทางแบบองค์รวมมีมากขึ้น คณะทำงานร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อสร้างโมเดลให้รวดเร็วขึ้น ซึ่งมีการทดสอบกับนักเรียน และปรับปรุงแก้ไข

แนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีข้อดีหลายประการเมื่อพูดถึงการสร้างการฝึกอบรมที่ใช้เทคโนโลยี แต่ก็ยังมีความท้าทายในทางปฏิบัติด้วยระบบที่บริสุทธิ์ แนวทางการออกแบบในการจัดการทรัพยากร ซึ่งส่วนใหญ่โปรแกรมการฝึกอบรมจะต้องพัฒนาภายใต้งบประมาณและกำหนดเวลาที่แน่นอนและจำกัด ในขณะที่ดูเหมือนง่ายมากในการจัดสรรผู้คนและเวลาให้กับแต่ละขั้นตอนในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน แต่จะยากกว่าถ้าในการวางแผนแบบไม่มีขั้นตอนที่แตกต่างในกระบวนการองค์รวม

เคอร์ท (Kurt, 2018 : ออนไลน์) ได้อธิบายที่มาและรูปแบบของ ADDIE Model ไว้ว่า ADDIE Model เป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการสอนที่นำออกแบบการเรียนการสอนและนักพัฒนาการฝึกอบรมนิยมใช้กัน ADDIE ถูกเผยแพร่ครั้งแรกในปี 1960 แต่เดิมพัฒนาขึ้นสำหรับกองทัพสหรัฐฯ โดยศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาที่ Florida State University หลังจากนั้น ADDIE ถูกนำไปใช้ในทุกสาขา

ของกองกำลังสหรัฐ ซึ่งเป็นแนวทางทำขั้นตอน โมเดล ADDIE ดั้งเดิมประกอบด้วยกระบวนการห้าขั้น ได้แก่

1. วิเคราะห์ความต้องการของระบบ
2. กำหนดการฝึกอบรมด้านการศึกษา
3. กำหนดวัตถุประสงค์และการทดสอบของรายวิชา
4. วางแผนพัฒนาและตรวจสอบคำสั่ง
5. การดำเนินการและการประเมินผล

ผู้ปฏิบัติงานในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้มีการแก้ไขหลายครั้ง แต่ยังคงคุณลักษณะห้าขั้นนี้ไว้ เป็นเวลาหลายปีแล้วที่นักการศึกษาและนักออกแบบการเรียนการสอน ได้ใช้วิธีออกแบบ ADDIE Instructional Design (ID) เป็นกรอบในการออกแบบ และพัฒนาโปรแกรมการศึกษาและการฝึกอบรม “ADDIE” เป็นอักษรย่อ มาจากคำว่า **Analyze, Design, Develop, Implement และ Evaluation** นักการศึกษา นักออกแบบการเรียนการสอน และนักพัฒนาการฝึกอบรมพบว่า วิธีนี้มีประโยชน์มาก เพราะการมีขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ช่วยอำนวยความสะดวกในการใช้งาน เครื่องมือการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ จึงได้รับการยอมรับและใช้อย่างกว้างขวาง

ADDIE คือ กระบวนการออกแบบระบบการเรียนการสอน โดยมีขั้นตอนการออกแบบตามรูปแบบ ADDIE (ADDIE Model) โดยอาศัยหลักของวิธีการระบบ (System Approach) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสามารถนำไปใช้ออกแบบและพัฒนาบทเรียนได้เป็นอย่างดี ADDIE Model มีลำดับการพัฒนาเป็น 5 ขั้น ซึ่งประกอบด้วย

1. Analysis (การวิเคราะห์)
2. Design (การออกแบบ)
3. Development (การพัฒนา)
4. Implementation (การนำไปใช้)
5. Evaluation (การประเมินผล)

ซึ่งแต่ละขั้นตอนเป็นแนวทางที่มีลักษณะยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

Analysis (การวิเคราะห์)

ขั้นตอนการวิเคราะห์ถือได้ว่าเป็น“ขั้นตอนการตั้งเป้าหมาย”ความสำคัญของนักออกแบบในขั้นตอนนี้อยู่ที่กลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องบอกวาโปรแกรมที่สร้างขึ้นตรงกับระดับทักษะและความฉลาดของนักเรียน / ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนหรือไม่ เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่พวกเขาจะเรียนรู้แล้วจะไม่ซ้ำซ้อน และเน้นว่าจะต้องเป็นเรื่องหรือบทเรียนที่นักเรียนยังไม่ได้เรียนรู้ ในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะแยกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่นักเรียนรู้อยู่แล้วและสิ่งที่ควรรู้ หลังจากเรียนจบหลักสูตร ในขั้นตอนนี้จึงเป็นการทำความเข้าใจปัญหาการเรียนการสอน เป้าหมายของรูปแบบการสอนและวัตถุประสงค์ที่จะสร้างขึ้น ตลอดจนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และความรู้พื้นฐานและทักษะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมี

Design (การออกแบบ)

ขั้นตอนนี้จะเป็นการกำหนดเป้าหมายทั้งหมด เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดประสิทธิภาพ การทดสอบต่าง ๆ การวิเคราะห์หัวเรื่อง การวางแผนและทรัพยากร ในขั้นตอนการออกแบบมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ การวางแผนบทเรียน เครื่องมือการประเมินที่ใช้และการเลือกสื่อ ขั้นตอนการออกแบบควรจะทำอย่างเป็นระบบ และเฉพาะเจาะจง มีระเบียบแบบแผนของการจำแนก การพัฒนา และการประเมินแผนหรือยุทธวิธีที่วางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

Development (การพัฒนา)

ขั้นตอนการพัฒนาเป็นการเริ่มต้นการผลิต และการทดสอบวิธีการที่ใช้ในการดำเนินงาน ในขั้นตอนนี้ผู้ออกแบบใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่รวบรวมจากสองขั้นตอนก่อนหน้านี้ และใช้ข้อมูลนี้เพื่อสร้างโปรแกรมที่จะถ่ายทอดสิ่งที่ต้องสอนให้กับผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม หากทั้งสองขั้นตอนก่อนหน้านี้จำเป็นต้องมีการวางแผนและการระดมสมอง ขั้นตอนการพัฒนาก็คือการทำให้มันเป็นจริง ขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 3 งาน คือ การร่าง การผลิต และการประเมินผล

Implementation (การนำไปใช้)

ขั้นการนำไปใช้ หรือการดำเนินงาน เป็นขั้นที่สะท้อนให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องของโปรแกรม เพื่อให้แน่ใจว่ามีประสิทธิภาพสูงสุดและได้รับผลบวก ขั้นตอนการดำเนินการนี้ หมายถึงขั้นของการสอนโดยอาจจะเป็นรูปแบบชั้นเรียน การฝึกอบรม หรือห้องทดลอง หรือรูปแบบการเรียนการสอนที่ โดยจุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้คือการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องให้การส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียน สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ตั้งไว้

Evaluation (การประเมินผล)

ขั้นตอนสุดท้ายของวิธี ADDIE คือการประเมินผล เป็นขั้นตอนที่งานหรือโครงการจะถูกทดสอบขั้นสุดท้ายอย่างพิถีพิถัน เกี่ยวกับอะไร อย่างไร ทำไม เมื่อสิ่งที่ทำสำเร็จ (หรือไม่สำเร็จ) ขั้นการประเมินผลประกอบด้วยสองส่วน คือ การประเมินเบื้องต้นจะเกิดขึ้นจริงในระหว่างขั้นตอนการพัฒนา (Formative) และการประเมินผลในภาพรวมเกิดขึ้นในตอนท้ายของงาน (Summative) เป้าหมายหลักของขั้นตอนการประเมินผล คือการกำหนดว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ และกำหนดสิ่งที่จะต้องดำเนินการต่อไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและอัตราความสำเร็จของงานหรือโครงการ

ทุกขั้นตอนของกระบวนการ ADDIE เกี่ยวข้องกับการประเมินระหว่างขั้นตอนการพัฒนา ซึ่งเป็นมิติและส่วนประกอบสำคัญของกระบวนการ ADDIE การประเมินจะทำตลอดระยะเวลาของการดำเนินการด้วยความช่วยเหลือของครูและนักเรียน หลังจากการนำหลักสูตรหรือโปรแกรมไปใช้งานแล้ว การประเมินผลขั้นสุดท้ายจะทำการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดระยะเวลาของการประเมิน นักออกแบบควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการสอนหรือการฝึกอบรมได้รับการแก้ไขหรือไม่ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่

จากความรู้ที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบว่า ADDIE Instructional Design Model มิใช่เพียงเป็นที่นิยมใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ได้ใช้เป็นกรอบในการออกแบบ และพัฒนาโปรแกรมการศึกษาและการฝึกอบรมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในการวิจัย “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model” ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของการออกแบบการสอนเชิงระบบ “ADDIE Instructional Design Model” มาใช้ในการวิจัย โดยนำมาบูรณาการกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ซึ่งช่วยให้เห็นขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

6. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ (Project Management)

โครงการ หมายถึง แผนงานที่จัดทำขึ้นอย่างมีระบบ โดยประกอบด้วย กิจกรรมย่อยหลายกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงาน และคาดหวังที่จะได้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า แผนงานนี้จะต้องมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดในการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีพื้นที่ในการดำเนินงาน เพื่อให้บริการและสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลในพื้นที่นั้น และมีบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงาน (ประชุม รอดประเสริฐ, 2529 : 5) นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการไว้ดังนี้

6.1 ความหมายการบริหารโครงการ

วิสูตร จิระดาเกิง (2552 : 6) กล่าวว่า การบริหารโครงการ คือ การจัดการ การใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยทรัพยากร หมายถึง บุคลากร รวมถึงความเชี่ยวชาญ และความสามารถที่มีอยู่ ความร่วมมือของทีมงาน เครื่องมือ เครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูล ระบบงานเทคนิค เงินทุนและเวลา

6.2 ความสำคัญของการบริหารโครงการ

การบริหารโครงการเป็นแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเทคนิคเชิงบูรณาการที่สามารถพัฒนาสถานศึกษาหรือองค์กรได้ทั้งระบบ การบริหารโครงการจึงมีความสำคัญและมีความหมายแตกต่างกันไปตามทัศนะของนักวิชาการและนักบริหารโครงการ การบริหารโครงการมีความสำคัญทั้งในระดับบุคคล ระดับ องค์กรและระดับสังคม เพราะการบริหารโครงการเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดที่ใช้ในการบริหารกิจกรรมที่มีความซับซ้อน (มยุรี อนุมานราชชน, 2551: 6) และบูรณาการหลักการจัดการ เพื่อกำหนดกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้จัดการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้เรื่องการบริหารจัดการเป็นอย่างดี ความสำคัญของการบริหารโครงการมี 4 ประเด็น คือ

6.2.1 ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และหน้าที่ต่างๆ ของการปฏิบัติงาน (Objectives and Function) ซึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจนในการจัดลำดับงาน

6.2.2 ทำให้เกิดการประสาน (Coordination) อย่างต่อเนื่อง

6.2.3 ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency in Utilization of Resources) ในการจัดสรรทรัพยากรในโครงการ

6.2.4 ทำให้เกิดผลลัพธ์หรือเกิดประสิทธิผลสูงสุด (Output and Effectiveness) ตามเป้าหมายการทำงานจนสามารถสะท้อนผลย้อนกลับเพื่อแก้ไขปรับปรุงผลงานได้อย่างต่อเนื่อง

6.3 หลักการบริหารโครงการ

ปาสีวรรณ สิทธิการ (2557 : 49 – 56) กล่าวถึงหลักการบริหารโครงการ และระดับของการบริหารโครงการ ไว้ดังนี้

หลักการบริหารโครงการต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของนโยบายและวัตถุประสงค์ เน้นการตอบสนองความต้องการของส่วนรวม มีความยืดหยุ่นและสามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อความสมบูรณ์คุณภาพของงาน ได้อย่างต่อเนื่อง โดยการนำแนวทางระบบ (System Approach) มาเป็นแนวคิดพื้นฐาน เพราะระบบ แต่ละระบบของโครงการเป็นการรวบรวมคน เครื่องมือ เครื่องใช้ วิธีดำเนินการ เงินทุน ข้อมูลและสิ่งอื่น ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ โครงการหนึ่ง ๆ อาจประกอบด้วยระบบย่อย ๆ จำนวนมากมายที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุผล แนวทางระบบจะช่วยให้โครงการพัฒนาไปอย่างมาก ด้วยเหตุผล 4 ประการ คือ

6.3.1 แนวทางระบบเน้นการมองภาพโดยรวมทำให้การบริหารโครงการต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ อันหนึ่งอันเดียวกัน

6.3.2 การดำเนินงานโครงการต้องมีการวางแผนทางไว้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ ที่ชัดเจน การกำหนดและจัดการระบบย่อยต่าง ๆ และการเชื่อมโยงระบบย่อยนั้น ๆ เนื่องจากโครงการอยู่ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

6.3.3 แนวทางระบบทำให้โครงการต้องมีการควบคุมตลอดเวลา โดยระบบต้องจัดทำข้อมูลป้อนกลับ การพัฒนาข้อมูล และการควบคุมกิจกรรมหรืองานโครงการหลายระดับ

6.3.4 แนวทางระบบทำให้มีการนำเทคนิคระบบต่าง ๆ มาใช้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ การวิเคราะห์ ระบบ (System Analysis) โครงสร้างการแยกแยะงาน (Work Breakdown Structure: WBS) และ ตัวแบบเลียนของจริง (Simulation Models)

สำหรับการบริหารโครงการภาครัฐแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความสำเร็จใน 3 มิติ คือ มิติที่ 1 โครงการต้องสำเร็จบรรลุมาตรฐานตัวชี้วัดด้านผลผลิตในแง่ของปริมาณ คุณภาพ เวลา ค่าใช้จ่าย และความพึงพอใจ มิติที่ 2 โครงการที่สำเร็จอย่างแท้จริงต้องเป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อโครงการ หรือนโยบายอื่น ๆ โครงการต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาความเชื่อถือได้ในผลของโครงการ และไม่มีปัญหาด้านมาตรการของโครงการที่นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ไม่มีปัญหาทางด้านมนุษยธรรม และศีลธรรม และมิติที่ 3 ผลรวมความสำเร็จของโครงการจะต้องส่งผลต่อการพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนา

กล่าวโดยสรุป หลักการบริหารโครงการเป็นการทำงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของนโยบาย และวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของส่วนรวมโดยการสร้างระบบย่อยหลาย ๆ ระบบบนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและความเร่งด่วนของงาน ระบบทุกระบบสามารถยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลง

ปรับปรุง เพื่อให้ทำงานมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างมีเหตุผล อันจะส่งผลให้ ประหยัดทรัพยากร (Resources) และสามารถใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดต้นทุน (Cost) เวลา (Times) การปฏิบัติงาน (Performance) เทคโนโลยี (Technology) งานมีคุณภาพ (Quality) บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่ายและตอบสนองความต้องการของส่วนรวม

6.4 ระดับของการบริหารโครงการ

การบริหารโครงการ เป็นวิธีการที่ถูกกำหนดขึ้นในองค์การเพื่อที่จะแปลงเจตนารมณ์ในเชิง กลยุทธ์ (Strategic Intent) ของผู้บริหารระดับสูง ให้กลายเป็นกลวิธี (Tactics) ที่จะนำไปสู่การจัดการในระดับปฏิบัติการอย่างได้ผลตรงตามความต้องการของผู้รับบริการและช่วยตอบสนองการเปลี่ยนแปลง ในสถานการณ์ต่าง ๆ

การบริหารโครงการที่ดี ต้องมีการเชื่อมโยงระบบและขั้นตอนการดำเนินโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการดำเนินโครงการ ซึ่ง มยรี อนุমানราชชน (2551 อ้างใน ปาสีวรรณ สิทธิการ, 2557 : 55 - 56) ได้แบ่งระดับการบริหารโครงการออกเป็น 3 ระดับที่คล้ายกัน สรุปได้ดังนี้

6.4.1 การบริหารระดับ 1 เป็นระดับบูรณาการ (Integrative Level) หรือการบริหารพื้นฐาน เป็นการบริหารโครงการให้สอดคล้องกับสังคมภายนอกและสภาพแวดล้อม โครงการจะทำหน้าที่กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตของงาน เงื่อนไขด้านเวลา คุณภาพ ต้นทุน วิธีดำเนินการ ทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งที่โครงการต้องการ เป็นการนิยามโครงการ โดยจะให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นเมื่อมีการดำเนินโครงการจนเสร็จสิ้น การดำเนินงานโครงการจะเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ด้านใดด้านหนึ่งใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านขอบเขต ด้านองค์การ ด้านคุณภาพ ด้านต้นทุน และด้านเวลา และอาจเกิดวัตถุประสงค์ด้านที่ 6 เนื่องจากการดำเนินโครงการตามวัตถุประสงค์ แต่ละด้านอาจมีความเสี่ยงเกิดขึ้น การบริหารโครงการสามารถเน้นวัตถุประสงค์ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว เพื่อบรรลุผลลัพธ์ที่ดีที่สุด (Optimum Outcome) หรือหลายด้านพร้อมกันก็สามารถทำได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเลือกวิธีการควบคุมด้วยเวลา เพราะเวลาสามารถควบคุมได้ ด้วยระบบหรือเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้โครงข่าย (Network) การใช้แผนภูมิหรือตารางกำกับเวลา

6.4.2 การบริหารระดับ 2 ระดับกลยุทธ์หรือระดับบริหาร (Strategic or Administrative Level) หรือ การบริหารระดับการบริหารพื้นฐาน (Fundamental Levels) เป็นการบริหารจัดการโครงการ โดยบทบาทและความรับผิดชอบของผู้บริหาร 3 ระดับ คือ การบริหารระดับ 1 มีบทบาทในการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การและโครงการ การบริหารระดับ 2 มีบทบาทในการประสานกิจกรรมของโครงการกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ให้โครงการสามารถดำเนินการได้ และการบริหารระดับ 3 รับผิดชอบด้านการกำกับและควบคุมการปฏิบัติงานเพื่อให้คุณภาพของงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ระดับบริหารทั้ง 3 ระดับจะร่วมกันรับผิดชอบโครงการ โดยการประสานหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ในการทำงาน ร่วมรับผิดชอบจัดการวัตถุประสงค์ของโครงการทั้ง 3 ด้าน คือ

6.4.2.1 การจัดการด้านขอบเขต เริ่มจากการบริหารระดับ 1 จะทำหน้าที่กำหนดวิธีการนำโครงการไปปฏิบัติและจัดสรรปัจจัยการบริหาร ระดับ 2 กำหนดแผนกลยุทธ์ที่ทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุผล และระดับ 3 ทำหน้าที่กำหนดแผนยุทธวิธี เพื่อให้แผนกลยุทธ์ในแต่ละด้านประสบผลสำเร็จ เช่น การกำหนดเป้าหมาย ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผลลัพธ์สุดท้ายของงาน แต่ละกลุ่มงาน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงานแต่ละกลุ่ม งบประมาณ แผนงานโครงการเพื่อเป็นกรอบสำหรับวางแผน กลยุทธ์ ทางด้านการบริหาร เครื่องมือที่ใช้ในการบริหารกลยุทธ์ ได้แก่ แผนหลักไมล์หรือแผนระยะสั้น (Milestone) แผนภูมิความรับผิดชอบและการจัดเตรียมออกแบบระบบ (System Design) ของสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งแนวทางในการกำหนดแก้ไขปัญหา

6.4.2.2 การจัดการด้านองค์การ โครงการเกิดขึ้นได้เพราะมีองค์การ ดังนั้น การบริหารระดับ 1 จึงทำหน้าที่ในการกำหนดรูปแบบองค์การโครงการโดยคำนึงถึง ความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการ กับสภาพแวดล้อมโครงการ การบริหารระดับ 2 แปลงวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นแผนกลยุทธ์ของโครงการ และการบริหารระดับ 3 นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติโดยจัดทำแผนยุทธวิธี การบริหารดังกล่าวจะใช้การดำเนินงานโดยใช้โครงสร้างการแยกแยะองค์การ (Organization Breakdown Structure : OBS) และแผนภูมิความรับผิดชอบ (Responsibility Chart)

6.4.2.3 การจัดการด้านคุณภาพ ต้นทุนและเวลา การบริหารทั้ง 3 ระดับ จะร่วมรับผิดชอบและดำเนินการพร้อมกัน โดยระดับ 1 เน้นคุณภาพ เป็นการจัดการด้านประกันคุณภาพ ควบคุมคุณภาพและทัศนคติเกี่ยวกับคุณภาพ ระดับ 2 เน้นต้นทุน จะควบคุมดำเนินการโดยใช้เครื่องมือ โครงสร้าง การแยกแยะต้นทุน และการควบคุมต้นทุน และระดับ 3 เน้นเวลา จะใช้โครงข่ายและแผนภูมิแท่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน

6.4.3 การบริหารระดับ 3 ระดับยุทธวิธี ระดับปฏิบัติงานหรือ กระบวนการบริหาร (Management Process) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการกระบวนการบริหารที่นำมาใช้ ต้องสอดคล้องกับโครงการ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารมีอยู่ 2 แนว คือ

6.4.3.1 วงจรการบริหารโครงการ (Project Management Life Cycle) แนวคิดนี้ มีความเชื่อว่า โครงการเป็นกิจกรรมชั่วคราวมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด จะพัฒนาไปตามขั้นตอนต่าง ๆ มีกระบวนการบริหารจะถูกกำหนดตามความเหมาะสมของงานและโครงการ อาจแตกต่างกันตามแนวคิดของนักบริหารโครงการหรือผู้บริหารโครงการ เช่น ขั้นริเริ่ม ขั้นเจริญเติบโต ขั้นสูงงอมจนถึงขั้นสลายตัวหรือปิดโครงการ

6.4.3.2 วงจรการแก้ปัญหา (Problem-solving Process) เชื่อว่าวัตถุประสงค์โครงการเกี่ยวข้องกับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง จึงนำกระบวนการบริหารโครงการมาแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ กระบวนการบริหารประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นจัดองค์การ ขั้นนำไปปฏิบัติ และขั้นควบคุม การบริหารจัดการโครงการระดับ 3 ระดับยุทธวิธี ระดับปฏิบัติงานหรือกระบวนการบริหาร (Management Process) จะเริ่มตั้งแต่การกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินงานเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมาย แต่ละด้าน ประเภทของทรัพยากรสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ กำหนดความรับผิดชอบและมอบหมายงานแก่

ผู้ปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งสามารถทำได้ภายใต้กรอบที่กำหนดไว้ตั้งแต่ในระดับกลยุทธ์ การบริหารงานอาจใช้เครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ กำหนดการของกิจกรรม (Activity Schedule) และแผนภูมิความรับผิดชอบ โครงข่ายรายการของสิ่งอำนวยความสะดวก (Detail Design of the Facility) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับทีมงานโครงการในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของโครงการ

การบริหารโครงการทั้ง 3 ระดับช่วยให้โครงการมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง การประสานในแนวตั้งจะเป็นการประสานที่กลุ่มทีมงานที่รับผิดชอบงานในแต่ละด้าน ทำงานประสานและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่วนการประสานกันในแนวนอนการบริหารทั้ง 3 ระดับ จะสร้างความสอดคล้องกัน เริ่มจากการบริหารระดับสูงจะกำหนดรูปแบบการบริหารโครงการให้สอดคล้องเข้ากับสภาพแวดล้อมโครงการ การบริหารระดับล่างเตรียมและจัดทำโครงการเครื่องมือ และใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการนำโครงการไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จการบริหารโครงการเกี่ยวข้องกับการจัดการด้านขอบเขต องค์กร คุณภาพ ต้นทุนและเวลา ซึ่งเป็นการจัดการผ่านโครงสร้างการบริหารทั้ง 3 ระดับ เรียกการบริหารโครงการในลักษณะนี้ว่า แนวทางโครงสร้าง (Structured approach) ซึ่งแนวทางวิธีนี้ใช้เทคนิคการบริหารที่เรียกว่า วิธีสายทางวิกฤติ (Critical Path Method : CPM) หรือเทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการ (Program Evaluation and Review Technique : PERT) วิธีการกำหนดรายละเอียดราคา (Cost Specification : SPEC) และการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management :TQM) มาช่วยกันดำเนินการ ในการบริหารโครงการ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ระดับของการบริหารโครงการ มี 3 ระดับ คือ ระดับ 1 ระดับบูรณาการ (Integrative Level) หรือการบริหารพื้นฐาน เป็นการทำหน้าที่ในการกำหนดวัตถุประสงค์ขอบเขตของงานด้านเวลา ต้นทุนผลประโยชน์ วิธีดำเนินการ ทรัพยากรและปัจจัยการบริหาร ระดับ 2 ระดับกลยุทธ์ระดับบริหาร (Strategic or Administrative Level) หรือการบริหารระดับการบริหารพื้นฐาน (Fundamental Levels) เป็นการบริหารจัดการโครงการตั้งแต่การริเริ่มโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการ และระดับ 3 ระดับยุทธวิธี ระดับปฏิบัติงานหรือกระบวนการบริหาร (Management Process) เป็นการกำหนดกิจกรรมการดำเนินโครงการ ให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันจนสามารถปฏิบัติได้จนบรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการ

โดยสรุปสาระสำคัญของแนวคิดหลักการ ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลดังกล่าว ประกอบด้วย 6 เรื่อง ได้แก่การนิเทศการศึกษากับการขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของไทย การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน การปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัย และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ ซึ่งระบุถึงกระบวนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลและหลักการในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ที่สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการดำเนินการวิจัยได้เป็นอย่างดี

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ดำเนินการโดยมีกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นพันธกิจที่สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา และหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546 : 13 - 15, 37 - 38) กล่าวคือ

1.1 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

1.1.1 มาตรา 22 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองและถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และในมาตรา 23 ระบุว่าจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัด การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

1.1.2 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา

3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

1.2 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านสื่อเทคโนโลยี สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ

1.2.1 มาตรา 65 ระบุให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

1.2.2 มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใน การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ 20 ปี ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาไว้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 94 - 139)

2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

เป้าหมาย :

2.1.1 คนทุกช่วงวัยมีความรักสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.1.2 คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่ พิเศษ ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

2.1.3 คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิต รูปแบบใหม่

2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้าง ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เป้าหมาย :

2.2.1 กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็น และมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของ ตลาดงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2.2.2 สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะด้าน

2.2.3 การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

เป้าหมาย :

2.3.1 ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยและทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2.3.2 คนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

2.3.3 สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

2.3.4 แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐานและประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

2.3.5 ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ

2.3.6 ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับสากล

2.3.7 ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน

2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

เป้าหมาย :

2.4.1 ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

2.4.2 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา สำหรับคนทุกช่วงวัย

2.4.3 ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผล

2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย :

2.5.1 คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

2.5.2 หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

2.5.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

เป้าหมาย :

2.6.1 โครงสร้าง บทบาทและระบบการบริหารจัดการการศึกษามีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

2.6.2 ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

2.6.3 ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

2.6.4 กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา รองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

2.6.5 ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

3. แผนพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 51 - 55)

3.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ผลผลิต : ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สามารถท่องจำและนำสิ่งที่จำไปฝึกคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดในเชิงสร้างสรรค์ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับทุกประเภทได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีจิตสำนึกประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสามัคคีปรองดอง

3.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ผลผลิต : มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท มีครูครบตามเกณฑ์ มีครูประจำชั้นครบทุกห้อง และมีครูที่จบตรงวุฒิตามสาขาวิชาที่สอน ผู้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งมีคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่และขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่

3.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ

ผลผลิต : มีการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ที่มีคุณภาพ เพิ่มจำนวนบัณฑิตในสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน มีสมรรถนะ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ประชาชนได้รับการฝึกอาชีพตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งมีผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในเชิงพาณิชย์ การให้การรักษายาบาล และการพัฒนาความเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาของภูมิภาค

3.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ผลผลิต : ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันในทุกระดับและประเภทการศึกษา ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สถานศึกษาในภูมิภาค/ชนบท ได้รับการยกระดับคุณภาพในการให้บริการเด็กพิการและด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งสามารถเทียบโอนผลการเรียนและทักษะประสบการณ์ เพื่อขอรับวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้นได้

3.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

ผลผลิต : ผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา เข้าถึงทรัพยากร และระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มีองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย และระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

3.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ผลผลิต : ระบบบริหารจัดการมีความคล่องตัวในการบริหารงานการศึกษามากยิ่งขึ้น มีความโปร่งใส และเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ โครงสร้างของกระทรวงได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ โดยการกระจายอำนาจลงไปสู่ส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา และมีกลไกการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา สถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทมีธรรมาภิบาลในการบริหาร รวมทั้งผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีศักยภาพเพื่อไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี (2554 : 3,12 - 18) ได้จัดทำสรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ขึ้น เนื่องจากในช่วงปี พ.ศ. 2555 - 2559 ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามารถประมวลข้อความที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (ยุทธศาสตร์ 5.2) ข้อ 5.2.2 ระบุถึงการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือคุณ พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ ปลุกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นและจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการ ให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ข้อ 5.2.4 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5. นโยบายรัฐบาล

5.1 นโยบาย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ระบุไว้ว่า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559 : 16 - 17)

“จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้พัฒนาตนได้เต็มศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้ โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดีมีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่อุตสาหกรรมและธุรกิจบริการ” สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

5.1.1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้

5.1.1.1 ปลุกฝังค่านิยม 12 ประการ บนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.1.2 ปลุกฝังให้เด็กรักและภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักประวัติศาสตร์ชาติไทย และหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี

5.1.1.3 ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งเน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดเป็น มองเห็นอนาคต

5.1.1.4 ปรับหลักสูตรทุกระดับชั้นให้มีความต่อเนื่องกันมุ่งเน้นการศึกษาเพื่อการทำงาน

5.1.1.5 ลดจำนวนรายวิชาอย่างเหมาะสมกับวัย

5.1.2 ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา

5.1.2.1 สร้างโอกาสให้เข้าถึงบริการทางการเงินเพื่อการศึกษาให้มากขึ้น

5.1.2.2 สร้างคนเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจในภูมิภาคและพื้นที่ของตนเอง

5.1.2.3 สร้างความทัดเทียมทางการศึกษา โดยจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

และสื่อดิจิทัล

5.1.2.4 สร้างโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสทุกกลุ่มเข้าถึงการจัดบริการการศึกษา

5.1.3 ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

5.1.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและพัฒนการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา

5.1.3.2 ยกระดับคุณภาพการศึกษา และวางรากฐานการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

5.1.4 พัฒนาครู

5.1.4.1 สร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าให้เกิดคุณภาพต่อตัวเด็กอย่างแท้จริง

5.1.4.2 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้
อย่างมีความสุข

5.1.4.3 วางแผนผลิตและพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ

5.1.4.4 แก้ไขปัญหาหนี้สินครู

5.1.5 ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

5.1.5.1 บูรณาการการศึกษาทั้งระบบให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการผลิตและพัฒนา
กำลังคน

5.1.5.2 ผลิตกำลังคนสายอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และท้องถิ่น

5.1.5.3 ปรับภาพลักษณ์อาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ

5.1.5.4 ปฏิรูปการอุดมศึกษาในการวางแผนผลิตกำลังคน เน้นความเข้มแข็งทาง
วิชาการและวิชาชีพ

5.1.5.5 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในทุกระดับการศึกษา

5.1.6 เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

5.1.6.1 พัฒนากำลังคนให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ สามารถทำงานได้ทั้งในและ
ต่างประเทศ

5.1.6.2 เพิ่มคุณวุฒิให้กับแรงงานไทย

5.1.6.3 พัฒนาความชำนาญในการประกอบอาชีพ การใช้เทคโนโลยี และการใช้
ทักษะภาษาต่างประเทศให้กับกำลังคน

5.1.6.4 ส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม
ของประเทศเพื่อนบ้าน

5.1.7 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.1.7.1 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมรวมตัวกันเป็นเครือข่ายและมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

5.1.7.2 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ผ่านแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์

5.1.7.3 ส่งเสริมให้ประชาชนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้

5.1.8 ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

5.1.8.1 สร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติให้ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

5.2 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาเริ่มแรกของคนในชาติ ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดในตน มีความรู้และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสม เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูงขึ้นไปและการดำรงชีวิตในอนาคต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ดังนี้

5.2.1 เร่งรัดปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบและกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

5.2.2 เร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษาให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท รวมถึงเด็กพิการและด้อยโอกาส มีความรู้และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่กันไป โดยเฉพาะทักษะการอ่าน เขียน และการคิด เพื่อให้มีความพร้อมเข้าสู่การศึกษาระดับสูง และโลกของการทำงาน

5.2.3 เร่งปรับระบบสนับสนุนการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีการประสานสัมพันธ์กับเนื้อหา ทักษะ และกระบวนการเรียนการสอน ประกอบไปด้วยมาตรฐาน และการประเมิน หลักสูตรและการสอน การพัฒนาทางวิชาชีพ สภาพแวดล้อม การเรียนรู้

5.2.4 ยกกระดับความแข็งแกร่งมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการและเป็นผู้นำทางวิชาการ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สร้างความมั่นใจและไว้วางใจ ส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดกับนักเรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ

5.2.5 เร่งสร้างระบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรคุณภาพที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ เพื่อการให้บริการที่ดีมีความสามารถรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณภาพ และมาตรฐานได้เป็นอย่างดี

5.2.6 เร่งรัดปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง มีแรงบันดาลใจและมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ชัดเจน เป็นสถานศึกษาคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล

5.2.7 สร้างระบบการควบคุมการจัดการการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ที่มีข้อมูลสารสนเทศ และข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนอย่างพร้อมบริบูรณ์ และมีนโยบายการติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม

5.2.8 สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การให้บริการที่ดีทั้งทางส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เร่งรัด การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ปรับปรุงระบบของโรงเรียนให้เป็นแบบร่วมคิดร่วมทำ การมีส่วนร่วมและการประสานงาน สามารถใช้เครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ กลุ่มบุคคล องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน และองค์กรสังคมอื่น

5.2.9 เร่งปรับระบบการบริหารงานบุคคลมุ่งเน้นความถูกต้องเหมาะสม เป็นธรรม ปราศจากคอร์รัปชัน ให้เป็นปัจจัยหนุนในการเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพ ขวัญและกำลังใจ สร้างภาวะจูงใจ แรงบันดาลใจ และความรับผิดชอบในความสำเร็จตามภาระหน้าที่

5.2.10 มุ่งสร้างพลเมืองดีที่ตื่นตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ และทำให้การศึกษานำการแก้ปัญหาสำคัญของสังคม รวมทั้งปัญหาการคอร์รัปชัน

5.2.11 พุ่มเมฆมาตรการเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่พัฒนาแล้ว และโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ได้คุณภาพ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนต้องเสียโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

5.3 นโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เรื่องค่านิยมหลักของคนไทย

12 ประการ

คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ให้นโยบายเรื่องค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไว้ดังนี้

- 5.3.1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 5.3.2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
- 5.3.3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
- 5.3.4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 5.3.5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
- 5.3.6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
- 5.3.7 เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
- 5.3.8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
- 5.3.9 มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- 5.3.10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัส

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักดอชมไวใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่าย
จำหน่ายและพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี

5.3.11 มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส
มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา

5.3.12 คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

โดยสรุป การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ดำเนินการพัฒนาโดยมีกิจกรรมและ
กระบวนการที่สอดคล้องกับกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล ซึ่งช่วยให้การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
ดำเนินการไปอย่างมีทิศทาง และตอบสนองความต้องการในการพัฒนาของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในด้าน
การปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม การนิเทศการศึกษา การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการ
ประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งเป็นผลการวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2555 - 2560 ดังนี้

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555 : 76 -79) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก โดยมี
วัตถุประสงค์ เพื่อเสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านรูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม กระบวนการ
มีส่วนร่วม ระดับของการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยเงื่อนไขในการมีส่วน
ร่วม ผลกระทบของการมีส่วนร่วม และบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อสร้างทฤษฎี
ฐานราก เลือกพื้นที่ศึกษา โดยวิธีการเลือกเชิงทฤษฎีที่มีลักษณะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา
การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกตและจดบันทึก การ
วิเคราะห์เอกสาร และการจัดสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กลุ่ม
ผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้บริหารและครูในศูนย์อำนวยการเครือข่าย กลุ่ม
ผู้ให้การนิเทศ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้มาศึกษาดูงาน กลุ่มประชาชนผู้มีส่วนร่วม
อย่างสม่ำเสมอในการจัดการศึกษา กลุ่มประชาชนผู้มีส่วนร่วมไม่สม่ำเสมอในการจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐาน กลุ่มประชาชนผู้ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานรวม 72 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีแปลความ และตีความหมายข้อมูล แล้วสร้างโม
เดลขึ้นจากความไวทางทฤษฎี โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนสุดท้าย

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครอง 4) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่า 5) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน) 6) รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชน 7) รูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 8) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในชุมชน 9) รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 10) รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถานประกอบการ 11) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศูนย์อำนวยการเครือข่ายและ 12) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทุน

2. การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วยการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการรับบริการและรับความช่วยเหลือจากโรงเรียน

3. วิธีการในการเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 วิธี คือ การเข้ามามีส่วนร่วมโดยความสมัครใจหรืออาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมโดยการถูกชักจูงหรือชักชวน

4. อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 3 บริบท คือ บริบทจากโรงเรียนและผู้บริหาร บริบทด้านผู้ปกครอง และบริบทด้านชุมชน

กฤษฎา สารการ (2555 : 95 - 99) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนสร้างถ่อสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเงื่อนไขการมีส่วนร่วมโดยการทำการศึกษาจากบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 35 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์ระดับลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตและจดบันทึก

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนดีประจำตำบลมีอยู่ 7 กลุ่ม คือ 1) การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชน 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน 5) การมีส่วนร่วมของคณะครู 6) การมีส่วนร่วมของนักเรียน และ 7) การมีส่วนร่วมขององค์กรทางศาสนา ส่วนเงื่อนไขที่ส่งเสริมให้มีการเข้ามามีส่วนร่วมพบว่า มีอยู่ 4 ประการ คือ 1) ผู้บริหารสร้างศรัทธาเป็นที่ยอมรับของคณะครู นักเรียนและชุมชน 2) ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นมีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษา มองเห็นความสำคัญของการศึกษา 3) ผู้บริหาร

คณะครู นักเรียน มีความรัก สามัคคีและมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และ 4) ชุมชนร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนเงื่อนไขที่เป็นปัญหาและอุปสรรค พบว่า มีอยู่ 2 ประการคือ 1) เงื่อนไขด้านงบประมาณ พบว่า ความคาดหวังในความสำเร็จของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนดีประจำตำบลสูง แต่งบประมาณสนับสนุนมีไม่เพียงพอและล่าช้า 2) เงื่อนไขด้านบุคลากร บุคลากรขาดแคลนไม่เพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก

จตุพร ทังทอง (2556 : 102 - 105) ทำการวิจัยศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบลรุ่นที่ 1 จำนวน 182 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง 124 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล 106 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้อำนวยการและครูผู้สอน 212 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนดีประจำตำบล 1) ด้านการพัฒนาผู้เรียน มีการส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนรักและพัฒนาถิ่นฐานของตน โดยการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมากที่สุด และมีการแลกเปลี่ยนนักเรียนและบุคลากรภายในและต่างประเทศน้อยที่สุด 2) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน มีการจัดสภาพของโรงเรียนให้สะอาด โดยทำห้องเรียนและห้องปฏิบัติการให้มีความน่าอยู่น่าเรียนมากที่สุด มีการสร้างสระว่ายน้ำและศูนย์กีฬา โดยบริหารจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยที่สุด 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณสมบัติในการบริหารโรงเรียนดีประจำตำบล โดยมีวุฒิทางการบริหารและผ่านการฝึกอบรม สัมมนา มีการจัดครูสอนได้ตรงตามวิชาเอกใน 5 วิชาหลัก ครบทุกระดับชั้นมากที่สุดเท่าที่ 4) ด้านการจัดเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและทรัพยากรทางการศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน คือโรงเรียนในฝันและสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น รองลงมาคือการบริการวิชาการสำหรับโรงเรียนใกล้เคียงโดยการจัดครูเคลื่อนที่ไปสอนหมุนเวียนในรายวิชาที่ขาดแคลนครู 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็น ตีชม ให้คำแนะนำการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน รองลงมา ให้คำแนะนำการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน 6) ด้านการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนมีการประเมินตนเอง รองลงมาคือการกำหนดแผนปฏิบัติการรายปีและแผนพัฒนาระยะ 4 ปี ส่วนปัญหาการบริหารโรงเรียนดีประจำตำบลนั้น พิจารณาจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ 2) ด้านการประเมินผล และ 3) ด้านการวางแผน

จิตพันธ์ อวนศรี (2556 : 91 - 92) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล การวิจัยมี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงาน เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 3 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูรวม 47 คน เครื่องมือที่ใช้

เป็นแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 เพื่อศึกษากรณีศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ที่ประสบความสำเร็จ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสร้างกรอบแนวทางการดำเนินงาน และระยะที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการฯ โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ“มาก” เมื่อพิจารณาสภาพการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน พบดังนี้ 1) ด้านการวางแผนสถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และแนวปฏิบัติในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และบุคลากรร่วมมือกับชุมชนวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานตามโครงการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสถานศึกษามีการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า มีการจัดทำป้ายนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และให้ความรู้ที่สวยงามและทันสมัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 4) ด้านกระบวนการฝึกนิสัย พบว่า มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 5) ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน พบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่โรงเรียนและท้องถิ่นจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสถานศึกษามีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. แนวทางการดำเนินงาน พบว่า 1) ด้านการวางแผน ควรสร้างความตระหนักจากทุกภาคส่วน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจากคณะครู และกระจายอำนาจให้หัวหน้ากลุ่มงานในการกำกับติดตาม และทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรปรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง และจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยแบบมอนเตสซอรี จัดสร้างห้องปฏิบัติการที่เน้นสื่อ ICT รองรับการจัดการเรียนรู้ทางไกล 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านทุนทรัพย์จากทุกภาคส่วน จากนักเรียนในการดูแลรักษา 4) ด้านกระบวนการฝึกนิสัย ควรส่งเสริมการฝึกนิสัยเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบ การตรงต่อเวลา ความสุภาพ ความมีวินัย ความเคารพและความอดทนโดยการฝึกปฏิบัติจริง และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินงาน 5) ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ด้านนักเรียน ประสบปัญหาผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาอังกฤษ ด้านครู ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับการยอมรับศรัทธาจากคณะครู ชุมชนและผู้บังคับบัญชา ด้านโรงเรียนเกิดระบบการบริหารอย่างมีส่วนร่วม และด้านชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา

สุชาติ เอกปัชชา (2557 : 47 - 53) ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย 2) ศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยการบริหารจัดการ

โรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้างที่มีประสิทธิผลต่อการบริหาร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการ กรรมการสถานศึกษาและครู จำนวน 506 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความตรงและความเที่ยงสูง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง และการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัยพบว่า พบว่า

1. องค์ประกอบและปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก องค์ประกอบและปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านนโยบายและโครงสร้าง ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และด้านประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน

2. ผลด้านการศึกษาขององค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย พบว่า 1) ภาวะผู้นำ (Leading) มี 3 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ วิสัยทัศน์ การตัดสินใจ และคุณภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) นโยบายและโครงสร้าง (Policy) มี 4 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ การวางแผนยุทธศาสตร์ 3) การมีส่วนร่วม (participate) มี 4 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ การมีส่วนร่วม 5 ร. (ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ร่วมชื่นชม) หน้าที่ บทบาท และการสนับสนุน 4) การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Admin) มี 2 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ การใช้เครื่องมือการบริหารงาน และการกระจายอำนาจ 5) ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน (Effect) มี 2 ใน 4 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ มิติด้านโรงเรียน และ มิติด้านการใช้ทรัพยากรการบริหาร

3. การศึกษาอิทธิพลเชิงเหตุผลตามแบบจำลองโครงสร้างที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย พบว่าการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลที่มีประสิทธิผลสูงจะได้รับอิทธิพลหรือผลทางตรงเชิงบวกมาจาก 3 ปัจจัยต่อไปนี้ในระดับสูงด้วย คือปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ด้านนโยบายและโครงสร้าง และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในทำนองเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม โดยส่งผ่านตัวแปรด้านการบริหารจัดการ และพบว่าปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวสามารถทำนายตัวแปรตามคือประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้ร้อยละ 89.90 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ฐานิตย์ เนคนานุรักษ์ (2557 : 72 - 73) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลของโรงเรียนในสังกัด ประชากรคือผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 110 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ หาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนดี

ศรีตำบล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการเรียนรู้ ปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการจัดการควรมีการวางแผน กำหนดนโยบาย ขอบข่ายงานผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และมีการกำกับติดตามให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง สรุปประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานอย่างจริงจังตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด ด้านการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ ใช้สื่อเทคโนโลยี ประกอบกับการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาอบรม ศึกษาดูงาน ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ควรหางบประมาณจากทั้งภายในและภายนอก เพื่อจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียนและชุมชนสามารถบริหารโรงเรียนได้ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีจากชุมชน

ปาสีวรรณ สิทธิการ (2557 : 282 - 283) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และนำเสนอรูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตจังหวัดภาคใต้

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้ จำนวน 1,763 คน และขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานการบริหารเชิงประจักษ์ในเขตจังหวัดภาคใต้ 7 คน และผู้รับผิดชอบโครงการในสถานศึกษา 7 คน นำผลมาวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างรูปแบบ หลังจากนั้นจึงนำรูปแบบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและนำไปสนทนากลุ่มกับกลุ่มปฏิบัติเพื่อยืนยันความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ทำการปรับปรุงรูปแบบและนำเสนอรูปแบบฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้ มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เอกสารลักษณะโครงการ 2) การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ 3) ระบบข้อมูลสารสนเทศ 4) การวางแผนโครงการ 5) การเขียนโครงการ 6) การบริหารทรัพยากรบุคคล 7) คุณลักษณะและภาวะผู้นำผู้บริหารโครงการ 8) การบูรณาการเพื่อป้องกันความเสี่ยงและการเทียบเคียงกับสถานศึกษาอื่น และ 9) การประเมินผลโครงการ การรายงานผล

และการปิดโครงการ ซึ่งทั้ง 9 องค์ประกอบ จะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวงจรชีวิตโครงการ 3 ระยะ คือ ได้แก่ ระยะที่ 1 การริเริ่มโครงการ (Initiative Phase) ระยะที่ 2 การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ (Implementation Phase) และ ระยะที่ 3 การปิดโครงการ (Divestment Phase)

2. รูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้ มีส่วนประกอบ 4 ส่วนคือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) แนวคิดหลักการ 3) องค์ประกอบและกระบวนการบริหารโครงการ 5 ขั้นตอน (ได้แก่ ขั้นที่ 1 รู้เข้าใจ ขั้นที่ 2 ใส่ใจปฏิบัติ ขั้นที่ 3 เร่งรัดทบทวน ขั้นที่ 4 ประมวลผลลัพท์ และขั้นที่ 5 นำกลับสู่การปฏิบัติใหม่) และ 4) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารโครงการเพื่อสู่ความเป็นเลิศ และเป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้การดำเนินโครงการมีความเป็นเลิศ โดยมีแนวคิดที่สำคัญ คือ การสร้างให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้รับรู้ถึงเป้าหมาย ร่วมคิด ร่วมทำ เติบโตตามศักยภาพ ของตน โดยยึดเป้าหมาย เกณฑ์มาตรฐาน และคุณภาพงานในระดับสูงสุด เป็นแนวคิดหลักในการดำเนินโครงการ ซึ่งมีรางวัลและคุณภาพนักเรียน เป็นเครื่องหมายรับรองความสำเร็จ จนสามารถทำให้ผู้ปกครอง มากกว่าร้อยละ 90 มีความพึงพอใจ สังคม ชุมชน สถานศึกษาอื่น หรือองค์กรอื่นให้การยอมรับ สถานศึกษาสามารถเป็นต้นแบบในการดำเนินโครงการนั้น ๆ ให้กับสถานศึกษาอื่นได้ โดยมีหลักการบริหารโครงการที่ควรยึดเป็นหลักปฏิบัติ คือ การใช้การมีส่วนร่วมและเครือข่ายในการทำงาน การให้ความสำคัญกับทีมงาน ร่วมรับผิดชอบ การสร้างให้ทุกคนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อทีมงาน นำการบริหารงานเชิงระบบตามวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมย่อยของทุกโครงการ เน้นการนิเทศติดตาม ควบคุมงานอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่อง เพื่อสร้างมาตรฐานของงานในระดับสูงสุด ที่ทำให้งานมีความคุ้มค่า เสร็จทันเวลา สามารถใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน โดยการนำกระบวนการบริหารโครงการของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 5 ขั้นตอน มาใช้ในการบริหารโครงการ ได้แก่ ขั้นที่ 1 รู้เข้าใจ ขั้นที่ 2 ใส่ใจปฏิบัติ ในทุกองค์ประกอบตามระยะของวงจรชีวิตโครงการ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผน การนำสู่การปฏิบัติ การตรวจสอบประเมินผล และปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน มาเป็นวงล้อ ในการขับเคลื่อนโครงการอย่างต่อเนื่องจนเกิดนวัตกรรม ชิ้นงานที่สร้างให้โครงการมีความเป็นเลิศ ขั้นที่ 3 เร่งรัดทบทวน ขั้นที่ 4 ประมวลผลลัพท์ และขั้นที่ 5 นำกลับสู่การปฏิบัติใหม่ ผ่านกระบวนการนิเทศ ติดตามงานการอย่างเป็นระบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประชาสัมพันธ์ และการจัดสรรเวลาที่ลงตัว

อภิญญา ใจมิภักดิ์ (2558 : ออนไลน์) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่องปัจจัยที่ส่งผล และประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลและประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผล กับประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และ

ครูผู้สอนโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 197 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 28 คน และครูผู้สอนจำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1 ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในภาพรวมที่ระดับ .05

กนกอร บุญกว้าง และ จิณณวัตร ปะโคทัง (2559 : 220 - 221) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนบ้านเหมือดขาว อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร และเพื่อศึกษาเงื่อนไขการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนบ้านเหมือดขาว อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษามี 42 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ผู้ปกครองนักเรียน 16 คน นักเรียน 6 คน คณะครู 9 คน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 คน เนื้อหาที่ศึกษาคั้งนี้ คือการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเหมือดขาวในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เกี่ยวกับแนวทางการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำ ร่วมติดตามและประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไข ร่วมรับผลประโยชน์ และชื่นชมยินดี นอกจากนี้ยังศึกษาถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งการมีส่วนร่วมมากและการมีส่วนร่วมน้อยในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง จำนวน 4 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มี 6 แนวทาง คือ 1) การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด (Brainstorming Participation) พบว่า เป็นการคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิดที่มาจากทุกฝ่าย 2) การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน (Planning Participation) พบว่า เป็นการนำสิ่งที่ร่วมคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย 3) การมีส่วนร่วมในการร่วมลงมือทำ (Taking Action Participation) พบว่า เป็นการนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่วางไว้ 4) การมีส่วนร่วม

ในการร่วมติดตามประเมินผล (Monitoring Participation) พบว่า เป็นการร่วมกันติดตามผลงานที่ทำ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น 5) การมีส่วนร่วมในการร่วมปรับปรุงแก้ไข (Adjust Participation) พบว่าเป็นการนำสิ่งที่ เป็นข้อบกพร่องมาร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ทางออกที่ดีที่สุด 6) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกันและชื่นชมยินดี (Mutual Benefits Participation) พบว่า เป็นการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ร่วมชื่นชมยินดีในผลงานที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีสมานฉันท์และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

2. เจื่อนใจการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ได้แก่ เจื่อนใจการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมาก ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุน พบว่า มีเจื่อนใจที่ส่งเสริมสนับสนุนอยู่หลายประการ ที่สำคัญคือ 1) การมีผู้ปกครองให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษา 2) ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ช่วยเหลือสนับสนุนอย่างจริงจัง โดยเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษามาเป็นอันดับแรกทำให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีรูปธรรม 3) การมีการรวมกลุ่มกันเองในชุมชนหลายกลุ่ม เช่น สมาคมศิษย์เก่าบ้านหมือดขาว สมาคมผู้ปกครองและกลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน 4) คณะครูมีความสามัคคีและร่วมกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การร่วมมือร่วมใจของคณะครูในโรงเรียนนับว่าเป็นแรงผลักดันที่มีพลังอีกส่วนหนึ่งที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ 5) ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับของคณะครูและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นแบบอย่าง ทুমเทให้กับการทำงานอย่างจริงจัง ประกอบกับเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และเห็นความสำคัญของการศึกษา คิดริเริ่มงานการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการยอมรับในการทำงานจากทุกฝ่าย ส่วนเจื่อนใจการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมแต่ก็เป็นส่วนน้อยซึ่งจากการศึกษาพบว่ามียู่ 2 ประการคือ 1) ชุมชนขาดความรู้เรื่องการดำเนินการของโรงเรียนในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนอันอาจจะมีสืบเนื่องมาจากชุมชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมองว่าตนเองยังขาดความรู้เรื่องนี้ที่จะมีส่วนร่วมเข้าไปจัดการเรียนการสอนได้ และเจื่อนใจเกี่ยวกับระบบราชการ พบว่าอุปสรรคในการทำงาน คือระบบราชการที่มีระเบียบปฏิบัติมากมายล่าช้า โดยเฉพาะในด้านงบประมาณที่ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง

พัคตร์พิไล วงศ์ละ (2560 : 1645-1653) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ตามรูปแบบชิปปโมเดล (Stufflebeam's CIPP Model) ในด้านสถานะแวดล้อมหรือบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต 2) เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนดีประจำตำบล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 315 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 พบว่าทั้งผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาและนักเรียนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยความคิดเห็นของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 การดำเนินการด้านสภาวะแวดล้อมหรือด้านบริบทโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักเรียนเห็นว่าการดำเนินงานด้านสภาวะแวดล้อมหรือบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 การดำเนินการด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ส่วนผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 การดำเนินการด้านกระบวนการโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 การดำเนินการด้านผลผลิตพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34

2) ปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการที่พบคือความพร้อมของโรงเรียนก่อนดำเนินโครงการ ในด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคาร ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ บุคลากร งบประมาณสนับสนุน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทุนจากหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ และกิจกรรมที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน

3) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามโครงการคือควรประเมินความพร้อมของโรงเรียนก่อนการดำเนินโครงการ เพิ่มงบประมาณในการสนับสนุน ให้กรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีบทบาทและมีส่วนร่วมระดมทุน เป็นสื่อกลางระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ระดมทุนจากองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรเอกชน และประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

โดยสรุปงานวิจัยในประเทศที่ได้ศึกษา เป็นผลงานวิจัยในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนดีประจำตำบล การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลหรือโรงเรียนดีศรีตำบลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แนวทางการนิเทศโรงเรียนดีประจำตำบล การพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนดีประจำตำบล ปัจจัยที่ส่งผลและประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งการประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงและยืนยันความสอดคล้องของการดำเนินงาน

และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model” ได้เป็นอย่างดี

2. งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งดำเนินการระหว่างปี 2003 – 2013 ดังนี้

เจนทรี (Gentry, 2003 :147 - 149) ได้ศึกษากรณีการเผชิญปัญหาในการนิเทศการสอนของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของอาจารย์ใหญ่จากโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา 4 แห่ง เกี่ยวกับการให้คำนิยามของคำว่า การนิเทศการสอน กระบวนการในการจัดการนิเทศการสอน บรรยากาศที่ช่วยส่งเสริมงานด้านการนิเทศการสอน วิธีการที่อาจารย์ใหญ่ใช้เพื่อจัดการนิเทศครู และโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบการศึกษาเปรียบเทียบในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ใหญ่ยังไม่สามารถกล่าวถึงความหมายของคำว่า การนิเทศได้อย่างชัดเจนและถูกต้องนัก แต่พวกเขาค่อนข้างให้คำนิยามของคำว่า การนิเทศคือการประเมินมากกว่า ปัจจัยซึ่งช่วยส่งเสริมงานด้านการนิเทศ คือความไว้วางใจและลักษณะของการบริหารงาน และยังพบด้วยว่าเนื่องจากสภาพของการบริหารงานในโรงเรียนที่มีการแบ่งงานออกเป็น ส่วน ๆ ซึ่งจะทำให้อาจารย์ใหญ่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก ส่งผลให้ไม่สามารถจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของงาน และขาดความชำนาญเฉพาะสำหรับการปฏิบัติงานบางอย่าง อุปสรรคอื่นนอกเหนือจากนี้คือ ความซ้ำซ้อนในบทบาทและหน้าที่ระหว่างผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หัวหน้าฝ่ายงานและผู้ประสานงานด้านการจัดการเรียนการสอนจึงทำให้อาจารย์ใหญ่ ไม่สามารถแสดงบทบาทของการเป็นนักนิเทศการสอนในโรงเรียนของตนเองได้อย่างชัดเจน

เนลสัน และคณะ (Nelson and others, 2008 : 172 - 184) ได้ศึกษามุมมองของผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้ให้การนิเทศ กลุ่มเป้าหมายเป็นหญิง 8 คน ชาย 4 คน ซึ่งเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ ศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการให้คำปรึกษา ความเชื่อในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารการจัดการ ผู้ที่ให้คำปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการนิเทศได้อภิปรายกระบวนการนิเทศของแต่ละบุคคล ทุกคนต่างยอมรับข้อบกพร่อง ความล้มเหลว วิวัฒนาการรวมทั้งการเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น กลุ่มผู้ให้คำปรึกษามีความเชื่อว่าการสร้างเครือข่ายการนิเทศที่เข้มแข็ง การอภิปรายเพื่อประเมินผลทันที เป็นการสร้างรูปแบบการนิเทศที่เปิดกว้างทางความคิดเห็น และอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลา ความน่าเชื่อถือของกระบวนการนิเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการนิเทศทางความคิดเห็นที่แตกต่าง และการนำยุทธศาสตร์ทั้งหมดมาพัฒนากระบวนการนิเทศ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมด้วย การค้นพบข้อโต้แย้งของกลุ่มผู้ร่วมงาน ความเป็นตัวของตัวเอง กระบวนการนิเทศที่แตกต่าง การเข้มงวดต่อผู้เข้ารับการนิเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศแบบคู่ขนาน ทำให้ได้ผลการนิเทศที่สะท้อนกลับจากผู้รับการนิเทศได้อย่างถูกต้อง

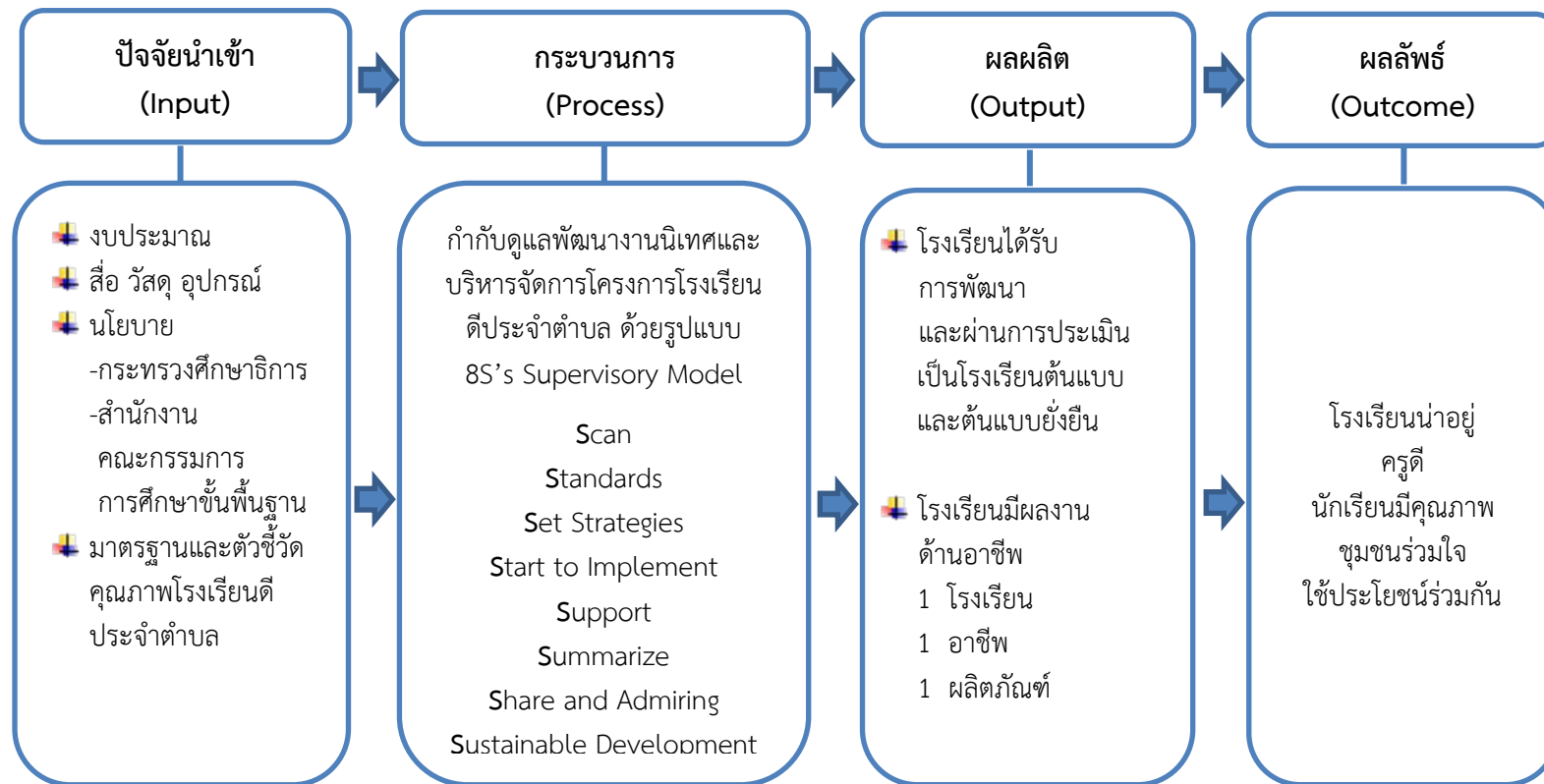
เพลลิง (Pelling, 2013 : 476 -A) ได้ศึกษาการพัฒนางานด้านการนิเทศและความสัมพันธ์ที่มีต่อประสบการณ์ในงานด้านการนิเทศ ประสบการณ์ด้านการเป็นที่ปรึกษาและการฝึกอบรมบุคลากรในงานด้านการนิเทศ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนางานด้านการนิเทศและประสบการณ์ในงานด้านการนิเทศ ประสบการณ์ในงานด้านการเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งการจัดฝึกอบรมในงานด้านการนิเทศ ด้วยรูปแบบของพัฒนางานด้านการนิเทศในแบบของ Supervisor Complexity Model โดยทำการศึกษาแนวคิดของพัฒนางานด้านการนิเทศและวัดระดับพัฒนาการของงานด้านการนิเทศ จากนั้นจึงทำการศึกษาลักษณะเฉพาะในงานด้านการนิเทศและปัจจัยบางประการที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนางานด้านการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่าประสบการณ์และการจัดฝึกอบรมในงานด้านการนิเทศ เป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญมากระดับของการพัฒนางานด้านการนิเทศนั่นเอง แต่สิ่งที่เกี่ยวข้องเนื่องจากผลการวิจัยเหล่านี้ก็คือ ควรทำการศึกษาทฤษฎีในด้านการพัฒนาผู้นิเทศ รวมทั้งการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของพวกเขาด้วยเช่นกัน

โดยสรุป ผลการวิจัยต่างประเทศเป็นข้อมูลที่กล่าวถึงในด้านความสามารถในการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา มุมมองของผู้ให้การนิเทศหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการนิเทศ รูปแบบการนิเทศ การนำกลยุทธ์มาใช้ในการนิเทศ และตัวแปรที่มีนัยสำคัญต่อระดับของการพัฒนางานด้านการนิเทศ รวมทั้งผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบกลุ่มและการสร้างกลุ่มในการทำงานที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลได้อย่างดี

สรุปโดยภาพรวม การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ได้แก่ หลักการในการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลตามนโยบายของรัฐบาล ปี 2553 - 2560 และการจัดการศึกษาโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลตามแนวคิดของผู้บริหารระดับนโยบาย ได้ศึกษาแนวคิดและหลักการในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ในเรื่องการนิเทศการศึกษากับการขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของไทย การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน และแนวคิดในการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 แผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) และนโยบายรัฐบาล รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ ซึ่งสาระความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้าดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการวิจัยให้มีคุณภาพต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model เป็นการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศและบริหารจัดการ
โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามนโยบายการจัดการศึกษาให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพได้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดจนบรรลุผลสำเร็จ โดยใช้แนวคิด
ทฤษฎีของวิธีการเชิงระบบ สรุปลเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S’s Supervisory Model” เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย และ ตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย มีรายละเอียดของแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีการวิจัย โดยเริ่มต้นด้วยการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์วรรณกรรม บทความ เอกสารทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ หลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และจัดทำโครงการวิจัย ได้ใช้หลักการของทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งประกอบด้วย

ปัจจัยนำเข้า (Input) โดยกำหนดเฉพาะปัจจัยที่สำคัญที่เป็นเงื่อนไขหลักและส่งผลกระทบต่อพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม นโยบายการพัฒนา และมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียน

กระบวนการ (Process) ได้กำหนดใช้รูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S’s Supervisory Model ซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการพัฒนาที่เป็นระบบชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

ผลงาน (Output) หรือผลผลิต (Product) โดยกำหนดเฉพาะผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ 8S’s Supervisory Model ซึ่งได้แก่ ผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล ในการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของการพัฒนาระยะที่ 3 “สู่ความสำเร็จและยั่งยืน”

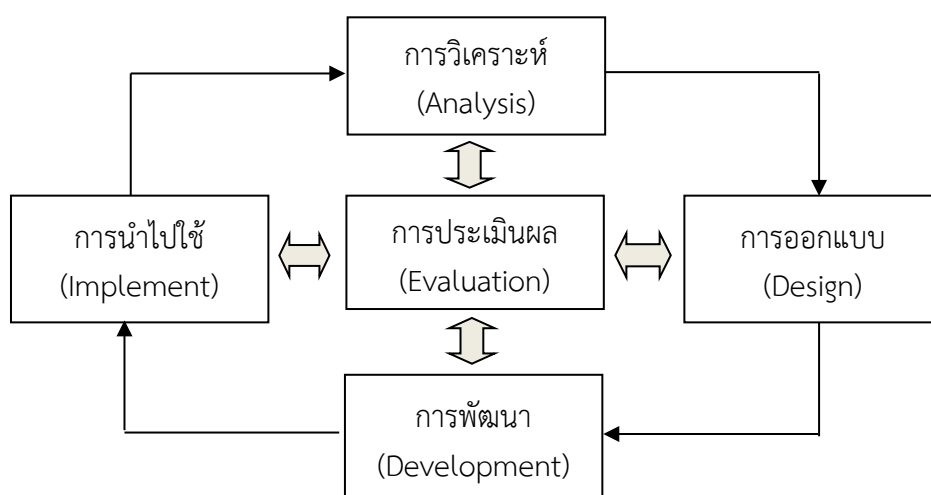
การนำหลักการของทฤษฎีระบบ (System Theory) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ช่วยให้เห็นแนวทางการดำเนินการวิจัยที่เป็นระบบ และการจัดเตรียมโครงการวิจัยได้ช่วยให้สามารถตอบคำถามในการวิจัยได้ว่า สภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลที่เกิดจากการพัฒนางาน โดยใช้ “8S’s Supervisory Model” นั้นเป็นอย่างไร การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล มีปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะอย่างไร วิธีการใดที่ช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ และผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน มีความพึงพอใจในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลเพียงใด ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดแนวทาง ขั้นตอนของการวิจัยเรื่องนี้

ตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการวิจัย ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับรูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้หลักการของวิธีการเชิงระบบ (System Approach) และประยุกต์ใช้แนวคิดของการออกแบบการสอนเชิงระบบ “ADDIE Instructional Design Model” ของ ครูส (Kruse, 2008 : 1) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis)
2. ขั้นการออกแบบ (Design)
3. ขั้นการพัฒนา (Development)
4. ขั้นการนำไปใช้ (Implement)
5. ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

ตามแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3.1 การออกแบบการสอนเชิงระบบ ADDIE Instructional Design Model

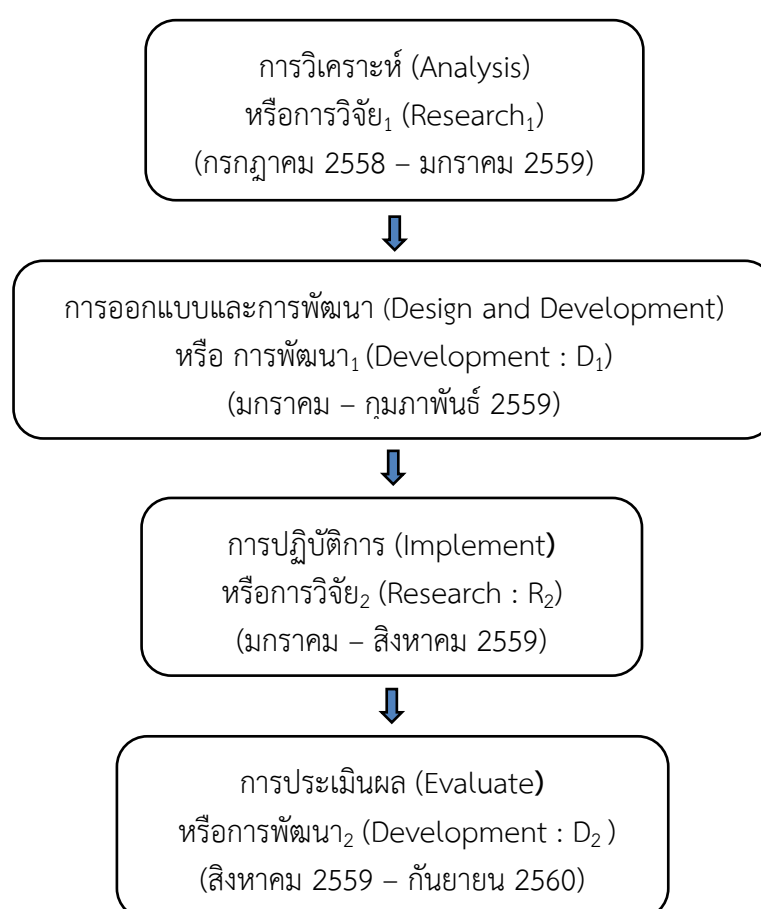
ของ ครูส (Kruse, 2008 :1)

ที่มา : Kruse, K.. (2008). Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model by Kevin Kruse. [Online]. <http://pdfs.semanticscholar.org> >...

แนวคิดดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่เป็นระบบ มีความต่อเนื่อง สอดคล้องและสัมพันธ์กัน รวมทั้งสามารถตรวจสอบและสะท้อนผลที่ต้องการ ผู้วิจัยได้นำมาบูรณาการกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1. การวิจัย₁ (Research₁)
2. การพัฒนา₁ (Development₁)
3. การวิจัย₂ (Research₂)
4. การพัฒนา₂ (Development₂)

ทำให้ได้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา และระยะเวลาดำเนินการ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3.2 รูปแบบการวิจัยและพัฒนา เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S’s Supervisory Model”

รายละเอียดมีดังนี้

1. การวิเคราะห์ (Analysis) หรือการวิจัย₁ (Research : R₁) ดำเนินการระหว่างเดือน

กรกฎาคม 2558 – มกราคม 2559

ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมา และผลการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ที่ผ่านมามีพบว่า กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อจะนำพาองค์กรการศึกษาไปให้ถึงจุดหมายแห่งความสำเร็จ โรงเรียนดีประจำตำบลเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่อยู่ในเป้าหมายการพัฒนาของกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นการพัฒนาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ที่มุ่งเน้นหลักการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม โดยมีความประสงค์ให้โรงเรียนดีประจำตำบลเป็นโรงเรียนคุณภาพในท้องถิ่นชนบท ที่มีความเข้มแข็งทั้งการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ สามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นศูนย์รวมหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เชื่อมั่น ศรัทธา และส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน นักเรียนของโรงเรียนมีความรู้และมีทักษะชีวิตพร้อมเข้าสู่สังคมยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นการประกอบอาชีพ บนพื้นฐานการปฏิบัติตนที่ดีงาม โดยแบ่งการพัฒนาโรงเรียนเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ช่วงปีงบประมาณ 2553 – 2554 เป็นระยะ “เริ่มต้นพัฒนา” มีเป้าหมายการพัฒนาทางด้านกายภาพ โรงเรียนสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย ห้องเรียนพร้อมใช้ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้บริการแก่ชุมชน มีแผนการพัฒนาและทำงานตามเป้าหมายการพัฒนา 3 ช่วงเวลา ช่วงเวลาละ 4 เดือน มีตัวชี้วัดช่วงละ 7 ตัวชี้วัด เรียกว่า “ยุทธศาสตร์การพัฒนา 7 - 7 - 7”

ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2555 – 2557 เป็นระยะ “พัฒนาสร้างสรรค์ สานต่อแนวคิด” มีเป้าหมายการพัฒนาด้านคุณภาพภายใน ทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้และการปลูกฝังนิสัยนักเรียน จากการมีส่วนร่วมของ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) และ “บรม” (บ้าน โรงเรียน มัสยิด) ซึ่ง มีเป้าหมายการพัฒนา 4 ด้าน ด้านละ 7 ตัวชี้วัด เรียกว่า “ยุทธศาสตร์การพัฒนา 7 - 7 - 7 - 7”

ระยะที่ 3 ปีงบประมาณ 2558 – 2560 เป็นระยะ “สู่ความสำเร็จและยั่งยืน” มีเป้าหมายการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ ชื่อเสียงดี มีสัมฤทธิ์ผลเป็นที่ยอมรับ นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ดี รักงาน อาชีพ รักความเป็นไทย เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข และเน้นส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” เพื่อการหารายได้ระหว่างเรียน และเป็นโรงเรียนทำมาหากิน มีเป้าหมายการพัฒนา 3 มาตรฐาน มาตรฐานละ 5 ตัวชี้วัด เรียกว่า “ยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 - 5 - 5”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 2) มีคำสั่งตั้งศูนย์พัฒนาการนิเทศ และเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ช่วงการพัฒนาโรงเรียนในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ระหว่างปีงบประมาณ 2553 - 2557 โรงเรียนดีประจำตำบลได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยการนิเทศกำกับติดตามและประเมิน โดยการมีส่วนร่วมจากทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายสังคม ได้รับงบประมาณสนับสนุน ในช่วงการพัฒนาในระยะที่ 2 มีการปรับชื่อเป็น “โรงเรียนดีศรีตำบล” และมีการพัฒนา

บุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีในระบบทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งช่วยให้โรงเรียนมีการพัฒนาเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องการได้ระดับหนึ่ง

ในปีงบประมาณ 2558 - 2560 ซึ่งเป็นการดำเนินงานระยะที่ 3 ของโครงการ มีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ไป “สู่ความสำเร็จและยั่งยืน” ตามเป้าหมาย สามารถตอบคำถามสาธารณชนได้ว่าโรงเรียนดีประจำตำบลมีการพัฒนาขึ้นอย่างไร แต่จากการประเมินผลและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านมาจนถึงปีงบประมาณ 2558 พบข้อมูลความต้องการเร่งด่วนที่ต้องหาแนวทางแก้ไข และปรับกระบวนการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความก้าวหน้าตามทิศทางการปฏิรูปการศึกษา และเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการมากขึ้นในเรื่องต่อไปนี้

1.1 การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลตามเป้าหมายของโครงการ

1.1.1 การดูแลตรวจสอบด้านงบประมาณของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ผลการดำเนินโครงการในระยะแรก สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้สุ่มตรวจสอบโรงเรียนดีประจำตำบลรุ่นที่ 1 และ 2 (ที่ได้รับงบประมาณปี 2553 และ 2554) จำนวน 40 โรงเรียนพบว่า โรงเรียนร้อยละ 87.50 ยังไม่สามารถพัฒนางานอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่องได้ตามเป้าหมายของโรงเรียนทำมาหากิน โรงเรียนยังไม่ได้ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอนและการให้บริการวิชาการแก่โรงเรียนใกล้เคียงและชุมชน (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2556 : 3)

1.1.2 ข้อค้นพบจากงานวิจัย

จากข้อค้นพบในงานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ของ ธิติพันธุ์ อวนศรี (2556 : 91 - 92) และฐานิตย์ เนคมานุรักษ์ (2557 : 72 - 73) ซึ่งพบว่ามีแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการที่เป็นความต้องการในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการโดยสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรทุกภาคส่วน ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน กำหนดนโยบาย ขอบข่ายงาน ผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และมีการกำกับติดตามให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เน้นที่การปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมพัฒนาศึกษาดูงาน ผลิตสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยี ประกอบการจัดการเรียนรู้ จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านทุนทรัพย์และการดูแลรักษา ทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ฝึกนิสัยผู้เรียนในเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบ การตรงต่อเวลา ความสุภาพ ความมีวินัย เคารพและอดทน โดยการฝึกปฏิบัติจริง และเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดี

ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากรและการจัดการเรียนรู้ จากการรายงานผลงานวิชาการของโรงเรียนสระปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 (2559 : ออนไลน์) พบว่าโรงเรียนขาดครูหรือครูไม่ครบชั้น ครูมีประสบการณ์หรือทักษะการจัดการเรียนรู้น้อย ขาดสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย และการเข้าถึงสื่อได้ลำบากซึ่งพบอยู่ในหลายพื้นที่ในชนบท ครูส่วนใหญ่ถึงแม้จะมี

โอกาสได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังขาดความสามารถด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ขาดความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักยังต่ำไม่เป็นที่น่าพอใจ

1.2 ผลการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้ยกระดับเป็นโรงเรียนต้นแบบ

ในปีงบประมาณ 2558 ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รวบรวมผลการประเมินโรงเรียนต้นแบบในปีที่ผ่านมา โดยจัดทำข้อมูลสารสนเทศไว้ในเว็บไซต์ของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล (deetambon. esdc.go.th, 2558 : ออนไลน์) พบว่ามีโรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านการประเมินคุณภาพเป็นโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 3,920 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 6,539 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 59.94 ของโรงเรียนทั้งหมด 6,539 โรงเรียน ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ ในปีงบประมาณ 2559 จึงจำเป็นต้องเร่งหากลยุทธ์เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลดียิ่งขึ้น

1.3 ข้อมูลความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์

ผู้วิจัยได้สอบถามศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลแต่ละภาคที่เชิญมาเป็นคนทำงานจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 เมื่อวันที่ 11-15 มกราคม 2559 ณ โรงแรมริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 35 คน (ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 1871/2558 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2558) โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 ถึง 2558 พบข้อมูลสรุปได้ในประเด็นต่อไปนี้

1.3.1 สภาพความพร้อมของโรงเรียนดีประจำตำบล

1.3.1.1 โรงเรียนดีประจำตำบลหลายโรงเรียนมีผลงานดี ๆ ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ แต่ขาดการประชาสัมพันธ์ ไม่มีโอกาสหรือเวทีในการนำผลงานไปเสนอ จึงไม่เป็นที่รู้จัก ของสาธารณชน

1.3.1.2 โรงเรียนดีประจำตำบลขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมงานอาชีพ ไม่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนที่มีลักษณะเดียวกัน หรือโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ทำให้มองภาพการพัฒนาได้ไม่ชัดเจน

1.3.1.3 โรงเรียนไม่เปิดประตูสู่ชุมชนหรือสังคมในพื้นที่ อยู่แบบช่วยเหลือตนเอง ไม่ขอความช่วยเหลือจากใคร ทำให้ไม่มีประสบการณ์

1.3.1.4 บุคลากรของโรงเรียนดีประจำตำบลยังต้องเพิ่มพูนความรู้ทักษะและประสบการณ์อีกหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง และด้าน ICT

1.3.1.5 โรงเรียนทั้งหมดในเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานไม่พร้อมกันและไม่เท่ากัน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทยอย

จัดสรรเป็นรายปีตามแผนจนครบ 8 ปี (ปีงบประมาณ 2553 – 2560) จึงทำให้โรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนในแต่ละปี มีการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป

1.3.2 การดำเนินงานของศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา

1.3.2.1 ศึกษานิเทศก์ของเขตพื้นที่การศึกษา มีโรงเรียนดีประจำตำบลอยู่ในความดูแลรับผิดชอบจำนวนมาก โดยเฉพาะเขตที่มีพื้นที่การปกครองกว้างขวาง ประกอบกับมีงานที่ต้องรับผิดชอบหลายโครงการ จึงมีเวลาในการไปนิเทศพัฒนาไม่มากเท่าที่ควร และไม่ทั่วถึง ส่งผลต่อความกระตือรือร้นของโรงเรียน

1.3.2.2 ศึกษานิเทศก์ทำการนิเทศโรงเรียนในลักษณะการนิเทศเพื่อรองรับการประเมินมากกว่าการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสภาวะปกติ บางเขตไม่มีแผนการนิเทศที่ชัดเจนและไม่มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้โรงเรียนไม่มีความมั่นใจในการดำเนินงาน

1.3.2.3 การประเมินโรงเรียนต้นแบบในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการดำเนินงานโดยความร่วมมือของ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) และ “บรม” (บ้าน โรงเรียน มัสยิด) พบปัญหาอุปสรรคเรื่องการนำหลักการทางศาสนาไปปฏิบัติ เรื่องที่ได้รับการอบรมจากพระวิทยากรหลายเรื่องมีประโยชน์มากในการปลูกฝังคุณลักษณะของนักเรียน แต่โรงเรียนยังนำไปปฏิบัติได้ไม่เต็มที่และไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดการท้อและไม่ขอรับการประเมิน ทำให้กระบวนการในการประเมินโรงเรียนต้นแบบหยุดชะงักไม่ต่อเนื่อง จำนวนโรงเรียนต้นแบบจึงมีน้อยไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

1.3.3 กระบวนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศนฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.3.1 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านมายังไม่ชัดเจนเป็นเพียงการดำเนินงานตามนโยบายในแต่ละเรื่อง เช่น ให้นั้นคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนสอนตามหลักสูตรปกติ ไม่มีการกระตุ้นเรื่องงานอาชีพ ควรมีคู่มือหรือแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลได้ผลตามวัตถุประสงค์

1.3.3.2 เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนดีประจำตำบลขาดการกระตุ้นหรือชี้แนะให้เกิดการสร้างผลงาน จึงไม่เห็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์งานขององค์กรตนเอง

1.3.3.3 ผลกระทบที่เกิดจากนโยบาย เช่น การปรับเปลี่ยนนโยบายหรือการปรับเปลี่ยนผู้บริหารบ่อยครั้ง เป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน ส่งผลให้การปฏิบัติงานล่าช้าหรือไม่จริงจัง ทำให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

1.3.3.4 การเผยแพร่ความรู้หรือแนวทางการปฏิบัติโดยใช้เอกสารหรือข้อมูลออนไลน์ บุคลากรของโรงเรียน หรือผู้รับสารไม่ได้ทำความเข้าใจเรื่องให้แน่ชัดเท่าที่ควร ไม่ทราบว่าเป็นสาระหรือข้อมูลที่สำคัญอย่างไร จึงไม่ค่อยให้ความสนใจศึกษา ทำให้เกิดความสูญเปล่า จึงควรสร้างความสนใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรหลักทุกระดับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องราวสำคัญ และดำเนินการให้ได้ผลตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ

ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์โดยสรุปพบว่า เรื่องที่ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมในส่วนที่ยังบกพร่อง ปรากฏเป็นข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพความพร้อมของโรงเรียนดีประจำตำบลที่ขาดโอกาสในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการส่งเสริมงานอาชีพ ด้านการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ดำเนินการนิเทศได้ไม่ทั่วถึงและมีข้อจำกัดในการประเมินโรงเรียนต้นแบบ ทำให้มีจำนวนโรงเรียนต้นแบบน้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนด ส่วนด้านกระบวนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศนฐ.) แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลไม่ชัดเจน ผลกระทบที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนผู้บริหารและนโยบายทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนดีประจำตำบลขาดการกระตุ้นหรือชี้แนะจากส่วนกลางให้เกิดการสร้างผลงาน

ปัญหาความต้องการจำเป็นทั้งด้านการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายในด้านการใช้งบประมาณและการบริหารจัดการ ด้านผลการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนต้นแบบยังมีจำนวนน้อย ด้านบุคลากรและการจัดการเรียนรู้อยังมีปัญหาและข้อจำกัดทั้งเรื่องตัวครูและสื่ออุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งข้อสังเกตที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของศึกษานิเทศก์ ข้อมูลดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อส่งผลให้โรงเรียนดีประจำตำบลสามารถพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาประมวลและกำหนดเป็นปัญหาการวิจัย (Statement of the Problem) นั่นคือ โรงเรียนร้อยละ 40.06 (จากข้อมูลในข้อ 1.2) ยังพัฒนาตนเองได้ไม่ถึงเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบ จึงทำให้จำนวนโรงเรียนต้นแบบมีน้อยไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โรงเรียนไม่มุ่งเน้นการสอนหรือส่งเสริมงานด้านอาชีพและไม่ได้รับการกระตุ้นเรื่องงานอาชีพให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการตั้งโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล จึงได้แสวงหาแนวทางในการนิเทศเพื่อพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลให้มีคุณภาพตามที่ประสงค์

2. การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development) หรือ การพัฒนา₁

(Development : D₁) ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2559

ขั้นนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาในลักษณะควบคู่กันไป ทั้งในขั้นการออกแบบ (Design) และขั้นการพัฒนา (Development) ด้วยการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ในด้านการบริหารจัดการและการนิเทศการศึกษาของนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ กระบวนการบริหารงาน “POLCA” ของ แอลเลน (Allen, 1975 : 14 - 15) กระบวนการนิเทศของแฮร์ริส (Harris, 1975 : 14 - 15) และรูปแบบการนิเทศ “PIDRE” ของ สจัด อุทรานันท์ (2530 : 84 - 88) แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้ตารางการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 3.1 การวิเคราะห์กระบวนการบริหารงาน กระบวนการนิเทศ และรูปแบบการนิเทศ

กระบวนการบริหารงาน ของ แอลเลน (Allen,1975) “POLCA”	กระบวนการนิเทศ ของ แฮร์ริส (Harris, 1975)	รูปแบบการนิเทศ ของ สัจด์ อุทรานันท์ (2530) “PIDRE”
1. กระบวนการวางแผน P (Planning Process) 2. กระบวนการจัดสายงาน O (Organizing Process) 3. กระบวนการนำ L (Leading Process) 4. กระบวนการควบคุม C (Controlling Process) 5. กระบวนการประเมินผล A (Assessing Process)	1. ประเมินสภาพการทำงาน (Assessing) 2. จัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3. ออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4. จัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5. ประสานงาน (Coordinating) 6. นำการทำงาน (Directing)	1. วางแผนการนิเทศ P (Planning) 2. ให้ความรู้ความเข้าใจ ในการทำงาน I (Informing) 3. ลงมือปฏิบัติงาน D (Doing) 4. สร้างเสริมกำลังใจ R (Reinforcing) 5. ประเมินการนิเทศ E (Evaluating)

การบริหารงานและการนิเทศการศึกษา มีรูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ทั้งในหลักการบริหารงานแบบ POLCA ของแอลเลน หลักการนิเทศของแฮร์ริส และรูปแบบการนิเทศของสัจด์ อุทรานันท์ เมื่อสังเคราะห์ภาพรวมของทั้ง 3 หลักการแล้วประกอบไปด้วยภาระงานต่อไปนี้

1. การสำรวจตรวจสอบและประเมินสภาพการทำงาน โดยศึกษาข้อมูล ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาความต้องการจำเป็น แล้วนำมาวางแผนการดำเนินงาน โดยจัดลำดับความสำคัญของงาน กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย ขั้นตอนการทำงาน วิธีพัฒนางาน รวมทั้งผลงานที่จะเกิดขึ้น
2. การออกแบบวิธีทำงาน เป็นกระบวนการวางแผนกำหนดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และจัดสายงานหรือโครงสร้างขององค์กรเพื่อการดำเนินงาน กำหนดภารกิจและบทบาทหน้าที่ กำหนดเกณฑ์การทำงาน รวมทั้งการจัดหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน
3. การให้ความรู้และทำความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยชี้แจงให้ทราบกระบวนการทำงาน วิธีการที่ทำงานออกมามีคุณภาพ

4. การลงมือปฏิบัติงานตามแผนและวิธีทำงานที่ออกแบบไว้ โดยอาศัยความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ใช้กระบวนการนำทำให้เกิดงาน โดยมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งบุคลากร การกระตุ้นให้เกิดการทำงาน การให้คำปรึกษาช่วยเหลือแนะนำ การตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติการกิจจนสำเร็จบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

5. การประสานงาน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคน เวลา วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นการสื่อสารสัมพันธ์กับบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้บรรลุผลสำเร็จและเกิดความเข้าใจตรงกัน ดำเนินงานไปด้วยกันด้วยความราบรื่น สร้างความสัมพันธ์และความพร้อมเพรียง เพื่อปรับการทำงาน ในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

6. การควบคุม กำกับติดตาม และประเมินผล เป็นการติดตามควบคุมงาน โดยการมอบหมายงาน การติดตามช่วยเหลือแก้ไขปรับปรุงให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน โดยการวัดและประเมินผลงาน

ผู้วิจัยได้นำผลการสังเคราะห์หลักการและกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีทั้งรูปแบบกระบวนการนิเทศและกระบวนการบริหารงาน มาบูรณาการกับข้อมูลที่ได้จากขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) หรือการวิจัย₁ (Research₁) แล้วจัดทำเป็นกรอบข้อมูลในการออกแบบพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจตรวจสอบ (Scan) หาความต้องการจำเป็น การวางแผนกำหนดวิธีดำเนินการ (Set Innovation/Strategies) การศึกษามาตรฐานคุณภาพ (Standards) ของโรงเรียนดีประจำตำบล การดำเนินงานตามแผนหรือวิธีการที่กำหนดไว้ (Start to Implement) มีการสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินงาน (Support) สรุปผลการดำเนินงาน (Summarize) มีการเผยแพร่ผลงานเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share and Cheer up) และการคงสภาพการปฏิบัติงานให้ต่อเนื่องและยั่งยืน (Sustainability) โดยกำหนดเป็นรูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล และใช้อักษรตัวแรกของกระบวนการทั้ง 8 ขั้นตอนมาเป็นชื่อรูปแบบ ให้ชื่อว่า “8S’s Supervisory Model” ได้มีการยกร่างรูปแบบและพัฒนารูปแบบ ดังนี้

2.1 การยกร่างรูปแบบ “8S’s Supervisory Model”

รูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 8 ขั้นตอน ได้แก่

2.1.1 Scan : การตรวจสอบสภาพปัจจุบันและปัญหา เป็นการตรวจสอบจากผลการประเมินสถานภาพโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ SWOT Analysis และตรวจสอบจากนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งจะเป็นกรอบทิศทางที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย

2.1.2 Set Innovation/Strategies : การกำหนดกลยุทธ์ เป็นการออกแบบการดำเนินงาน ด้วยแนวคิดและวิธีการที่แยกกาย เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลบรรลุเป้าหมาย โดยใช้กลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ ได้แก่

2.1.2.1 การกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

2.1.2.2 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม

2.1.2.3 การพิชิตความสำเร็จ นิเทศให้เกิดผลงาน

2.1.2.4 การประสานงานโดยใช้เครือข่ายสังคม (Social Network)

2.1.2.5 การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

2.1.3 Standards : การศึกษามาตรฐานโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นการทำความเข้าใจในมาตรฐานซึ่งใช้เป็นเกณฑ์สำหรับรับรองคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งรายการตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนในระยะที่ 3 (ปีงบประมาณ 2558 - 2560) ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน มาตรฐานละ 5 ตัวชี้วัด รวม 15 ตัวชี้วัด

2.1.4 Start to Implement : การเริ่มต้นนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ เป็นขั้นตอนการนำกลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ตามระยะเวลาและแผนการดำเนินงานที่กำหนด

2.1.5 Support : การสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มุ่งพัฒนาโรงเรียนในด้านกายภาพและการจัดการเรียนรู้ โดยจัดสรรให้ทั้งโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการพัฒนาโรงเรียนในโครงการ

2.1.6 Summarize : การประเมินผล สรุปและรายงาน การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล มีการติดตามประเมินผลตามกลยุทธ์การดำเนินงาน และสรุปผลเพื่อใช้รายงาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.1.7 Share and Cheer up : การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยกย่องชมเชย เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้กับบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ทั้งบุคคลภายในองค์กรและบุคคลภายนอก มีการยกย่องชมเชยและเชิดชูผลการดำเนินงานให้เป็นขวัญกำลังใจแก่ทุกฝ่าย

2.1.8 Sustainability : การพัฒนาสู่ความยั่งยืน เป็นการพัฒนาโรงเรียนโรงเรียนดีประจำตำบลให้มีคุณภาพโดยยกระดับเป็นโรงเรียนต้นแบบ และการรักษาสภาพการเป็นต้นแบบที่ยั่งยืน ด้วยวิธีการพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการดำเนินงานทั้ง 8 ขั้นตอน เป็นทั้งรูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศ และการบริหารจัดการโครงการ เนื่องจากภาระงานหรือขั้นตอนของรูปแบบกระบวนการนิเทศ และกระบวนการบริหารงาน มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยเริ่มจากการสำรวจตรวจสอบหาความต้องการจำเป็น การวางแผน การออกแบบการปฏิบัติงาน การให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน การลงมือปฏิบัติ การประสานงาน จนถึงการทำกับติดตามประเมินผล และการให้ขวัญกำลังใจ

เพื่อให้ร่างรูปแบบ “8S’s Supervisory Model” สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้นำรูปแบบเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้แก่

1. ดร.อรรถัย มูลคำ อดีตที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้ดูแลรับผิดชอบบริการจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
ระยะที่ 1 และ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. นายประกอบ มณีโรจน์ อดีตศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
ผู้ทรงคุณวุฒิในกรรการที่เป็นคณะนิเทศโครงการโรงเรียนดี
ประจำตำบล
3. นางสาวสมร ยุวนิมิ อดีตศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 นราธิวาส
ผู้ทรงคุณวุฒิในกรรการที่เป็นคณะนิเทศโครงการโรงเรียนดี
ประจำตำบล
4. นายกิตติ กลืนธรา อดีตศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 นครปฐม
ผู้ทรงคุณวุฒิในกรรการที่เป็นคณะนิเทศโครงการโรงเรียนดี
ประจำตำบล
5. ดร.ชนิษฐ์ สุวรรณศิริ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 1
คณะทำงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
6. ดร.บุญทอง บุญทวี รองคณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา อาจารย์ประจำสาขาการวัดผลและประเมินผล
การศึกษา อดีตคณะทำงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
7. ผศ.ดร.กานดา นาคะเวช อดีตอาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและ
ประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดได้พิจารณา วิพากษ์ และตรวจสอบร่างรูปแบบ ในด้านความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมในการใช้กับงานนิเทศการศึกษาและความเป็นประโยชน์ คุ่มค่า รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบเพื่อนำไปใช้ในการนิเทศเพื่อพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นรูปแบบมีความเป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ได้จริง

2.2 การพัฒนารูปแบบ “8S’s Supervisory Model”

หลังจากผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงร่างรูปแบบในเรื่องต่อไปนี้

2.2.1 ด้านการเรียงลำดับขั้นตอนโดยสลับในขั้นตอนที่ 2 “Set Innovation/Strategies” กับ ขั้นตอนที่ 3 Standards เพื่อให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยง

2.2.2 ปรับชื่อภาษาอังกฤษ ใน 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 3 (ใหม่) จาก “Set Innovation/Strategies” เป็น “Set Strategies”

ขั้นตอนที่ 7 จาก “Share and Cheer up” เป็น “Share and Admiring”

ขั้นตอนที่ 8 จาก “Sustainability” เป็น “Sustainable Development”

2.2.3 ปรับชื่อภาษาไทย ใน 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 3 (ใหม่) จาก “การกำหนดกลยุทธ์” เป็น “กำหนดกลยุทธ์การทำงาน”

ขั้นตอนที่ 4 จาก “การเริ่มต้นนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ” เป็น “ปฏิบัติตาม

กระบวนการที่วางไว้”

ขั้นตอนที่ 6 จาก “การประเมินผล สรุปและรายงาน” เป็น “สรุปรวมผลงานที่ทำได้”

ขั้นตอนที่ 7 จาก “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยกย่องชมเชย” เป็น “แลกเปลี่ยน

เรียนรู้เชิงรุกกำลังใจ”

ขั้นตอนที่ 8 จาก “การพัฒนาสู่ความยั่งยืน” เป็น “พัฒนาก้าวไกลให้ยั่งยืน”

นอกจากนี้ได้มีการปรับคำอธิบายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน ให้เกิดความชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวปฏิบัติและสื่อความหมายได้ตรงกัน การเรียงลำดับขั้นตอน การใช้ชื่อขั้นตอนภาษาอังกฤษและภาษาไทย ใน “8S’s Supervisory Model” ปรับได้เป็นดังนี้

Scan :	ตรวจสภาพปัจจุบันและปัญหา
Standards :	ศึกษาข้อมูลมาตรฐาน
Set Strategies :	กำหนดกลยุทธ์การทำงาน
Start to Implement :	ปฏิบัติตามกระบวนการที่วางไว้
Support :	สนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน
Summarize :	สรุปรวมผลงานที่ทำได้
Share and Admiring :	แลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงรุกกำลังใจ
Sustainable Development :	พัฒนาก้าวไกลให้ยั่งยืน

การดำเนินงานของ “8S’s Supervisory Model” มีระยะเวลา และผู้ดำเนินการดังนี้

ตารางที่ 3.2 ระยะเวลาดำเนินการ และผู้ดำเนินการของ “8S’s Supervisory Model”

8S	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ
Scan	กรกฎาคม 2558 – มกราคม 2559	ผู้รับผิดชอบโครงการ สพฐ. คณะศึกษานิเทศก์ของศูนย์พัฒนาการนิเทศฯ และผู้ทรงคุณวุฒิในกองวิชาการ
Standards	กรกฎาคม - ตุลาคม 2558	ผู้รับผิดชอบโครงการ สพฐ.
Set Strategies	มกราคม – กุมภาพันธ์ 2559	ผู้รับผิดชอบโครงการ สพฐ. และคณะศึกษานิเทศก์ของศูนย์พัฒนาการนิเทศฯ
Start to Implement	มกราคม – สิงหาคม 2559	ผู้รับผิดชอบโครงการ สพฐ. และ คณะนิเทศฯขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนดีประจำตำบล 220 เขต
Support	ตุลาคม 2558 – สิงหาคม 2559	ผู้รับผิดชอบโครงการ สพฐ.
Summarize	สิงหาคม - กันยายน 2559	ผู้รับผิดชอบโครงการ สพฐ. และ คณะนิเทศฯขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนดีประจำตำบล 220 เขต
Share and Admiring	สิงหาคม – กันยายน 2559	ผู้รับผิดชอบโครงการ สพฐ. และ คณะนิเทศฯขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนดีประจำตำบล 220 เขต
Sustainable Development	ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560	ผู้รับผิดชอบโครงการ สพฐ. คณะศึกษานิเทศก์ ของศูนย์พัฒนาการนิเทศฯ คณะนิเทศฯขับเคลื่อน การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล 220 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน

3. การปฏิบัติการ (Implement) หรือการวิจัย₂ (Research : R₂) ดำเนินการในระหว่าง
เดือนมกราคม – สิงหาคม 2559

ขั้นตอนนี้เป็น การนำรูปแบบการนิเทศ “8S’s Supervisory Model” สู่การปฏิบัติ
โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 Scan : ตรวจสอบสภาพปัจจุบันและปัญหา

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสภาพปัจจุบันและปัญหาใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ตรวจสอบจากผล
การประเมินสถานภาพโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล และตรวจสอบจากนโยบายของหน่วยงาน
ต้นสังกัด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 การตรวจสอบจากผลการประเมินสถานภาพโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

ผู้วิจัยได้นำระบบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลระหว่างปีงบประมาณ 2553 - 2557 มาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) และสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) โดยใช้ SWOT Analysis ผลจากการวิเคราะห์พบว่า

3.1.1.1 สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง (Strength)

- 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนากิจกรรมของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นประจำทุกปี
- 2) มีผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลชัดเจน ในช่วงระยะเบื้องต้นของโครงการ ทั้งในส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษา
- 3) มีแผนการดำเนินงานโครงการชัดเจนในแต่ละปี
- 4) มีการประสานงานด้วยการประชุมชี้แจงการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ
- 5) มีการสื่อสารโดยใช้เครือข่ายสังคม (Social Network) ที่รวดเร็วทันเหตุการณ์
- 6) เขตพื้นที่การศึกษาที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลในความดูแลรับผิดชอบ มีงบประมาณ ในการนิเทศ และพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 7) โรงเรียนในโครงการมีงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนทั้งด้านกายภาพ และการจัดกระบวนการเรียนรู้

3.1.1.2 สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อน (Weakness)

- 1) โรงเรียนแต่ละรุ่นหรือแต่ละปี ได้รับงบประมาณในการพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมไม่เท่ากัน ส่งผลให้การพัฒนาไม่บรรลุเป้าหมาย
- 2) การบริหารจัดการงบประมาณในระดับภูมิภาคบางแห่งทั้งเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการใช้งบประมาณที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 3) เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถสร้างผลิตภัณฑ์นำไปสู่อาชีพ
- 4) ความมุ่งมั่นทุ่มเทของผู้บริหารโรงเรียนหลายแห่งมีไม่มากเท่าที่ควร ในการที่จะมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานด้านอาชีพ
- 5) การนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพพอเพียง ในขณะที่การนิเทศจากภายนอกก็ยังไม่สามารถสนับสนุนการทำงานของโรงเรียนได้เต็มที่
- 6) ผู้รับผิดชอบโครงการในส่วนกลาง มีการปรับเปลี่ยนบุคคลตามกำหนดเวลา ในแต่ละปี เนื่องจากเป็นบุคลากรช่วยปฏิบัติราชการจากเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อครบเวลาตามคำสั่ง ต้องกลับเขตพื้นที่ หรือทำบันทึกขอช่วยปฏิบัติงานต่อ การบริหารจัดการโครงการในระยะที่ 2 จึงมีข้อจำกัดในบางเรื่อง

3.1.1.3 สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunity)

1) การพัฒนาโรงเรียนในโครงการได้รับความร่วมมือจากองค์กรภายนอกเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการพัฒนาระยะที่ 2 (ปี 2555 - 2557) เป็นความร่วมมือกันของ “บวร” และ “บรม” ได้แก่ ชุมชน วัด หรือมัสยิด และโรงเรียน องค์กรศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยพระสงฆ์ร่วมให้การอบรมและเป็นวิทยากร ช่วยให้โรงเรียนเห็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน เยาวชนได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้มีคุณธรรม และมีวินัยในตนเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันในครอบครัวและสังคม นอกจากนี้พระสงฆ์และผู้นำชุมชนยังได้ร่วมเป็นผู้นิเทศและเป็นกรรมการประเมินโรงเรียนต้นแบบในพื้นที่ที่วัดร่วมรับผิดชอบอีกด้วย

2) หน่วยงานภายนอกให้การดูแลตรวจตราเรื่องการใช้งบประมาณของโครงการ โดยภาพรวม ได้แก่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กระทรวงการคลัง มีการสุ่มตรวจสอบการใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการระยะต้นให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ตามแผนของงบประมาณ ซึ่งช่วยให้การบริหารจัดการโครงการด้านงบประมาณ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามระเบียบ

3.1.1.4 สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นข้อจำกัด (Threat)

- 1) การปรับโครงสร้างองค์กรทางการศึกษาและการปรับเปลี่ยนผู้นำองค์กรในทุกระดับ ตั้งแต่ผู้นำรัฐบาลจนถึงผู้นำสถานศึกษามีผลเชื่อมโยงไปถึงนโยบาย และวิธีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายระดับสูงที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งมีผลกระทบต่อหน่วยงานภาคปฏิบัติ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย

จากผลการประเมินสถานภาพโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลดังกล่าว พบว่าการดำเนินงานโครงการมีจุดแข็งทั้งด้านปัจจัย (งบประมาณและบุคลากรผู้ดูแลรับผิดชอบ) ด้านกระบวนการ (การวางแผน ประสานงาน การสื่อสาร ฯลฯ) ได้รับโอกาสในการช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือจากองค์กรภายนอก ในขณะที่เดียวกันก็มีจุดอ่อนและข้อจำกัด ซึ่งเป็นข้อมูลที่จำเป็นต้องหาทางปรับปรุงแก้ไข

3.1.2 การตรวจสอบจากนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

การวางแผนทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลให้บรรลุผล ไม่เพียงแต่ใช้ข้อมูลจากการตรวจสอบสภาพปัจจุบันปัญหาหรือสภาวะแวดล้อมเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันเป็นกรอบทิศทางที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างดีดังนี้

3.1.2.1 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ) ได้แถลงนโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : ออนไลน์) ที่มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานในองค์กรเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและรวดเร็ว มีประเด็นสำคัญของนโยบายที่โครงการโรงเรียนดีประจำตำบลเกี่ยวข้อง ควรตระหนักรู้ ตรวจสอบ และปฏิบัติ 2 ประเด็น ได้แก่

1) ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ ถ้าเป็นงานที่ริเริ่มใหม่ ผู้รับผิดชอบงานต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของงานที่ปฏิบัติให้ชัดเจน มองภาพงานในอนาคตได้อย่างชัดเจน สามารถกำหนดรายละเอียดของงานหลัก งานรอง และงานที่ต้องดำเนินการก่อนหลัง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ และมีการวิเคราะห์ปัญหาและทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาให้ชัดเจน ซึ่งผลการวิเคราะห์จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาที่มีความแม่นยำมากขึ้น ในกรณีที่เป็นการปรับปรุงแผนงานหรือโครงการเดิมที่ไม่สัมฤทธิ์ผล ให้ค้นหาสาเหตุปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมา แล้ววิเคราะห์หาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายซึ่งบางครั้งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีหนึ่งวิธีเดียว

2) การจัดโครงการประชุมสัมมนา ต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย วิทยากร หรือส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนากับหน่วยงานในทุกระดับ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพ

เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นการดำเนินงานโครงการที่มีแผนงานอยู่แล้วคือดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 แต่ยังไม่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของระยะเวลา จึงต้องค้นหาสาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานที่ผ่านมา แล้ววิเคราะห์หาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาอย่างหลากหลาย รวมทั้งการจัดโครงการประชุมสัมมนา ซึ่งต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายดังกล่าว

3.1.2.2 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2559

จากยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีงบประมาณ 2559 ยุทธศาสตร์ที่ 2 กลยุทธ์การเพิ่มโอกาสเข้าถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ข้อ 1.1 - 1.2 มุ่งเน้นให้สนับสนุนโรงเรียนดีมีคุณภาพ ตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ชุมชนและบริบทของพื้นที่ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้เป็นโรงเรียนที่มีรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และมุ่งสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นไทยให้ครอบคลุมทุกตำบล และส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการศึกษาวิชาชีพ ทั้งที่จัดเองและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีงานทำและเป็นช่องทางในการเลือกประกอบอาชีพของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558ก : 5 - 6) และได้กำหนดแผนการดำเนินงานสำคัญของปีงบประมาณ 2559 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานอาชีพไว้ในข้อ 4) คือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อให้นักเรียนมีอาชีพ (Career) ในแต่ละช่วงชั้น (สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : ออนไลน์)

การตรวจสอบสภาพปัจจุบันและปัญหาจากผลการประเมินสถานภาพโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลโดยใช้ SWOT Analysis และการตรวจสอบจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ช่วยให้ทราบข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนทางการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 Standards : ศึกษาข้อมูลมาตรฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรฐานการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ระยะที่ 3 ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาในลักษณะมาตรฐาน 3 มาตรฐาน มาตรฐานละ 5 ตัวชี้วัด ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นไปตามทิศทางที่กำหนด มาตรฐานทั้ง 3 มาตรฐานประกอบด้วย ตัวชี้วัดต่อไปนี้

3.2.1 มาตรฐานด้านปัจจัย จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

3.2.1.1 บุคลากรมีคุณภาพ

3.2.1.2 แผนพัฒนาคุณภาพ และแผนปฏิบัติการประจำปี เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.2.1.3 การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.1.4 วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ เพียงพอ และมีคุณภาพ

3.2.1.5 อาคาร สถานที่ เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน

3.2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

3.2.2.1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ

3.2.2.2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา

3.2.2.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

3.2.2.4 กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ

3.2.2.5 กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่มีประสิทธิภาพ

3.2.3 มาตรฐานด้านผลผลิต จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

3.2.3.1 โรงเรียนคุณภาพ

3.2.3.2 โรงเรียนทำมาหากิน

3.2.3.3 นักเรียนเป็นคนดี

3.2.3.4 นักเรียนเป็นคนเก่ง

3.2.3.5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข

3.3 Set Strategies : กำหนดกลยุทธ์การทำงาน

หลังจากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอกของโครงการและการศึกษานโยบายแล้ว ผู้วิจัยได้นำจุดแข็ง - จุดอ่อน โอกาส - ข้อจำกัด มาเชื่อมโยงบูรณาการกับมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในระยะที่ 3 ปีงบประมาณ 2558 - 2560 จากนั้นจึงประชุมกับคณะศึกษานิเทศก์ของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเป็นกลยุทธ์การดำเนินงาน 5 กลยุทธ์ ดังนี้

แผนภูมิที่ 3.3 กลยุทธ์การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

3.4 Start to Implement : ปฏิบัติตามกระบวนการที่วางไว้

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลขั้นตอนนี้ เป็นการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ โดยขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลด้วยกระบวนการต่อไปนี้

3.4.1 การกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน จัดทำในรูปแบบเอกสาร 2 เรื่อง

3.4.1.1 เอกสาร “แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีขั้นตอนการจัดทำดังนี้

1) การยกร่างต้นฉบับ จัดทำขึ้นโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากทุกภูมิภาคจำนวน 35 คน เมื่อวันที่ 11-15 มกราคม 2559 ณ โรงแรมริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร ร่วมกันจัดทำแนวทางการดำเนินงาน โดยมีเนื้อหาสาระ 4 เรื่อง ประกอบด้วย

(1) แนวทางการนิเทศโรงเรียนดีประจำตำบล พร้อมเครื่องมือการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 - 2560

(2) มาตรฐาน ตัวชี้วัด แนวทางการพัฒนา และแบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล สำหรับโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล ที่ยังไม่ได้รับการประเมิน

(3) มาตรฐาน ตัวชี้วัด แนวทางการพัฒนาความยั่งยืน และแบบประเมินความยั่งยืน สำหรับโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล

(4) แนวทางการนิเทศเพื่อให้เกิดผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านอาชีพ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” พร้อมทั้งแบบประเมินผลงานและเกณฑ์การประเมิน รวบรวมสาระ จัดทำเป็นเอกสารฉบับร่างนำไปทดลองใช้ในการประชุมศึกษานิเทศก์กลุ่มย่อยเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน

2) การสร้างเครื่องมือเพื่อการตรวจสอบเอกสาร ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดรายการพิจารณาในแบบสอบถาม 5 ด้าน ได้แก่ 1) เนื้อหาสาระมีความถูกต้องชัดเจน เหมาะสม และสื่อความหมาย 2) เครื่องมือนิเทศ ติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล มีความชัดเจน ครอบคลุมภาระงาน และสื่อความเข้าใจได้ตรงกัน 3) มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล มีคำอธิบายรายการประเมิน เกณฑ์การประเมิน ร่องรอย/หลักฐาน/วิธีการ ชัดเจน 4) แบบประเมิน โรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด มีความชัดเจน และสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน และ 5) แนวทางการประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีความชัดเจน และนำไปปฏิบัติได้จริง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ (เครื่องมือ ระบุไว้ในภาคผนวก ก หน้า 255 – 256)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ วิจัยและวัดผล จำนวน 3 คน ได้แก่ นายประกอบ มณีโรจน์ ผศ.ดร.กานดา นาคะเวช และ ดร.บุญทอง บุญทวี พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อกระทงกับ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลและการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) โดยนำข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไปมาใช้

3) การทดลองใช้และการหาคุณภาพเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมสาระจัดทำเป็นเอกสารฉบับร่างนำไปทดลองใช้ ในการประชุมผู้แทนคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ระยะที่ 1 เมื่อวันที่ 18 – 19 กุมภาพันธ์ 2559 ณ โรงแรมอะเดรียติค กรุงเทพฯ ผู้เข้าประชุมเป็นศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลในความรับผิดชอบ 220 เขต เขตละ 1 คน และศึกษานิเทศก์ของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศนฐ.) 10 คน รวมทั้งหมด 230 คน หลังจากผู้เข้าประชุมได้ร่วมกันพิจารณาร่างเอกสารทั้ง 4 เรื่อง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันแล้ว ผู้วิจัยได้ให้คณะศึกษานิเทศก์ตอบแบบสอบถามจำนวน 85 คน ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา 80 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงจาก 5 ภูมิภาค ภาคละ 16 คน และศึกษานิเทศก์ของ ศนฐ. 5 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา สาระของเอกสารดังกล่าว

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่าความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสาระของเอกสาร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟาของครอนบัค (Cronbach Alpha – Coefficient Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับนี้ เท่ากับ .9880 (ค่า IOC, ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและค่าความเชื่อมั่น ระบุไว้ในภาคผนวก ก หน้า 257 -265)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาสาระของเอกสาร “แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ดังนี้

(1) รายละเอียดตอนที่ 2 การขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 ในหัวข้อแนวทางการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล เรื่องพันธกิจ การดำเนินงานระดับสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมิน ซึ่งมีอยู่ 4 ข้อ ยังไม่ครอบคลุม ควรเพิ่มพันธกิจเรื่องการจัดทำคู่มือการดำเนินงานของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับภาระงานของโรงเรียนดีประจำตำบลที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้

(2) เครื่องมือนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ทั้งฉบับ สำหรับบุคลากรของ สพฐ. และฉบับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในคำชี้แจงไม่มีการระบุวัตถุประสงค์ จึงควรเพิ่มให้ชัดเจน

(3) แบบนิเทศ ติดตาม ฉบับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในข้อ 2.2 โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นที่ยอมรับ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิมหรือสูงกว่า ค่าเฉลี่ยของระดับประเทศ (2 ปีย้อนหลัง) ควรเพิ่มเป็น 3 ปีย้อนหลัง และข้อ 2.3 นักเรียนเป็นคนดี, 2.4 นักเรียนเป็นคนเก่ง และ 2.5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข ได้ระบุให้ศึกษาผลเพียง 1 ปี ควรเพิ่มเป็น 2 ปี เพื่อให้เห็นข้อมูลยืนยันการเพิ่มหรือลดของผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนขึ้น

(4) แบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล ประจำปีการศึกษา 2559 คำชี้แจง ซึ่งมี 4 ข้อใหญ่ควรเพิ่มข้อความเกี่ยวกับผู้ใช้แบบประเมินฉบับนี้ให้ชัดเจนว่าเป็นใครบ้าง

(5) เกณฑ์การประเมินความยั่งยืนโรงเรียนดีประจำตำบล มาตรฐานด้านผู้เรียน ข้อ 1 “นักเรียนเป็นคนเก่ง” มีรายการประเมิน 9 ข้อ และกำหนดเกณฑ์การผ่านเป็น 6 ข้อ ใน 9 ข้อ น้อยเกินไป เพราะเป็นมาตรฐานนักเรียนเป็นคนเก่ง ควรเพิ่มเกณฑ์ให้เข้มมากขึ้น

(6) เกณฑ์การประเมินและแบบประเมินความยั่งยืนมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชน ตัวชี้วัดที่ 2 ด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรเพิ่มเรื่องการพัฒนาด้านวิชาการ และวิชาชีพ

(7) เกณฑ์การประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ในข้อ 3 คุณค่าของผลิตภัณฑ์ /อาชีพ ซึ่งมีตั้งแต่คุณภาพของผลิตภัณฑ์ การใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุในท้องถิ่น การเรียนรู้ร่วมกัน การนำไปใช้ และการยอมรับ ยังขาดงานสำคัญที่เป็นเป้าหมายของ โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล คือ การสร้างงานสร้างอาชีพ จึงควรเติมให้ครบ

(8) การพิมพ์คำผิด หรือพิมพ์ตก ฉีกคำ ทำให้ความหมายผิดไป จึงควร ตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้อง

3) การปรับปรุงพัฒนาเอกสาร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำ ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงเอกสาร โดยแก้ไขให้เกิดความถูกต้องชัดเจนเหมาะสมเป็นที่เข้าใจ ตรงกัน และพร้อมใช้เป็นแนวทางในการนิเทศเพื่อพัฒนาโรงเรียนดังนี้

(1) แก้ไขข้อมูลตอนที่ 2 การขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 ในหัวข้อแนวทางการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล เรื่องพันธกิจ การดำเนินงานระดับสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมิน โดยเพิ่มข้อความแทรกเป็น

ข้อ 4 จาก 5 ข้อ ดังนี้ 4) “จัดทำคู่มือการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลในระดับโรงเรียน โดยกำหนดแผนและปฏิทินการนิเทศที่มีการใช้เครื่องมือการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดให้ และอาจเพิ่มเติมตามความจำเป็นของโรงเรียน โดยให้สอดคล้องครอบคลุมภาระงานของโรงเรียนดีประจำตำบล” (เอกสารหน้า 20)

(2) เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในคำชี้แจง ของเครื่องมือนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ทั้งฉบับสำหรับบุคลากรของ สพฐ. และฉบับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

แบบนิเทศติดตามชุดที่ 1 สำหรับ สพฐ. “แบบนิเทศ ติดตามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ นิเทศติดตามผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559” (เอกสารหน้า 22)

แบบนิเทศติดตามชุดที่ 2 สำหรับ สพป./สพม. “แบบนิเทศ ติดตาม ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 -2560” (เอกสารหน้า 24)

(3) เพิ่มเวลาและช่องตารางการศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในแบบนิเทศติดตาม ฉบับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ข้อ 2.2 เป็น 3 ปีย้อนหลัง (เอกสารหน้า 27) และเพิ่มเวลาและช่องตารางการศึกษาพฤติกรรมนักเรียน ข้อ 2.3 นักเรียนเป็นคนดี 2.4 นักเรียนเป็นคนเก่ง และ 2.5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข เป็น 2 ปีย้อนหลัง (เอกสารหน้า 29 -31)

(4) แก้ไขข้อความในคำชี้แจงของแบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล ประจำปีการศึกษา 2559 โดยเพิ่มเป็น “ข้อ 5 แบบประเมินฉบับนี้ สำหรับให้สถานศึกษาประเมินตนเอง และคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด” (เอกสารหน้า 52)

(5) แก้ไขข้อความในเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนโรงเรียนดีประจำตำบล มาตรฐานด้านผู้เรียน ข้อ 1 นักเรียนเป็นคนเก่ง ช่องเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ “โรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผ่าน 8 ใน 9 ข้อ” (เอกสารหน้า 71)

(6) เพิ่มข้อความในเกณฑ์การประเมินและแบบประเมินความยั่งยืนมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวชี้วัดที่ 2 ด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นข้อ 5 “5. มีการพัฒนาการต่อยอดด้านวิชาการหรือวิชาชีพ” (เอกสารหน้า 81 และ 92)

(7) เพิ่มเกณฑ์การประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ในข้อ 3 คุณค่าของผลิตภัณฑ์ /อาชีพ “ข้อ 3.6 การสร้างงานสร้างอาชีพ” (เอกสารหน้า 103)

(8) แก้ไขคำที่พิมพ์ผิด พิมพ์ตก และพิมพ์ฉีกคำ ในหน้า 10, 16, 42, และหน้า 81

จากนั้นได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเอกสารอีกครั้ง และจัดพิมพ์ จำนวน 7,000 เล่ม ใช้ในการประชุมคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลระยะที่ 2

(วันที่ 16 - 17 และ 18 - 19 พฤษภาคม 2559 ณ โรงแรมอะเดรียติค กรุงเทพฯ) และเผยแพร่ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลทางเว็บไซต์ของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

3.4.1.2 พัฒนา“เอกสารแนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” เอกสารแนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล จัดทำขึ้นเพื่อเตรียมการส่งเสริมงานด้านอาชีพของโรงเรียน มีวิธีดำเนินการดังนี้

1) จัดประชุมบรรณาธิการกิจต้นฉบับที่ยกร่างไว้แล้วเมื่อปลายปีงบประมาณ 2558 การประชุมจัดขึ้นในวันที่ 10 - 14 พฤษภาคม 2559 ณ โรงแรมบียอนด์ สวีท กรุงเทพฯ ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 18 คน ได้ร่างต้นฉบับที่ค่อนข้างสมบูรณ์พิมพ์อัดสำเนาจำนวน 20 ชุด

2) การสร้างเครื่องมือเพื่อการตรวจสอบคุณภาพเอกสาร ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือจำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 “แบบตรวจสอบคุณภาพเอกสารแนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” โดยกำหนดรายการพิจารณาในแบบตรวจสอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาสาระ (มีคำถาม 5 ข้อ) ด้านกระบวนการจัดทำเอกสาร (มีคำถาม 4 ข้อ) และด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ (มีคำถาม 3 ข้อ) รวมรายการคำถาม 12 ข้อ ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบใช้ระดับคุณภาพ 3 ระดับ (ดี พอใช้ ปรับปรุง) (เครื่องมือระบุไว้ในภาคผนวก ก หน้า 266 - 267)

ฉบับที่ 2 “แบบสอบถามความคิดเห็นของครู ในการทดลองใช้เอกสารทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” โดยกำหนดรายการคำถามในแบบสอบถามเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของเอกสาร (มีคำถาม 17 ข้อ) ด้านคุณภาพของเอกสาร (มีคำถาม 6 ข้อ) และด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ (มีคำถาม 2 ข้อ) รวมคำถาม 25 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (เครื่องมือระบุไว้ในภาคผนวก ก หน้า 271-272)

จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบตรวจสอบเอกสาร และแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ วิจัยและวัดผลจำนวน 3 คน ได้แก่ นายประกอบ มณีโรจน์ ผศ.ดร.กานดา นาคะเวช และ ดร.บุญทอง บุญทวี พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อกระทงกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำแนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล (Index of Item - Objective Congruence : IOC) โดยนำข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไปมาใช้

3) การตรวจสอบคุณภาพเอกสาร ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือฉบับที่ 1 “แบบตรวจสอบคุณภาพเอกสารฯ”ไปใช้กับคณะศึกษานิเทศก์ ในการประชุมคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ระยะที่ 2 เมื่อวันที่ 16 - 19 พฤษภาคม 2559 ณ โรงแรมอะเดรียติค กรุงเทพฯ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเอกสารด้านความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสาระ กระบวนการจัดทำเอกสารและประโยชน์ในการนำไปใช้ ผู้ตรวจสอบจำนวน 20 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จาก

ศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาใน 10 ภูมิภาค (ภาคเหนือตอนบน เหนือตอนล่าง ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ภาคกลางภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคใต้ตอนบน ภาคใต้ตอนล่าง) ภูมิภาคละ 2 เขต เขตละ 1 คน (ผลการตรวจสอบคุณภาพ และรายชื่อผู้ตรวจสอบคุณภาพเอกสาร ระบุไว้ในภาคผนวก ก หน้า 268 - 270, 282)

จากผลการวิเคราะห์ในแบบตรวจสอบเอกสารพบว่า โดยภาพรวม ศึกษานิเทศก์ร้อยละ 78.75 เห็นว่าเอกสาร “แนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” มีคุณภาพอยู่ในระดับดี และมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาสาระ ของเอกสาร ดังนี้

(1) ด้านกระบวนการจัดทำเอกสาร เกี่ยวกับตารางในส่วนที่ 2 แนวทางการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ ควรเพิ่มแนวทางการปรับโครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสู่การมีงานทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามบริบทของตน

(2) ภาพประกอบที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ควรเพิ่มภาพที่เป็นผลงานของนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

(3) เพื่อให้ครูเห็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างงานสร้างอาชีพมากขึ้น ควรยกตัวอย่างการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้โรงเรียนสามารถเลือกประยุกต์ใช้ได้ตรงกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน

(4) โรงเรียนดีประจำตำบลมีเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนด้านการสร้างงานอาชีพเพื่อให้มีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน นอกจากจะให้ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพแล้ว ควรจะเพิ่มความรู้ประกอบเกี่ยวกับกฎหมายและการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ด้วย

การปรับปรุงพัฒนาเอกสาร ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของคณะศึกษานิเทศก์ผู้ตรวจสอบคุณภาพเอกสารมาปรับปรุงแก้ไขดังนี้

(1) จัดทำตัวอย่างโครงสร้างเวลาเรียน ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 -3) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4 - 6) โดยเสนอให้เห็นลักษณะอาชีพ 9 ประเภทวิชาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 (เอกสารหน้า 21, 23)

(2) เพิ่มภาพประกอบในตัวอย่างการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (เอกสารหน้า 75, 77) และภาพประกอบตัวอย่างการจัดการเรียนรู้โดยโครงงาน (เอกสารหน้า 81)

(3) เพิ่มตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอน 2 กิจกรรม ได้แก่ การจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติโดยใช้ทักษะชีวิต (โยคะเพื่อสุขภาพ) และตัวอย่างการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติ (ใบไม้สร้างงาน) (เอกสารหน้า 82 - 83, 86 - 91)

(4) เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับครูในเรื่องกฎหมายและการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ ได้เพิ่มเนื้อหาสาระเรื่อง การจดสิทธิบัตรกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการจดสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ใหม่ ตลอดจนวิธียื่นคำขอและเอกสารทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อให้ครู /นักเรียนที่สร้างผลิตภัณฑ์ได้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว (เอกสารหน้า 101 - 104)

จากนั้นได้ปรับปรุงพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้นโดยตรวจสอบความสอดคล้องเชื่อมโยงของสาระในเอกสาร และรวบรวมเป็นต้นฉบับที่สมบูรณ์ จัดพิมพ์อัดสำเนาจำนวน 40 ชุด

4) การนำไปทดลองใช้ และหาคุณภาพเอกสาร ผู้วิจัยได้นำเอกสาร“ แนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” ฉบับอัดสำเนาไปทดลองใช้ โดยดำเนินการดังนี้

(1) กำหนดผู้ทดลองใช้เอกสาร โดยการให้ศึกษานิเทศก์ที่ตรวจสอบคุณภาพเอกสาร 20 คน ตามข้อ 3) สุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่ของตนแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เขตละ 2 โรงเรียน รวม 40 โรงเรียน และนำเอกสารไปมอบให้โรงเรียนที่เลือกไว้ โดยมอบให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของโรงเรียนนั้น ๆ โรงเรียนละ 1 คน รวม 40 คน ศึกษาเอกสาร และนำความรู้ในแนวทางการจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนางานด้านอาชีพไปทดลองใช้สอนในโรงเรียน แล้วตอบแบบสอบถามฉบับที่ 2 “แบบสอบถามความคิดเห็นของครูในการทดลองใช้เอกสารทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” ส่งคืนมายังศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2559

(2) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งได้รับคืนมา 37 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.50 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความพึงพอใจของครูในการนำเอกสารไปทดลองใช้โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha – Coefficient Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามฉบับนี้ เท่ากับ .9932 (ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และรายชื่อโรงเรียนที่ทดลองใช้เอกสาร ปรากฏในภาคผนวก ก หน้า 271 – 281 และ 283 - 284)

จากนั้นจึงจัดพิมพ์เผยแพร่ไปยังโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งหมด 7,000 เล่ม และเผยแพร่ข้อมูลทางเว็บไซต์ของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

เอกสารแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลที่จัดทำขึ้นทั้ง 2 เรื่องเป็นขั้นตอนเบื้องต้นที่ช่วยให้เห็นกระบวนการในการทำงานของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล และช่วยให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะสำเร็จได้ย่อมต้องอาศัยกลยุทธ์การดำเนินงานด้านอื่นๆ มาประกอบเพื่อให้เกิดผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.4.2 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม

การทำงานโดยการมีส่วนร่วม เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพ และได้ผลงานที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในช่วงปีงบประมาณ 2558 – 2560 จึงได้มีการรวมพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้เห็นความก้าวหน้า สามารถยกระดับคุณภาพโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยดำเนินการใน 3 กิจกรรม คือ

3.4.2.1 เสนอคำสั่งแต่งตั้งคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559 ตามคำสั่ง สพฐ.ที่ 516/2559 ลงวันที่ 7 เมษายน 2559 ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ของทุกเขตการศึกษา ที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลอยู่ในความรับผิดชอบ รวม 220 เขต จำนวน 982 คน เพื่อช่วยเหลือดูแลโรงเรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้

3.4.2.2 พัฒนาคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559 โดยการจัดประชุม 2 ระยะ ดังนี้

1) ระยะที่ 1 จัดประชุมผู้แทนคณะนิเทศจากทุกเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งแจ้งการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลระยะที่ 1 โดยใช้รายละเอียดในเอกสาร“แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลและการประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” (ฉบับร่าง) ทำความเข้าใจให้ตรงกันในสาระของเอกสารรวมทั้งข้อแก้ไขปรับปรุง เพื่อการพัฒนาให้เป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์ เมื่อเสร็จการประชุมผู้แทนทุกเขตนำสาระสำคัญจากการประชุมไปขยายผลกับคณะนิเทศในพื้นที่ของตน

2) ระยะที่ 2 จัดประชุมคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศระยะที่ 2 การประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่ง สพฐ.ที่ 516/2559 ลงวันที่ 7 เมษายน 2559 จำนวน 982 คน เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยจัดการประชุม 2 รุ่น รุ่นละ 2 วัน การประชุมดังกล่าวมีการชี้แจงรายละเอียดแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 โดยใช้เอกสาร“แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลและการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีภาระงานด้านการนิเทศการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบ การประเมินความยั่งยืนและการประเมินผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการส่งเสริมงานอาชีพ“1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ในโอกาสนี้ผู้เข้าประชุม ได้รับฟังความรู้จากวิทยากร เรื่อง “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่โครงการโรงเรียนประชารัฐ” จากการประชุมทั้งสองรุ่นช่วยให้คณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559 มีความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน สามารถนำไปใช้ในการนิเทศพัฒนางานได้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.4.2.3 เชิญศึกษานิเทศก์ผู้ทรงคุณวุฒิในกรรการร่วมเป็นคณะนิเทศโรงเรียนดีประจำตำบล

นอกจากจะใช้กลยุทธ์ในการแต่งตั้งคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศแล้ว ยังได้มีการเชิญศึกษานิเทศก์ผู้ทรงคุณวุฒิในกรรการ ซึ่งเป็นคลังสมองของประเทศจากทุกภูมิภาค มาเป็นคณะผู้นิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับศึกษานิเทศก์ของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศนฐ.) และศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา ในลักษณะ “พี่น้องร่วมนิเทศ” เยี่ยมชมผลงานและให้ขวัญกำลังใจโรงเรียนในการพัฒนาตนเองให้เกิดความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยการเสนอคำสั่งแต่งตั้งคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559 การพัฒนาคณะนิเทศฯ และการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นคณะ

นิเทศโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นวิธีการที่ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินงาน และทุกฝ่ายเข้ามา มีบทบาทในการปฏิบัติงานนิเทศมากยิ่งขึ้น สามารถให้การนิเทศโรงเรียนได้อย่างทั่วถึงและตรงตาม วัตถุประสงค์ต่อไป

3.4.3 การพิชิตความสำเร็จ นิเทศให้เกิดผลงาน

การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ประจำปี 2559 ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและ ตัวชี้วัดด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้กระบวนการนิเทศ ติดตามของหน่วยงานทุกระดับ ทั้งระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และระดับสถานศึกษา เพื่อให้โรงเรียนดีประจำตำบลสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมความสามารถของโรงเรียนในการพัฒนางานอาชีพให้ปรากฏเป็นผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” การขับเคลื่อนคุณภาพดังกล่าว กำหนดภาระงานและเป้าหมายการนิเทศดังนี้

3.4.3.1 ภาระงานการนิเทศ

- 1) นิเทศโรงเรียนให้สามารถพัฒนาตนเองจนผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบ จำนวนมากขึ้น และนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินโรงเรียนต้นแบบให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 2) นิเทศโรงเรียนให้มีการบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพ จนเกิดผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”
- 3) นิเทศประเมินและคัดเลือกผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการส่งเสริมอาชีพของโรงเรียน และจัดทำ VTR ประชาสัมพันธ์กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านการ ส่งเสริมอาชีพ

3.4.3.2 เป้าหมายการนิเทศ ปีงบประมาณ 2559

- 1) โรงเรียนดีประจำตำบลพัฒนาตนเองขึ้นเป็นโรงเรียนต้นแบบร้อยละ 30 ของ โรงเรียนดีประจำตำบลที่ยังไม่ผ่านการประเมิน จำนวน 785 โรงเรียน (จากจำนวน 2,619 โรงเรียน ในปี 2558)
- 2) โรงเรียนดีประจำตำบลที่เป็นโรงเรียนต้นแบบพัฒนาสู่ความยั่งยืนร้อยละ 50 ของโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 1,960 โรงเรียน (จากจำนวน 3,920 โรงเรียน ในปี 2558)
- 3) โรงเรียนมีผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการส่งเสริมงาน อาชีพ จำนวน 300 โรงเรียน/เรื่อง และมีผลงานเด่นจัดทำ VTR เผยแพร่กระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมอาชีพ จำนวน 150 เรื่อง

ทั้งนี้โดยมีกระบวนการนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล 4 ขั้นตอน คือการวางแผนการนิเทศ การดำเนินการนิเทศตามกระบวนการ การรายงานผลการนิเทศ และการเผยแพร่ผลงานการนิเทศ ซึ่งต้องดำเนินการทั้งระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา

3.4.4 การประสานงานโดยใช้เครือข่ายทางสังคม (Social Network)

ความเจริญก้าวหน้าของสื่อเทคโนโลยีในปัจจุบันช่วยให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปด้วยความรวดเร็วและตลอดเวลา การปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงานจำเป็นต้องใช้เครือข่ายทางสังคม (Social Network) เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษา (ศนฐ.) ได้พัฒนาระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงานขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ครู และเป้าหมายที่สำคัญคือศึกษานิเทศก์ทุกเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไปนี้

3.4.4.1 การติดต่อสื่อสาร ในการประสานงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลทุกขั้นตอน โดยผ่านทางเว็บไซต์ของโครงการ www.deetambon.esdc.go.th และ e-mail : deetambon.esdc.go.th ได้แก่ การแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวของงาน แจ้งหนังสือราชการ ข้อมูลโรงเรียนดีประจำตำบล ข้อมูลความรู้ทางวิชาการ ดาวโหลดเอกสารเผยแพร่ผลงานโรงเรียน ตอบแบบสอบถามข้อมูลที่จำเป็นต่าง ๆ ทุกรายการมีความเป็นปัจจุบันทันเหตุการณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์กับการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง

3.4.4.2 การรายงานผลการนิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบผ่านเว็บไซต์ของโครงการ โดยทางโครงการออกแบบให้รายงาน เป็นแบบที่ทุกฝ่ายสามารถศึกษาข้อมูลและตรวจสอบผลการดำเนินงานจากเว็บไซต์นี้ได้ตลอดเวลา ช่วยให้ทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

3.4.5 การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 เป็นการทำงานเชิงรุกเพื่อให้เห็นผลการพัฒนาที่ชัดเจน รวดเร็ว และต่อเนื่องยั่งยืน วิธีการหนึ่งที่จะทำให้เห็นภาพความสำเร็จดังกล่าว คือการเผยแพร่ผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โรงเรียนต่างๆ มีผลงานที่เกิดจากการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแรงร่วมใจของครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ผลการดำเนินงานดังกล่าวได้ปรากฏต่อสาธารณชนแล้วระดับหนึ่ง และเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง จึงได้จัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาคขึ้น ระหว่างวันที่ 25 กรกฎาคม ถึง 9 สิงหาคม 2559 โดยจัดเป็น 9 จุดทั่วประเทศ จุดละ 2 วัน บุคลากรที่เป็นเป้าหมายในการประชุมสัมมนาคือผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล (ที่ไม่ได้เข้าโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ) จำนวน 3,302 โรงเรียน รวม 3,302 คน ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นให้สาระสำคัญด้านการส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน และการนำผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ของโรงเรียนเผยแพร่ต่อสาธารณชน กิจกรรมดังกล่าวดำเนินการเป็น 2 ระยะ ได้แก่

3.4.5.1 การประชุมเตรียมการจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นการจัดทำแผนการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาค มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดประชุมสัมมนา การบริหารงบประมาณ และแบ่งกลุ่มวางแผนตามภูมิภาค

3.4.5.2 การประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาค ปี 2559 จำนวน 9 จุด เป็นการประมวลงานจากการนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลที่เห็นเป็นรูปธรรม สะท้อนให้เห็นกระบวนการปฏิบัติงานของคณะทำงาน ผู้บริหาร ครู นักเรียน รวมทั้งผู้ร่วมงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้เป็นอย่างดี การจัดประชุมสัมมนาทั้ง 9 จุด มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภูมิภาคต่าง ๆ เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดงาน ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 7 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2 เขต โดยดำเนินการตามแผนที่ได้ประชุมเตรียมการไว้ ตามกำหนดการดังนี้

จุดที่ 1 ภาคเหนือตอนล่าง จัดวันที่ 25 – 26 กรกฎาคม 2559 ดำเนินการโดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

จุดที่ 2 ภาคเหนือตอนบน จัดวันที่ 31 กรกฎาคม – 1 สิงหาคม 2559 ดำเนินการโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

จุดที่ 3 ภาคตะวันออก จัดวันที่ 1 – 2 สิงหาคม 2559 ดำเนินการโดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี

จุดที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จัดวันที่ 1 – 2 สิงหาคม 2559 ดำเนินการโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (ขอนแก่น)

จุดที่ 5 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จัดวันที่ 2 - 3 สิงหาคม 2559 ดำเนินการดำเนินการโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

จุดที่ 6 ภาคกลาง จัดวันที่ 3 – 4 สิงหาคม 2559 ดำเนินการโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

จุดที่ 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จัดวันที่ 4 – 5 สิงหาคม 2559 ดำเนินการโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

จุดที่ 8 ภาคใต้ตอนล่าง จัดวันที่ 4 – 5 สิงหาคม 2559 ดำเนินการโดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

จุดที่ 9 ภาคใต้ตอนบน จัดวันที่ 8 – 9 สิงหาคม 2559 ดำเนินการโดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 (สุราษฎร์ธานี)

การดำเนินงานของจุดประชุมสัมมนาระดับภูมิภาคทั้ง 9 จุด มีการเตรียมความพร้อม ก่อนการประชุมสัมมนาอย่างรอบคอบ ในระหว่างการจัดประชุมมีกิจกรรมตามกำหนดการ 4 ลักษณะ ได้แก่

1) การเปิดการประชุมสัมมนา ทั้ง 9 จุด มีพิธีเปิดการประชุมสัมมนา โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้บังคับบัญชาระดับต่างๆ ให้เกียรติเป็นประธานเปิดงาน ได้แก่ รองเลขาธิการ กพฐ.

ผู้ช่วยเลขาธิการ กพฐ. ที่ปรึกษาพิเศษ สพฐ. ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สพฐ. และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการมอบเกียรติบัตรให้กับโรงเรียนที่มีผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และการบรรยายพิเศษ ทุกจุดมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมนำสู่อาชีพของนักเรียนโรงเรียนดีประจำตำบลในภูมิภาคนั้น ๆ ทั้งก่อนพิธีเปิดการประชุมสัมมนา และระหว่างการประชุมสัมมนา

2) เวทีวิชาการ มีการให้ความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3 ลักษณะ คือการบรรยายความรู้ของวิทยากรเกี่ยวกับการส่งเสริมงานอาชีพทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่น การเสวนาวิชาการเกี่ยวกับงานด้านอาชีพ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพของชุมชนเข้าร่วมเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำเสนอผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการส่งเสริมงานอาชีพ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ของโรงเรียนดีประจำตำบลที่ได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการจัดงาน

3) การแสดงนิทรรศการงานอาชีพ ของโรงเรียนที่ผ่านการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ระดับภูมิภาค โดยมีบริเวณสำหรับจัดนิทรรศการ ที่มีความแตกต่างกันตามบริบทของสถานที่ เช่น ตั้งเต็นท์ในบริเวณรอบสถานที่ประชุมจัดในห้องนิทรรศการ และจัดรวมอยู่ในบริเวณเดียวกับห้องประชุมสัมมนา ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน ชื่นชมยกย่อง และสร้างเสริมประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับผู้บริหารที่เข้าประชุมสัมมนา ผู้ร่วมจัดนิทรรศการและผู้มาศึกษาดูงาน

4) การประเมินผลการจัดประชุมสัมมนาโดยประเมินจากผลที่ปรากฏในระหว่างการประชุมสัมมนา และจากแบบสอบถาม

การดำเนินงานตามกระบวนการที่วางไว้ในกลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลด้วยการจัดทำสื่อเอกสาร 2) การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยการตั้งคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ และเชิญคณะศึกษานิเทศก์ผู้ทรงคุณวุฒินอกราชการมาร่วมนิเทศ 3) การพิชิตความสำเร็จด้วยการนิเทศให้เกิดผลงานการเป็นโรงเรียนต้นแบบ และผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” 4) การประสานงานโดยใช้เครือข่ายทางสังคม (Social Network) และ 5) การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ในเวทีวิชาการระดับภูมิภาค ทุกกลยุทธ์สะท้อนให้เห็นกระบวนการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

3.5 Support : สนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน

การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยสำคัญคืองบประมาณในการดำเนินงานจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนงานขยายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐาน กิจกรรมหลัก “พัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล” กิจกรรมย่อย “การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาคุณภาพวิชาการ” งบประมาณรวมทั้งสิ้น 1,203,393,300 บาท จำแนกเป็นงบลงทุนและงบดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารจัดการ 2 หน่วยงาน ได้แก่

3.5.1 สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารจัดการงบลงทุน - ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง และค่าครุภัณฑ์ จำนวน 683,890,500 บาท และงบดำเนินงาน - ซ่อมแซมปรับปรุง ระบบไฟฟ้า จำนวน 159,083,700 บาท รวมทั้งสิ้น 842,974,200 บาท

3.5.2 ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารจัดการ งบดำเนินงานสำหรับพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 360,419,100 บาท โดยใช้เพื่อการพัฒนางานใน 3 ส่วน ได้แก่

3.5.2.1 งบประมาณสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลเพื่อการพัฒนาตนเองให้มี ความก้าวหน้า ทั้งทางกายภาพและคุณภาพงานวิชาการ จำนวน 296,921,930 บาท ตามเป้าหมายดังนี้

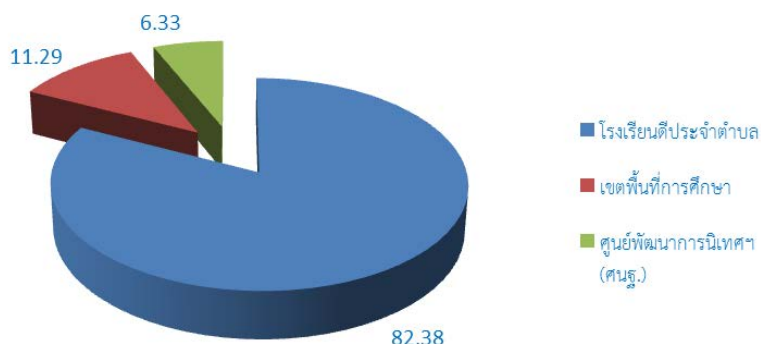
- 1) โรงเรียนทั้งหมด 6,539 แห่ง ใช้พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาวิชาการ พัฒนาวิชาชีพนักเรียนและโรงเรียน จำนวน 198,713,500 บาท
- 2) โรงเรียนเป้าหมาย ปีงบประมาณ 2559 จำนวน 1,000 โรงเรียน พัฒนาสื่อ ในการจัดกระบวนการเรียนด้านอาชีพ จำนวน 80,000,000 บาท
- 3) โรงเรียนดีประจำตำบลที่เข้าโครงการโรงเรียนประชารัฐ เพื่อจัดบรรยากาศ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 18,208,430 บาท

3.5.2.2 งบประมาณสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 220 เขต จำนวน 40,699,900 บาท สำหรับใช้ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) พัฒนาโรงเรียนด้วยกระบวนการนิเทศประเมิน และคัดเลือกโรงเรียนที่มี ผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) จำนวน 8,940,000 บาท
- 2) พัฒนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล โดยการจัดประชุมสัมมนาระดับ ภูมิภาค 9 จุด จำนวน 18,678,300 บาท
- 3) พัฒนาศึกษานิเทศก์ทั่วประเทศในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8,081,600 บาท
- 4) จัดทำแนวทางและสื่อประชาสัมพันธ์กระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมงานอาชีพ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” (VTR) ของโรงเรียนในเขต จำนวน 5,000,000 บาท

3.5.2.3 งบประมาณสำหรับศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ดำเนินการพัฒนาโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลิตสื่อ ประชุมสัมมนาศึกษานิเทศก์ อบรมครูและผู้บริหาร นิเทศโรงเรียน และจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ รวม 14 กิจกรรม ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 22,797,270 บาท

สรุปงบประมาณพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการ 360,419,100 บาท

แผนภูมิที่ 3.4 สรุปงบประมาณพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการ โรงเรียนดีประจำตำบล

การสนับสนุนปัจจัยด้านงบประมาณสำหรับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ทั้ง 3 ส่วน เป็นการสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนในโครงการรวมทุกแห่ง และโรงเรียนที่เป็นเป้าหมาย เฉพาะการพัฒนาในปีงบประมาณ 2559 ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งทั้งการพัฒนาด้านกายภาพ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสามารถช่วยให้กระบวนการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนดีประจำตำบลของทั้ง 3 เครือข่าย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลตามวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของโครงการ

3.6 Summarize : สรุปรวมผลงานที่ทำได้

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ที่ดำเนินการมาตามกลยุทธ์ มีการสรุปและ รายงานผลการดำเนินงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ปรากฏผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ดังนี้

3.6.1 ผลการดำเนินงานกลยุทธ์ที่ 1 การกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดี ประจำตำบล ผลการดำเนินงานในกลยุทธ์นี้ปรากฏเป็นเอกสาร 2 เล่ม ได้แก่

3.6.1.1 เอกสาร“แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” หลังจากได้นำไปทดลองใช้ในการประชุม ศึกษาวิเคราะห์ผู้รับผิดชอบโรงเรียนดีประจำตำบลของเขตพื้นที่การศึกษาครั้งที่ 1 และนำข้อสังเกตและ ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงเอกสารให้เกิดความชัดเจนเหมาะสม พร้อมใช้เป็นแนวทางในการนิเทศเพื่อ พัฒนาโรงเรียนตามเป้าหมาย โดยจัดพิมพ์ 7,000 เล่ม สำหรับใช้ในการจัดประชุมคณะนิเทศขับเคลื่อน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559 ครั้งที่ 2 และ เผยแพร่ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 220 เขต โรงเรียนดีประจำตำบลทุกแห่ง รวมทั้งนำเนื้อหา สาระเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล <www.deetambon.esdc.go.th>

3.6.1.2 เอกสารแนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล มีสาระเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ และบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ คือบูรณาการในระดับหน่วยการเรียนรู้สาระพื้นฐาน จัดทำเป็นหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอาชีพระยะสั้นในรูปแบบ ทวิภาคี รวมทั้งตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว

ภาพที่ 3.1 เอกสารแนวทางการดำเนินงานฯ และแนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำ

เอกสารแนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบลฉบับนี้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาด้านอาชีพ ของโรงเรียนดีประจำตำบลทั่วประเทศในการสร้างงานสร้างอาชีพใหม่ ๆ ขึ้นในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียนจากการทำงานอาชีวะที่ตนเองถนัดและสนใจ ซึ่งนำไปสู่การมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา

3.6.2 ผลการดำเนินงานกลยุทธ์ที่ 2 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม การดำเนินงาน ในครั้งนี้ เป็นการรวมพลังคนในสายงานการนิเทศจากทุกเขตพื้นที่การศึกษาที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลอยู่ในความรับผิดชอบ และศึกษานิเทศก์ผู้เป็นคลังสมองมาทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างทุนทางสังคมขององค์กรการนิเทศ เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านการทำงานร่วมกัน อาศัยความรู้ความชำนาญจากหลายฝ่าย และมีระบบบริหารที่ต้องพึ่งพากันเพื่อให้งานสำเร็จพันธกิจ 2 เรื่องที่ดำเนินการ ได้แก่

3.6.2.1 การแต่งตั้งคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559 ช่วยให้มีบุคลากรการนิเทศที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนดีประจำตำบลโดยตรงจำนวน 76 คนจาก 76 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 982 คน คณะนิเทศขับเคลื่อนฯ ได้รับการพัฒนาและทำความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล และทำหน้าที่ร่วมดำเนินการทุกเป้าหมาย

ของการนิเทศ เมื่อปฏิบัติภารกิจแล้ว ได้มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศและผลประเมินโรงเรียนต้นแบบมายังศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามวิธีการที่กำหนด

3.6.3.2 การเชิญศึกษานิเทศก์ผู้ทรงคุณวุฒิออกราชการมาร่วมเป็นคณะนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการนิเทศกำกับติดตามงานตามนโยบายรัฐบาล ได้แก่ การดำเนินงานของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โครงการโรงเรียนประชารัฐ โครงการโรงเรียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 50 โรงเรียน โดยเลือกโรงเรียนแบบเจาะจง จากโรงเรียนดีประจำตำบลที่เข้าโครงการโรงเรียนประชารัฐ และโรงเรียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ภาคเหนือ 10 โรงเรียน ภาคกลางและภาคตะวันออก 10 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 โรงเรียน และภาคใต้ 10 โรงเรียน ซึ่งพบว่าทุกโรงเรียนมีการพัฒนางานตามจุดเน้นของแต่ละโครงการได้ดีระดับหนึ่ง เนื่องจากอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อม เช่น โครงการโรงเรียนประชารัฐ โรงเรียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่วนโรงเรียนดีประจำตำบลทุกโรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ และโรงเรียนทั้งหมดมีการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

3.6.3 ผลการดำเนินงานกลยุทธ์ที่ 3 พืชความสำเร็จ นิเทศให้เกิดผลงาน

เป็นการนิเทศตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล คณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศของเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยโรงเรียนดีประจำตำบลทุกโรงเรียนได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาตนเองตามมาตรฐานและตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ 2559 – 2560 คณะนิเทศฯ ทำการนิเทศได้ผลงาน 3 เรื่อง ดังนี้

3.6.3.1 นิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบ ได้จำนวน 1,633 โรงเรียน นิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบสู่ความยั่งยืน จำนวน 2,772 โรงเรียน และเมื่อสรุปผลการนิเทศโดยภาพรวมเมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2560 โรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 6,534 โรงเรียน ได้รับการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบครบทุกโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 (ข้อมูลจากเว็บไซต์ deetambon.go.th, 30 กันยายน 2560)

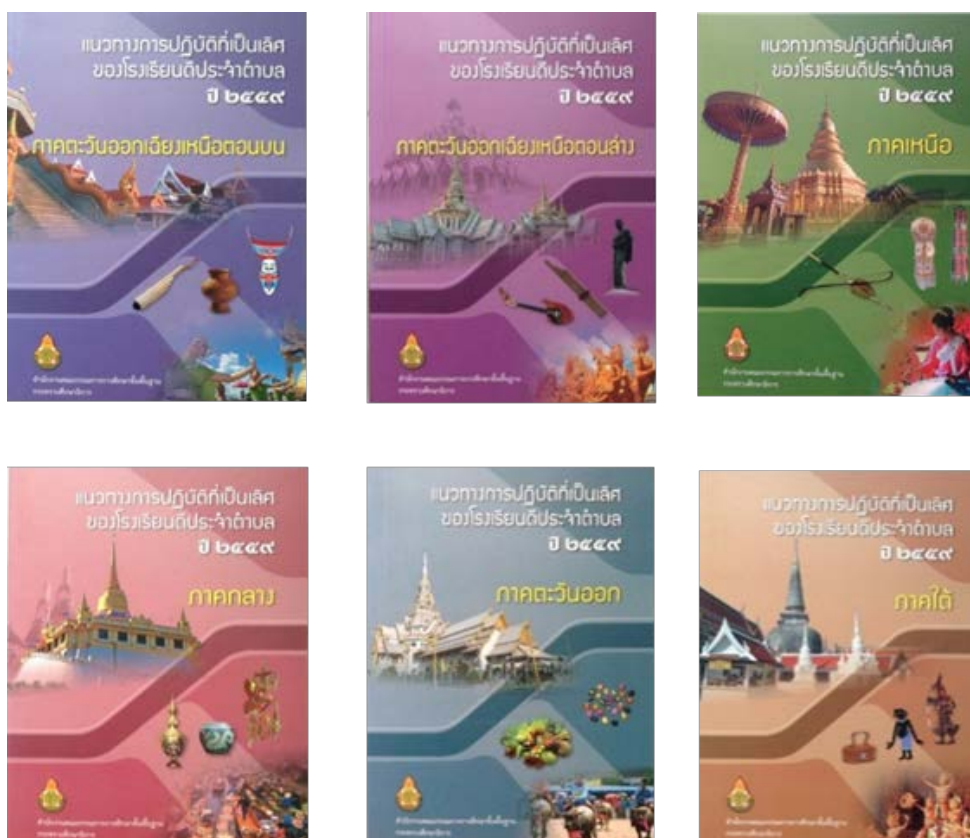
3.6.3.2 นิเทศให้เกิดผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ได้ผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการส่งเสริมงานอาชีพของโรงเรียนดีประจำตำบล 6 ภูมิภาค จำนวนทั้งสิ้น 366 เรื่อง จำแนกตามกลุ่มงานอาชีพ 5 กลุ่ม ได้แก่ เกษตร อุตสาหกรรม บริการ สร้างสรรค์ และวิชาชีพ แต่ละภูมิภาคมีจำนวนผลงานสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 3.3 สรุปผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) โรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559

ภาค	เกษตร	อุตสาหกรรม	บริการ	สร้างสรรค์	วิชาชีพ	รวม
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	10	16	-	8	23	57
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	11	21	6	3	34	75
เหนือ	19	14	7	8	38	86
กลาง	9	9	27	11	3	59
ตะวันออก	5	4	5	1	17	32
ใต้	10	8	1	9	29	57
รวม	64	72	46	40	144	366

ที่มา : Annual Report Deetambon Project 2016, 2559ฯ : 84

ผลงานของทั้ง 6 ภาค จัดทำเป็นเล่มเอกสารเผยแพร่ จำนวน 6 เล่ม ดังภาพ

ภาพที่ 3.2 เอกสารแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกรายภูมิภาค

3.6.3.3 นิเทศการผลิตสื่อ VTR (Video Tape Recorder) ประชาสัมพันธ์กระบวนการเรียนรู้ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีผลงานในแต่ละภาคที่สามารถเผยแพร่ได้จำนวนทั้งสิ้น 150 เรื่อง จำแนกตามกลุ่มงานอาชีพ 5 กลุ่ม ได้แก่ เกษตร อุตสาหกรรม บริการ สร้างสรรค์ และวิชาชีพ แต่ละภูมิภาคมีจำนวนผลงานดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 สรุปผลงานสื่อ VTR ประชาสัมพันธ์กระบวนการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนดีประจำตำบล

ภาค	เกษตร	อุตสาหกรรม	บริการ	สร้างสรรค์	วิชาชีพ	รวม
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	6	2	2	6	5	21
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	3	1	2	9	2	17
เหนือ	12	1	6	14	8	41
กลาง	3	-	5	8	10	26
ตะวันออก	5	2	4	8	8	27
ใต้	4	2	-	3	9	18
รวม	33	8	19	48	42	150

ที่มา : Annual Report Deetambon Project 2016, 2559ข : 85

3.6.4 ผลการดำเนินงานกลยุทธ์ที่ 4 การประสานงานโดยใช้เครือข่ายทางสังคม (Social Network)

โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ใช้กลยุทธ์ในการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายการนิเทศโรงเรียนในโครงการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านทางเว็บไซต์ www.deetambon.esdc.go.th และ e-mail : deetambon.esdc.go.th ทั้งการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทาง และดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้เครือข่ายเกิดความมั่นใจในกระบวนการดำเนินงาน ทุกรายการบนเว็บไซต์มีความเป็นปัจจุบันทันเหตุการณ์ ที่ทุกฝ่ายสามารถศึกษาข้อมูลและตรวจสอบผลการดำเนินงานจากเว็บไซต์ได้ โดยมีบุคลากรผู้รับผิดชอบที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถแก้ปัญหาได้ตลอดเวลา มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ วางแผน ควบคุมและประเมินทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีเครือข่ายที่คอยให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ช่องทางการสื่อสารดังกล่าวส่งผลดีต่อการประสานงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล และเป็นประโยชน์กับการปฏิบัติงานอย่างยิ่ง ผู้รับได้ประโยชน์คุ้มค่า

3.6.5 ผลการดำเนินงานกลยุทธ์ที่ 5 การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ จัดขึ้นในโอกาสการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาค ปีงบประมาณ 2559 โดยจัดกระจายทุกภูมิภาครวม 9 จุด กิจกรรมดังกล่าว มีผลการดำเนินงานที่น่าพึงพอใจดังนี้

3.6.5.1 จำนวนผู้เข้าประชุมสัมมนาและผู้ร่วมงาน

การจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนตีประจำตำบลระดับภูมิภาคในครั้งนี้ มีผู้บริหารโรงเรียนเข้าประชุมสัมมนาในจุดต่าง ๆ จำนวน 3,302 โรงเรียน รวม 3,302 คน ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ และมีผู้เข้าร่วมงานอีกจำนวน 6,160 คน ประกอบด้วยคณะครู นักเรียน และผู้สนใจในชุมชนของภูมินาพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งเข้ามาร่วมงานในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ นำผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการส่งเสริมงานอาชีพของโรงเรียนมาจัดนิทรรศการพร้อมการสาธิต นำเสนอผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศบนเวทีวิชาการ ร่วมแสดงศิลปวัฒนธรรมนำสู่อาชีพของคณะนักเรียน ในพิธีเปิดและระหว่างการประชุมสัมมนา และเข้ามามีส่วนร่วมในนิทรรศการเพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ การประชุมสัมมนาทั้ง 9 จุด ดำเนินการเสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์ และประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

3.6.5.2 สารในเวทีวิชาการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ได้แก่ การบรรยายความรู้ของวิทยากร การเสวนาวิชาการเกี่ยวกับงานด้านอาชีพ และการนำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ของโรงเรียนตีประจำตำบล การบรรยายความรู้และการเสวนาวิชาการ ได้รับความอนุเคราะห์วิทยากรจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิอดีตผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่น ข้าราชการประจำในกลุ่มรับผิดชอบงานอาชีพและธุรกิจ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนจากบริษัทห้างร้าน เจ้าของผลิตภัณฑ์ หรืออุตสาหกรรมชื่อดัง และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

3.6.5.3 การแสดงนิทรรศการงานอาชีพ การแสดงนิทรรศการงานอาชีพของโรงเรียนตีประจำตำบล ที่ผ่านการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ระดับภูมิภาค แต่ละจุดการประชุมสัมมนามีการจัดพื้นที่ให้โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือก นำผลงานมาจัดแสดงและสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้เห็นกระบวนการบริหารจัดการด้านหลักสูตร การเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนของครู การประชุมสัมมนาทั้ง 9 จุดมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เชิญครูภูมิปัญญาเข้ามาร่วมสอน ฝึกให้ครูและนักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติงานอาชีพ รวมทั้งการนำผลผลิตออกสู่ตลาด ซึ่งช่วยให้บุคลากรของโรงเรียนมีแนวทางในการปลูกฝังนักเรียนให้มองเห็นช่องทางการทำมาหากินได้เป็นอย่างดี

3.7 Share and Admiring : การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงรุกกำลังใจ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชิดชูยกย่องผู้ที่มีผลงาน เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะถือเป็นการให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ และเป็นรางวัลอันเกิดจากผลงานที่มีประสิทธิภาพน่าชื่นชม จากการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนตีประจำตำบลระดับภูมิภาค ทั้ง 9 จุด พบว่าผู้ร่วมงานทั้งที่เป็นผู้นำเสนอผลงานและผู้มาชมผลงาน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผลงานที่น่าเสนอบนเวทีวิชาการและลานนิทรรศการ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และได้รับการยกย่องชื่นชมจากผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนเป็นอย่างดี

จากผลการประชุมสัมมนาดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในการจัดงาน ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายเป็นที่น่าพอใจ

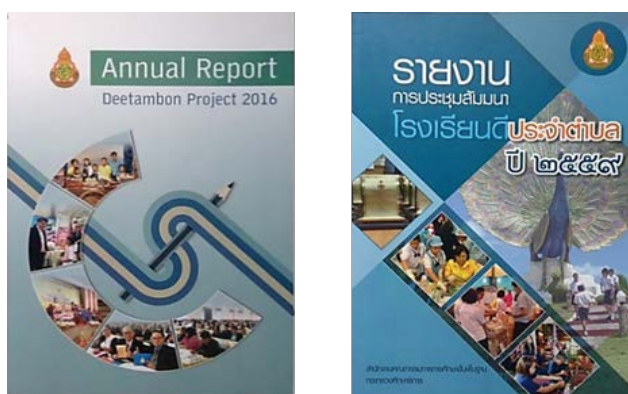
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมอบโล่และเกียรติบัตร เป็นการยกย่องชื่นชมและให้ขวัญกำลังใจ แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและบุคลากรของเขต ที่เป็นผู้ร่วมดำเนินการจัดประชุมสัมมนา โดยจัดพิธีมอบให้เป็นเกียรติในโอกาสการประชุมสัมมนาศึกษานิเทศก์ทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2559 ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน พัทยา จังหวัดชลบุรี

การดำเนินงานตามกลยุทธ์การขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล มีผลงานเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ ตามวาระของงาน นอกจากการจัดในโอกาสการประชุมสัมมนาผู้บริหารแล้ว ยังมีการเผยแพร่ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรภายนอกในลักษณะต่าง ๆ เป็นการสร้างความนิยมและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร สร้างความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่นำไปสู่การยอมรับวิธีปฏิบัติให้แพร่กระจายไปอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายได้แก่

3.7.1 เผยแพร่โดยใช้กิจกรรมนำมาซึ่งความร่วมมือ ในกิจกรรมการประชุมสัมมนาศึกษานิเทศก์ และการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล

3.7.2 เผยแพร่โดยใช้สื่อบุคคล โครงการโรงเรียนดีประจำตำบลอาศัยบุคคลเป็นสื่อช่วยประชาสัมพันธ์ผลงาน โดยใช้ช่วงการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งเชิญบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชนมาเป็นวิทยากรรายการต่าง ๆ ของแต่ละจุด สรุปรวมได้ 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มเอกชน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒินอกราชการ กลุ่มข้าราชการประจำ และกลุ่มภูมิปัญญา บุคคลภายนอกหน่วยงานทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าว คือผู้ได้มารับรู้รับทราบการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลกระจายไปทั่วประเทศ นอกจากจะได้ประจักษ์แก่สายตาตนเองแล้ว ยังสามารถเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่ไม่ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมได้รับทราบต่อไปอีกด้วย

3.7.3 เผยแพร่โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ทั้งภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน ซึ่งจัดทำเป็นรูปเล่ม เช่น เอกสารรายงานการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล รายงานประจำปีโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล (Annual Report)

ภาพที่ 3.3 เอกสารผลการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลเผยแพร่เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.7.4 เผยแพร่ด้วยผลงาน การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล มีผลงานของโรงเรียนและของเขตพื้นที่การศึกษา ที่สามารถเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนได้ ทั้งในรูปแบบเอกสารและสื่อเทคโนโลยี จากการดำเนินงานปีงบประมาณ 2559 มีสื่อที่เป็นผลงาน 2 เรื่อง ได้แก่ ผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการส่งเสริมงานด้านอาชีพของโรงเรียน 6 ภูมิภาค จำนวน 366 เรื่อง และผลงาน VTR (Video Tape Recorder) ประชาสัมพันธ์กระบวนการจัดการเรียนรู้ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” จำนวน 150 เรื่อง ผลงานดังกล่าวได้เผยแพร่สู่หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งในลักษณะของชิ้นงานซีดีรอม และเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล deetambon.esdc.go.th และศูนย์พัฒนาการนิเทศฯ www.esdc.go.th ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 3.4 ตัวอย่างผลงาน VTR เผยแพร่การจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ

3.8 Sustainable Development : พัฒนาก้าวไกลให้ยั่งยืน

การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลสู่ความยั่งยืน ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีภาระงาน ทั้งที่ได้ดำเนินการแล้วและที่จะต้องดำเนินการต่อไป คือ

3.8.1 งานที่ดำเนินการแล้วในปีงบประมาณ 2559 - 2560

3.8.1.1 สร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นในโรงเรียนดีประจำตำบล ด้วยภาระงานในหน้าที่ นิเทศและสร้างเครือข่าย (คณะนิเทศ) ให้ทำการนิเทศจนโรงเรียนผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบ และโรงเรียนต้นแบบยั่งยืน

3.8.1.2 สร้างความเข้มแข็งให้กับคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ด้วยการประชุมอบรม สัมมนาเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ จนส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.8.1.3 สร้างพันธมิตรใหม่ในการจัดการศึกษาโดยการเชิญองค์กรภาครัฐและเอกชน เข้ามาร่วมเป็นวิทยากรในการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาค 9 จุด ซึ่งเป็น การเปิดประตูสู่ประชารัฐ สร้างความนิยมให้กับผู้ที่ได้มาพบเห็นและชื่นชมผลงานของโรงเรียน ช่วยให้โรงเรียนมีความภูมิใจ และมั่นใจในการพัฒนาตนเองให้เกิดความก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

3.8.1.4 ดำเนินการทุกกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การติดตามประเมินผลและรายงาน ช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันของทุกฝ่ายและเกิดผลงานตามวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง

3.8.1.5 ถอดบทเรียนกระบวนการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ระยะที่ 3 (ปีงบประมาณ 2558 - 2560) ที่ประสบความสำเร็จด้วย “8S's Supervisory Model” เผยแพร่สู่เครือข่ายการนิเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นแนวทางสร้างความก้าวหน้าและยั่งยืนของการดำเนินงานในปีต่อไป

3.8.1.6 วิจัยประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล และความต้องการของเครือข่ายการนิเทศอย่างละเอียด เพื่อวางแผนพัฒนางานต่อไปด้วยวิธีที่เหมาะสม

3.8.2 ภาระงานที่ต้องดำเนินการให้เกิดความก้าวหน้าและยั่งยืนในโอกาสต่อไป

หลายเรื่องที่ทำไปแล้วได้ส่งผลต่อความยั่งยืน แต่การดำรงไว้เพียงความยั่งยืนคงไม่เกิดประโยชน์มากนัก หากไม่มีการพัฒนาให้เห็นความก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น การต่อยอดให้เกิดความก้าวหน้าและยั่งยืนในโอกาสต่อไป จึงควรดำเนินการตามหน้าที่ขององค์กรแต่ละระดับในเรื่องต่อไปนี้

3.8.2.1 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศนฐ.เดิม) ควรพัฒนาความสัมพันธ์ของคณะนิเทศที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สร้างแรงบันดาลใจที่จะให้เขาร่วมมือและสนับสนุนงานอย่างต่อเนื่อง และสร้างเครือข่ายการนิเทศโดยเปิดรับคณะนิเทศเพิ่มเติม เมื่อบุคลากรของเครือข่ายย้ายสังกัด หรือเกษียณอายุราชการ

3.8.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลในความรับผิดชอบ ทำการนิเทศดูแลช่วยเหลือโรงเรียนและติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนางานไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากินตามเป้าหมายได้อย่างแท้จริง และศึกษาวิจัยการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาของตน เพื่อหาแนวทางพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความก้าวหน้า ทันโลก ทันเหตุการณ์

3.8.2.3 โรงเรียนดีประจำตำบลทุกโรงเรียน

1) ควรทำให้บุคลากรของโรงเรียน เกิดความรู้สึกรับผิดชอบเป็นเจ้าของโรงเรียนและภูมิใจในงานที่ตนรับผิดชอบ เช่น จัดโอกาสให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกลุ่มงานร่วมวางแผนการพัฒนาโรงเรียน นำเสนอวิธีการหรือผลงานที่ตนเองหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ทำแล้วประสบความสำเร็จ ในวาระที่มีการประชุมบุคลากรของโรงเรียน

2) ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในให้เข้มแข็ง โดยจัดปฏิทินการศึกษาดูงานซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน ทั้งภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

3) ศึกษาวิจัยการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งด้านการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ โดยสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนมีความรู้และมีทักษะชีวิตอยู่ในสังคมไทย 4.0

4) โรงเรียนควรพาบุคลากรทั้งครูและนักเรียน ไปศึกษาดูงานโรงเรียนอื่น และเข้าไปร่วมงานกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายการพัฒนางานของโรงเรียน

5) จัดกิจกรรม Open House เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชน โรงเรียนต่าง ๆ และหน่วยงานอื่นเข้ามาชมผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

การพัฒนาก้าวไกลให้ยั่งยืนของโรงเรียนดีประจำตำบล จะประสบความสำเร็จได้อย่างดีย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ดำเนินงานทุกเครือข่าย ทั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ส่วนกลาง เขตพื้นที่ การศึกษาและโรงเรียน จึงควรร่วมมือกันปฏิบัติการกิจตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเข้มแข็งและมุ่งมั่น เพื่อความก้าวหน้าและยั่งยืนของโรงเรียนในโครงการ

โดยสรุป การปฏิบัติการ (Implement) หรือการวิจัย₂ (Research : R₂) เป็นขั้นตอนการนำรูปแบบการนิเทศ “8S’s Supervisory Model” สู่การปฏิบัติ โดยมีการดำเนินการตั้งแต่ ตรวจสอบสภาพปัจจุบันและปัญหา ศึกษาข้อมูลมาตรฐาน กำหนดกลยุทธ์การทำงาน ปฏิบัติตามกระบวนการที่วางไว้ สนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน สรุปรวมผลงานที่ทำได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงรุกกำลังใจ และพัฒนาก้าวไกลให้ยั่งยืน ซึ่งการปฏิบัติการดังกล่าวเป็นกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนางานเพื่อให้โรงเรียนดีประจำตำบลมีคุณภาพ สามารถพัฒนาโรงเรียนตนเองได้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ทั้งด้านคุณภาพงานวิชาการและด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานตามรูปแบบ “8S’s Supervisory Model” จัดทำในปีงบประมาณ 2559 ต่อเนื่องจนถึงต้นปีงบประมาณ 2560 ทำให้โรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล สามารถพัฒนางานจนผ่านการรับรองเป็นโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนต้นแบบยั่งยืนได้ตามเป้าหมาย มีผลงานการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นด้านอาชีพจนเกิดเป็นผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” บุคลากรของโรงเรียนได้รับการพัฒนาทักษะจากการปฏิบัติจริง นักเรียนเกิดการเรียนรู้และรักโรงเรียน ชุมชนให้ความร่วมมือและยอมรับว่าโรงเรียนมีคุณภาพ จึงถือว่าเป็นผลการดำเนินงานที่แสดงสภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลในการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ของการพัฒนา ระยะที่ 3 “สู่ความสำเร็จและยั่งยืน” ได้เป็นอย่างดี

4. การประเมินผล (Evaluate : E) หรือการพัฒนา₂ (Development : D₂) ดำเนินการระหว่างเดือน สิงหาคม 2559 – กันยายน 2560

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 - 2559 หลังจากการนำรูปแบบและสื่อประกอบการนิเทศที่พัฒนาแล้วไปใช้ขับเคลื่อนพัฒนาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลโดยดำเนินการวิจัย “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S’s Supervisory Model”

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

4.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

4.1.1 กลุ่มเป้าหมายการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

4.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้แทนชุมชน ของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ที่มีอยู่จริงในปีงบประมาณ 2560 จำนวน 6,534 โรงเรียน

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6,534 คน
- 2) ครู จากโรงเรียน 6,534 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 19,617 คน
- 3) นักเรียน จากโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 5 ภูมิภาค ภาคละ 1-3 โรงเรียน จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวม 60 คน
- 4) ผู้แทนชุมชน ของโรงเรียนทั้ง 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และพระสงฆ์ รวม 40 คน

4.1.1.2 ศึกษาในเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลในความรับผิดชอบ จำนวน 220 เขต ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ผู้เป็นคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 516/2559 ลงวันที่ 7 เมษายน 2559 จำนวน 982 คน

4.1.2 การเลือกกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

4.1.2.1 กลุ่มเป้าหมายสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังนี้

1) ศึกษานิเทศก์ ดำเนินการโดยจำแนกเขตพื้นที่การศึกษา ตามภูมิภาค 5 ภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ภาคละ 3 เขตพื้นที่การศึกษา รวม 15 เขต แล้วสุ่มศึกษานิเทศก์ที่เป็นคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559 (ตามคำสั่ง สพฐ.ที่ 516/2559 ลงวันที่ 7 เมษายน 2559) ของแต่ละเขต โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เขตละ 5 คน รวม 75 คน

2) ผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการโดยจำแนกเขตพื้นที่การศึกษาตามภูมิภาค 5 ภาค ภาคละ 2 เขตพื้นที่การศึกษา รวม 10 เขต แล้วสุ่มผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนดีประจำตำบลภายในเขต ที่มีผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านอาชีพ (ไม่ซ้ำกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายสัมภาษณ์) เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน เขตละ 10 คน รวม 100 คน

3) ครู ดำเนินการโดยจำแนกเขตพื้นที่การศึกษาตามภูมิภาค ภาคละ 2 เขตพื้นที่การศึกษา รวม 10 เขต เขตละ 1 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน แล้วสุ่มครูโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือเป็นครูโรงเรียนเดียวกับผู้บริหารที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โรงเรียนละ 1 คน ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล 2 คน และครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระฯ 8 คน รวมเป็น 10 คน โดยกระจายมาจาก 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมครูเข้าสนทนากลุ่ม 100 คน

4.1.2.2 กลุ่มเป้าหมายสำหรับการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังนี้

1) จำแนกโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลตามภูมิภาค 5 ภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้

2) กำหนดเลือกโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลตามภูมิภาค โดยมีเกณฑ์ที่กำหนดคือ เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินตามมาตรฐานและตัวชี้วัด (5 - 5 - 5) ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ และผ่านการประเมินความยั่งยืนเรียบร้อยแล้ว เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในบริบทพื้นที่ที่มีลักษณะแตกต่างกัน ได้แก่ โรงเรียนในพื้นที่ราบ พื้นที่สูง พื้นที่ชายขอบ และพื้นที่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นโรงเรียนที่มีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่เริ่มเข้าโครงการ และเป็นโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี

3) สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลตามเกณฑ์ และมีผลการปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับใน 5 ภูมิภาค ภาคละ 1 - 3 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน บุคลากรของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ 10 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

(1) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาการผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 10 โรงเรียน รวม 10 คน

(2) ครูจากโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน ประกอบด้วย ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 1 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ 3 คน รวม 50 คน

(3) ผู้แทนชุมชน ของโรงเรียนทั้ง 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และพระสงฆ์ รวม 40 คน

(4) นักเรียนของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 10 โรงเรียน กระจายตามระดับชั้น โรงเรียนละ 6 คน รวม 60 คน

4.1.2.3 กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

- 1) ผู้ตอบแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนและทุกเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย
 - (1) ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนดีประจำตำบลทุกโรงเรียน จำนวน 6,534 คน
 - (2) ครู จากโรงเรียน 6,534 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 19,602 คน
 - (3) ศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา 220 เขต เขตละ 3-5 คน รวม 982 คน
- 2) ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชุดเอกสาร ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย
 - (1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ จากการประชุมสัมมนา โรงเรียนดีประจำตำบล 9 จุดทั่วประเทศ จุดละ 40 คน รวม 360 คน
 - (2) ผู้แทนชุมชน จากโรงเรียนที่เป็นจุดสัมภาษณ์ 10 โรงเรียน รวม 40 คน
 - (3) นักเรียน จากโรงเรียนที่เป็นจุดสัมภาษณ์ 10 โรงเรียน รวม 100 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ประเภท ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guideline) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview Guideline) และแบบสอบถาม (Questionnaire)

4.2.1 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guideline) มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล ประกอบด้วยคำชี้แจง และข้อมูลการสนทนากลุ่ม 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการสนทนา ประกอบด้วย วันที่ในการจัดสนทนากลุ่ม ผู้ดำเนินการ (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยผู้ดำเนินการ (Assistant) และรายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยข้อมูล 5 ประเด็น ได้แก่ 1) คำถามเกริ่นนำ 2) ความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดพร้อมเหตุผลประกอบ 3) ปัญหาและข้อจำกัดของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลพร้อมเหตุผลประกอบ 4) วิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ และ 5) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

ผู้วิจัยได้นำประเด็นการสนทนากลุ่มไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ นายประกอบ มณีโรจน์ ผศ.ดร.กานดา นาคะเวช และ ดร.บุญทอง บุญทวี พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์คุ่มค่า แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า ประเด็นการสนทนากลุ่มชุดนี้มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้

4.2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview Guideline) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงาน โรงเรียนดีประจำตำบล ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้แทนชุมชน ประกอบด้วยคำชี้แจง และข้อมูลการสัมภาษณ์ 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง โรงเรียน/หน่วยงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ปัจจุบัน หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล ให้สัมภาษณ์ในฐานะ (ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้แทนชุมชน)

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสำเร็จของการดำเนินงาน โรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด พร้อมเหตุผลประกอบ 2) ปัญหาและข้อจำกัดของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด พร้อมเหตุผลประกอบ 3) วิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ และ 4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลให้ประสบความสำเร็จ

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ สำหรับสัมภาษณ์นักเรียน ประกอบด้วยคำชี้แจงและข้อมูลในการสัมภาษณ์ 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นักเรียนชั้น โรงเรียน หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมล (ถ้ามี)

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามสัมภาษณ์ ที่สอดคล้องกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ข้อ 2 (ความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งดีงาม) ข้อ 5 (การรักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันดีงาม) และ ข้อ 10 (การรู้จักดำรงตนอยู่ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริ) ความสามารถตามสมรรถนะผู้เรียน (การสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี) สุขภาพของนักเรียน รวมทั้งความรู้และทักษะด้านอาชีพ ที่ประมวลแล้วสะท้อนให้เห็นความเป็นเด็กดี เก่ง และมีความสุข โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความภูมิใจในฐานะที่เป็นนักเรียนโรงเรียนดีประจำตำบล 2) ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานอาชีพที่ได้เรียนในโรงเรียน 3) ความต้องการในการพัฒนาตนเองและการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค 4) ความคาดหวังต่ออาชีพในอนาคต และ 5) ความต้องการให้โรงเรียนพัฒนาและวิธีการช่วยเหลือโรงเรียนให้เกิดการพัฒนา

แบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ชุด ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ วิจัยและวัดผล จำนวน 3 คน ได้แก่ นายประกอบ มณีโรจน์ ผศ.ดร.กานดา นาคะเวช และ ดร.บุญทอง บุญทวี พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ คัดค้าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าแบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ชุด มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ได้

4.2.3 แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็นแบบสอบถามใช้เก็บข้อมูลในระบบออนไลน์ และแบบสอบถามที่เป็นชุดเอกสาร ดังนี้

4.2.3.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด เป็นแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล หรือผู้รักษาการ หรือผู้ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร ครูโรงเรียนดีประจำตำบล และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการของเขตพื้นที่การศึกษา มีสาระแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านปัจจัย จำนวน 9 ข้อ ตั้งแต่ ข้อ 1 – 9 ด้านกระบวนการจำนวน 10 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 10 – 19 และด้านผลผลิต จำนวน 13 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 20 – 32 รวม 32 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert's five rating scales) และตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.2.3.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เป็นชุดเอกสาร แบ่งเป็น 3 ฉบับย่อยได้แก่

ฉบับที่ 2.1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลที่เข้าร่วมประชุมสัมมนาโรงเรียนดีประจำตำบล 9 จุดทั่วประเทศ ครูผู้นำผลงานมาร่วมนำเสนอและจัดนิทรรศการในงานประชุมสัมมนา และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบดูแลในการจัดประชุมสัมมนาโรงเรียนดีประจำตำบล 9 จุด มีสาระแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ฉบับที่ 2.2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้แทนชุมชน ที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้แทนชุมชนของโรงเรียนที่เป็นจุดสัมภาษณ์ 10 โรงเรียน มีสาระแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ฉบับที่ 2.3 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนของโรงเรียนที่เป็นจุดสัมภาษณ์ 10 โรงเรียน มีสาระแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

แบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ กำหนดเกณฑ์และความหมายดังนี้

ระดับ	เกณฑ์ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1	น้อยกว่า 1.50	ความพึงพอใจน้อยที่สุด
2	1.50 ถึง 2.49	ความพึงพอใจน้อย
3	2.50 ถึง 3.49	ความพึงพอใจปานกลาง
4	3.50 ถึง 4.49	ความพึงพอใจมาก
5	4.50 ขึ้นไป	ความพึงพอใจมากที่สุด

การพัฒนา การทดลองใช้ และการหาคุณภาพแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้สร้างเสร็จแล้วทั้ง 4 ฉบับ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ วิจัยและวัดผล จำนวน 3 คน ได้แก่ นายประกอบ มณีโรจน์ ผศ.ดร.กานดา นาคะเวช และ ดร.บุญทอง บุญทวี พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อกระทงกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล (Index of Item - Objective Congruence : IOC) โดยนำข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไปมาใช้ แล้วนำไปทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล ครู ผู้แทนชุมชน และนักเรียน โดยดำเนินการแต่ละฉบับดังนี้

1) แบบสอบถามฉบับที่ 1 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

(1) การสร้างและพัฒนา ดำเนินการจัดทำในโอกาสการประชุมปฏิบัติการพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ระหว่างวันที่ 30 มกราคม- 3 กุมภาพันธ์ 2560 ณ โรงแรมเดอะริช นนทบุรี โดยผู้วิจัยและคณะศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลในความรับผิดชอบ จากทุกภูมิภาค จำนวน 65 คนร่วมกันจัดทำ รายการคำถาม แบ่งเป็น 3 ด้านตามมาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านปัจจัยซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนให้บรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ตามตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 10 ข้อ มาตรฐานด้านกระบวนการ ซึ่งเป็นการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ที่ส่งผลให้บรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัด จำนวน 10 ข้อ และมาตรฐานด้านผลผลิต ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 13 ข้อ รวม 33 ข้อ ทุกรายการกำหนดขึ้นตามตัวชี้วัดของแต่ละมาตรฐาน หลังจากรวบรวมเสร็จได้มีการนำเสนอในที่ประชุมร่วมกันพิจารณาปรับปรุงรายการคำถามที่สะท้อนตัวชี้วัดของแต่ละมาตรฐาน และแก้ไขปรับปรุง โดยปรับมาตรฐานด้านปัจจัยเหลือ 9 ข้อ ด้านกระบวนการ 10 ข้อ ด้านผลผลิต 13 ข้อ รวมรายการคำถามทั้งหมด 32 ข้อ ซึ่งเป็นความหมายของการบรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในโรงเรียนดีประจำตำบล จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนดังที่กล่าวไว้ข้างต้น พิจารณาความเที่ยงตรง

เชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อกระทงกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล (IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(2) การทดลองใช้ แบบสอบถามฉบับนี้ได้นำไปทดลองใช้กับบุคลากร 3 กลุ่ม ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนดีประจำตำบล โดยดำเนินการ 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองใช้กับคณะศึกษานิเทศก์ ในการประชุมเตรียมการเก็บข้อมูลการวิจัยการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ระหว่างวันที่ 25 - 27 กุมภาพันธ์ 2560 ณ โรงแรมแกรนด์ทาวเวอร์ ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยคณะทำงาน ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์จากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้) จำนวน 40 คน

ขั้นตอนที่ 2 มอบให้ศึกษานิเทศก์ 40 คน นำแบบสอบถามฉบับเดียวกันไปทดลองใช้กับโรงเรียนดีประจำตำบลในเขตพื้นที่ของตน คนละ 2 โรงเรียน โดยมีผู้ตอบโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาการ หรือผู้ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร และครูผู้สอน

รวมผู้ตอบแบบสอบถามตามเป้าหมายทั้งสองขั้นตอน จำนวน 200 คน และรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนมายังศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2560 ได้แบบสอบถามคืนมาจากโรงเรียน 110 ฉบับ และแบบสอบถามขั้นตอนที่ 1 40 ฉบับ รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 150 ฉบับ

(3) การหาคุณภาพ ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามฉบับที่ 1 เท่ากับ .9701 (ผลการวิเคราะห์ระบุไว้ใน หน้า 325 - 327)

2) แบบสอบถามฉบับที่ 2.1 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

(1) การสร้างและพัฒนา ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามฉบับที่ 2.1 ขึ้น (ก่อนการสร้างแบบสอบถามฉบับที่ 1) โดยกำหนดรายการคำถามแบ่งเป็น 5 ด้าน รวม 22 ข้อ แต่ละด้านมีรายการคำถามดังนี้ ด้านกระบวนการนิเทศ มีคำถาม 6 ข้อ ด้านการนิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบ มีคำถาม 4 ข้อ ด้านเทคนิคการนิเทศส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน มีคำถาม 3 ข้อ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน มีคำถาม 4 ข้อ และด้านผลที่ได้รับจากการนิเทศ มีคำถาม 5 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนดังที่กล่าวไว้ข้างต้น พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อกระทงกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล (IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยปรับคำ สำนวนในข้อคำถามให้ชัดเจนมากขึ้น และตัดข้อคำถามในด้านการนิเทศและประเมินโรงเรียน

ต้นแบบเหลือ 3 ข้อ ด้านเทคนิคการนิเทศส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียนเหลือ 2 ข้อ รวมรายการคำถามทั้งหมด 20 ข้อ

(2) การทดลองใช้ แบบสอบถามฉบับนี้มีการทดลองใช้ 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์ ในโอกาสการประชุมเตรียมการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนตีประจำตำบลระดับภูมิภาค ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 22 -24 มิถุนายน 2559 ณ โรงแรมเวสต์เกต เรสซิเดนซ์ จังหวัดนนทบุรี ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยคณะทำงาน ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์จากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกภูมิภาค จำนวน 102 คน ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ทั้ง 5 ภาค ได้แก่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ ภาคละ 4 เขต (สพป. 2 เขต สพม. 2 เขต) เขตละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 20 เขต 20 คน ได้ข้อมูลครบทั้ง 20 คน

ขั้นตอนที่ 2 มอบแบบสอบถามฉบับเดียวกันให้ศึกษานิเทศก์ไปทดลองใช้กับโรงเรียนในเขตพื้นที่ของตน เขตละ 2 โรงเรียน (40 โรงเรียน) โดยมีผู้ตอบโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน (80 คน) และรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนมายังศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในวันที่ 10 กรกฎาคม 2560

รวมผู้ตอบแบบสอบถามตามเป้าหมายทั้งสองขั้นตอนจำนวน 100 คน ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 100 ฉบับ

(3) การหาคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha – Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามฉบับที่ 2.1 เท่ากับ .9952 (ผลการวิเคราะห์ระบุไว้ในหน้า 328)

3) แบบสอบถามฉบับที่ 2.2 ความพึงพอใจของผู้แทนชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนตีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

(1) การสร้างและพัฒนา ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามฉบับที่ 2.2 ขึ้น โดยกำหนดรายการคำถามแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน ด้านความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านปัจจัย ด้านความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านกระบวนการ และด้านความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านผลผลิต แต่ละด้านมีคำถามด้านละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนดังที่กล่าวไว้ข้างต้น พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อกระทงกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการจัดการศึกษา ของโรงเรียนตีประจำตำบล (IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีจำนวนคำถาม 20 ข้อ

(2) การทดลองใช้ แบบสอบถามฉบับนี้มีการทดลองใช้ โดยมอบให้ศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 5 ภาค (ของการทดลองใช้แบบสอบถามฉบับที่ 2.1) จำนวน 20 คน นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้แทนชุมชนในเขตพื้นที่ของตน เขตละ 1 คน รวม 20 คน และเก็บแบบสอบถามส่งคืนมายังศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในวันที่ 10 กรกฎาคม 2560 ได้แบบสอบถามส่งคืนจำนวน 20 ฉบับ

(3) การหาคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha – Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามฉบับที่ 2.2 เท่ากับ .9913 (ผลการวิเคราะห์ระบุไว้ในหน้า 329)

4) แบบสอบถามฉบับที่ 2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงาน พัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

(1) การสร้างและพัฒนา ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามฉบับที่ 2.3 ขึ้น โดยกำหนดรายการคำถามแบ่งเป็น 3 ด้าน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ได้แก่ การดำเนินงานตามมาตรฐาน ด้านปัจจัย การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการ การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิต ทั้งสามด้านมีคำถามด้านละ 8 ข้อ รวม 24 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อกระทงกับ วัตถุประสงค์ ของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล (IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยตรวจสอบ รายการคำถาม รวมทั้งการใช้คำ สำนวนให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น และตัดรายการคำถามออก 4 ข้อ คงเหลือรายการคำถามที่ใช้จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัย 6 ข้อ ด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการ 6 ข้อ และด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานด้าน ผลผลิต 8 ข้อ

(2) การทดลองใช้ แบบสอบถามฉบับนี้มีการทดลองใช้ โดยมอบให้ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 5 ภาค (ของการทดลองใช้แบบสอบถามฉบับที่ 2.1) จำนวน 20 คน นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนในเขตพื้นที่ของตน เขตละ 1 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 40 คน และเก็บแบบสอบถามส่งคืนมายังศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัด คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในวันที่ 10 กรกฎาคม 2560 ได้แบบสอบถามส่งคืนจำนวน 40 ฉบับ

(3) การหาคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha – Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามฉบับที่ 2.3 เท่ากับ .9915 (ผลการวิเคราะห์ระบุไว้ในหน้า 330)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

4.3.1 การเตรียมการเก็บข้อมูล การวิจัยเรื่องนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วยการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งต้อง อาศัยเทคนิควิธีการเฉพาะในการดำเนินการ และมีผู้เก็บข้อมูลเป็นคณะ ได้มีการประชุมเตรียมการเก็บ ข้อมูล 1 ครั้ง ระหว่างวันที่ 25 – 27 กุมภาพันธ์ 2560 ณ โรงแรมแกรนด์ทาวเวอร์อินน์ ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ ผู้เข้าประชุมครั้งนี้ประกอบด้วยคณะทำงาน ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์จากเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากทุกภาคจำนวน 40 คน การเตรียมการเก็บข้อมูลมีกิจกรรม 3 เรื่อง ได้แก่

4.3.1.1 ทบทวนความรู้ความเข้าใจและวิธีดำเนินการในการจัดสนทนากลุ่ม และ การสัมภาษณ์เชิงลึก

4.3.1.2 ศึกษาเครื่องมือโดยพิจารณารายละเอียดของประเด็นการสนทนากลุ่มและข้อคำถามในการสัมภาษณ์

4.3.1.3 ฝึกปฏิบัติ การสนทนากลุ่มและฝึกการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม ทั้ง 4 กลุ่มฝึกทั้งสองเรื่อง

การประชุมครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งผู้เข้าประชุมต้องนำความรู้และทักษะในครั้งนี้ไปทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดสนทนากลุ่มศึกษานีเทศกในเดือนมีนาคม 2560

4.3.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่ม กับกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

4.3.2.1 การสนทนากลุ่มศึกษานีเทศกที่รับผิดชอบโรงเรียนดีประจำตำบล ตามคำสั่ง สพฐ.ที่ 516/2559 ลงวันที่ 7 เมษายน 2559 โดยดำเนินการในการประชุมสัมมนาคณะนิเทศขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2560 ณ โรงแรม อะเดรียติค พาเลส กรุงเทพมหานคร และจัดแยกเป็น 5 ภูมิภาค ภาคละ 3 เขต เขต 5 คน รวมภาคละ 15 คน จัดสนทนากลุ่มรวม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ตามกำหนดเวลาดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 27 มีนาคม 2560 ประกอบด้วยศึกษานีเทศกภาคตะวันออก เชียงเหนือ จำนวน 15 คน (1 กลุ่ม)

ครั้งที่ 2 วันที่ 29 มีนาคม 2560 ประกอบด้วยศึกษานีเทศกภาคเหนือและภาคใต้ ภาคละ 15 คน รวม 30 คน (2 กลุ่ม)

ครั้งที่ 3 วันที่ 31 มีนาคม 2560 ประกอบด้วยศึกษานีเทศกภาคกลางและภาคตะวันออก ภาคละ 15 คน รวม 30 คน (2 กลุ่ม)

จากการจัดสนทนากลุ่มศึกษานีเทศกทั้ง 3 ครั้ง ผู้วิจัยได้ตั้งผู้ช่วยนักวิจัยเป็นคณะเก็บข้อมูลรวม 10 คณะ คณะละ 3 คน เพื่อไปทำหน้าที่ในการจัดสนทนากลุ่มผู้บริหารและครูในภูมิภาคของตน โดยมีการประชุมซักซ้อมความเข้าใจหลังจากจบการสนทนากลุ่มทั้ง 3 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมั่นใจในการไปจัดสนทนากลุ่มในระดับภูมิภาค

4.3.2.2 การสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จัดโดยเชิญผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลภายในเขตที่มีผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านอาชีพจาก 10 เขต เขตละ 10 โรงเรียน (ไม่ซ้ำกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายสัมภาษณ์) รวม 100 คน โดยจัด ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 10 เขต (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก)

4.3.2.3 การสนทนากลุ่มครูโรงเรียนดีประจำตำบล จัดโดยเชิญครูผู้สอนจำนวน 10 คนกระจายมาจาก 10 โรงเรียน ประกอบด้วย ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล 1 คน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี 2 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก 5 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 2 คน โดยดำเนินการสนทนากลุ่ม ณ สถานที่เดียวกับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

4.3.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคคลต่อไปนี้

4.3.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลในกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้จาก 10 โรงเรียน จำนวน 10 คน

4.3.3.2 ครูของโรงเรียนดีประจำตำบลในกลุ่มเป้าหมาย 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน ประกอบด้วยครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี 1 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ 3 คน รวม 50 คน

4.3.3.3 ผู้แทนชุมชนของโรงเรียนดีประจำตำบล 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และพระสงฆ์ รวม 40 คน

4.3.3.4 นักเรียนของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 10 โรงเรียน กระจายตามระดับชั้นและความสามารถ โรงเรียนละ 4 คน รวม 40 คน

การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ตั้งผู้ช่วยนักวิจัยเป็นคณะเก็บข้อมูลรวม 10 คณะ คณะละ 3 คน แต่ละคนทำหน้าที่สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายคนละ 1 หรือ 2 กลุ่ม โดยแบ่งหน้าที่และทำความตกลงกันตามประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้การสัมภาษณ์ดำเนินไปในแนวเดียวกัน

4.3.4 การสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 วิธี คือ สอบถามในระบบออนไลน์ และสอบถามโดยใช้ชุดเอกสาร

4.3.4.1 การสอบถามในระบบออนไลน์ ดำเนินการโดยผ่านทางเว็บไซต์ของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล (www.deetambon.esdc.go.th - รายละเอียดหน้าเว็บไซต์ปรากฏในภาคผนวก) โดยให้เวลาในการตอบข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 – 31 พฤษภาคม 2560 ผู้ตอบข้อมูลได้แก่บุคคลต่อไปนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล หรือผู้รักษาการ หรือผู้ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร จำนวน 6,534 คน ได้รับข้อมูล 3,825 คน

2) ครูโรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนละ 3 คน รวม 19,602 คน ได้รับข้อมูล 14,564 คน

3) ศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลในความรับผิดชอบ 220 เขต ตามรายชื่อในคำสั่ง สพฐ.ที่ 516/2559 ลงวันที่ 7 เมษายน 2559 จำนวน 982 คน ได้รับข้อมูล 703 คน

4.3.4.2 การตอบแบบสอบถามโดยชุดเอกสาร ประกอบด้วยข้อมูล 3 ฉบับ ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล ครู และศึกษานิเทศก์ จำนวน 360 คน ดำเนินการในโอกาสการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล ระดับภูมิภาค 9 จุด ได้รับข้อมูล 306 คน (ผู้บริหาร 110 คน ครู 115 คน ศักขานินเทศก์ 81 คน)

2) ผู้แทนชุมชน จากโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายสัมภาษณ์ 10 โรงเรียน จำนวน 40 คน ได้รับข้อมูล 40 คน

3) นักเรียน จากโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายสัมภาษณ์ 10 โรงเรียน จำนวน 100 คน ได้รับข้อมูล 100 คน

กลุ่มเป้าหมายและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยเรื่องนี้ ประกอบด้วยบุคคลหลายกลุ่ม และเครื่องมือหลายฉบับ ผู้วิจัยได้สรุปไว้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.5 จำนวนกลุ่มเป้าหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S’s Supervisory Model” แยกตามประเภทเครื่องมือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวนกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลตามประเภทเครื่องมือ					รวม
	กลุ่มเป้าหมาย	แบบสนทนากลุ่ม	แบบสัมภาษณ์	แบบสอบถาม		
				ฉบับที่ 1 (ออนไลน์) ได้รับข้อมูล	ฉบับที่ 2 (ชุดเอกสาร) ได้รับข้อมูล	
ผู้บริหาร	ทุกโรงเรียน 6,534 คน	100 คน	10 คน	3,825 คน	-	4,045 คน
	ประชุม 9 จุด 135 คน	-	-	-	110 คน	
ครู	ทุกโรงเรียน x 3 คน รวม 19,602 คน	100 คน	50 คน	14,564 คน	-	14,829 คน
	ประชุม 9 จุด 135 คน	-	-	-	115 คน	
ศึกษานิเทศก์	ตามคำสั่ง สพฐ.982 คน	75 คน	-	703 คน	-	859 คน
	ประชุม 9 จุด 90 คน	-	-	-	81 คน	
ผู้แทนชุมชน	โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 8 คน รวม 80 คน	-	40 คน	-	40 คน	80 คน
นักเรียน	โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 14 คน รวม 140 คน	-	40 คน	-	100 คน	140 คน
รวม	27,338 คน	275 คน	140 คน	19,092 คน	446 คน	19,953 คน

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการ 3 แบบ คือการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และการสอบถามความคิดเห็น และเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และนักเรียน และเก็บข้อมูลจากผู้แทนชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (General Informants) ได้แก่ พระสงฆ์ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชน และทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีกด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเดียวกันกับบุคคลหลายกลุ่ม โดยมีประเด็นที่นำไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือสภาพความสำเร็จ ปัญหาข้อจำกัด วิธีการส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จ และความพึงพอใจ ทั้งนี้โดยตั้งอยู่บนกรอบการพัฒนาเดียวกันคือมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล

นอกจากนี้ยังได้ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Key Informants) เกี่ยวกับโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โดยการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้แก่ นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ และศาสตราจารย์สุชาติ ธาดาธำรงเวช ผู้ริเริ่มให้มีโครงการนี้และผู้สืบสานนโยบายต่อมา รวมทั้งสัมภาษณ์ พระครูปลัดสุวัฒนโพธิคุณ (สมชาย ฐานะวุฒโท) ผู้แทนพระสงฆ์ ผู้ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลในการพัฒนาระยะที่ 2 โดยได้นำมาใช้เป็นข้อมูลความรู้ด้านการจัดการศึกษาโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามแนวคิดของผู้บริหารระดับนโยบาย (ในบทที่ 2) ข้อมูลทั้งหมดที่ได้มา ช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ที่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้อย่างชัดเจน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเป็นรายมาตรฐาน

4.4.2 แบบสอบถามความพึงพอใจทุกฉบับ ใช้การวิเคราะห์เชิงสถิติ มีสถิติสำหรับการวิเคราะห์ คือ

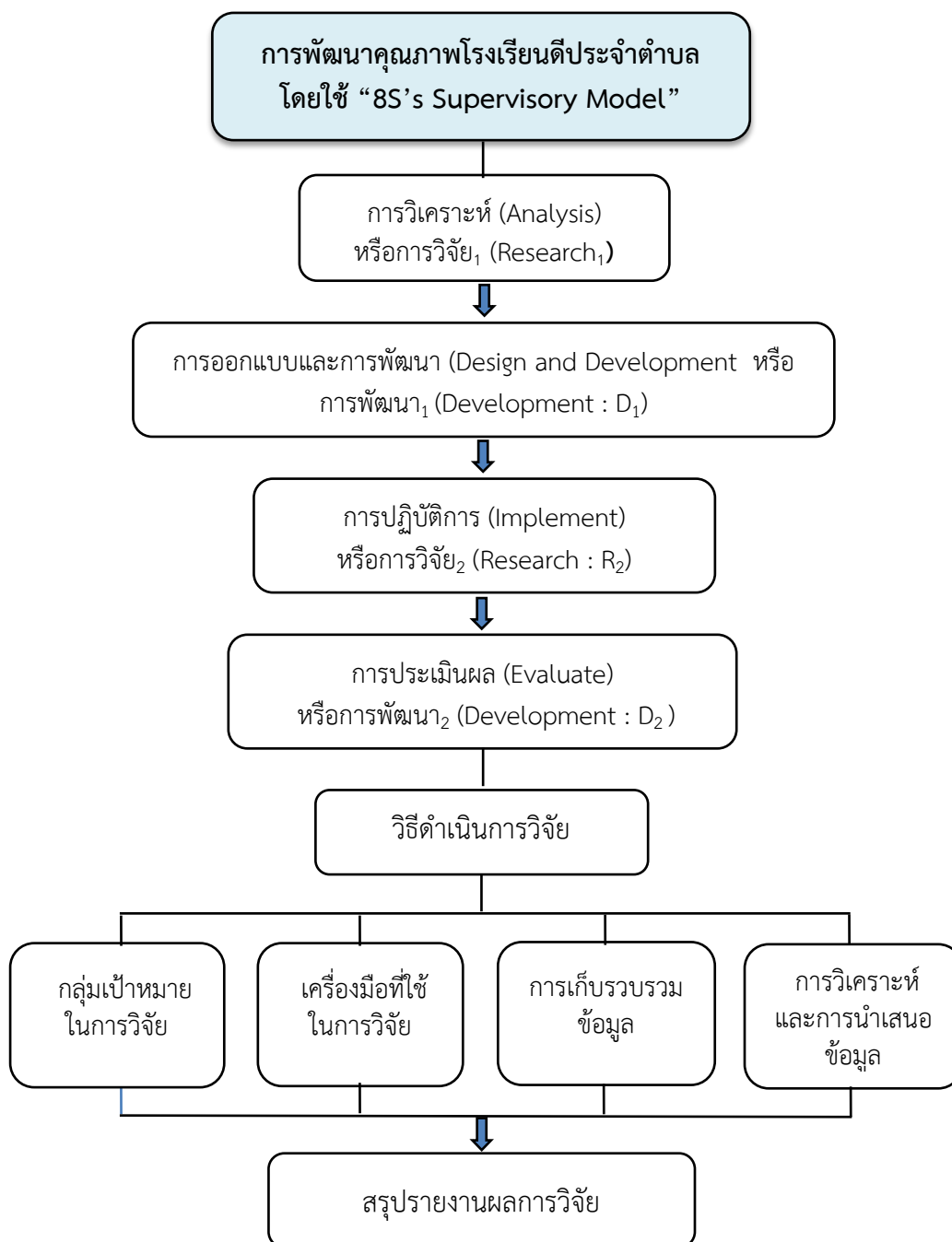
4.4.2.1 สถิติที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือ คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Objective Congruence : IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

4.4.2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามทุกฉบับ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปตรวจสอบเบื้องต้นลงรหัสแล้วนำไปคำนวณค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS 11.5 for Windows) สรุปข้อมูลเป็นรายด้านและเป็นภาพรวม พร้อมทั้งวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละฉบับ ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

4.5 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยสรุปข้อมูลจากการศึกษาผลที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยนำเสนอผลการวิจัยทั้งเชิงสถิติและเชิงพรรณนา แล้วสรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S’s Supervisory Model”
สามารถเขียนเป็นแผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 3.5 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

ตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมผลการศึกษาค้นคว้า สรุปรวบรวมข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย จัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และจัดพิมพ์เป็นเล่มเอกสารการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model” นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเผยแพร่ผลการวิจัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต และโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลทุกโรงเรียน โดยผ่านทางเว็บไซต์โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เกิดจากการพัฒนางาน โดยใช้ “8S’s Supervisory Model”

ตอนที่ 2 ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล

ตอนที่ 3 วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน

ตอนที่ 1 สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เกิดจากการพัฒนางาน โดยใช้ “8S’s Supervisory Model”

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพ โดยใช้ “8S’s Supervisory Model” นำเสนอเป็น 2 ตอนย่อย ได้แก่ ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) พร้อมข้อมูลเหตุผล ดังนี้

1.1 ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล โดยการสนทนากลุ่ม ดำเนินการกับบุคลากร 3 กลุ่ม ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล ครู และศึกษานิเทศก์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามกลุ่มบุคลากร และมาตรฐานตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล ดังต่อไปนี้

1.1.1 ผลการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.1.1 มาตรฐานด้านปัจจัย

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านปัจจัย จากข้อมูลการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 2 แผนพัฒนาคุณภาพ และแผนปฏิบัติการประจำปี เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม ตัวชี้วัดที่ 3 การบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้เหตุผลประกอบข้อมูล ดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม บอกถึงความเป็นคนมีคุณภาพของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน ที่ร่วมกันพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจนเกิดความก้าวหน้า ทั้งด้านงานวิชาการและด้านกายภาพ โดยมีเหตุผลสนับสนุนเชิงประจักษ์หลายประเด็น ได้แก่

(1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเข้มแข็ง กระตือรือร้นในการบริหารจัดการ ปฏิบัติงานเต็มความสามารถและทุ่มเทในการทำงาน ส่งผลให้ครูมีตัวอย่างในการปฏิบัติงาน

(2) ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหาร มีการวางแผนที่ดี เอาใจใส่ในงานอย่างเต็มที่ จริงจังกับการดำเนินงานในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลจนประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

(3) ผู้บริหารเป็นผู้ผ่านการเปลี่ยนแปลง มีความตระหนักในหน้าที่ ตั้งใจทำงาน กล้าทำจริง ไม่ทิ้งโรงเรียน

(4) บุคลากรมีความตระหนัก ตื่นตัว มีคุณภาพ และมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการทำให้งานเกิดการแข่งขัน มีรูปแบบ“บวร” ชัดเจน ส่งผลให้งานทุกอย่างประสบผลสำเร็จบรรลุตัวชี้วัดทุกรายการ แม้ว่าปัจจัยอย่างอื่นไม่มีความพร้อมก็สามารถทำให้เกิดคุณภาพในการปฏิบัติงานได้

(5) ครูมีคุณภาพ มีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น และร่วมมือในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มความสามารถ มีการเตรียมตนเอง เตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(6) คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนภายนอกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียน พัฒนาอาคารสถานที่ สร้างภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นอย่างดี

2) ตัวชี้วัดที่ 2 แผนพัฒนาคุณภาพ และแผนปฏิบัติการประจำปี เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี ตัวชี้วัดนี้มีข้อมูลระบุว่า โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพรูปแบบ “บวร” ที่ชัดเจน ทำให้งานทุกอย่างประสบความสำเร็จ แม้ว่าปัจจัยอื่นไม่มีความพร้อม แต่ก็สามารถทำให้เกิดคุณภาพในการปฏิบัติงานได้

3) ตัวชี้วัดที่ 3 การบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพ โรงเรียนได้รับงบประมาณในการบริหารจัดการน้อย แต่ก็สามารถบริหารจัดการงบประมาณได้อย่างคุ้มค่า

4) ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอเหมาะสม พร้อมใช้งาน มีเหตุผลระบุว่า

(1) โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ มากกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ มีการนำมาพัฒนาปรับปรุงด้านอาคารสถานที่ก่อนเป็นอันดับแรก มีการพัฒนาทางกายภาพชัดเจน ส่งเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี

(2) ผลพวงจากการประเมินโรงเรียนดีศรีตำบล ที่มีพระเป็นกรรมการ ทำให้โรงเรียนสะอาด เป็นระเบียบ ร่มรื่น สวยงาม จึงดูดีกว่าโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมิน

1.1.1.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ในมาตรฐานด้านกระบวนการ จากข้อมูลการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 4 กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้เหตุผลประกอบข้อมูลดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ มีข้อมูลระบุว่า

(1) โรงเรียนมีกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมมือสนับสนุน การทำงานใช้หลักการแบบครบถ้วน แบบพื้นอง ชุมชนและศิษย์เก่าสนับสนุนงบประมาณ

(2) ผู้บริหารมีการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียนเป็นระยะ และสม่ำเสมอ

2) ตัวชี้วัดที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีข้อมูลที่เป็นเหตุผลประกอบคือ

(1) ครูวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ

(2) โรงเรียนเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อสร้างโรงเรียนทำมาหากิน โดยการนำโครงการผลิตอัฐปลือก อัฐตัวหนอน การตีมีด การจัดทำแปลงเกษตร การปลูกผักด้วยระบบไฮโดรโปนิกส์ ขยายการปลูกกาแฟ ส่งเสริมงานคหกรรม ขนมอบ (มีเตาอบ) การทอผ้ากระเหรี่ยง โดยโรงเรียนสนับสนุนอุปกรณ์ทอผ้าให้

3) ตัวชี้วัดที่ 4 กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ เหตุผลคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศภายในที่ประสบความสำเร็จ มีระบบประกันคุณภาพภายในที่ช่วยเสริมให้งานประสบความสำเร็จ

4) ตัวชี้วัดที่ 5 กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่มีประสิทธิภาพ เหตุผลคือ โรงเรียนมีการสอดแทรกค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักเห็นคุณค่าของการทำความดีและปฏิบัติตนเป็นคนดี โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

1.1.1.3 มาตรฐานด้านผลผลิต

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านผลผลิต จากข้อมูลการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี และตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้เหตุผลประกอบข้อมูลดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ เหตุผลที่ระบุคือ โรงเรียนปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเป้าประสงค์หลักของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่ชัดเจน สามารถพัฒนาองค์ความรู้ของนักเรียนไปสู่งานอาชีพ

2) ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน มีเหตุผลประกอบคือ

(1) โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอาชีพของชุมชน มีผลิตภัณฑ์เป็นของตนเอง มีผลผลิตด้านงานอาชีพที่มีคุณภาพ สามารถจำหน่ายได้

(2) โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนางานด้านอาชีพ นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ สร้างโอกาสให้ปฏิบัติจริงจนเป็นวิถีในโรงเรียน

(3) ผู้บริหารมีนโยบายให้นักเรียนที่จบทุกคนต้องมีอาชีพติดตัว อย่างน้อยคนละหนึ่งอาชีพ โรงเรียนได้รับงบประมาณในการส่งเสริมงานอาชีพ โดยมีอาชีพที่หลากหลาย คือ การปลูกมะนาว การทอผ้า การเพาะปลูกยาสมุนไพร การผลิตน้ำยาล้างจาน การทำไม้กวาด และการนวดแผนโบราณ

3) ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี และตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข เหตุผลที่ระบุคือ นักเรียนไม่มีการลักขโมย และไม่มีการทะเลาะวิวาท มาโรงเรียนด้วยความสดชื่น ยิ้มแย้มแจ่มใส

1.1.2 ผลการสนทนากลุ่มครู

1.1.2.1 มาตรฐานด้านปัจจัย

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านปัจจัย จากข้อมูลการสนทนากลุ่มครู พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้เหตุผลประกอบข้อมูลดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ โดยมีข้อมูลที่เป็นเหตุผลเชิงประจักษ์ในด้านการเป็นคนมีคุณภาพ ดังนี้

(1) ผู้บริหารมีความใส่ใจในการบริหารและทำงานเชิงรุก บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาจนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์

(2) ครูเป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความรักความเมตตาต่อศิษย์ มีการเตรียมความพร้อมในการสอนทุกรายวิชา มีความเข้มแข็งและมีจุดยืนของตัวเอง นักเรียนได้รับรางวัลระดับประเทศทั้ง ๆ ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก

(3) ครูเป็นผู้มีวินัย ตั้งใจฝึกสอนศิษย์ มีความศรัทธาในวิชาชีพ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่ความรู้สู่เพื่อนร่วมงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เล่าเรื่องการจัดการเรียนการสอนเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2) ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน มีเหตุผลประกอบ คือ โรงเรียนมีอาคารเรียน มีห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องธรรมะ แต่ละห้องมีวัสดุอุปกรณ์ ครบตามเกณฑ์ มีสนามบาสเก็ตบอล มีบ้านพอเพียง โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบล และทุกภาคส่วนในท้องถิ่น

1.1.2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้าน กระบวนการ จากข้อมูลการสนทนากลุ่มครู พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และ ตัวชี้วัดที่ 5 กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ให้เหตุผลประกอบข้อมูลดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ โดยมีข้อมูลเหตุผลประกอบ คือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างชัดเจน ผลักดันจากกรรมการชุมชนช่วยเสริมแรงและงบประมาณ และเอื้อให้กับโรงเรียนทุกเรื่อง ความสามารถในการถ่ายทอดประชาสัมพันธ์ให้กับบุคลากรทราบทุกเรื่อง

2) ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีเหตุผลระบุไว้ หลายประเด็นดังนี้

(1) โรงเรียนมีการนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ ตามความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน

(2) โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนงานอาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียน ที่สนใจเข้ามาร่วมกิจกรรม เช่น การทอผ้า การผลิตกระเป่า การทำขนม

(3) ส่งเสริมงานอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน ให้ความรู้เรื่องการใช้ วัสดุธรรมชาติในการปราบศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมี เพราะผู้ปกครองนักเรียนปลูกพืชเศรษฐกิจอยู่แล้ว เช่น มะเขือเทศ แครอท

(4) ส่งเสริมการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสอนการทอผ้ากระเหรี่ยงและส่งเสริม การประดิษฐ์เครื่องประดับนาฏศิลป์เพื่อจำหน่าย เนื่องจากมีครูที่จบสาขานาฏศิลป์

(5) ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอน จัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถบูรณาการการจัดการเรียนการสอนในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยการส่งเสริมอาชีพ ให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

3) ตัวชี้วัดที่ 5 กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีเหตุผลคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมหลัก 12 ประการ ในรายวิชากิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ ทำให้นักเรียนมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าว

1.1.2.3 มาตรฐานด้านผลผลิต

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านผลผลิต จากข้อมูลการสนทนากลุ่มครู พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง และตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้เหตุผลประกอบข้อมูลดังนี้

- 1) ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน มีข้อมูลที่เป็นเหตุผลประกอบ ได้แก่
 - (1) โรงเรียนมีการส่งเสริม พัฒนาต่อยอดความรู้นักเรียน ให้มีพื้นฐานอาชีพ ในท้องถิ่นที่ชัดเจน มีผลผลิตที่นำมาจำหน่ายได้ เช่น มีสินค้าอินทรีย์ สบู่กากกาแฟ เปิดร้านกาแฟ ฯลฯ
 - (2) มีสถานที่ฝึกอาชีพ มีการใช้สถานประกอบการในชุมชนในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมากขึ้นอย่างเด่นชัด
- 2) ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี เหตุผลที่ระบุคือนักเรียนมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ถ่อมตน ไม่ก้าวร้าว เนื่องจากโรงเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมหลัก 12 ประการ
- 3) ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง เหตุผลคือนักเรียนมีรายได้ รู้จักการลงทุน ต้นทุนกำไร มีแนวทางการประกอบอาชีพ และมีผลงานที่นำไปสู่อาชีพที่ชัดเจนในอนาคต
- 4) ตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในสิ่งที่ตนเองสนใจร่วมกิจกรรม ฝึกประสบการณ์ มีความรู้ มีทักษะชีวิต และมีทักษะกระบวนการทางวิชาชีพ

1.1.3 ผลการสนทนากลุ่มศึกษานิเทศก์

1.1.3.1 มาตรฐานด้านปัจจัย

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านปัจจัย จากข้อมูลการสนทนากลุ่มของศึกษานิเทศก์ พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้เหตุผลประกอบข้อมูลดังนี้

- 1) ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม สะท้อนให้เห็น ความเป็นคนมีคุณภาพ และเป็นแบบอย่างที่ดีของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนดี ประจำตำบล ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน ที่ร่วมกันพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนจนเกิดความก้าวหน้า ทั้งด้านงานวิชาการและด้านกายภาพ การเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน ดังกล่าวมีข้อมูลสนับสนุน ที่เป็นเหตุผลเชิงประจักษ์หลายประเด็น ได้แก่

- (1) ผู้บริหารเป็นเป็นนักวางแผน เป็นบุคลากรหลักในการขับเคลื่อนโรงเรียนดี ประจำตำบล ให้ความสำคัญแก่โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล สร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทีมงานของฝ่ายบริหารช่วยกันนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มีความกระตือรือร้น รับผิดชอบภาระงานอย่างเต็มกำลัง มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

(2) ผู้บริหารมีความสามารถ มีภาวะผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์ บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีเทคนิคในการสร้างเสริมความร่วมมือของชุมชน กรรมการสถานศึกษาองค์คณะท้องถิ่น ให้เข้ามามีบทบาทช่วยเหลือโรงเรียนได้อย่างดี รวมทั้งครูภูมิปัญญา วัด ชุมชนให้การสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ถ้าคนพร้อมงานจะเดิน ผู้บริหารและครูถ้ามีภาวะผู้นำจะทำให้งานเด่นชัด

(3) ผู้บริหารเคยอยู่ในโครงการและมีความมุ่งมั่นพัฒนาโรงเรียนมาแต่เริ่มต้น จะเข้าใจจุดประสงค์และภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล มีระบบบริหารจัดการที่ดี มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถขับเคลื่อนสร้างผลงานการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

(4) ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นคนในพื้นที่ สามารถสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการบริหารจัดการ และดำเนินการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลจนประสบความสำเร็จเป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชนได้อย่างดี

(5) บุคลากรที่มีคุณภาพจะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดในการขับเคลื่อนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

(6) ครูมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น สามารถนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านงานอาชีพ ครูมีเป้าหมายการทำงานเป็นเอกภาพ ส่งเสริมกิจกรรมทักษะวิชาชีพกีฬา ดนตรี จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลได้เป็นอย่างดี

(7) ครูมีความรู้ความสามารถ มีการพัฒนาตนเอง มีทักษะในการสอน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ และเป็นคนมีวินัย

2) ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่ เพียงพอเหมาะสมพร้อมใช้งาน เป็นตัวชี้วัดที่ปรากฏให้เห็นทางด้านกายภาพ ด้านนี้มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาช่วยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งภูมิทัศน์ และตัวอาคารสถานที่ ซึ่งมีเหตุผลเชิงประจักษ์ ได้แก่

(1) โรงเรียนมีอาคารเรียน สถานที่ได้รับการปรับปรุง ทั้งอาคารเรียนอาคารประกอบ ทาสี ทำรั้ว โรงอาหารถูกจัดเป็นสัดส่วนป้องกันสัตว์เลื้อย ตกแต่งบริเวณโรงเรียนทำให้โรงเรียนสะอาด เป็นระเบียบ ร่มรื่นสวยงาม น่าอยู่ น่าดู น่าเรียน เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์มีการปรับปรุงซ่อมแซมให้พร้อมใช้งาน ซึ่งเป็นสิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุด

(2) โรงเรียนมีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านอาชีพ และมีการจัดระบบภายในที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนดีประจำตำบล

1.1.3.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านกระบวนการ จากข้อมูลการสนทนากลุ่มของศึกษานิเทศก์ พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ และตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

1) ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ มีเหตุผลสนับสนุนดังนี้

(1) โรงเรียนมีการจัดประชุม ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนงาน โครงการที่จะดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

(2) เขตพื้นที่การศึกษามีคณะนิเทศ มีการเชิญประชุมบุคลากรหลักมาร่วมวางแผน มีการให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของโครงการ

(3) มีการวางแผน ในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด ในบริบทที่มีข้อจำกัด ทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนานำแผนสู่การปฏิบัติจริง ผู้บริหาร ครู ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

2) ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ข้อมูลที่เป็นเหตุผลคือ โรงเรียนมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนงานอาชีพผ่านกระบวนการสหกรณ์ นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับงบประมาณ การขาย การออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในกิจกรรมงานอาชีพ และมีรูปแบบการรวมกลุ่มแบบบริษัท

3) ตัวชี้วัดที่ 4 กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ มีการนิเทศกำกับติดตาม และส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายใน จากศึกษานิเทศก์ รวมถึงการประเมินผล และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.3.3 มาตรฐานด้านผลผลิต

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านผลผลิต จากข้อมูลการสนทนากลุ่มของศึกษานิเทศก์ พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี และตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง

1) ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ มีข้อมูลเหตุผลระบุว่า โรงเรียนได้รับการยอมรับ มีการส่งบุตรหลานที่อยู่ไกล ๆ มาเข้าเรียน นักเรียนมีความสุข ผู้ปกครองพึงพอใจ งานอาชีพและงานวิชาการของโรงเรียนได้รับการพัฒนา มีผลงานที่ชัดเจนทั้งด้านผลิตภัณฑ์และองค์ความรู้ของผู้เรียน มีผลผลิตด้านงานอาชีพที่มีคุณภาพสามารถนำมาจำหน่ายได้

2) ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน มีข้อมูลที่เป็นเหตุผลสนับสนุนดังนี้

(1) การส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียนเป็นการสร้างอาชีพให้เกิดขึ้นกับเด็ก มีรายได้ระหว่างเรียน มีผลผลิตด้านงานอาชีพจำหน่าย เอื้อให้เด็กที่ไม่ได้เรียนต่อมีทักษะงานอาชีพเพิ่มมากขึ้น

(2) โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในกิจกรรมงานอาชีพ เป็นการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตแก่นักเรียน

3) ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี มีเหตุผลคือ นักเรียนมีคุณธรรม มีจิตอาสา มีความซื่อสัตย์ สัมมาคารวะ มีน้ำใจต่อเพื่อน พี่ และน้อง รวมถึงมีน้ำใจต่อครู ช่วยเหลือครูทำงาน โดยไม่ต้องร้องขอ รู้จักอาสา ไม่นิ่งดูดาย

4) ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง คือ มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานอาชีพ เรียนรู้เกี่ยวกับงบประมาณ การขาย การออกแบบ ได้ฝึกอาชีพในการทำมหากินในโรงเรียน มีพื้นฐานด้านอาชีพสอดคล้องกับท้องถิ่น มีผลผลิตในด้านงานอาชีพ

ข้อมูลสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.1 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงาน

โรงเรียนตีประจําตำบล ตามมาตรฐาน *ด้านปัจจัย* จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์

ผู้บริหารสถานศึกษา (ตัวชี้วัด)	ครู (ตัวชี้วัด)	ศึกษานิเทศก์ (ตัวชี้วัด)
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ มีความตระหนักในหน้าที่ ตั้งใจทำงาน กล้านำ ทำจริง มีความเข้มแข็ง กระตือรือร้น ปฏิบัติงานเต็มความสามารถ (1)	1. ผู้บริหารมีความใส่ใจในการบริหารและทำงานเชิงรุก บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ในบริบทที่มีข้อจำกัด ทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาจนเป็นที่ประจักษ์ (1)	1. ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีเทคนิคในการสร้างเสริมความร่วมมือของชุมชน มีความมุ่งมั่นพัฒนาโรงเรียน เข้าใจจุดประสงค์และภาพความสำเร็จของโรงเรียนตีประจําตำบล มีระบบบริหารจัดการที่ดี (1)
2. ครูมีคุณภาพ มีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น และร่วมมือในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มความสามารถ มีการเตรียมตนเองและความพร้อม ในการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูง (1)	2. ครูเป็นผู้มีวินัย ตั้งใจฝึกสอนศิษย์ มีความศรัทธาในวิชาชีพ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่ความรู้สู่เพื่อนร่วมงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความรัก ความเมตตาต่อศิษย์ (1)	2. ครูมีความรู้ ความสามารถ เป้าหมาย ในการทำงานอย่างเป็นเอกภาพ มีทักษะในการสอนดี นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนานักเรียนให้มีวินัย อ่านออกเขียนได้ ส่งเสริมกิจกรรมทักษะวิชาชีพ (1)
3. โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพรูปแบบ “บวร” ชัดเจน ส่งผลให้งานทุกอย่างประสบผลสำเร็จบรรลุตัวชี้วัดทุกรายการ แม้ว่าปัจจัยอื่นไม่มีความพร้อม แต่ก็สามารถทำให้เกิดคุณภาพในการปฏิบัติงานได้ (2)	3. โรงเรียนมีหลักคิดในการบริหารจัดการโรงเรียน สร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีจุดยืนของตนเอง มีความเสียสละ ใช้เวลาในการปฏิบัติงานเต็มความสามารถ (1)	3. บุคลากรที่มีคุณภาพจะทำให้การดำเนินงานสำเร็จ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการประสานขับเคลื่อนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ (1)
4. โรงเรียนมีอาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือพร้อมใช้งาน มีการพัฒนาทางด้านกายภาพที่ชัดเจน มีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (5)	4. โรงเรียนมีสถานที่เอื้อต่อการใช้งานและเพียงพอ กับจำนวนนักเรียน และจัดไว้บริการชุมชน บริเวณโรงเรียนร่มรื่น สะอาด สวยงาม และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (5)	4. โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านกายภาพให้มีบรรยากาศน่าอยู่ น่าเรียน เห็นความเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจน ส่งผลต่อความพึงพอใจของทุกฝ่าย (5)

ตาราง 4.2 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนตีประจำตำบล ตามมาตรฐาน *ด้านกระบวนการ* จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์

ผู้บริหารสถานศึกษา (ตัวชี้วัด)	ครู (ตัวชี้วัด)	ศึกษานิเทศก์ (ตัวชี้วัด)
1. โรงเรียนมีกระบวนการบริหารจัดการ แบบมีส่วนร่วม มีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมมือสนับสนุนการทำงานใช้หลักการแบบครอบครัว แบบพี่น้อง ศิษย์เก่าสนับสนุนงบประมาณ (1)	1 โรงเรียนมีการนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ ตามความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน (1)	1. โรงเรียนมีการจัดประชุม ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนงานโครงการ ที่จะดำเนินการพัฒนาผู้เรียน ให้แก่ผู้รับผิดชอบระดับโรงเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (1)
2. ครูเอาใจใส่นักเรียนอย่างเต็มความสามารถ วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมงานอาชีพ (3)	2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนงานอาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนที่สนใจเข้ามาร่วมกิจกรรม (3)	2. โรงเรียนมีการวางแผน ในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในบริบทที่มีข้อจำกัด ทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนานำแผนสู่การปฏิบัติจริง (1)
3. โรงเรียนดำเนินการบริหารอย่างมีระบบ มีการนิเทศภายใน กำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และมีระบบประกันคุณภาพภายใน ช่วยเสริมให้ประสบความสำเร็จ (4)	3. ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนและจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการการจัดการเรียนการสอนในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยการส่งเสริมอาชีพ ให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน (3)	3. เขตพื้นที่การศึกษามีทีมนิเทศ มีการเชิญประชุมผู้บริหารมาร่วมวางแผน มีการให้ความรู้สร้างความตระหนักให้โรงเรียนเห็นความสำคัญของโครงการ (1)
4. การจัดกิจกรรมของโรงเรียนมีการสอดแทรก ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนัก เห็นคุณค่าของการทำความดี และปฏิบัติตนเป็นคนดี (5)	4. ผู้บริหารมีนโยบายให้จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะตามค่านิยม 12 ประการ อย่างหลากหลาย และเคร่งครัด เช่น การทำความเคารพ การมีน้ำใจ จิตสาธารณะ (5)	4. ศึกษานิเทศก์ส่งเสริมให้มีการนิเทศภายใน มีการนิเทศกำกับ ติดตาม และประเมินผล รวมถึงนำผลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ (4)

ตาราง 4.3 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จ ของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐาน *ด้านผลผลิต* จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์

ผู้บริหารสถานศึกษา (ตัวชี้วัด)	ครู (ตัวชี้วัด)	ศึกษานิเทศก์ (ตัวชี้วัด)
1. โรงเรียนปฏิบัติตามนโยบายของ สพฐ. กำหนดเป้าประสงค์หลักที่ชัดเจนส่งผลให้โรงเรียนเห็นแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ของนักเรียนไปสู่งานอาชีพ จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ สร้างโอกาสปฏิบัติจริงจนเป็นวิถีในโรงเรียน (1)	1. โรงเรียนมีการส่งเสริม พัฒนาต่อยอดนักเรียนให้มีพื้นฐานอาชีพในท้องถิ่นที่ชัดเจน มีผลผลิตที่นำมาจำหน่ายได้ มีสถานที่ฝึกอาชีพ มีการใช้สถานประกอบการในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นอย่างเด่นชัด (2)	1. โรงเรียนได้รับการยอมรับ มีการส่งบุคลากรที่ อยู่ไกล ๆ มาเข้าเรียน นักเรียนมีความสุข ผู้ปกครองพึงพอใจ งานอาชีพและงานวิชาการของโรงเรียน ได้รับการพัฒนา (1)
2. ผู้บริหารมีนโยบายให้นักเรียนที่จบทุกคนต้องมีอาชีพติดตัวอย่างน้อยคนละหนึ่งอาชีพ โรงเรียนมีการส่งเสริมงานอาชีพ โดยมีอาชีพที่หลากหลาย (2)	2. นักเรียนมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าว เนื่องจากโรงเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม (3)	2. โรงเรียนมีผลงานที่ชัดเจนทั้งด้านผลิตภัณฑ์และองค์ความรู้ของผู้เรียน มีผลผลิตด้านงานอาชีพที่มีคุณภาพสามารถนำมาจำหน่ายได้ (2)
3. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอาชีพของชุมชน มีผลิตภัณฑ์เป็นของตนเอง มีการส่งเสริมพัฒนางานอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน และมีผลผลิตด้านงานอาชีพที่มีคุณภาพสามารถนำมาจำหน่ายได้ (2)	3. นักเรียนมีรายได้ รู้จักการลงทุน ต้นทุนกำไร มีแนวทางการประกอบอาชีพ มีผลงานที่นำไปสู่อาชีพที่ชัดเจนในอนาคต (4)	3. นักเรียนมีคุณธรรม มีจิตอาสา มีความซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ มีน้ำใจต่อเพื่อนๆ พี่ๆ และน้อง ตลอดจนถึงมีน้ำใจต่อครู ช่วยเหลือครูทำงาน โดยไม่ต้องร้องขอ ไม่นิ่งดูดาย (3)
4. นักเรียนมาโรงเรียนด้วยความสดชื่น ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่มีการลักขโมย และไม่มีการทะเลาะวิวาท (3)	4. นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจจากการลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกิจกรรมฝึกประสบการณ์ มีความรู้ มีทักษะชีวิต และมีทักษะทางวิชาชีพ (5)	4. มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานอาชีพ เรียนรู้เกี่ยวกับงบประมาณ การขาย การออกแบบ ได้ฝึกอาชีพในการทำมาหากินในโรงเรียน มีพื้นฐานด้านอาชีพสอดคล้องกับท้องถิ่น มีผลผลิตในด้านงานอาชีพ (4)

สรุปความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

1. มาตรฐานด้านปัจจัย ตัวชี้วัดที่ผู้สนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน และตัวชี้วัดที่ 2 แผนพัฒนาคุณภาพ และแผนปฏิบัติการประจำปี เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม
2. มาตรฐานด้านกระบวนการ ตัวชี้วัดที่ผู้สนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 4 กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่มีประสิทธิภาพ
3. มาตรฐานด้านผลผลิต ตัวชี้วัดที่ผู้สนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง และตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข

1.2 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดำเนินการกับบุคลากร 3 กลุ่ม ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล ครู และผู้แทนชุมชน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามกลุ่มบุคลากร และมาตรฐานตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล ดังนี้

1.2.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

1.2.1.1 มาตรฐานด้านปัจจัย

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านปัจจัย จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 4 วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ เพียงพอและมีคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน ซึ่งมีข้อมูลและเหตุผลประกอบดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ บอกถึงความเป็นคนมีคุณภาพ และเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน ที่ร่วมกันพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจนเกิดความก้าวหน้า ทั้งด้านงานวิชาการและด้านกายภาพ โดยมีข้อมูลสนับสนุนที่เป็นเหตุผลเชิงประจักษ์หลายประเด็น ได้แก่

(1) ผู้บริหารมีคุณภาพ คือ มีภาวะผู้นำ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ และบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

(2) ครูมีคุณภาพ คือประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความมุ่งมั่นศรัทธาในงาน เสียสละเวลาอุทิศตน ทำการสอนนอกเวลา แก้ปัญหานักเรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู จากแรงบันดาลใจโรงเรียนดีประจำตำบล ครูมีความเข้มแข็ง ทำงานตรงตามความสามารถ ให้ความร่วมมือดี ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน มีแนวคิดและปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ครูปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และชุมชน อย่างเป็นกัลยาณมิตร

(3) องค์กรคณะบุคคลของโรงเรียนมีคุณภาพ มีกรรมการสถานศึกษา ครูภูมิปัญญา วัด ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของโรงเรียน ทุกโอกาสที่โรงเรียนมีงาน และเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพ ดังข้อความเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนหนองเม็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่กล่าวว่า “ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ คือการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วม เพราะฉะนั้น การบริหารระดับนโยบายจึงควรใช้รูปแบบนี้ในการพัฒนาให้โรงเรียนเข้มแข็ง”

(บ. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

2) ตัวชี้วัดที่ 4 วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ เพียงพอและมีคุณภาพ เหตุผลคือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับนโยบายทุกนโยบาย เช่นโครงการ DLIT ได้รับจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ทีวี และสื่อการสอนออนไลน์ พร้อมให้ครูใช้ ในขณะเดียวกันชุมชน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการต่าง ๆ ให้บริการเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน

3) ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสมพร้อมใช้งาน มีข้อมูลที่เป็นเหตุผลของความสำเร็จคือ โรงเรียนมีอาคาร มีห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องธรรมะ มีสนามกีฬา มีบ้านพอเพียง แต่ละห้องมีวัสดุอุปกรณ์ครบตามเกณฑ์ โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบล และทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศึกษาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 1 ให้ข้อมูลว่า

“โรงเรียนมีการพัฒนาทั้งด้านอาคารสถานที่และภูมิทัศน์ ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เห็นชัดเจนมาก มีธนาคารโรงเรียน มีอาคารพิพิธภัณฑ์และใช้เป็นห้องสมุดที่บริการความรู้แก่นักเรียนและชุมชน งบประมาณในการสร้างส่วนใหญ่มาจากองค์การบริหารส่วนตำบล วัด และชุมชน ให้การสนับสนุน และเนื่องจากเป็นโรงเรียนดีประจำตำบลรุ่นแรก จึงได้รับงบประมาณจากโครงการสร้างสระว่ายน้ำ สำหรับใช้ในการเรียนการสอนและบริการชุมชน โดยมีการบริหารจัดการและควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบ”

(ส. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

1.2.1.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ

ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านกระบวนการ คือตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา และตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีข้อมูลและเหตุผลประกอบดังต่อไปนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้เหตุผลว่า

(1) ผู้บริหารใช้แผนพัฒนาคุณภาพเป็นฐานในการดำเนินงาน และมีการนำแผนสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นระบบ และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา ให้ปรากฏผลชัดเจนเป็นที่ประจักษ์ มีระบบการบริหารจัดการเป็นขั้นตอนตามลำดับ มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรที่ครบถ้วน และสอดคล้องกับการประเมิน

(2) บริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ทุกภาคส่วนร่วมมือสนับสนุน ใช้หลักการทำงานแบบครอบครัว แบบพี่แบบน้อง มีเครือข่ายการทำงาน

(3) พัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยพัฒนารอบด้าน ทำทุกเรื่องไปพร้อม ๆ กัน โดยมีการประชุมชี้แจง สร้างความตระหนัก ให้ทราบวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน

(4) ใช้กระบวนการบริหารแบบกระจายอำนาจ ในลักษณะจัดโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ โดยจัดครูบริหารจัดการดูแลเป็นระดับ เป็นชุด ๆ

2) ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา มีข้อมูลเหตุผลของการสร้างโอกาสด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่

(1) โรงเรียนให้โอกาสเด็กพิเศษมาเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยนำหลักการของ 5 ห้องชีวิต มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

(2) จัดโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียน

(3) เน้นการสร้างโอกาสทางการศึกษา โดยการสร้างหอพักให้นักเรียนที่อยู่ห่างไกลสามารถพักนอนในโรงเรียน

(4) บริหารจัดการโดยเปิดโรงเรียนสาขา ในกรณีที่มีชุมชนอยู่ห่างไกล จัดทำแผนโดยการส่งครูไปสอนประจำที่สาขาในระดับชั้นปฐมวัย และนำนักเรียนในระดับประถมศึกษามาเรียนที่โรงเรียนใหญ่

3) ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูจัดกลุ่มนักเรียน โดยแยกเป็นเก่ง ปานกลาง อ่อน แล้วจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามความสามารถของนักเรียน ในด้านการสอนให้ครูเลือกสอนตามความถนัด และเลือกปฏิบัติตามความสนใจ โดยให้ครูประจำชั้นสอนภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก ส่วนวิชาอื่นมีครูเวียนสอน ด้านการส่งเสริมอาชีพโรงเรียนดำเนินการได้สำเร็จโดยมีผลงานที่หลากหลาย เช่น จัดตลาดนัดในโรงเรียนให้เด็กรู้จักการขาย

1.2.1.3 มาตรฐานด้านผลผลิต

ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านผลผลิต คือตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน มีข้อมูลและเหตุผลประกอบดังต่อไปนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ ข้อมูลที่เป็นเหตุผลให้โรงเรียนดีประจำตำบลเป็นโรงเรียนคุณภาพ คือ

(1) โรงเรียนผ่านการประเมินรับรองมาตรฐานภายนอกจาก สมศ. โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง มีการประสานงานกับผู้ปกครองใกล้ชิด นักเรียนไม่มีปัญหาทะเลาะวิวาท มีสัมมาคารวะ นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความดีปฏิบัติธรรมสม่ำเสมอ

(2) เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้โรงเรียนเล็กรอบ ๆ โรงเรียนมาใช้ร่วมกันและเป็นแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานทั่วประเทศ มีการเผยแพร่ผลงานตามสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วารสาร มีผลงานเป็นที่ยอมรับ ได้รับรางวัล “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ระดับประเทศ

(3) โรงเรียนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้สำหรับการจัดการเรียนรู้ นักเรียนรักโรงเรียน และได้ปฏิบัติกิจกรรมที่ทำให้สอดคล้องกับชีวิต จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองเชื่อมั่นศรัทธาพึงพอใจ เห็นผลงานของโรงเรียนจริง

(4) หน่วยงานต่าง ๆ ให้การสนับสนุน สถานประกอบการร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนเต็มกำลัง ชุมชนเข้ามาร่วมศึกษาครอบครัวเพื่อเตรียมอาชีพในอนาคตให้กับบุตรหลาน เมื่อจบการศึกษานักเรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือต่อยอดทางธุรกิจได้ ส่งผลให้นักเรียนที่จบม.3 จากโรงเรียนดีประจำตำบล มีทัศนคติที่ดี มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพ สามารถไปเรียนต่อสายอาชีพได้เพิ่มมากขึ้น บางส่วนที่ไม่เรียนต่อสามารถนำไปต่อยอดประกอบอาชีพได้

2) ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน เหตุผลของความสำเร็จคือ โรงเรียนทำมาหากินสามารถทำได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะการขาย เพราะมีร้านค้าประชารัฐ และมีระบบสหกรณ์ โรงเรียนมีงานอาชีพเด่นชัด มีการดำเนินการพัฒนา “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” จากการได้รับงบประมาณสนับสนุนชัดเจน เกิดผลจริงโดยจัดการเรียนการสอนพัฒนางานอาชีพแบบครบวงจร โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอาชีพของชุมชน มีผลิตภัณฑ์เป็นของตนเองอย่างน้อยหนึ่งถึงสองประเภท ผลผลิตของโรงเรียนสามารถนำไปจำหน่ายตามชุมชน และศูนย์ OTOP ต่าง ๆ โดยความร่วมมือกับองค์กรในชุมชน และเป็นที่ยอมรับในท้องถิ่น

1.2.2 ผลการสัมภาษณ์ครู

1.2.2.1 มาตรฐานด้านปัจจัย

ครูผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านปัจจัย คือตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน มีข้อมูลและเหตุผลประกอบดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ ครูผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าบุคลากรของโรงเรียนทั้งผู้บริหารและตัวครูผู้สอน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยให้เหตุผลว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีหลักคิดในการบริหารจัดการโรงเรียน สร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน มีความเป็นกันเอง พูดจาเข้าใจง่าย ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งการพัฒนาด้วยตัวเองทางระบบออนไลน์ หรือที่หน่วยงานจัดขึ้น มีความรัก ความเมตตาต่อศิษย์ สามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้เข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการระดับเครือข่าย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด ระดับภาค หรือระดับประเทศ มีความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เตรียมนักเรียนที่มีออกสู่ชุมชนได้ ครูสามารถคิดสร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้นในโรงเรียนได้ และประยุกต์ให้เด็กทำงานอาชีพได้ จากความคิดเห็นและเหตุผลดังกล่าว ครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้ให้ข้อมูลที่สะท้อนถึงคุณภาพของบุคลากร
ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ไว้ว่า

“บุคลากรเป็นตัวเด่นในการทำทุกสิ่งทุกอย่างในโรงเรียน มีผู้บริหาร
เป็นผู้นำ มีศักยภาพ มีกระบวนการทัศน์ มองไกล บุคลากรหนึ่งงานให้ได้
หลายงาน ปฏิบัติตามนโยบายได้ทุกอย่าง ครูและกรรมการสถานศึกษา
มาช่วยกันขับเคลื่อน ทุกคนเดินไปในทิศทางเดียวกัน”

(ช. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

ในประเด็นของตัวชี้วัดนี้ ครูโรงเรียนพยุหะศึกษาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับครูไว้ว่า

“ครูมีความเสียสละในการทำงานนอกเวลาตอนเย็นและวันหยุด
ไม่ย้ายไปไหน ครูมีความรับผิดชอบ ไม่มีการแตกแยกหรือทะเลาะกัน
ครูทุกคนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือต้องการพัฒนาเด็กทุกคน ทำเพื่อ
ความสำเร็จของเด็ก”

(จ. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลว่าบุคลากรที่บรรจุใหม่มีความสามารถในการใช้นวัตกรรม
เทคโนโลยี และศาสตร์ความรู้ใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน และพักอยู่
ในโรงเรียน 24 ชั่วโมง จึงสามารถช่วยพัฒนาโรงเรียนไปได้อย่างรวดเร็วในทุกด้าน

2) ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน ในด้านนี้ครูให้
ความเห็นว่ โรงเรียนมีสถานที่เอื้อต่อการใช้งานและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน บริเวณโรงเรียนร่มรืน
สะอาด สวยงาม และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีสนามหญ้า สถานที่ออกกำลังกาย เป็นที่จัดไว้
บริการชุมชน มีสนามกีฬาเอนกประสงค์สามารถประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ดังความเห็นของครู
โรงเรียนบ้านคลองแวง (ชาติบุญยวิทยาคาร) มิตรภาพที่ 230 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา
สกลเขต 3 ที่ว่า

“สภาพบริเวณโรงเรียนได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว
มีอาคารเรียนหลังเดียว แต่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ทุกห้อง
มีความพร้อมเหมาะแก่การใช้งาน บ้านพักครูที่ทรุดโทรมแล้วสามารถ
พัฒนาเป็นบ้านพอเพียง เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน มีพัดลมและ
โทรทัศน์ และเทคโนโลยีอื่น ๆ สำหรับใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน

(ก. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

1.2.2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ

ครูผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุด
ของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านกระบวนการ ปรากฏให้เห็นได้ทั้ง 5 ตัวชี้วัด ซึ่งมีข้อมูล
และเหตุผลประกอบดังต่อไปนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ ครูมีความเห็นว่าผู้บริหารทำงานโดยเน้นกระบวนการที่เป็นระบบ ยึดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานเป็นที่ตั้ง บริหารจัดการโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ มีครูเป็นครูใหญ่บริหารในโรงเรียนเป็นช่วงชั้น โดยมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เป็นสัดส่วน ทำให้ง่ายต่อการปฏิบัติงานของคณะครูและบุคลากรอื่น ทำให้งานทุกอย่างประสบผลสำเร็จ ครูโรงเรียนบ้านเกาะเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ให้ความเห็นว่า

“กระบวนการบริหารจัดการเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีเทคนิควิธีการ มีศิลปะในการบริหารให้ทุกอย่างเป็นเรื่องง่าย พูดจาสื่อสารให้ครูเข้าใจง่าย ทำให้ครูไม่เบื่อหน่ายในการทำงาน มีการชี้แจงทุกครั้งที่มีกิจกรรมนโยบายใหม่ ๆ เข้ามาในโรงเรียน ทำให้ครูเข้าใจกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้น ไม่เกิดแรงต่อต้าน”

(ฉ. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

ในด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับนักเรียน โรงเรียนไม่สามารถจัดสอบคัดเลือกนักเรียนได้ ต้องรับมาเรียนในโรงเรียนทุกคน ทำให้ครูต้องรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล และต้องมีแผนในการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล และมีการปลูกฝังด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน ได้รับความร่วมมือจากสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนมาให้บริการ รวมทั้งมีหน่วยงานมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน จากผลการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพของครูในโรงเรียน และโอกาสที่ได้รับจากความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้คะแนน O-NET และ NT สูงขึ้นในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย พัฒนาต่อเนื่องมา 3 ปีซ้อน สูงกว่าระดับประเทศในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่เป้าหมายหลักของโรงเรียนดีประจำตำบลยังเน้นที่ให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตได้

ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายให้นักเรียนที่จบทุกคนต้องมีอาชีพติดตัวอย่างน้อยคนละหนึ่งอาชีพ โรงเรียนได้รับงบประมาณในการส่งเสริมงานอาชีพโดยมีการส่งเสริมอาชีพที่หลากหลาย เช่น การปลูกมะนาว การทอผ้า การเพาะปลูกยาสูบไหม การผลิตน้ำยาล้างจาน การทำไม้กวาด และการนวดแผนโบราณ งานอาชีพที่หลายโรงเรียนส่งเสริมเป็นอาชีพที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ครูโรงเรียนบ้านหนองปลามัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ให้ข้อมูลว่า

“โรงเรียนเน้นการส่งเสริมงานอาชีพ ศิลปะการแสดงกลองสะบัดชัย ส่งเสริมงานเกษตรมีการปลูกผักด้วยระบบไฮโดรโปนิกส์ ขยายการปลูกกาแฟ โรงเรียนมีอุปกรณ์การเกษตรพร้อมใช้ งานคหกรรมทำขนมอบ มีการส่งเสริมการตีมีด ส่งเสริมการผลิตอิฐบล็อก อิฐตัวหนอน”

(บ. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้บุคลากรของโรงเรียนต่าง ๆ ยังมีความตื่นตัว เนื่องจากได้รับการนิเทศ และสนับสนุนจากศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา ได้กระตุ้นให้ครูผู้สอนจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ที่เน้นด้านงานอาชีพ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”

2) ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา ครูผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่าโรงเรียน มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการคัดกรองนักเรียน กลุ่มเด็กปกติ เด็กพิเศษ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยมีการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้การช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน ความสามารถของเด็กแต่ละกลุ่มเต็มตามศักยภาพ ครูทุกคนสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน รู้จักพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียน ถ้านักเรียน มีปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทัน่วงที

นักเรียนในโรงเรียนดีประจำตำบลส่วนใหญ่เป็นเด็กด้อยโอกาส มีฐานะยากจน ขาดแคลน พื้นฐานความรู้ปานกลาง โรงเรียนได้ให้การดูแลช่วยเหลือในเรื่องหนังสือ อุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน และมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมงานอาชีพอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอาชีพ ในท้องถิ่น เมื่อนักเรียนไม่สามารถเรียนต่อในระดับสูงได้ก็จะมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

3) ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ครูให้ข้อมูลว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ เพราะครูทุ่มเทในการสอนและสอนตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด เตรียมความพร้อมในการสอนทุกรายวิชา มีการวางแผนการทำงานและวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้การประชุม ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมสนุกสนานกับการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

บางรายวิชาที่ไม่มีการสอบ O-NET เช่น การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียน ได้ส่งเสริมงานอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน ให้นักเรียนประกอบอาชีพและเสริมสร้างรายได้ให้กับตนเองได้ โดยเปิดกิจกรรมการเรียนการสอนงานอาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การผลิตกระเป๋า การทำขนม มีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น คือการทอผ้ากระเหรี่ยง โดยโรงเรียนสนับสนุนอุปกรณ์ทอผ้า และส่งเสริมการประดิษฐ์เครื่องประดับนาฏศิลป์ เพื่อจัดจำหน่าย เนื่องจากมีครูที่จบสาขานาฏศิลป์ นอกจากนี้ยังได้เน้นส่งเสริมและให้ความรู้กับนักเรียนเรื่องการใช้วัสดุ ธรรมชาติในการปราบศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมี เพราะผู้ปกครองนักเรียนมีอาชีพปลูกพืชเศรษฐกิจ จึงถือเป็นการส่งผ่านความรู้ไปยังผู้ปกครองและชุมชนอีกด้วย

4) ตัวชี้วัดที่ 4 กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ ด้านนี้ครูผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นว่า โรงเรียนมีแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นรูปธรรมและปฏิบัติตามปฏิทินการนิเทศ มีแผนการนิเทศและแผนการสอนที่ชัดเจน มีการนิเทศภายในโดยผู้นิเทศจะเข้าไปสังเกตการสอนหลังห้องทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ถึงแม้โรงเรียนดีประจำตำบลจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ก็สามารถเข้าแข่งขันเป็นตัวแทนนักเรียนในระดับภาคได้ เช่น ดนตรีไทย ทำให้นักเรียนมีทักษะและประสบการณ์กลับมาประยุกต์ใช้ในปีต่อไป ช่วยให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ

5) ตัวชี้วัดที่ 5 กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ จากข้อมูลสัมภาษณ์ของคณะครู ประมวลได้ว่า การจัดกิจกรรมของโรงเรียนทุกกิจกรรม มีการสอดแทรกค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนัก เห็นคุณค่าของการทำความดี โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อบรมสวดสัปดาห์ ค่ายคุณธรรม การจัดกิจกรรมจะเน้นให้เด็กเป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียน

1.2.2.3 มาตรฐานด้านผลผลิต

ครูผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านผลผลิต มี 4 ตัวชี้วัด คือตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง และ ตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข มีข้อมูลและเหตุผลประกอบดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมพัฒนาต่อยอดความรู้ให้นักเรียนมีพื้นฐานอาชีพในท้องถิ่นที่ชัดเจน มีตลาดนัดในโรงเรียนมีผลผลิตที่นำมาจำหน่ายได้ เช่น สินค้าอินทรีย์ สบู่กากกาแฟ เปิดร้านกาแฟ เกิดผลงานจากการจำหน่ายสินค้า เช่น การทำบัญชีต้นทุนกำไร

ครูร่วมทำงานกับชุมชนมีจุดเด่นในการนำปราชญ์ชาวบ้านมาช่วยสอนงานอาชีพ นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านงานอาชีพทำให้มีทักษะด้านงานอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน นักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อสามารถนำไปประกอบอาชีพสอดคล้องกับบริบทของชุมชน นำความรู้ไปประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา และขยายผลในหมู่บ้านโดยนำมาสอนพ่อแม่ให้ทำเป็นอาชีพที่บ้าน แล้วนำมาจำหน่ายในชุมชน

2) ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครูประมวลได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง บางคนเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งแต่ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีอะไรที่พอจะช่วยเหลือเพื่อนได้ก็จะเอื้อเฟื้อแบ่งปันให้เพื่อน มีน้ำใจต่อเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ รวมถึงมีน้ำใจต่อครู ช่วยเหลือครูทำงานโดยไม่ต้องร้องขอ เป็นคนรู้จักอาสา ไม่นิ่งดูตาย

นักเรียนโรงเรียนดีประจำตำบลอาจจะเรียนไม่เก่งเท่ากับเด็กในเมืองที่มีความพร้อมสูง แต่เป็นเด็กดี มีมารยาท สุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ มีระเบียบวินัย รู้จักแยกแยะว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ดังความเห็นของครูโรงเรียนบ้านเกาะเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ที่ว่า

“นักเรียนในโรงเรียนบางคนถึงแม้จะเรียนไม่เก่งเพราะขาดความพร้อมด้านใดด้านหนึ่ง แต่จะมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งคือการมีน้ำใจกับคนรอบข้าง มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืองานโรงเรียน ช่วยเหลือครูและเพื่อนเมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนมีจิตอาสา มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ รู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัย”

(จ. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

ด้านการดูแลนักเรียน ที่ยังเป็นพี่ตัวอย่างที่ดีให้กับน้อง พี่สามารถควบคุมดูแลน้องให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน น้องเชื่อฟังรุ่นพี่ ทำให้อยู่ร่วมกันในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้นักเรียนบางภูมิภาคส่วนใหญ่มีอาชีพ มีทักษะช่วยเหลือผู้ปกครองด้านอาชีพ ได้ทำกิจกรรมโดยความร่วมมือจากแหล่งประกอบการ เช่น การโรงแรม การท่องเที่ยว นักเรียนทำหน้าที่เซฟ แม่บ้าน นวดแผนไทย บางโรงเรียนมีการรับงานในเทศกาลต่าง ๆ เช่น รำไทยในวันลอยกระทง วันปีใหม่ คริสต์มาส คองไฟในงานปาร์ตี้ มีรายได้ระหว่างเรียนช่วยเหลือตนเองและครอบครัว

3) ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง จากข้อมูลสัมภาษณ์ ครูมีความเห็นว่านักเรียนไม่ได้เก่งทางด้านวิชาการมากนัก แต่เก่งด้านทักษะอาชีพ กล้าแสดงออก มีโอกาสปฏิบัติจริงจนเป็นวิถีชีวิตในโรงเรียน มีทักษะทางด้านกีฬา มีพัฒนาการทางด้านกีฬาอย่างรวดเร็วเนื่องจากสุขภาพร่างกายแข็งแรงสามารถเข้าแข่งขันในระดับจังหวัดและระดับเยาวชนได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนมีความมานะบากบั่นในการซ้อม มีความตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย มีความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้นักเรียนยังมีความสามารถทางด้านดนตรีไทย และศิลปะ ซึ่งเป็นวิชาพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์

โรงเรียนได้สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรม ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลต่าง ๆ เป็นความภาคภูมิใจของนักเรียนและโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินชีวิตในหลาย ๆ เวที อาจสำเร็จหรือไม่สำเร็จ ก็ถือว่าเป็นการหาประสบการณ์ของนักเรียน นอกจากนี้ผู้ปกครองยังได้รับรู้ว่านักเรียนในโรงเรียนมีความสามารถหลายอย่าง

4) ตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข มีข้อมูลที่ระบุว่านักเรียนอยากมาโรงเรียนมีความสุขที่ได้มาโรงเรียน นักเรียนรักครู รักผู้อำนวยการโรงเรียน ครูรัก เมตตาและเอื้ออาทรต่อศิษย์ ทำให้นักเรียนมีความสุข จึงมีแนวโน้มทำให้เด็กเพิ่มขึ้นทุกปี

1.2.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน

1.2.3.1 มาตรฐานด้านปัจจัย

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านปัจจัย จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอเหมาะสมพร้อมใช้งาน ซึ่งมีข้อมูลและเหตุผลประกอบดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ ผู้แทนชุมชนมีความเห็นว่าบุคลากรของโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นคนมีคุณภาพ โดยให้เหตุผลว่า

(1) ผู้บริหารเป็นผู้มีอัธยาศัยดี ลงมือทำงานร่วมกับครู ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสนใจเอาใจใส่ในงาน ปฏิบัติตนดีทำให้เกิดความเชื่อมั่น ไม่ทุจริต และมีภาวะผู้นำ เข้าถึงผู้ปกครองและชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า และองค์กรคณะบุคคลอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ในการสนับสนุน ส่งเสริม เสียสละ ท่วมเทให้ความร่วมมือขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละงาน

บุคลากรที่มีคุณภาพจะทำให้การดำเนินงานสำเร็จ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการประสานขับเคลื่อนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เหตุผลในตัวชี้วัดนี้ พระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้แทนชุมชนโรงเรียนพุทธศึกษาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับผู้บริหารว่า

“ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ เสียสละ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีภาวะผู้นำ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีทักษะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม วางกฎกติกาในการทำงานร่วมกัน มีการผ่อนปรน ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงาน มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นำความรู้ไปขยายผลสู่ครูและชุมชน”

(พระครู ช. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

ในขณะที่ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนพุทธศึกษาการ ได้ให้ความเห็นว่า

“ผู้บริหารเป็นกัลยาณมิตร ไม่ใช่เจ้านาย กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เป็นคนใจกว้าง บุคลากรของโรงเรียนมีการทำงานเป็นทีมวางแผนการทำงานร่วมกัน งบประมาณได้รับการสนับสนุนตลอด และต่อเนื่อง อาคารสถานที่มีความพร้อม ชุมชนสนับสนุนด้วยการระดมทุน มีผู้สนับสนุนงบประมาณที่มากพอในการบริหารจัดการด้านต่างๆ”

(บ. นามสมมติ, 2560 : สัมภาษณ์)

(2) ครูมีคุณภาพ เพราะครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีวินัย ตั้งใจฝึกสอนศิษย์ มีความศรัทธาในวิชาชีพ มีเป้าหมายชัดเจนในการทำงาน ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างกัลยาณมิตร มีทักษะในการสอนดี มีสื่อการเรียนการสอนพร้อม นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มี Internet ให้เด็กได้ค้นหาเรียนรู้ พัฒนานักเรียนให้มีวินัย อ่านออกเขียนได้ ส่งเสริมกิจกรรม ทักษะวิชาชีพ กีฬา ดนตรี มีผลงานโดดเด่นทั้งในระดับโรงเรียน ชุมชน ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค และระดับประเทศ

2) ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน ผู้แทนชุมชนได้ให้เหตุผลว่า อาคารเรียนมีความพร้อมมากขึ้น สามารถใช้จัดการเรียนการสอนได้เพียงพอแก่นักเรียน มีห้องฝึกกิจกรรมต่าง ๆ มีสนามกีฬา บางแห่งมีสระว่ายน้ำที่ใช้ทั้งในการเรียนการสอนและบริการชุมชน บรรยากาศสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น ทำให้นักเรียนอยากมาเรียน

1.2.3.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในมาตรฐานด้านกระบวนการ จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน พบว่า ตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา และตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีข้อมูลและเหตุผลประกอบดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ โดยให้เหตุผลว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีประสบการณ์ ใช้หลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และสร้างเครือข่ายการพัฒนาจากแหล่งภายนอก ทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการบริหารจัดการการทำงานมีความเป็นระบบมากขึ้น มีทีมงานร่วมวางแผนการทำงาน และมีการใช้ ICT ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมีการประชุมวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการทำงานแต่ละด้าน มีการปรึกษาหารือในระหว่างการทำงาน มอบหมายงานให้บุคลากรถูกต้องตรงสายงานที่ถนัด และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2) ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา ข้อมูลความคิดเห็นที่เป็นเหตุผลคือโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และสามารถติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กทุกกลุ่มเท่าเทียมกัน และครอบคลุมทุกวัฒนธรรม ทุกศาสนา โดยฝึกให้มีทักษะทำมาหากิน และจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ

3) ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เหตุผลคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะอดทน โดยใช้กิจกรรมการฝึกทักษะการทำงาน ทักษะชีวิต โรงเรียนมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านงานอาชีพ เป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ นักเรียนได้ฝึกและเรียนรู้การทำงานในอาชีพต่าง ๆ สามารถหารายได้ระหว่างเรียน

1.2.3.3 มาตรฐานด้านผลผลิต

สภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ในมาตรฐานด้านผลผลิต จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน พบว่าตัวชี้วัดที่มีสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน และตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี ซึ่งมีข้อมูลและเหตุผลประกอบดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ เหตุผลของผู้ให้สัมภาษณ์คือ โรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนด้านคุณภาพ นักเรียนมีวินัย อ่อนน้อมถ่อมตน มีความสุขในการเรียน ชอบมาโรงเรียน ตั้งใจเรียน ผู้ปกครองพึงพอใจ มีการส่งบุตรหลานที่อยู่ไกล ๆ มาเข้าเรียน

2) ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน เหตุผลคือ นักเรียนส่วนใหญ่มุ่งเรียนสายอาชีพ เมื่อเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ บางโรงเรียนเป็นโรงเรียนนาร่องงานอาชีพ สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบางแห่งทำเป็นฐานการเรียนรู้อาชีพโดยเน้นงานที่ใช้วัสดุในท้องถิ่น และ

นำมาใช้ในการสอนเพื่อเรียนรู้ การหารายได้จากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน มีการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ผลิตภัณฑ์เป็นของโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียน โรงเรียนสร้างแบรนด์สินค้า ส่งผลิตภัณฑ์สู่ชุมชน โดยดำเนินการในรูปสหกรณ์

3) ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี ข้อมูลที่เป็นเหตุผลคือ นักเรียนไม่ขาดเรียน อยากมาใช้แหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียน มีความซื่อสัตย์ มีจิตอาสา ชุมชนยอมรับ นักเรียนทั้งที่กำลังศึกษาอยู่ และที่จบการศึกษาไปแล้วเป็นเด็กดีมีคุณธรรม

4) ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง เหตุผลคือ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย สามารถเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ชอบและถนัด กล้าแสดงออก นักเรียนมีรายได้ รู้จักการลงทุน รู้จักคิดต้นทุน กำไร มีอาชีพติดตัว และมีผลงานที่นำไปสู่งานอาชีพชัดเจนในอนาคต

ข้อมูลสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.4 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ (In - depth Interview) เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จ ของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล
ตามมาตรฐาน ด้านปัจจัย จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน

ผู้บริหารสถานศึกษา (ตัวชี้วัด)	ครู (ตัวชี้วัด)	ผู้แทนชุมชน (ตัวชี้วัด)
1. ผู้บริหารมีคุณภาพ คือ มีภาวะผู้นำ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ และบริหารงาน แบบมีส่วนร่วม (1)	2. ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองและบุคลากรใน องค์กรขับเคลื่อน แบบพาคิด พาทำ เสริมสร้าง ให้บุคลากรแสดงศักยภาพ และมีผลงานดีเด่น (1)	1. ผู้บริหารเป็นผู้มีอัธยาศัยดี ลงมือทำงานร่วมกับครู ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สนใจ เอาใจใส่ในงาน ปฏิบัติตน ดีทำให้เกิดความเชื่อมั่น ไม่ทุจริต มีภาวะผู้นำ (1)
2. ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติ ต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ปกครองและชุมชน อย่างกัลยาณมิตร มีความเข้มแข็ง ให้ความ ร่วมมือดี ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน ร่วมงาน มีแนวคิด/ปฏิบัติงานไปในทิศทาง เดียวกัน (1)	2. ครูมีความตระหนัก ตื่นตัว มีส่วนร่วมในการ เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ครูผู้สอนมีการพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งการพัฒนาด้วยตัวเองทาง ระบบออนไลน์ หรือที่หน่วยงานจัดขึ้น มีความรัก ความเมตตาต่อศิษย์ (1)	2. บุคลากรของโรงเรียนเป็นคนมีคุณภาพ ตระหนัก ในบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบ สร้างสรรค์ ทำให้งาน มีคุณภาพ ครูมีเป้าหมายชัดเจนในการทำงาน มีผลงาน โดดเด่นทั้งในระดับโรงเรียน ชุมชน ระดับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาคและระดับประเทศ (1)
3. องค์กรบุคคลของโรงเรียนมีคุณภาพ มีการจัดการศึกษา ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ชาวบ้าน วัดและชุมชนให้การสนับสนุน เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน (1)	3. คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนภายนอกเข้า มามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมมือกันพัฒนา โรงเรียน เป็นวิทยากรให้ความรู้ พัฒนาอาคาร สถานที่ แหล่งเรียนรู้ สนับสนุนการบริหารจัดการ โครงการโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นอย่างดี (1)	3. ผู้ปกครองและชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า องค์กรบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการ สนับสนุน ส่งเสริม เสียสละ ทุ่มเทให้ความร่วมมือ ขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ แต่ละโครงการ/กิจกรรม (1)
4. โรงเรียนมีการพัฒนาทั้งด้านอาคารสถานที่ และภูมิทัศน์ ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เห็นชัดเจน ชุมชนให้การสนับสนุน เนื่องจากเป็นโรงเรียน ดีประจำตำบล จึงได้รับงบประมาณจาก โครงการและหน่วยงานภายนอกสนับสนุน (5)	4. สภาพบริเวณโรงเรียนได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น อย่างรวดเร็ว อาคารใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ห้องมีความพร้อมเหมาะแก่การใช้ มีสถานที่ออกกำลังกาย มีสนามกีฬาเอนกประสงค์สามารถ ประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมต่าง ๆ (5)	4. อาคารเรียนมีความพร้อมมากขึ้น สามารถใช้จัดการ เรียนการสอนได้เพียงพอกับนักเรียน มีห้องฝึกกิจกรรม ต่าง ๆ มีสนามกีฬา บางแห่งมีสระว่ายน้ำที่ใช้ทั้งใน การเรียนการสอน และบริการชุมชน บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น ทำให้นักเรียนอยากมาเรียน (5)

ตาราง 4.5 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ (In - depth Interview) เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงาน โรงเรียนดีประจำตำบล

ตามมาตรฐาน ด้านกระบวนการ จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน

ผู้บริหารสถานศึกษา (ตัวชี้วัด)	ครู (ตัวชี้วัด)	ผู้แทนชุมชน (ตัวชี้วัด)
1. โรงเรียนบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ใช้แผนพัฒนาคุณภาพเป็นฐานในการดำเนินงานและมีการนำแผนสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นระบบมีขั้นตอน และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (1)	1. ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารแบบกระจายอำนาจในลักษณะโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ คือจัดครูบริหารจัดการดูแลเป็นระดับ และจัดเป็นชุด ๆ มีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน (1)	1. ผู้บริหารใช้การบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ร่วมวางแผนการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา ทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน (1)
2. พัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยพัฒนารอบด้าน ทำทุกเรื่องไปพร้อม ๆ กัน ใช้กระบวนการบริหารแบบกระจายอำนาจในลักษณะจัดโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ (1)	2. นักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเด็กด้อยโอกาสมีความขาดแคลน โรงเรียนได้ให้การดูแลช่วยเหลือในเรื่องหนังสือ อุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียนและ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมงานอาชีพอย่างหลากหลาย (2)	2. โรงเรียนมีการประชุมวางแผนการทำงานร่วมกัน ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการทำงานแต่ละด้าน ปรีกษาหารือระหว่างการทำงาน มอบหมายงานให้บุคลากรตรงสายงานที่ถนัด (1)
3) โรงเรียนให้โอกาสเด็กพิเศษมาเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยนำหลักการของ 5 ห้องชีวิต มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน จัดโครงการอาหารกลางวัน มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างหอพักให้นักเรียนอยู่ เปิดโรงเรียนสาขา ในกรณีที่มีชุมชนอยู่ห่างไกล (2)	3.บุคลากรของโรงเรียน ได้รับการนิเทศ จากเขตพื้นที่การศึกษา ให้จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล และเน้นด้านงานอาชีพเพื่อให้เกิดผลงาน“1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” (3)	3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กทุกกลุ่มเท่าเทียมกัน และครอบคลุมทุกวัฒนธรรม ทุกศาสนา โดยฝึกให้มีทักษะทำมาหากิน และจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ (2)
4. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามความสามารถของนักเรียน ส่งเสริมอาชีพได้สำเร็จโดยมีผลงานที่หลากหลาย มีการจัดตลาดนัดในโรงเรียนให้เด็กรู้จักการขาย (3)	4. โรงเรียนมีแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นรูปธรรมและปฏิบัติตามปฏิทินการนิเทศ มีแผนการนิเทศและแผนการสอนที่ชัดเจน (4)	4. โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ อดทน มีจิตสาธารณะเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ โดยใช้กิจกรรมการฝึกทักษะการทำงาน ทักษะชีวิต (3)

ตาราง 4.6 ข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จ ของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐาน ด้านผลผลิต จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน

ผู้บริหารสถานศึกษา (ตัวชี้วัด)	ครู (ตัวชี้วัด)	ผู้แทนชุมชน (ตัวชี้วัด)
1. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้โรงเรียนเล็ก รอบ ๆ โรงเรียนมาใช้ร่วมกัน และเป็นแหล่งศึกษา ดูงานของหน่วยงานทั่วประเทศ มีการเผยแพร่ผลงาน ตามสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ วารสาร มีผลงานเป็นที่ ยอมรับ ได้รับรางวัล โรงเรียนได้รับการสนับสนุน จากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ชุมชนเข้ามาร่วม ศึกษาครอบครัว เพื่อเตรียมอาชีพอนาคตให้ บุตรหลาน (1)	1. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาต่อ ยอดความรู้และเพิ่มประสบการณ์ ให้นักเรียนมี พื้นฐานอาชีพในท้องถิ่นที่ชัดเจน มีตลาดนัดใน โรงเรียน มีผลผลิตออกจำหน่ายในชุมชน ทำใ้ นักเรียนมีความสุขที่ได้มาโรงเรียน นักเรียนรักครู รักผู้อำนวยกาโรงเรียน ครูรัก เมตตาและเอื้อ ออาทรต่อศิษย์ (2)	1. โรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนด้านคุณภาพ เด็กดีมีวินัย อ่อนน้อมถ่อมตน เด็กมีความสุขในการ เรียน เด็กชอบมาโรงเรียน ตั้งใจเรียน ผู้ปกครอง พึงพอใจ มีการส่งบุตรหลานที่อยู่ไกล ๆ มาเข้าเรียน มีผลิตภัณฑ์ของโรงเรียนเป็นรูปธรรม มีเครื่องหมาย การค้าผลิตภัณฑ์ของตนเอง มีการจัดนิทรรศการ แสดงผลงานเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ของโรงเรียน (1)
2. โรงเรียนมีงานอาชีพเด่นชัด มีการดำเนินการ พัฒนา “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ที่เกิด ผลจริง โดยจัดการเรียนการสอนพัฒนางานอาชีพ แบบครบวงจร จากการได้รับงบประมาณสนับสนุน ชัดเจน (2)	2. นักเรียนมีทักษะด้านงานอาชีพ มีทักษะ ช่วยเหลือผู้ปกครอง มีรายได้ระหว่างเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของ ตนเอง ช่วยเหลือ มีน้ำใจ เป็นเด็กดี มีมารยาท รู้จักแยกแยะว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ (3)	2. บางโรงเรียนเป็นโรงเรียนนำร่องงานอาชีพ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบางแห่งจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้น งานที่ใช้วัสดุในท้องถิ่น นำมาใช้ในการสอนเพื่อเรียนรู้ (1)
3. ผลผลิตของโรงเรียนสามารถนำไปจำหน่ายตาม ชุมชน ศูนย์ OTOP ต่างๆ โดยความร่วมมือกับ องค์กรในชุมชน และเป็นที่ยอมรับในท้องถิ่น อาจเป็นอัตลักษณ์ของโรงเรียนได้ในโอกาสต่อไป (2)	3. นักเรียนไม่ได้เก่งทางด้านวิชาการมากนัก แต่เก่งด้านทักษะอาชีพ กล้าแสดงออก มีโอกาส ปฏิบัติจริงจนเป็นวิถีชีวิตในโรงเรียน มีทักษะ ทางด้าน กีฬา ศิลปะ ดนตรี มีความมั่นใจ ในตนเอง (4)	3. นักเรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย สามารถเลือก เรียนรู้ในสิ่งที่ชอบและถนัด กล้าแสดงออก นักเรียน มีรายได้ รู้จักการลงทุน รู้จักคิดต้นทุนกำไร มีอาชีพ ติดตัว และมีผลงานที่นำไปสู่งานอาชีพชัดเจน ในอนาคต (4)

สรุปข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

1. มาตรฐานด้านปัจจัย ตัวชี้วัดที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 อาคาร สถานที่ เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ ตัวชี้วัดที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 4 กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ

3. มาตรฐานด้านผลผลิต ตัวชี้วัดที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง และตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี

สรุปความคิดเห็นโดยภาพรวมเกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล

มาตรฐานและตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล สรุปภาพรวมได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.7 สรุปมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

มาตรฐานที่เป็นสภาพความสำเร็จ	ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล	
	ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ด้านปัจจัย สำเร็จมากที่สุด สำเร็จรองลงมา	ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ	ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ
	ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอเหมาะสม พร้อมใช้งาน	ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอเหมาะสม พร้อมใช้งาน
ด้านกระบวนการ สำเร็จมากที่สุด สำเร็จรองลงมา	ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ	ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ
	ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ	ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ
ด้านผลผลิต สำเร็จมากที่สุด สำเร็จรองลงมา	ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน	ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ
	ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง ตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข	ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี

จากตารางดังกล่าว ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) สรุปตามมาตรฐานและตัวชี้วัด โดยมีเหตุผลประกอบดังนี้

1. มาตรฐานด้านปัจจัย

ผลจากการสนทนากลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ และผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน เมื่อประมวลตามตัวชี้วัดแล้วพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านปัจจัยคือ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสมพร้อมใช้งาน

เหตุผลที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ มีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านปัจจัย คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีความมุ่งมั่น ศรัทธา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการทำ ความดี ยึดหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงาน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล้านำทำจริง มีทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วม พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำความรู้มาขยายผลให้กับบุคลากรในโรงเรียน ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีเป้าหมายและมีแผนในการทำงานที่ชัดเจน สร้างความตระหนักและกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียน ได้แสดงศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ สร้างแนวร่วม เครือข่าย ทั้งชุมชนและกรรมการสถานศึกษา และกระจายอำนาจให้แต่ละฝ่ายในการทำงาน

ครูเป็นผู้มีความมุ่งมั่นศรัทธา รับผิดชอบ รักและเมตตาต่อลูกศิษย์อย่างจริงใจ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการทำ ความดี มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการเรียนการสอน มีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน มีการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการขยายผลสู่เพื่อนครูเพื่อการพัฒนางาน และปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนอย่างเป็นกัลยาณมิตร

องค์คณะบุคคลได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน พระ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเสียสละ สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในรูปแบบ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการจัดหางบประมาณ เพื่อสร้างอาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ ช่วยจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่น บริจาคอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนรู้ เข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยร่วมคิด ร่วมวางแผน เป็นวิทยากรให้ความรู้ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนมีความพร้อมสำหรับใช้เรียน ใช้ปฏิบัติกิจกรรม และเพียงพอ กับจำนวนนักเรียน มีการปรับปรุงและพัฒนาให้น่าอยู่ น่าเรียน ปรับบรรยากาศสิ่งแวดล้อม บริเวณโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ

ผลจากการสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และผลจากการสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของโรงเรียนดีประจำตำบลด้านกระบวนการ คือ ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ ส่วนสภาพความสำเร็จรองลงมาตามความเห็นทั้งจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ คือตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

เหตุผลที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล คือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ใช้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน มีทีมงานบริหารประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในแผนงานโครงการแก่

ผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ดำเนินงานตามแผน มีการมอบหมายงานและภารกิจให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการกำกับติดตามการดำเนินงาน ประเมิน สรุปรายงานผล และนำผลการประเมินไปใช้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้

ผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหารที่หลากหลาย ยึดหลักธรรมาภิบาล บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้นการทำงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการสร้างขวัญกำลังใจอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีเครือข่ายการทำงานกับชุมชน กรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมรับรู้วางแผน และปฏิบัติงานตามแผนของโรงเรียน มีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งมีการส่งเสริมงานด้านอาชีพในช่วงเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการฝึกทักษะอาชีพ ฝึกทักษะชีวิต และให้ปฏิบัติตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

เหตุผลที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านกระบวนการรองลงมาคือ ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ คือครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนและจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการส่งเสริมงานอาชีพ นำสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เอาใจใส่นักเรียนอย่างเต็มความสามารถ ทุ่มเทเวลาในการสอนให้กับนักเรียน

นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นคณะนิเทศขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมกับโรงเรียน มีการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารและครู ให้ความสำคัญของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ร่วมวางแผนพัฒนา นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน รวมทั้งจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น จัดนิทรรศการ ประกวดผลงาน และเผยแพร่ผลงาน

3. มาตรฐานด้านผลผลิต

ผลการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านผลผลิต คือ ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ส่วนกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของโรงเรียนดีประจำตำบล คือ ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ รองลงมา ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง และตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข

เหตุผลที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ที่มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านผลผลิต คือโรงเรียนมีการส่งเสริมพัฒนางานอาชีพ จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ สร้างโอกาสปฏิบัติจริงจนเป็นวิถีในโรงเรียน มีการพัฒนากิจกรรมงานอาชีพแบบครบวงจร ผ่านกระบวนการสหกรณ์ และมีรูปแบบการรวมกลุ่ม

บริษัท นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอาชีพของชุมชน มีการส่งเสริมพัฒนาต่อยอดนักเรียนให้มีพื้นฐานอาชีพในท้องถิ่น มีและใช้สถานที่ฝึกอาชีพในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมงานด้านอาชีพ พัฒนางานด้านอาชีพให้เป็น“1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีผลผลิตด้านงานอาชีพเด่นชัดและมีคุณภาพ สามารถสร้างแบรนด์ของตนเองและนำผลผลิตจัดจำหน่ายในชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการออกแบบ การตลาด การขาย และการทำบัญชีรับจ่าย

เหตุผลที่กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าตัวชีวิตที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ เป็นสภาพความสำเร็จด้านผลผลิตคือ โรงเรียนกำหนดเป้าประสงค์หลักที่ชัดเจนส่งผลให้โรงเรียนเห็นแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ของนักเรียนไปสู่งานอาชีพ โรงเรียนมีอาคารสถานที่เอื้อต่อการใช้งานและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ในการฝึกทักษะวิชาการและวิชาชีพ บรรยากาศในโรงเรียนร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนของโรงเรียนตีประจำตำบลส่วนใหญ่มุ่งเรียนสายอาชีพ เมื่อเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ บางโรงเรียนเป็นโรงเรียนนาร่องงานอาชีพ สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบางแห่งทำเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้นงานที่ชั่วที่สุดในท้องถิ่น เป็นการหารายได้จากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน มีการจัดนิทรรศการผลิตภัณฑ์ผลงานของโรงเรียนที่เป็นรูปธรรม โรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนด้านคุณภาพ เด็กดีมีวินัย อ่อนน้อมถ่อมตน เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กชอบมาโรงเรียน ตั้งใจเรียน ผู้ปกครองพึงพอใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน

ตัวชีวิตที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี เหตุผลของร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ คือนักเรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา และขยายผลในหมู่บ้านโดยนำมาสอนพ่อแม่ให้ทำเป็นอาชีพที่บ้าน นำมาจำหน่ายในชุมชนได้ นักเรียนมีทักษะช่วยเหลือผู้ปกครองด้านอาชีพ และมีรายได้ นักเรียนมีสัมมาคารวะอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าว ไม่ลักขโมย ไม่ทะเลาะวิวาท ชอบมาโรงเรียนและตั้งใจเรียน

ตัวชีวิตที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง เหตุผลของร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ คือนักเรียนมีทักษะด้านงานอาชีพ มีแนวทางการประกอบอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน รู้จักการลงทุน ต้นทุนกำไร เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และสามารถสื่อสารแสดงความสามารถของตนได้เป็นอย่างดี

และตัวชีวิตที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข เหตุผลของร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ คือนักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจจากการลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกิจกรรมฝึกประสบการณ์ มีความรู้ มีทักษะชีวิต นักเรียนยิ้มแย้มแจ่มใส มีสภาวะทางจิตที่ดี มีสุนทรียภาพทางดนตรี กีฬา ศิลปะ และใช้เทคโนโลยีทางสร้างสรรค์ ตามความถนัด ความสนใจ และมาโรงเรียนอย่างมีความสุข ไม่ขาดเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และแสดงออกอย่างเต็มความสามารถ

ตอนที่ 2 ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน ปรากฏตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.8 สรุปมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เป็นปัญหา ข้อจำกัด ในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

มาตรฐานที่เป็น ปัญหา ข้อจำกัด	ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล	
	ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ด้านปัจจัย ปัญหามากที่สุด ปัญหารองลงมา	ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ	ตัวชี้วัดที่ 4 วัสดุอุปกรณ์สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้เพียงพอ และมีคุณภาพ
	ตัวชี้วัดที่ 3 การบริหารงบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพ	ตัวชี้วัดที่ 3 การบริหารงบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพ
ด้านกระบวนการ ปัญหามากที่สุด ปัญหารองลงมา	ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียน การสอนที่มีคุณภาพ	ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาส ทางการศึกษา
	ตัวชี้วัดที่ 4 กระบวนการนิเทศ ภายในที่มีประสิทธิภาพ	ตัวชี้วัดที่ 5 กระบวนการสร้างค่านิยม หลักของคนไทย 12 ประการ ที่มีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดที่ 4 กระบวนการนิเทศ ภายในที่มีประสิทธิภาพ
ด้านผลผลิต ปัญหามากที่สุด ปัญหารองลงมา	ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง	ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง
	ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ	ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน

2.1 ปัญหา ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะด้านปัจจัย สรุปลในส่วนที่เป็นปัญหา ข้อจำกัดมากที่สุดได้ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านปัจจัย จากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดในมาตรฐานด้านปัจจัยที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุด คือตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นตรงกันว่าตัวชี้วัดที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุด คือตัวชี้วัดที่ 4 วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ เพียงพอมีคุณภาพ

2.1.1 เหตุผลที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านปัจจัยคือ

2.1.1.1 ผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโรงเรียนดีประจำตำบล ขาดทักษะในการบริหารจัดการ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสารในองค์กร และทักษะการประสานความร่วมมือจากองค์กรเครือข่าย ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ครูขาดความเชื่อมั่น ศรัทธา และไม่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารต้องสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในโรงเรียนและบุคคลภายนอก โดยพัฒนาตนเองในเรื่องทักษะการบริหารจัดการ ทักษะการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย ทำความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล และมุ่งมั่นดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความก้าวหน้าโดยไม่โยกย้ายโรงเรียนบ่อย

2.1.1.2 ครูสอนไม่ตรงวิชาเอกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขาดครูวิชาเอกภาษาอังกฤษ และครูสอนงานอาชีพ ทำให้ขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ และการใช้นวัตกรรมที่สอดคล้องกับศาสตร์ของวิชานั้นๆ และครูบางส่วนไม่เข้าใจมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล ครูบางคนยังมีวิธีการสอนแบบเดิมๆ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะคือ โรงเรียนควรชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับครูเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอน และสร้างขวัญกำลังใจ พาคิดพาทำ ให้เห็นผลสำเร็จ อาจช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนความคิดได้

2.1.1.3 องค์กรคณะบุคคลไม่ได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่งผลให้ขาดความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน บางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขาดการสื่อสารกับโรงเรียน และการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะคือ โรงเรียนควรเปิดประตูสู่ชุมชน บุคลากรของโรงเรียนควรให้ความสำคัญและจัดเวลาในการพบปะ ปรึกษาหารือกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา

2.1.2 เหตุผลของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่เห็นว่า ตัวชี้วัดที่ 4 วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ เพียงพอมีคุณภาพ เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลคือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นบางอย่างมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และมีสภาพชำรุดเก่า ไม่ทันสมัย แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ห้องสำหรับฝึกกิจกรรมงานอาชีพมีไม่เพียงพอ ต้องอาศัยเรียนตามหน้าห้องเรียนตามลานต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนวิทยากรท้องถิ่นที่มาให้ความรู้แก่นักเรียนบางครั้งไม่ค่อยมีเวลาว่าง เนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพของตนเองทำให้นักเรียนเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรวางแผนประสานกับโรงเรียนใกล้เคียงทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้ครูมาช่วยสอนในบางวิชา หรือบางวัน ส่วนด้านวิทยากรท้องถิ่น โรงเรียนควรต้องวางแผนกำหนดช่วงเวลาให้เหมาะสมและสะดวกกับช่วงที่วิทยากรจะมาทำการสอนได้

2.2 ปัญหา ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะด้านกระบวนการ สรุปลในส่วนที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดได้ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านกระบวนการ จากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นตรงกันว่าตัวชี้วัดที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านกระบวนการคือ ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์มีความคิดว่าตัวชี้วัดที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดคือตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา

2.2.1 เหตุผลที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เป็นปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลมากที่สุด ด้านกระบวนการ คือ

2.2.1.1 การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ยังดำเนินการไม่ครบขั้นตอน ขาดการประเมินและนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนยังใช้รูปแบบเดิม ๆ ยังไม่เน้นด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนที่เน้นด้านอาชีพ ก็ยังเป็นอาชีพเดิม ผลิตภัณฑ์เดิม ๆ ขาดการคิดค้นรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ การวัดและประเมินผลยังไม่สอดคล้องกับรูปแบบการทดสอบระดับชาติ ยังคงวัดและประเมินผลแบบเดิมที่วัดเฉพาะด้านความรู้ ความจำ และไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รวมถึงขาดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของโรงเรียน ครูส่วนมาก ใช้การสอนแบบเดิม คือยัดครูเป็นสำคัญ ไม่ใช่สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ จัดการเรียนรู้งานอาชีพไม่ครบวงจร เนื่องจากสอนทำผลิตภัณฑ์แล้วไม่สอนการตลาดในการจัดจำหน่ายสินค้า ขาดองค์ความรู้ในการสอนทักษะอาชีพ รวมทั้งไม่ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนไม่พัฒนาหลักสูตร ขาดการวิเคราะห์ และประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานของโรงเรียนดีประจำตำบล

ข้อเสนอแนะคือ โรงเรียนควรมีการทบทวนตรวจสอบให้มีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาที่ตรงจุด ครูควรได้รับการอบรมหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อนำมาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ใช้วิธีการสอนใหม่ๆ สอนการงานอาชีพให้ครบวงจร เพื่อฝึกทักษะนักเรียนให้มีพื้นฐานด้านอาชีพอย่างแท้จริง ใช้วิธีการวัดผลใหม่ให้สอดคล้องกับการวัดผลระดับชาติ ครูในโรงเรียนมีภาระงานมากเกินไป คนเดียวสอนหลายวิชา ควรจัดสรรครูให้ครบทุกวิชาเอกและเพียงพอ จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ

2.2.2 เหตุผลที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา เป็นปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลมากที่สุดด้านกระบวนการ คือการจัดการศึกษา การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อนวัตกรรมที่เหมาะสมยังไม่ครอบคลุมกับกลุ่มเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิเศษ และกลุ่มที่มีความสามารถเป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะคือ โรงเรียนควรให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกกลุ่ม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับกลุ่มบุคคล

2.3 ปัญหาข้อจำกัดและข้อเสนอแนะด้านผลผลิต สรุปในส่วนที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดได้ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านผลผลิต จากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่มีปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านผลผลิต คือ ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง

เหตุผลที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดของโรงเรียนดีประจำตำบลด้านผลผลิต คือ นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะด้านการอ่านคล่องเขียนคล่องทำให้ผลการประเมินการอ่านคล่องเขียนคล่องไม่ถึงเกณฑ์ ผลการทดสอบระดับชาติ NT, O – NET ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านภาษาอังกฤษ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ไม่สามารถต่อยอดและสร้างนวัตกรรมของตนเองได้ นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรม นักเรียนไม่มีโอกาสที่จะได้เรียนเสริมหรือเรียนพิเศษ จึงส่งผลให้การสอบของนักเรียนในระดับต่าง ๆ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำ โดยเฉพาะผลการทดสอบระดับชาติ (O – NET) ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในประเด็นนี้คือ โรงเรียนต้องปูพื้นฐานด้านการอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง และประเมินผลอย่างเข้มงวด ที่สำคัญและจำเป็นคือ ครูผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะที่ดีในการสอนภาษาไทย และสอนให้เต็มเวลาโดยไม่ต้องให้ผู้ปกครองเสียงบประมาณให้ลูกเรียนพิเศษ

ตอนที่ 3 วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ

วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้แทนชุมชน และนักเรียน ประมวลวิธีการเสนอตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

3.1 วิธีการส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ 3 ด้าน ดังนี้

3.1.1 ด้านการบริหารจัดการ

3.1.1.1 ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ รู้เป้าหมายว่าโรงเรียนดีประจำตำบลมีผลสำเร็จที่คาดหวังเป็นอย่างไรมีความพิเศษอย่างไร สิ่งที่ทำไว้ดีแล้ว ต้องสร้างความตระหนักในการรู้คุณค่าและรักษาให้ยั่งยืน

3.1.1.2 สร้างวิสัยทัศน์ ความศรัทธา ความเชื่อมั่นให้เกิดกับครูและผู้นปกครองทุกคน ให้มีความรักศรัทธาในความเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล ขยันมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อส่วนรวม อุทิศตนมีจิตอาสา ทำงานด้วยความรอบคอบ ตั้งใจเอาใจใส่กับงานที่ทำ ไตร่ตรองใช้ความคิดวิเคราะห์สังเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ

3.1.1.3 ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมปรับปรุงแก้ไข ร่วมรับผิดชอบ ร่วมยินดี โดยใช้ภาคีเครือข่าย ครู ผู้ปกครองและชุมชน ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาร่วมกัน

3.1.1.4 ใช้หลักการทำงานเป็นทีมแบบกัลยาณมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ ใช้การบริหารแบบแลกเปลี่ยนประสบการณ์

3.1.1.5 มีหลักการใช้ทีมงานที่เข้มแข็ง โดยบุคคลภายในและบุคคลภายนอก การใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

3.1.1.6 บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ PDCA โดยมีการวางแผน (Plan) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติราชการประจำปี การปฏิบัติงานตามแผน (Do) นำแผนสู่การปฏิบัติ มอบหมายงานบุคลากรตามความรู้ความสามารถ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ดำเนินการควบคุม กำกับ ติดตามตรวจสอบประเมินผล (Check) โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ และการนำผลลัพธ์และปัญหาอุปสรรคไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง (Action)

3.1.1.7 บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล สามารถตรวจสอบได้ และมีการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และความสำเร็จที่คาดหวังของโรงเรียนดีประจำตำบล

3.1.1.8 บริหารจัดการทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี งบประมาณ อาคารสถานที่ ที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอย่างคุ้มค่า

3.1.1.9 บริหารด้วยใช้หลัก 4 M Man, Money, Materials, Management

3.1.2 ด้านวิธีการสร้างโอกาสทางการศึกษา

3.1.2.1 จัดระบบการดูแลช่วยเหลือด้านหนังสือ อุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน มีการเยี่ยมบ้าน มีระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และระบบคุ้มครองนักเรียน สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

3.1.2.2 จัดการคัดกรองนักเรียน กลุ่มเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิเศษ และพัฒนาเด็กพิเศษให้ตรงกับความสามารถ เช่น ให้เล่นดนตรีไทย

3.1.2.3 จัดหาทุนให้นักเรียนด้อยโอกาส ช่วยค่าพาหนะเดินทางมาโรงเรียน และส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน โดยทุนจากรัฐบาล และระดมทรัพยากรจากชุมชน ผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันบริจาค ชุมชนศิษย์เก่าสนับสนุนงบประมาณ

3.1.2.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมงานอาชีพที่หลากหลาย มีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน ว่ามีกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนแบบทวิศึกษา กิจกรรมโรงเรียนทำมาหากิน ส่งผลให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน เพื่อลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว

3.1.2.5 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือการแข่งขันในระดับต่าง ๆ นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ

3.1.2.6 สร้างแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน สนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาสถานศึกษาให้มีความหลากหลายทั้งด้านวิชาการ และด้านอาชีพ การสอน 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ

3.1.3 ด้านกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

3.1.3.1 มีการจัดทำแผนนิเทศภายใน กำหนดเรื่องที่นิเทศ กำหนดปฏิทินการนิเทศ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนิเทศ นิเทศโดยประชุมกลุ่ม มีการกำหนดวันที่ชัดเจน มีคู่มือการนิเทศภายใน โดยคณะกรรมการนิเทศทุกช่วงชั้น

3.1.3.2 มีการประชุมคณะกรรมการการนิเทศแต่ละคณะร่วมวิเคราะห์ปัญหาวิธีแก้ปัญหา และใช้นวัตกรรม

3.1.3.3 จัดระบบการนิเทศภายใน โดยเน้นการติดตาม ไม่ใช่การควบคุม หรือจับผิด แต่ผู้นิเทศต้องมีความจริงใจในการนิเทศ

3.1.3.4 ใช้วิธีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยการสร้างความเข้าใจและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน (ไปถึงเป้าหมายอย่างไร) กำหนดภาระงาน กำหนดระยะเวลา จัดทำแผน ตั้งทีมงาน มอบหมายหน้าที่ให้รับผิดชอบ ดำเนินการตามแผน นิเทศ กำกับ ติดตามเป็นระยะ (พบปัญหา) พุดคุยถ้ามีปัญหา แก้ไขเป็นระยะ (PLC) และสรุปการดำเนินงาน ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

3.1.3.5 นิเทศโดยการสังเกตการสอนในห้องเรียนแบบกัลยาณมิตร เยี่ยมชั้นเรียน พบปะนักเรียนใช้วิธี walk around เปิดโอกาสให้ครูและทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน

3.1.3.6 มีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร นิเทศโดยเยี่ยมชั้นเรียน พบปะครูและนักเรียน นิเทศ กำกับติดตามอย่างใกล้ชิด และให้กำลังใจ นิเทศไม่เป็นทางการ โดยพูดคุยในหลายโอกาส เช่น ตอนเช้า พักกลางวัน นิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และใช้สื่อออนไลน์ในการนิเทศ โดยมีครู ผู้ปกครอง เข้าร่วมกลุ่ม

3.2 วิธีการส่งเสริมของครู

จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ครู พบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ 3 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การสอนให้นักเรียนเป็นคนดี ครูให้ความเห็นว่า

3.2.1.1 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ ส่งเสริมการประหยัด อุดม มีธนาคารโรงเรียน สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม นิมนต์พระมาสอนที่โรงเรียน และพานักเรียน ไปทำกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาที่วัด

3.2.1.2 ศึกษาเด็กรายกรณี เพื่อทราบสาเหตุของพฤติกรรมเชิงลบ และหาทางแก้ไข ได้ตรงกับปัญหาของเด็ก

3.2.1.3 ครูจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นคนดี โดยครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่นักเรียน ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา สอนโดยสอดแทรกคุณธรรม ให้เป็นคนดี ยึดหลักประชาธิปไตย จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดค่ายเสริมทักษะ เช่น ค่ายจริยธรรม ลูกเสือเนตรนารี ฝึกอบรมวินัย ในห้องเรียน

3.2.1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ เช่น การเข้าแถว การเก็บวัสดุอุปกรณ์ มีกฎระเบียบร่วมกันในสังคม นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเอง โดยเน้น ให้นักเรียนทำจนเป็นนิสัย

3.2.1.5 ชมเชยคนที่ทำดีเพื่อเป็นแบบอย่าง เน้นเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง สอนให้นักเรียนไม่เห็นแก่ตัว มีน้ำใจกับเพื่อนในห้องและทุกคนในโรงเรียน สอดแทรกกิจกรรมจิตอาสาเข้าไป ในการเรียนการสอนทุกครั้ง จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอน และรับฟังความคิดเห็น ของนักเรียนทุกคน สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ให้ได้รู้จักการขอบคุณ ขอโทษ ไม่ทะเลาะวิวาท

3.2.1.6 มีการใช้วิทยากรในท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก มาช่วยในการสอน คุณธรรม จริยธรรม และการฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้านการสร้างคนดี

3.2.2 การสอนให้นักเรียนเป็นคนเก่ง

3.2.2.1 จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นคนเก่ง โดยจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมแข่งขันในระดับต่าง ๆ สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน จัดค่ายวิชาการ สอนให้นักเรียนสามารถเลือกอาชีพสุจริตได้ตามความสนใจของนักเรียน สอนและส่งเสริมให้นักเรียน เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ ฝึกให้นักเรียนได้มีการถอดบทเรียนที่ได้เรียนรู้มาจนสามารถ ถอดบทเรียนได้เอง

3.2.2.2 ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ เช่น สื่อด้าน ICT สื่อการสอน DLIT แหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด สถานประกอบการ เพื่อช่วยให้นักเรียน ได้ค้นหาคำถามความรู้ คิดวิเคราะห์ ปฏิบัติจริง และ สร้างชิ้นงานอย่างเหมาะสม

3.2.2.3 จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานอาชีพ โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้และสอนการตลาดให้กับนักเรียน

3.2.2.4 ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนานวัตกรรม มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ

3.2.2.5 สร้างอาชีพใหม่ในโรงเรียน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยสอนเรื่องงานอาชีพ และมีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เช่น การทอผ้า มีการเขียนแผน เขียนคู่มือ การทอผ้า การสานตะกร้าด้วยเถาวัลย์ส่งขายเป็น OSOP และ OTOP ของชุมชน การต่อยอดงานพวงหรีด เป็นการ "สานอาชีพสู่ชุมชน สร้างคน สร้างงาน"

3.2.2.6 มีห้องสมุดที่ดีให้นักเรียนใช้เป็นแหล่งเรียนรู้

3.2.2.7 จัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เศรษฐกิจพอเพียง ทำให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น การสกรีนเสื้อ การปลูกผักสวนครัว การปลูกผักไร้ดิน การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ และให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำงานตามความสนใจ

3.2.2.8 มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน มอบหมายภาระงานของนักเรียนแต่ละคน ตามความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคลเน้นให้นักเรียนวางแผนการทำงานด้วยตนเอง เน้นการเอา ความรู้และทักษะไปใช้ในการประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ

3.2.2.9 ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดต้นทุนกำไรขาดทุน โดยการจัดตลาดนัดแม่ค้าน้อย นักเรียนทุกชั้นมีส่วนร่วม

3.2.3 การสอนให้นักเรียนเป็นคนมีความสุข

ครูจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นคนมีความสุข เพื่อให้นักเรียนดำรงชีวิตได้อย่าง พอเพียงตามอัตภาพ และนักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ โดย

3.2.3.1 ครู ดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือ รัก เมตตาศิษย์ จัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วม ภาคภูมิใจในตนเอง ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีความประพฤติดี

3.2.3.2 มีการคัดกรองนักเรียน ให้ได้เข้ากลุ่มการเรียนรู้สอดคล้องกับความถนัด

3.2.3.3 มีการเสริมแรงและให้รางวัลแก่นักเรียน เช่น รางวัลการอ่านดีเด่น ชมเชย แก่นักเรียน ที่ทำความดี

3.2.3.4 จัดกิจกรรมให้หลากหลาย จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติให้มากขึ้น

3.2.3.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุนทรียภาพด้านดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ และกีฬา

3.2.3.6 สร้างบรรยากาศในห้องเรียนโดยการนำผลงานของนักเรียนไว้ในทุกกิจกรรม นักเรียนจะติดตามด้วยความตื่นเต้น ว่าวันนี้มีผลงานของตนเองขึ้นบอร์ดหรือไม่ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการทำชิ้นงานของตนเองมากขึ้น เพื่อจะได้มีผลงานของตนเองในบอร์ดนิทรรศการบ้าง นอกจากนี้ยังจะเป็นผลงานที่ให้นักเรียนภูมิใจเป็นตัวอย่างได้อีกด้วย

3.3 วิธีการส่งเสริมของศึกษานิเทศก์

จากการสนทนากลุ่มศึกษานิเทศก์ พบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการนิเทศส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ ดังนี้

3.3.1 การนิเทศเป็นคณะ ซึ่งทำได้ในหลายลักษณะ ได้แก่

3.3.1.1 สร้างคณะนิเทศ โดยมีผู้บริหารระดับเขตพื้นที่ไปร่วมนิเทศด้วย เป็นการนิเทศเชิงบริหาร ซึ่งอาจใช้การนิเทศแบบสามก๊ก (ผู้บริหารของเขตพื้นที่การศึกษา, ศึกษานิเทศก์, ผู้บริหารสถานศึกษา) หรือใช้ Roving Team (ศึกษานิเทศก์, รอง ผอ.เขต, ก.ต.ป.น.) หรือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมอื่น ทั้งนี้โดยให้มีการนิเทศบูรณาการกับเรื่องระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และควรมีการสร้าง ความชัดเจนแก่คณะผู้นิเทศก่อนการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.3.1.2 สร้างเครือข่ายการนิเทศ โดยเชิญศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่ ที่ไม่ได้รับผิดชอบโรงเรียนดีประจำตำบลมาร่วมนิเทศ เชิญบุคลากรภายนอกหรือครูที่เกษียณอายุราชการร่วมเป็นทีมนิเทศ

3.3.1.3 สร้างภาคีเครือข่ายระหว่างโรงเรียนดีประจำตำบลกับองค์กรภายนอก เช่น วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่าง เพื่อช่วยต่อยอดหรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ช่วยให้เกิดผลผลิตมีความสมบูรณ์ เกิดมูลค่าเพิ่ม หรือสร้างความรู้เรื่องการจำหน่าย และแสวงหาผู้อุปถัมภ์จากหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุน

3.3.1.4 มีการจัดตั้งชมรมครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาช่วยพัฒนาโรงเรียน

3.3.2 การใช้รูปแบบหรือเทคนิคนิเทศที่แตกต่างกัน กระตุ้นให้โรงเรียนหาจุดเด่นของตนเอง (สแกนโดยโรงเรียนเอง) โดยใช้คู่มือโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นฐาน ได้แก่

3.3.2.1 นิเทศแบบพาคิดพาทำ นิเทศแบบกัลยาณมิตรพูดคุยให้กำลังใจ นิเทศแบบสอนงาน (Coaching) นิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยงและให้คำปรึกษาหารือ (Mentoring) นิเทศแบบเข้าถึงการร่วมคิด ร่วมพัฒนา เติบโตเต็มจุดอ่อน Benchmarking ในจุดแข็ง

3.3.2.2 แบ่งสายนิเทศหมุนเวียน เพื่อเสริมสร้างให้กำลังใจตามบริบทของโรงเรียน นิเทศแบบประเมินมีส่วนร่วม หาข้อเสนอแนะในการพัฒนาตนเอง รวมถึงการสร้างข้อตกลงร่วมกัน

3.3.2.3 นิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีการเชิญชุมชนมาเป็นวิทยากร นิเทศโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ใช้โมเดล PAOR (Plan – Action – Observe - Review) นิเทศแบบ BAR (Before After Review) ร่วมวิเคราะห์พัฒนาร่วมกับโรงเรียนแล้วนำมาสรุป

3.3.2.4 นิเทศแบบเสริมแรง นำผลงานสื่อนวัตกรรมมาจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยน AAR หรือ Focus Group หลังจากปฏิบัติการนิเทศเป็นที่เรียบร้อย

3.3.2.5 นิเทศโดยใช้แนวทางการนิเทศหลายช่องทาง นอกเหนือการนิเทศทางตรงแบบ Face to Face อาทิ ใช้การนิเทศออนไลน์ โดยใช้ VDO Conference นิเทศทางไกลโดยใช้โทรศัพท์, Line, Facebook

3.3.3 จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างความภูมิใจร่วมกัน สร้างขวัญกำลังใจ ให้รางวัล ได้แก่ การพาไปศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบแห่งอื่นที่ประสบผลสำเร็จ จัดกิจกรรมตามไปดู ไปให้กำลังใจ (เชียร์) จัดกิจกรรมถอดบทเรียน จัดนิทรรศการ เปิดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดตลาดนัดวิชาการงานอาชีพ เปิดบ้านโรงเรียนดีประจำตำบล เผยแพร่ผลงาน และจัดประกวดผลงาน การปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และเชิญองค์กรหรือบุคคลภายนอกเข้าไปเยี่ยมชม

3.4 วิธีการส่งเสริมของผู้แทนชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน พบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ ดังนี้

3.4.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบผลสำเร็จ ได้แก่ มีการสนับสนุนงบประมาณส่วนตัว และระดมทุนซื้ออุปกรณ์การศึกษาให้กับนักเรียน และตั้งกองทุนศิษย์เก่าเพื่อดูแลช่วยเหลือโรงเรียน ร่วมพิจารณาแผนและดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนแบบโปร่งใส ประสานงานติดต่อผู้อุปถัมภ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนให้ความร่วมมือในเรื่องอาหารกลางวันหรือนมโรงเรียน เป็นเครือข่ายดูแลความประพฤตินักเรียน ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน เช่น งานขึ้นปีใหม่ กีฬาสี งานประกวดที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น การปัจฉิมนิเทศนักเรียน และร่วมสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน

3.4.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยพัฒนาโรงเรียนด้านอาคารสถานที่ สร้างอาคารเรียน รวมถึงงานก่อสร้างที่ไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ

3.4.3 ผู้รู้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ช่วยสอนงานอาชีพ เช่น การทำขนม ดอกไม้แห้ง ทำไม้กวาดดอกหญ้า การทำน้ายาล้างจาน การเล่นดนตรีไทย เป็นต้น

3.5 ความคิดเห็นและวิธีการส่งเสริมของนักเรียน

จากการสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของโรงเรียน พบข้อมูลความคิดเห็นและวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ 5 ประเด็น ดังนี้

3.5.1 ความภูมิใจในโรงเรียนของตนเองในฐานะที่เป็นนักเรียนโรงเรียนดีประจำตำบล ประเด็นที่นักเรียนภูมิใจมากที่สุดได้แก่บุคลากรของโรงเรียน คือ ครูดี เก่ง ใส่ใจในการสอน อบอุ่นเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารโรงเรียน เสียสละและทุ่มเทเวลาในการทำงาน รองลงมาเป็นความภูมิใจเกี่ยวกับโรงเรียนมีคุณภาพ โดยให้เหตุผลว่า โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมหลากหลาย อาทิ สนามนักเรียน ธนาคารโรงเรียน กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เช่น การแสดงกลองสะบัดชัย รวมทั้งภูมิใจที่โรงเรียน สะอาด ร่มรื่น มีสระว่ายน้ำ ชุมชนให้ความร่วมมือ เดินทางสะดวก เรียนรู้อย่างสนุกสนาน และมีความสุข

3.5.2 ความต้องการให้โรงเรียนพัฒนาในด้านต่าง ๆ และวิธีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา

นักเรียนต้องการให้โรงเรียนพัฒนาด้านสภาพแวดล้อม สื่อเทคโนโลยี ด้านกีฬา โภชนาการ ส่งเสริมงานอาชีพ และพัฒนาห้องสมุด โดยให้เหตุผลว่าต้องการให้โรงเรียนสะอาด สวยงาม และมีชื่อเสียง นักเรียนจะได้มีสุขภาพอนามัยดี ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนางานอาชีพ ทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น นักเรียนมีวิธีส่งเสริมหรือช่วยในการพัฒนาโรงเรียนคือช่วยรักษาความสะอาด ด้านสภาพแวดล้อม นักเรียนจะตั้งใจเรียนเพื่อให้มีความรู้และสอบได้คะแนนดี ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง จะเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารโรงเรียนและครูเรื่องการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ร่วมประชาสัมพันธ์โรงเรียน หารายได้เข้าโรงเรียน และเสนอให้โรงเรียนขอสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก

3.5.3 ประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรม หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ

กิจกรรมส่วนใหญ่ที่นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติหรือเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ มากที่สุด ได้แก่ งานเกษตรกรรมด้านการปลูกพืชผักสวนครัวและการเลี้ยงสัตว์ รองลงมาคือ การประดิษฐ์ของใช้ งานฝีมือ และการนวดแผนไทย การประกอบอาหารและการแปรรูปอาหาร นอกจากนั้นยังได้ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมอาชีพด้านศิลปวัฒนธรรมไทยและการแสดง

จากการที่นักเรียนได้เรียนหรือร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนได้ความรู้และมีประสบการณ์ มากที่สุดในเรื่องการสร้างรายได้ระหว่างเรียน การประหยัดและการออม และการทำบัญชี รองลงมาคือ เรียนรู้การทำงานร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงมีทักษะอาชีพ โดยนักเรียนสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์มากที่สุดในการหารายได้ระหว่างเรียน ใช้จ่ายแผน ประกอบอาชีพในอนาคต และนำความรู้ไปพัฒนาทักษะอาชีพในชุมชน

3.5.4 ความต้องการในการพัฒนาตนเอง และการแก้ปัญหาถ้าไม่ประสบความสำเร็จ

นักเรียนต้องการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกีฬา และ ทักษะงานอาชีพเพิ่มเติม นอกจากนั้นยังต้องการพัฒนาตนเองในด้านศิลปะ (ได้แก่ ดนตรีสากล ดนตรีไทย นาฏศิลป์ ลิเก กลองสะบัดชัย ฟ้อนรำ) และการเห็นคุณค่าตนเอง โดยให้เหตุผลว่า เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อสามารถใช้ชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุข

อนึ่ง ในการพัฒนาตนเองของนักเรียนนั้น หากนักเรียนทำไม่สำเร็จ นักเรียนจะใช้วิธี แก้ปัญหาโดยการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาคือตั้งใจเรียน ปกปักรู สอดถาม ผู้รู้ และฝึกฝนทักษะเพื่อให้เกิดความชำนาญ

3.5.5 อาชีพในอนาคตของนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ พบว่าในอนาคตนักเรียนต้องการประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด รองลงมาคือประกอบอาชีพอิสระ โดยให้เหตุผลว่าอาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่สุจริต มีเกียรติ และมั่นคง เป็นอาชีพที่ช่วยเหลือคนอื่น แบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งเป็นการได้เพิ่มประสบการณ์ ซึ่งนักเรียน คิดว่าวิธีการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ คือต้องขยันเรียน ตั้งใจเรียน การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ การศึกษาบุคคลต้นแบบ และการปรึกษาคุณครู

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน

ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล นำเสนอข้อมูลเป็น 4 ตอนย่อย ตามประเด็นคำถามแต่ละด้าน ได้แก่

4.1 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล (ข้อมูลจากสอบถามระบบออนไลน์)

4.2 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบและเทคนิคการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

4.3 ความพึงพอใจของผู้แทนชุมชน ที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

4.4 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

ข้อมูลรายละเอียดของแต่ละตอนย่อย ปรากฏดังต่อไปนี้

ตอนที่ 4.1 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดจากการเก็บข้อมูลระบบออนไลน์

ตาราง 4.9 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานด้านปัจจัย (n = 19,092)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ											
		ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู			ศึกษานิเทศก์			รวม		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี บริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้เทคโนโลยี มีภาวะผู้นำ และพัฒนาตนเอง	4.69	0.50	มากที่สุด	4.54	0.62	มากที่สุด	4.57	0.61	มากที่สุด	4.57	0.61	มากที่สุด
2	ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตาต่อศิษย์ ต่อตนเอง ใช้เทคโนโลยี และเป็นกัลยาณมิตร	4.67	0.51	มากที่สุด	4.62	0.52	มากที่สุด	4.62	0.54	มากที่สุด	4.62	0.54	มากที่สุด
3	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	4.47	0.61	มาก	4.36	0.64	มาก	4.37	0.65	มาก	4.37	0.65	มาก
4	แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน	4.49	0.57	มาก	4.37	0.60	มาก	4.39	0.60	มาก	4.39	0.60	มาก
5	แผนปฏิบัติการของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.53	0.55	มากที่สุด	4.41	0.60	มาก	4.43	0.60	มาก	4.43	0.60	มาก

ตาราง 4.9 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ											
		ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู			ศึกษานิเทศก์			รวม		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
6	การบริหารงบประมาณของโรงเรียนสามารถใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ	4.53	0.57	มากที่สุด	4.40	0.63	มาก	4.41	0.63	มาก	4.41	0.63	มาก
7	วัสดุ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีของโรงเรียนมีความทันสมัย เพียงพอและเหมาะสมกับผู้เรียน	4.07	0.76	มาก	4.08	0.75	มาก	4.06	0.75	มาก	4.06	0.75	มาก
8	แหล่งเรียนรู้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน	4.20	0.66	มาก	4.17	0.67	มาก	4.17	0.67	มาก	4.17	0.67	มาก
9	อาคารสถานที่ของโรงเรียนเพียงพอ สะอาดปลอดภัยพร้อมใช้งาน	4.31	0.72	มาก	4.29	0.72	มาก	4.29	0.72	มาก	4.29	0.72	มาก
รวม		4.44	0.42	มาก	4.36	0.46	มาก	4.13	0.53	มาก	4.37	0.46	มาก

จากตาราง 4.9 ระดับความพึงพอใจของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้านปัจจัย โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดมี 2 รายการ ได้แก่ รายการที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี บริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้เทคโนโลยี มีภาวะผู้นำ และพัฒนาตนเอง และรายการที่ 2 ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตาต่อศิษย์ ต่อตนเอง ใช้เทคโนโลยี และเป็นกัลยาณมิตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และ 4.62 ตามลำดับ ส่วนรายการอื่นๆ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.06 - 4.43

ตาราง 4.10 ระดับความพึงพอใจของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล
ตามมาตรฐานด้านกระบวนการ (n = 19,092)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ											
		ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู			ศึกษานิเทศก์			รวม		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
10	โรงเรียนมีการนำแผนปฏิบัติการลงสู่การปฏิบัติได้ อย่างเป็นระบบ	4.42	0.59	มาก	4.31	0.62	มาก	4.32	0.62	มาก	4.32	0.62	มาก
11	โรงเรียนนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่าง เหมาะสม	4.22	0.62	มาก	4.17	0.65	มาก	4.17	0.64	มาก	4.17	0.64	มาก
12	โรงเรียนจัดการศึกษาที่สอดคล้อง ครอบคลุม กับนักเรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน	4.46	0.58	มาก	4.36	0.61	มาก	4.37	0.62	มาก	4.37	0.62	มาก
13	โรงเรียนบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้น งานอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.20	0.68	มาก	4.15	0.70	มาก	4.15	0.70	มาก	4.15	0.70	มาก
14	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษา	4.40	0.60	มาก	4.34	0.60	มาก	4.34	0.60	มาก	4.34	0.60	มาก
15	ครูใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัด กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	4.21	0.62	มาก	4.21	0.63	มาก	4.20	0.63	มาก	4.20	0.63	มาก
16	ครูใช้กระบวนการวัดและประเมินผลนักเรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องและ เหมาะสม	4.26	0.61	มาก	4.26	0.62	มาก	4.25	0.62	มาก	4.25	0.62	มาก

ตาราง 4.10 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ											
		ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู			ศึกษานิเทศก์			รวม		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
17	ครูใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	3.88	0.76	มาก	3.94	0.74	มาก	3.91	0.76	มาก	3.91	0.76	มาก
18	โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	4.22	0.66	มาก	4.17	0.68	มาก	4.16	0.68	มาก	4.16	0.68	มาก
19	โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.47	0.59	มาก	4.42	0.61	มาก	4.42	0.61	มาก	4.42	0.61	มาก
รวม		4.27	0.47	มาก	4.23	0.49	มาก	3.91	0.58	มาก	4.23	0.50	มาก

จากตาราง 4.10 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้านกระบวนการ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.91 - 4.42 รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ รายการที่ 19 โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 รองลงมาได้แก่ รายการที่ 12 โรงเรียนจัดการศึกษาที่สอดคล้อง ครอบคลุมกับนักเรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน รายการที่ 14 ครูจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และรายการที่ 10 โรงเรียนมีการนำแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37, 4.34 และ 4.32 ตามลำดับ

ตาราง 4.11 ระดับความพึงพอใจของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล
ตามมาตรฐานด้านผลผลิต (n = 19,092)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ											
		ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู			ศึกษานิเทศก์			รวม		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
20	โรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ	4.44	0.60	มาก	4.39	0.62	มาก	4.39	0.62	มาก	4.39	0.62	มาก
21	โรงเรียนมีเอกลักษณ์ 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์ เหมาะสมกับบริบทของ โรงเรียน	4.21	0.74	มาก	4.14	0.75	มาก	4.15	0.75	มาก	4.15	0.75	มาก
22	โรงเรียนให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชน	4.36	0.68	มาก	4.32	0.70	มาก	4.32	0.69	มาก	4.32	0.69	มาก
23	โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น	3.77	1.09	มาก	3.79	1.07	มาก	3.77	1.07	มาก	3.80	1.07	มาก
24	นักเรียนมีคุณลักษณะตามค่านิยมหลัก ของคนไทย 12 ประการ	4.43	0.59	มาก	4.39	0.61	มาก	4.39	0.61	มาก	4.39	0.61	มาก
25	นักเรียนปลอดจากอบายมุข และสารเสพติด	4.67	0.57	มากที่สุด	4.58	0.62	มากที่สุด	4.60	0.62	มากที่สุด	4.59	0.62	มากที่สุด
26	นักเรียนใช้ความรู้ ทักษะสร้างอาชีพ ก่อให้เกิด รายได้ระหว่างเรียน	3.92	0.76	มาก	3.92	0.78	มาก	3.91	0.78	มาก	3.91	0.78	มาก
27	นักเรียนมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารเหมาะสมกับระดับชั้น	3.41	0.81	ปานกลาง	3.44	0.84	ปานกลาง	3.42	0.84	ปานกลาง	3.42	0.84	ปานกลาง
28	นักเรียนมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับชั้น	4.04	0.70	มาก	4.02	0.73	มาก	4.01	0.72	มาก	4.01	0.72	มาก
29	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT/O-NET) สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา	3.67	0.96	มาก	3.65	0.96	มาก	3.65	0.95	มาก	3.65	0.95	มาก

ตาราง 4.11 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ											
		ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู			ศึกษานิเทศก์			รวม		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
30	นักเรียนมีสุขภาวะทางด้านร่างกายตามเกณฑ์มาตรฐาน	4.40	0.59	มาก	4.36	0.60	มาก	4.36	0.60	มาก	4.36	0.60	มาก
31	นักเรียนมีสุนทรียภาพทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะตามความสนใจและความถนัด	4.53	0.59	มากที่สุด	4.51	0.61	มากที่สุด	4.50	0.61	มากที่สุด	4.50	0.61	มากที่สุด
32	นักเรียนมีสุขภาวะทางจิตที่ดี	4.59	0.54	มากที่สุด	4.54	0.57	มากที่สุด	4.55	0.57	มากที่สุด	4.55	0.57	มากที่สุด
รวม		4.19	0.45	มาก	4.16	0.47	มาก	3.98	0.52	มาก	4.16	0.47	มาก

จากตาราง 4.11 ระดับความพึงพอใจของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานด้านผลผลิต โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ รายการที่ 25 นักเรียนปลอดจากอบายมุขและสารเสพติด รายการที่ 32 นักเรียนมีสุขภาวะทางจิตที่ดี และรายการที่ 31 นักเรียนมีสุนทรียภาพทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะตามความสนใจและความถนัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59, 4.55, และ 4.50 ตามลำดับ รองลงมาเป็นรายการที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ระดับมากทุกรายการ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.65 - 4.39 ยกเว้นรายการที่ 27 นักเรียนมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเหมาะสมกับระดับชั้น มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42

ตาราง 4.12 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล
จำแนกตามองค์ประกอบของมาตรฐาน โดยภาพรวม (n = 19,092)

องค์ประกอบของมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ											
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู			ศึกษานิเทศก์			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ด้านปัจจัย	4.44	0.42	มาก	4.36	0.46	มาก	4.13	0.53	มาก	4.37	0.46	มาก
ด้านกระบวนการ	4.27	0.47	มาก	4.23	0.49	มาก	3.91	0.58	มาก	4.23	0.50	มาก
ด้านผลผลิต	4.19	0.45	มาก	4.16	0.47	มาก	3.98	0.52	มาก	4.16	0.47	มาก
รวม	4.28	0.41	มาก	4.24	0.44	มาก	4.00	0.51	มาก	4.24	0.44	มาก

จากตาราง 4.12 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ทุกมาตรฐานมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรฐานด้านปัจจัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 รองลงมาได้แก่ มาตรฐานด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และมาตรฐานด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มบุคลากรพบว่า กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู และกลุ่มศึกษานิเทศก์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และ 4.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 4.2 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล (n = 306)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ด้านกระบวนการนิเทศ				
1	การวางแผนนิเทศโรงเรียนมีความชัดเจนและปฏิบัติได้	4.30	.72	มาก
2	การสื่อสารและการประสานงานกับโรงเรียนมีความชัดเจน	4.25	.74	มาก
3	รูปแบบหรือเทคนิคการนิเทศแนะนำโรงเรียนมีความเหมาะสม	4.26	.74	มาก
4	การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ	4.25	.67	มาก
5	การสรุปและการรายงานผลการนิเทศ มีการดำเนินการเป็นประจำตามวาระของงาน	4.22	.70	มาก
6	การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานความก้าวหน้าของโรงเรียนต่อสาธารณชน มีการปฏิบัติสม่ำเสมอ	4.24	.74	มาก
รวม		4.25	.70	มาก
ด้านการนิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบ				
7	วิธีการนิเทศให้โรงเรียนเกิดความเข้าใจและมีความพร้อมเพื่อขอรับการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล	4.24	.71	มาก
8	การสร้างความรู้โปรงใสในการประเมินและรับรองโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล	4.16	.73	มาก
9	วิธีสร้างแรงจูงใจให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจนเกิดความก้าวหน้าและยั่งยืน	4.18	.73	มาก
รวม		4.19	.71	มาก

ตาราง 4.13 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ด้านเทคนิคการนิเทศส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน				
10	การนิเทศให้โรงเรียนจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อการหารายได้ระหว่างเรียน	4.07	.84	มาก
11	การออกแบบการนิเทศให้โรงเรียนดีประจำตำบลสร้างผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์	4.32	.83	มาก
รวม		4.19	.81	มาก
ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน				
12	การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การดำเนินงานให้มีความครอบคลุมทั่วถึงทุกภูมิภาค	4.26	.79	มาก
13	การกำหนดกิจกรรมให้โรงเรียนมีโอกาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เช่นการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน การประกวดแข่งขันของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา	4.16	.79	มาก
14	การจัดกิจกรรมให้บุคลากรของโรงเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในงานสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล ระดับภูมิภาค 9 จุด	4.25	.78	มาก
15	ผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และ VTR เผยแพร่กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพของโรงเรียน มีประโยชน์คุ้มค่า	4.09	.82	มาก
รวม		4.19	.77	มาก
ด้านผลที่ได้รับจากการนิเทศ				
16	โรงเรียนของทุกภูมิภาคเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมงานอาชีพ	4.17	.68	มาก
17	ทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล	4.24	.65	มาก
18	ความพร้อมของโรงเรียนในการส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นโรงเรียนทอมาฮากิน	4.21	.67	มาก

ตาราง 4.13 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย
19	โรงเรียนมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษา ระดับมาตรฐานของการเป็นโรงเรียนต้นแบบ	4.18	.67	มาก
20	โรงเรียนมีผลงานเชิงประจักษ์ มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม	4.19	.68	มาก
รวม		4.20	.66	มาก
รวมทั้งสิ้น		4.21	.71	มาก

จากตาราง 4.13 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านกระบวนการนิเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 รองลงมาได้แก่ ด้านผลที่ได้รับจากการนิเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนด้านกรนิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบ ด้านเทคนิคการนิเทศส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน และด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.19 เท่ากัน

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการแล้วพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การออกแบบการนิเทศให้โรงเรียนดีประจำตำบลสร้างผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 รองลงมาได้แก่ การวางแผนนิเทศโรงเรียนมีความชัดเจนและปฏิบัติได้ ค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนรูปแบบหรือเทคนิคการนิเทศแนะนำโรงเรียนมีความเหมาะสม และการกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การดำเนินงานให้มีความครอบคลุมทั่วถึงทุกภูมิภาค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เท่ากัน

ตอนที่ 4.3 ความพึงพอใจของผู้แทนชุมชน ที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนตีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

ตาราง 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้แทนชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนตีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด
(n= 40)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย
กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน				
1	โรงเรียนนำผลที่ได้รับจากการนิเทศไปพัฒนาการศึกษาจนเกิดความก้าวหน้า	4.55	.50	มาก
2	โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทันเหตุการณ์	4.20	.79	มาก
3	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	4.30	.75	มาก
4	โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการพัฒนาด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อม	4.45	.59	มาก
5	ผู้ปกครองและชุมชนมีความเต็มใจในการร่วมช่วยเหลือดูแลนักเรียน	4.52	.59	มากที่สุด
รวม		4.40	.61	มาก
ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านปัจจัย				
6	บุคลากรของโรงเรียนมีคุณภาพ	4.42	.67	มาก
7	แผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการประจำปีมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม	4.17	.81	มาก
8	การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ	4.15	.80	มาก
9	วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้เพียงพอและมีคุณภาพ	4.10	.84	มาก
10	อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน	4.12	.79	มาก
รวม		4.19	.75	มาก
ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านกระบวนการ				
11	กระบวนการบริหารของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ	4.42	.67	มาก
12	โรงเรียนมีการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชน	4.25	.77	มาก
13	กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีคุณภาพ	4.60	.49	มากที่สุด

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย
14	กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ	4.12	.79	มาก
15	กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีประสิทธิภาพ	4.32	.69	มาก
รวม		4.34	.64	มาก
ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐาน ด้านผลผลิต				
16	โรงเรียนมีการพัฒนาที่ก้าวหน้าจนเป็นโรงเรียนคุณภาพ	4.35	.69	มาก
17	โรงเรียนมีผลงานด้านการส่งเสริมอาชีพที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน	4.65	.48	มากที่สุด
18	นักเรียนเป็นคนดี	4.42	.67	มาก
19	นักเรียนเป็นคนเก่ง	4.00	.84	มาก
20	นักเรียนเป็นคนมีความสุข	4.35	.66	มาก
รวม		4.35	.63	มาก
รวมทั้งสิ้น		4.32	.65	มาก

จากตาราง 4.14 ความพึงพอใจของผู้แทนชุมชนต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 รองลงมาได้แก่ ด้านความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านผลผลิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และด้านความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านปัจจัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด 3 รายการ คือ โรงเรียนมีผลงานด้านการส่งเสริมอาชีพที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีคุณภาพ และผู้ปกครองและชุมชนมีความเต็มใจในการร่วมช่วยเหลือดูแลนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65, 4.60 และ 4.52 ตามลำดับ

ตอนที่ 4.4 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล
ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

ตาราง 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงาน
โรงเรียนดีประจำตำบล (N = 100)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัย				
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบ เสียสละ และทุ่มเทเวลาในการปฏิบัติหน้าที่	4.26	.67	มาก
2	ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี ในการปฏิบัติการสอน	4.36	.70	มาก
3	ผู้บริหารและครูมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ ปกครองนักเรียนเหมือนคนในครอบครัว	4.41	.58	มาก
4	โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ในการจัดการเรียน การสอนเพียงพอและเหมาะสมกับผู้เรียน	4.01	.85	มาก
5	โรงเรียนมีห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ให้บริการกับผู้เรียน	4.31	.72	มาก
6	โรงเรียนมีอาคารสถานที่สะอาด บรรยากาศร่มรื่น และปลอดภัย	4.42	.65	มาก
รวม		4.29	.66	มาก
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการ				
7	โรงเรียนมีการบริหารจัดการงานทุกอย่างของโรงเรียน ได้อย่างเหมาะสม	4.10	.88	มาก
8	โรงเรียนให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียนแก่ผู้เรียน ครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน	3.91	.91	มาก
9	โรงเรียนมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเน้นงานอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน	4.00	1.01	มาก
10	ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสม	4.22	.79	มาก
11	ผู้บริหารและครูมีการให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือกัน และติดตามการดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.97	.91	มาก

ตาราง 4.15 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย
12	โรงเรียนจัดกิจกรรมการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.32	.70	มาก
รวม		4.08	.83	มาก
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิต				
13	โรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชน และหน่วยงานอื่น	3.94	.72	มาก
14	โรงเรียนมีผลงานด้านอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	4.48	.52	มาก
15	นักเรียนในโรงเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน และประหยัดอดออม	4.20	.73	มาก
16	นักเรียนปลอดจากสารเสพติดและอบายมุข	3.91	.93	มาก
17	นักเรียนในโรงเรียนได้รับรางวัลในการแข่งขัน ทักษะวิชาการระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษา	3.58	.93	มาก
18	นักเรียนมีความสามารถด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ตามความสนใจและความถนัด	4.21	.75	มาก
19	นักเรียนใช้ความรู้และทักษะด้านอาชีพ สร้างรายได้ ระหว่างเรียน	3.99	1.01	มาก
20	นักเรียนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และมีความสุขกับการเรียน	4.39	.68	มาก
รวม		4.08	.73	มาก
รวมทั้งสิ้น		4.14	.74	มาก

จากตาราง 4.15 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมาได้แก่ การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิต และการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 เท่ากัน

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีผลงานด้านอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีอาคารสถานที่สะอาด บรรยากาศร่มรื่น และปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ผู้บริหารและครูมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ ปกครองนักเรียนเหมือนคนในครอบครัว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 นักเรียนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและมีความสุขกับการเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และโรงเรียนจัดกิจกรรมการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ อย่างมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

ข้อเสนอแนะจากการสอบถามความพึงพอใจ

ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจทั้งในระบบออนไลน์และชุดเอกสาร มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกตามระดับหน่วยงาน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

1.1 ควรดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานทั้ง 15 ตัวชี้วัด (5 + 5 + 5) ให้ครบทุกตัวชี้วัด

1.2 ควรสร้างอัตลักษณ์ให้โดดเด่น ให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างโรงเรียนดีประจำตำบลกับโรงเรียนปกติ และรักษามาตรฐานการทำงานของโรงเรียนดีประจำตำบลให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่อง

1.3 ควรวางแผนกลยุทธ์พัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล และใช้แผนในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยสร้างเครือข่ายในการพัฒนา เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

1.4 ควรมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม อย่างสม่ำเสมอ

1.5 ควรสร้างแหล่งเรียนรู้ให้เป็นศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน และควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ครบทุกด้าน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนที่มีสมบูรณ์แบบ

1.6 ควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยี ทักษะการวิจัยในชั้นเรียน การสอนภาษาอังกฤษ การพัฒนางานด้านอาชีพ และการออกแบบผลงานการสร้างผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน

1.7 ครูควรมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น คิดต่อยอดผลิตภัณฑ์ สร้างรายได้สร้างอาชีพ สนับสนุนการมีงานทำ สนับสนุนวิทยการด้านวิชาชีพ และเป็นโรงเรียนทำมาหากิน

1.8 ควรพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู เช่น ด้าน ICT , STEM , PLC และการสอนที่เป็น Active Learning รวมทั้งการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

1.9 ควรมีการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งด้านวิชาการ มีผลการทดสอบระดับชาติด้านคุณธรรมจริยธรรม และนักเรียนอ่านหนังสือออกให้ครบ 100 %

1.10 ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการอบรมจริยธรรม และให้เวลากับนักเรียนมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสได้ไปแข่งขันในระดับต่างๆ ให้มากขึ้น

1.11 ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง

1.12 โรงเรียนควรนำข้อมูลผลการประเมินมาวางแผนพัฒนายกระดับคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง และควรมีกระบวนการติดตามตรวจสอบนักเรียนหลังสำเร็จการศึกษาทุก 2 ปี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 ควรมีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน และครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาตามเป้าหมาย มาตรฐาน และตัวชี้วัดของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

2.2 ควรนิเทศ ติดตามการพัฒนาการเรียนการสอนของครูอย่างเต็มเวลา และผลักดันให้เกิดกระบวนการนิเทศภายในอย่างจริงจัง เพื่อให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและยั่งยืนด้วยตนเองทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

2.3 ควรจัดสรรอัตรากำลังครูและบุคลากรให้ครบวิชาเอก และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการสอนทักษะอาชีพให้โรงเรียนดีประจำตำบล

2.4 ควรมีการพัฒนาด้านกระบวนการวิจัยและการวัดประเมินผลให้กับครู เพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอน

2.5 ควรสร้างเครือข่ายการนิเทศกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.6 ควรให้คำแนะนำโรงเรียนในการจัดทำ Best Practices ให้ถูกต้องชัดเจน เร่งรัดพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์โรงเรียนดีประจำตำบล และพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่รายได้ ให้นักเรียนมองเห็นอาชีพอนาคตของตนเอง ให้มีการต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เป็น Brand ของโรงเรียน

2.7 ควรมีการบูรณาการมาตรฐานตัวชี้วัดทุกโครงการให้เป็นตัวชี้วัดเดียวกัน สร้างความรู้ตระหนัก สร้างนวัตกรรม การบริหารแบบมีส่วนร่วม

2.8 ควรมีการนำโรงเรียนที่พัฒนาสำเร็จมาเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอ Best Practices ของโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นประจำทุกปี

2.9 ควรมีการประเมินความยั่งยืนของโรงเรียนดีประจำตำบลทุกปี

2.10 ควรสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อเป็นทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสเพื่อต่อยอดด้านอาชีพ

2.11 ควรประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์งานอาชีพในแหล่งที่มีผู้เข้าชมจำนวนมาก เช่น จัดทำ Blog KM หรือประชาสัมพันธ์ผ่านรายการโทรทัศน์ มีการนำเสนอวิถีปฏิบัติที่ดีต่อเนื่อง และให้ทุกโรงเรียนได้แสดงผลงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด ระดับเขตตรวจราชการ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ควรมีการดำเนินการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และมีแผนพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลและวิธีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.2 ควรหลอมรวมหรือบูรณาการโครงการต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันเข้าไว้เป็นโครงการเดียวกัน เช่น โครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนสุจริต โรงเรียนเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนประชารัฐ เป็นต้น

3.3 ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องยั่งยืน เช่น งบประมาณในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมอาคาร สิ่งปลูกสร้าง โดยจัดสรรแบบก้อนรวมไม่กระจกระบาย เป็นต้น

3.4 ควรจัดสรรอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ และควรมีช่างบำรุง ดูแลวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่โรงเรียนได้รับ และควรสนับสนุนระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีประสิทธิภาพ และทั่วถึงทุกโรงเรียน

3.5 ควรมีการประสานแหล่งประกอบการทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อรองรับนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนดีประจำตำบลที่มีทักษะอาชีพและผลงานดีเด่นเข้าทำงาน

3.6 ควรพัฒนาบุคลากรได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียนดีประจำตำบล หรือส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความตระหนัก มีภาวะผู้นำ มีความรู้ ความเข้าใจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ วิธีการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามตัวชี้วัด

3.7 ควรจัดทำเกณฑ์ตัวชี้วัดด้านวิชาการ (ผลสอบ NT, O-NET) ด้านอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนดีประจำตำบล และมีนิยามศัพท์เฉพาะของคำว่า “เด็กเก่ง” ในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลให้ชัดเจนตามระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และวัดความสามารถของนักเรียน ให้ครบทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพ

3.8 ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอ Best Practices ของโรงเรียนดีประจำตำบลในแต่ละภูมิภาคเป็นประจำทุกปี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยและพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model ซึ่งเป็นรูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เกิดจากการพัฒนางานโดยใช้ “8S's Supervisory Model”
2. ศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล
3. ศึกษาวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ
4. ศึกษาความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลที่เกิดจากการพัฒนางาน โดยใช้ “8S's Supervisory Model” ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล และวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ รวมทั้งความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะโดยภาพรวม สรุปได้ดังนี้

1. สภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เกิดจากการพัฒนางานโดยใช้ “8S's Supervisory Model”

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) สรุปตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ได้ดังนี้

1.1 สภาพความสำเร็จตามมาตรฐานด้านปัจจัย

ผลจากการสนทนากลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ และผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน เมื่อประมวลตามตัวชี้วัดแล้วพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดของโรงเรียนดีประจำตำบลด้านปัจจัย คือ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ และตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสมพร้อมใช้งาน

เหตุผลที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ มีความคิดเห็นตรงกันคือ ผู้บริหารเป็นผู้มีความมุ่งมั่น ศรัทธา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการทำ ความดี ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน

มีภาวะผู้นำ คือเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล้าทำจริง มีทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วม พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำความรู้มาขยายผลให้กับบุคลากรในโรงเรียน ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีเป้าหมายและมีแผนในการทำงานที่ชัดเจน สร้างความตระหนักและกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนได้แสดงศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ สร้างแนวร่วม เครือข่าย ทั้งชุมชนและกรรมการสถานศึกษาและกระจายอำนาจให้แต่ละฝ่ายในการทำงาน

ครูเป็นผู้มีความมุ่งมั่นศรัทธา รักและเมตตาต่อลูกศิษย์อย่างจริงใจ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการทำ ความดี มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการเรียนการสอน มีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการขยายผลสู่เพื่อนครูเพื่อการพัฒนางาน และปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนอย่างเป็นกัลยาณมิตร

องค์คณะบุคคลได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน พระ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเสียสละ สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในรูปแบบ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการจัดหางบประมาณ เพื่อสร้างอาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ ช่วยจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่น บริจาคอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนรู้ เข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยร่วมคิด ร่วมวางแผน เป็นวิทยากรให้ความรู้ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนมีความพร้อมสำหรับใช้เรียน ใช้ปฏิบัติกิจกรรมและเพียงพอ กับจำนวนนักเรียน มีการปรับปรุงและพัฒนาให้น่าอยู่ น่าเรียน ปรับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน

1.2 สภาพความสำเร็จตามมาตรฐานด้านกระบวนการ

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกันว่าตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

เหตุผลของตัวชี้วัดที่ 1 คือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ใช้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ทีมงานมีการบริหารและดำเนินงานตามแผน มีการมอบหมายงานและภารกิจให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง นำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ มีการกำกับติดตามการดำเนินงาน ประเมินผลและสรุปรายงาน มีการนำผลการประเมินไปใช้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหารที่หลากหลาย ยึดหลักธรรมาภิบาล บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีการกระตุ้นการทำงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการสร้างขวัญกำลังใจอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีเครือข่ายการทำงานกับชุมชน กรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมรับรู้ วางแผนและปฏิบัติงานตามแผนของโรงเรียน มีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งมีการส่งเสริมงานด้านอาชีพในช่วงเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนครอบคลุมทุกกลุ่มบุคคล และเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการฝึกทักษะอาชีพ ฝึกทักษะชีวิต และให้ปฏิบัติตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

1.3 สภาพความสำเร็จตามมาตรฐานด้านผลผลิต

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ มีความคิดเห็นต่างกันบางส่วน กล่าวคือ ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุด คือ ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุด คือ ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ

เหตุผลของตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมพัฒนางานอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ สร้างโอกาสปฏิบัติจริงจนเป็นวิถีในโรงเรียน มีการพัฒนากิจกรรมงานอาชีพแบบครบวงจร ผ่านกระบวนการสหกรณ์ และมีรูปแบบการรวมกลุ่มบริษัท เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอาชีพของชุมชน โรงเรียนมีการส่งเสริม พัฒนาต่อยอดนักเรียนให้มีพื้นฐานอาชีพในท้องถิ่น มีและใช้สถานที่ฝึกอาชีพในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมงานด้านอาชีพ มีการดำเนินการพัฒนาด้านอาชีพให้เป็น “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีผลผลิตด้านงานอาชีพเด่นชัดและมีคุณภาพ สามารถสร้างเป็นเครื่องหมายการค้าของตนเองและนำผลผลิตจัดจำหน่ายในชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการออกแบบ การตลาด การขาย และการทำบัญชีรับจ่าย

เหตุผลของตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ คือ คือ โรงเรียนมีการกำหนดเป้าประสงค์หลักที่ชัดเจนส่งผลให้โรงเรียนเห็นแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ของนักเรียนไปสู่งานอาชีพ โรงเรียนมีอาคารสถานที่เอื้อต่อการใช้งานและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ในการฝึกทักษะวิชาการและวิชาชีพ บรรยากาศในโรงเรียนร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบลส่วนใหญ่ มุ่งเรียนสายอาชีพ เมื่อเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ บางโรงเรียนเป็นโรงเรียนนำร่องงานอาชีพ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บางแห่งจัดโรงเรียนเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้นงานที่ใช้วัสดุท้องถิ่น เป็นการหารายได้จากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน มีการจัดนิทรรศการผลิตภัณฑ์ผลงานของโรงเรียนที่เป็นรูปธรรม โรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนด้านคุณภาพ เด็กดีมีวินัยอ่อนน้อมถ่อมตน เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กชอบมาโรงเรียน ตั้งใจเรียน ผู้ปกครองพึงพอใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน

2. ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล

จากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน สรุปปัญหาข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ได้ดังนี้

2.1 ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ ในมาตรฐานด้านปัจจัย

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ มีความคิดเห็นต่างกันบางส่วนกล่าวคือ ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่าตัวชี้วัดในมาตรฐานด้านปัจจัยที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุด คือ ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ ส่วนข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุด คือตัวชี้วัดที่ 4 วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ เพียงพอมีคุณภาพ โดยมีเหตุผลดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ เหตุผลที่เป็นปัญหาคือ ผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโรงเรียนดีประจำตำบล ขาดทักษะในการบริหารจัดการ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสารในองค์กร และทักษะการประสานความร่วมมือจากองค์กรเครือข่าย ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ครูขาดความเชื่อมั่น ศรัทธา ครูสอนไม่ตรงวิชาเอกทำให้ขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ ขาดครูวิชาภาษาอังกฤษ ครูสอนอาชีพ ครูบางส่วนไม่เข้าใจมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล บางคนยังมีวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น พระสงฆ์ ครูภูมิปัญญา ไม่ได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง ส่งผลให้ขาดความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน

ตัวชี้วัดที่ 4 วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ เพียงพอมีคุณภาพ เหตุผลที่เป็นปัญหาคือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นบางอย่างมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงกับจำนวนนักเรียน และมีสภาพชำรุด เก่า ไม่ทันสมัย แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ห้องสำหรับฝึกกิจกรรมงานอาชีพ มีไม่เพียงพอ วิทยากรท้องถิ่นที่มาให้ความรู้แก่นักเรียนบางครั้งไม่ค่อยมีเวลาว่าง ทำให้นักเรียนเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะด้านปัจจัย

1) ผู้บริหารต้องสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในโรงเรียนและบุคคลภายนอก โดยพัฒนาตนเองในเรื่องทักษะการบริหารจัดการ ทักษะการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย ทำความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล และมุ่งมั่นดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความก้าวหน้าโดยไม่ย้ายโรงเรียนบ่อย

2) โรงเรียนควรชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับครูเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอน และสร้างขวัญกำลังใจ พาคิดพาทำ ให้เห็นผลสำเร็จ อาจช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนความคิดได้ และควรจัดสรรครูให้ครบทุกวิชาเอกและเพียงพอ จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ

3) บุคลากรของโรงเรียนควรให้ความสำคัญและจัดเวลาในการพบปะ ประชุมหารือกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา

4) โรงเรียนควรวางแผนประสานกับโรงเรียนใกล้เคียงทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้ครูมา

ช่วยสอนในบางวิชา หรือบางวัน ส่วนด้านวิทยากรท้องถิ่น โรงเรียนควรต้องวางแผนกำหนดช่วงเวลาให้เหมาะสมและสะดวกกับช่วงที่วิทยากรจะมาทำการสอนได้

2.2 ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ ในมาตรฐานด้านกระบวนการ

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ มีความคิดเห็นต่างกันบางส่วนกล่าวคือ ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม มีความเห็นว่า ตัวชี้วัดที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านกระบวนการ คือ ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าตัวชี้วัดที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา

เหตุผลที่เป็นปัญหาในตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ คือ การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ยังดำเนินการไม่ครบขั้นตอน ขาดการประเมินและนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนยังใช้รูปแบบเดิม ๆ ยังไม่เน้นด้านการอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์เท่าที่ควร ไม่ใช้สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งไม่ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนที่เน้นด้านอาชีพยังเป็นอาชีพเดิมผลิตภัณฑ์เดิม ขาดการคิดค้นรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ จัดการเรียนรู้งานอาชีพไม่ครบวงจร ขาดองค์ความรู้ในการสอนทักษะอาชีพ การวัดและประเมินผลยังไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และไม่สอดคล้องกับรูปแบบการทดสอบระดับชาติ รวมถึงขาดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของโรงเรียน

เหตุผลที่เป็นปัญหาในตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา คือ การจัดการศึกษา การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อนวัตกรรมที่เหมาะสมยังไม่ครอบคลุมกับกลุ่มเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิเศษ และกลุ่มที่มีความสามารถเป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการ

1) โรงเรียนควรมีการทบทวนตรวจสอบให้มีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาที่ตรงจุด

2) ครูควรได้รับการอบรมหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อนำมาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ใช้วิธีการสอนใหม่ ๆ สอนการทำงานอาชีพให้ครบวงจร เพื่อฝึกทักษะนักเรียนให้มีพื้นฐานด้านอาชีพอย่างแท้จริง ใช้วิธีการวัดผลใหม่ให้สอดคล้องกับการวัดผลระดับชาติ

3) โรงเรียนควรให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกกลุ่ม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับกลุ่มบุคคล

2.3 ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ ในมาตรฐานด้านผลผลิต

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านผลผลิตจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าตัวชี้วัดที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลด้านผลผลิต คือ ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง

เหตุผลคือนักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะด้านการอ่านคล่องเขียนคล่อง ทำให้ผลการประเมินการอ่านคล่องเขียนคล่องไม่ถึงเกณฑ์ ผลการทดสอบระดับชาติ NT, O – NET ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านภาษาอังกฤษ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ไม่สามารถต่อยอดและสร้างนวัตกรรมของตนเองได้ นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรม นักเรียนไม่มีโอกาสที่จะได้เรียนเสริมหรือเรียนพิเศษ จึงส่งผลให้การสอบของนักเรียนในระดับต่าง ๆ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำ โดยเฉพาะผลการทดสอบระดับชาติ (O – NET) ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะด้านผลผลิต

โรงเรียนต้องปูพื้นฐานด้านการอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง และประเมินผลอย่างเข้มงวด ที่สำคัญและจำเป็นคือ ครูผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะที่ดีในการสอนภาษาไทยและสอนให้เต็มเวลาโดยไม่ต้องให้ผู้ปกครองนักเรียนเสียงบประมาณให้ลูกเรียนพิเศษ

3. วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ

จากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้แทนชุมชน และนักเรียน สรุปวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ จำแนกตามกลุ่มบุคลากรผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

3.1 วิธีการส่งเสริมของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ รู้เป้าหมายและความคาดหวังในผลสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล สร้างวิสัยทัศน์ ความศรัทธา ความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับครูและผู้บริหารทุกคน วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารมีวิธีการส่งเสริมแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ การสร้างโอกาสทางการศึกษา และการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

3.1.1 การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีหลักการและใช้วิธีการที่แตกต่างกันได้แก่การใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยมีภาคีเครือข่าย ครู ผู้ปกครองและชุมชนเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาร่วมกัน ใช้หลักการทำงานเป็นทีมแบบกัลยาณมิตรที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเข้มแข็ง รวมทั้งการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ PDCA คือ การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน นำแผนสู่การปฏิบัติ การกำกับติดตาม การตรวจสอบประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และนำผลลัพธ์และปัญหาอุปสรรคไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล สามารถตรวจสอบได้

3.1.2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารส่วนหนึ่ง ได้มีการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิเศษ และพัฒนาเด็กพิเศษให้ตรงกับความสามารถ ผู้บริหารส่วนใหญ่

ได้ดำเนินการโดยจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน จัดหาทุนให้นักเรียนด้วยโอกาส และส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมงานอาชีพที่หลากหลาย สร้างแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน พัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพ นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมและการแข่งขันในระดับต่าง ๆ สร้างความเข้าใจกับชุมชนว่ามีกิจกรรมโรงเรียนทำมาหากิน ส่งผลให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน เพื่อลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว

3.1.3 การนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารได้ดำเนินการนิเทศแตกต่างกันไปตามบริบทและสภาพของโรงเรียน แต่มีความสอดคล้องกันโดยใช้วิธีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนิเทศเป็นคณะ ร่วมวิเคราะห์ปัญหา วิธีแก้ปัญหา มีการจัดทำคู่มือการนิเทศภายใน แผนนิเทศภายใน ใช้นวัตกรรมการนิเทศ เปิดโอกาสให้ครูและทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน และจัดระบบการนิเทศภายในโดยเน้นการติดตามไม่ใช้การควบคุมหรือจับผิด และผู้นิเทศต้องมีความจริงจังในการนิเทศ มีการสังเกตการสอนในห้องเรียนแบบกัลยาณมิตร เยี่ยมชั้นเรียน พบปะครูและนักเรียนให้กำลังใจ รวมทั้งใช้ช่องทางการนิเทศออนไลน์ และมีการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

3.2 วิธีการส่งเสริมของครู

จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ครู พบว่าครูมีส่วนทำให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จตามตัวชี้วัดที่มุ่งให้เกิดขึ้นกับนักเรียนคือ นักเรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นคนมีความสุข ดังนี้

3.2.1 การสอนให้นักเรียนเป็นคนดี โดยต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และมีวิธีการปฏิบัติที่หลากหลาย ได้แก่ มีการศึกษานักเรียนรายกรณี สอนโดยสอดแทรกคุณธรรมให้เป็นคนดี โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 มีการฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้านการสร้างคนโดยวิทยากรภูมิปัญญา จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ นิมนต์พระมาสอนที่โรงเรียน และพานักเรียนไปทำกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาที่วัด สอดแทรกกิจกรรมจิตอาสาเข้าไปในการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักประชาธิปไตย เน้นระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ มีกฎระเบียบร่วมกันในสังคม จัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอนให้นักเรียนมีน้ำใจกับเพื่อนในห้องเรียน ในโรงเรียน และทุกคนในสังคม

3.2.2 การสอนให้นักเรียนเป็นคนเก่ง โดยจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพโดยมีวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกัน ได้แก่ มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน เน้นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ จัดการเรียนรู้อย่างใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ใช้แหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ เพื่อช่วยให้นักเรียนค้นหาความรู้ ประสบการณ์ และสร้างชิ้นงานอย่างเหมาะสม มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการอาชีพและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้สอนและ

ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ ให้นักเรียนสามารถเลือกอาชีพสุจริตได้ตามความสนใจ สร้างอาชีพใหม่ในโรงเรียน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยสอนเรื่องงานอาชีพ และมีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ สอนการตลาดให้กับนักเรียน มีผลิตภัณฑ์ส่งขายเป็น OSOP และ OTOP ของชุมชน ถือเป็นการ "สานอาชีพสู่ชุมชน สร้างคน สร้างงาน"

3.2.3 การสอนให้นักเรียนมีความสุข โดยฝึกให้นักเรียนดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงตามอัตภาพ และได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ครูมีวิธีการหลากหลายที่สอดคล้องกันคือ ดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือ รัก เมตตาศิษย์ มีการคัดกรองนักเรียน ให้ได้เข้ากลุ่มการเรียนรู้สอดคล้องกับความถนัด จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุนทรียภาพด้านดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ และกีฬา สร้างบรรยากาศในห้องเรียนโดยการนำผลงานของนักเรียนไปแสดงในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการทำชิ้นงานของตนเอง และภาคภูมิใจในตนเอง มีการเสริมแรงโดยการชมเชยนักเรียนที่มีความประพฤติดี และให้รางวัลแก่นักเรียนที่ทำความดีหรือประสบความสำเร็จในการทำงาน

3.3 วิธีการส่งเสริมของศึกษานิเทศก์

จากการสนทนากลุ่มศึกษานิเทศก์ พบว่าศึกษานิเทศก์ส่วนมากมีกระบวนการ และวิธีการนิเทศที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ ในลักษณะที่คล้ายกันได้แก่

3.3.1 การนิเทศเป็นคณะหรือการสร้างเครือข่าย โดยมีการปฏิบัติในหลายลักษณะ ได้แก่ การสร้างคณะนิเทศเป็นการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยมีผู้บริหารระดับเขตพื้นที่ไปร่วมนิเทศด้วย ได้แก่ ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารสถานศึกษา หรือใช้การนิเทศโดยคณะ "Roving Team" ซึ่งประกอบด้วยคณะศึกษานิเทศก์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการติดตามตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการศึกษา มีการสร้างเครือข่ายการนิเทศโดยเชิญศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่ได้รับผิดชอบโรงเรียนดีประจำตำบลมาร่วมนิเทศ เชิญบุคลากรภายนอกหรือครู ที่เกษียณอายุราชการร่วมเป็นพี่เลี้ยงและเป็นคณะนิเทศ และมีการสร้างภาคีเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพ ระหว่างโรงเรียนดีประจำตำบลกับองค์กรภายนอก รวมทั้งมีการจัดตั้งชมรมครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาช่วยพัฒนาโรงเรียน สาระของการนิเทศให้มีการบูรณาการกับเรื่องระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีการวางแผนการนิเทศการศึกษา สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ สร้างความชัดเจนแก่คณะผู้นิเทศก่อนการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปฏิบัติการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้ และมีการประเมินและการรายงานผล

3.3.2 การใช้เทคนิคหรือรูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย กระตุ้นให้โรงเรียนหาจุดเด่นของตนเอง โดยใช้คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นฐาน มีการนิเทศหลายช่องทางทั้งการนิเทศทางตรง การนิเทศทางไกลและการนิเทศออนไลน์ ใช้รูปแบบการนิเทศหลากหลายตามวัตถุประสงค์การนิเทศ ได้แก่ นิเทศแบบพาคิดพาททำ นิเทศแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบสอนงาน (Coaching) นิเทศโดยใช้ระบบพี่เลี้ยงและให้คำปรึกษาหารือ (Mentoring) นิเทศแบบการเข้าถึง ร่วมคิด ร่วมพัฒนา นิเทศแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นิเทศเชิงประเมินโดยนิเทศให้โรงเรียนมีการประเมินตนเองก่อนรับการประเมินจากโครงการ มีการนิเทศโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โมเดล PAOR (Plan – Action – Observe – Review) และใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนแบบ AAR (After Action Review) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อกระตุ้นให้เกิดความต่อเนื่อง

3.3.3 การจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พาไปศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบแห่งอื่นที่ประสบผลสำเร็จ เปิดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียนหรือในเขตพื้นที่ จัดนิทรรศการ จัดตลาดนัดวิชาการงาน จัดประกวด Best Practices เปิดบ้านโรงเรียนดีประจำตำบล เผยแพร่ผลงาน และเชิญองค์กร บุคคลภายนอกเข้าไปเยี่ยมชม เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้รางวัล สร้างขวัญกำลังใจ และสร้างความภูมิใจร่วมกัน

3.4 วิธีการส่งเสริมของผู้แทนชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน พบว่าทุกคนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลให้ประสบผลสำเร็จ โดยมีลักษณะหรือวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ได้เข้าร่วมพิจารณาแผนและดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนแบบโปร่งใส ร่วมพัฒนาโรงเรียนด้านอาคารสถานที่สร้างอาคารเรียน รวมถึงงานก่อสร้างที่ไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ ผู้รู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนช่วยสอนงานอาชีพ ร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน เช่น งานขึ้นปีใหม่ กีฬาสี งานประกวดที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น การปัจฉิมนิเทศนักเรียน ร่วมสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีการสนับสนุนงบประมาณส่วนตัว (ในโรงเรียนบางแห่ง) ระดมทุนซื้ออุปกรณ์การศึกษาให้กับนักเรียน และตั้งกองทุนศิษย์เก่าเพื่อดูแลช่วยเหลือโรงเรียน ประสานงานติดต่อผู้อุปถัมภ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนให้ความร่วมมือในเรื่องอาหารกลางวันหรือนมโรงเรียน และร่วมเป็นเครือข่ายดูแลความประพฤตินักเรียน

3.5 ความคิดเห็นของนักเรียนและวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์นักเรียน มีข้อมูลความคิดเห็นและวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ 5 ประเด็น

3.5.1 ความภูมิใจในโรงเรียนของตนเองในฐานะที่เป็นนักเรียนโรงเรียนดีประจำตำบล

นักเรียนภูมิใจในบุคลากรของโรงเรียนคือ ครูดี ครูเก่ง ใส่ใจในการสอน อบอวนเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเสียสละและทุ่มเทเวลาในการทำงาน และภูมิใจที่โรงเรียนมีคุณภาพ เพราะโรงเรียนสะอาด มีต้นไม้ร่มรื่น มีสวนหย่อม มีสระว่ายน้ำ (บางโรงเรียน) มีกิจกรรมหลากหลาย มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เรียนรู้อย่างสนุกสนานและมีความสุข

3.5.2 ความต้องการให้โรงเรียนพัฒนาในด้านต่าง ๆ และวิธีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนพัฒนา คือ พัฒนาด้านสภาพแวดล้อม สื่อเทคโนโลยี ด้านกีฬา โภชนาการ พัฒนาห้องสมุด และส่งเสริมงานอาชีพ เหตุผลคือ ต้องการให้โรงเรียนสะอาด สวยงาม นักเรียนมีสุขภาพอนามัยดี ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนาความรู้ด้านงานอาชีพ ทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

วิธีส่งเสริมหรือช่วยในการพัฒนาโรงเรียน คือ ให้นักเรียนช่วยรักษาความสะอาดด้าน สภาพแวดล้อม นักเรียนจะตั้งใจเรียนเพื่อให้มีความรู้และสอบได้คะแนนดี ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง และร่วมประชาสัมพันธ์โรงเรียน หารายได้เข้าโรงเรียน และเสนอให้โรงเรียนขอสนับสนุนทรัพยากรจาก หน่วยงานภายนอก

3.5.3 ประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมหรือการเรียนรู้เกี่ยวกับงานอาชีพในโรงเรียน

กิจกรรมที่นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติ หรือเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ งานเกษตรกรรมด้านการปลูกพืชผักสวนครัวและการเลี้ยงสัตว์ การประดิษฐ์ของใช้ งานฝีมือ และการนวดแผนไทย และการประกอบอาหารและการแปรรูปอาหาร นอกจากนั้นยังได้ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมอาชีพ ด้านศิลปวัฒนธรรมไทยและการแสดง จากการที่นักเรียนได้เรียนหรือร่วมกิจกรรม นักเรียนได้รับความรู้ มีทักษะและประสบการณ์ในเรื่องการสร้างรายได้ระหว่างเรียน การประหยัดและการออม และการทำบัญชี ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และมีทักษะอาชีพ สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการหารายได้ระหว่างเรียน ได้ความรู้เรื่องการวางแผนประกอบอาชีพ ในอนาคต และการนำความรู้ไปพัฒนาทักษะอาชีพในชุมชน

3.5.4 ความต้องการในการพัฒนาตนเอง และการแก้ปัญหาถ้าไม่ประสบความสำเร็จ

นักเรียนต้องการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการ ด้านกีฬาและทักษะงานอาชีพเพิ่มเติม ต้องการพัฒนาตนเองในด้านศิลปะ ได้แก่ ดนตรีสากล ดนตรีไทย นาฏศิลป์ ลิเก กลองสะบัดชัย และการฟ้อนรำ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ต้องการเห็นความสามารถและคุณค่าตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และเพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การพัฒนาตนเองของนักเรียนดังกล่าว หากทำไม่สำเร็จนักเรียนจะใช้วิธีการแก้ปัญหา โดยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตั้งใจเรียน ปรีชาชาญ สอบถามผู้รู้ และฝึกฝนทักษะเพื่อให้เกิดความชำนาญมากขึ้น

3.5.5 อาชีพในอนาคตของนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ พบว่าในอนาคตนักเรียนต้องการประกอบอาชีพรับราชการ และประกอบอาชีพอิสระ โดยให้เหตุผลว่าอาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่สุจริต มีเกียรติ และมั่นคง เป็นอาชีพที่ช่วยเหลือคนอื่น แบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้เพิ่มประสบการณ์ ซึ่งนักเรียนคิดว่าวิธีการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ ขยันเรียน ตั้งใจเรียน มีการกำหนดเป้าหมาย ศึกษาบุคคลต้นแบบ และปรีชาชาญ

4. ความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน

4.1 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล (ข้อมูลจากสอบถามระบบออนไลน์)

ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลจำแนกตามองค์ประกอบของมาตรฐานด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ทุกมาตรฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรฐานด้านปัจจัย รองลงมาได้แก่ มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านผลผลิต ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์มีความพึงพอใจในระดับมากทุกกลุ่ม กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู และกลุ่มศึกษานิเทศก์

เมื่อพิจารณาตามรายการของทั้ง 3 มาตรฐาน พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 5 รายการ เป็นรายการในมาตรฐานด้านปัจจัย 2 รายการ และมาตรฐานด้านผลผลิต 3 รายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตาต่อศิษย์ ต่อตนเอง ใช้เทคโนโลยี และเป็นกัลยาณมิตร รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี บริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้เทคโนโลยี มีภาวะผู้นำและพัฒนาตนเอง นักเรียนปลอดจากอบายมุข และสารเสพติด นักเรียนมีสุขภาวะทางจิตที่ดี และนักเรียนมีสุนทรียภาพทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ตามความสนใจและความถนัด

4.2 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบและเทคนิคการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล ครูและศึกษานิเทศก์ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบและเทคนิคการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกระบวนการนิเทศ รองลงมาได้แก่ ด้านการนิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบ ด้านผลที่ได้รับจากการนิเทศ ด้านการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของการออกแบบการนิเทศให้โรงเรียนดีประจำตำบลสร้างผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” รองลงมาได้แก่ การวางแผนนิเทศโรงเรียนมีความชัดเจนและปฏิบัติได้ การใช้เทคนิควิธีการนิเทศแนะนำโรงเรียนของศึกษานิเทศก์ การนิเทศให้โรงเรียนเกิดความเข้าใจและความพร้อมเพื่อขอรับการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล และการกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การดำเนินงานให้มีความครอบคลุมทั่วถึงทุกภูมิภาค

4.3 ความพึงพอใจของผู้แทนชุมชน ที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

ความพึงพอใจของผู้แทนชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน รองลงมาได้แก่ ด้านความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านผลผลิต ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านกระบวนการ และด้านความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านปัจจัย

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด 3 รายการ คือ โรงเรียนมีผลงานด้านการส่งเสริมอาชีพที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีคุณภาพ และผู้ปกครองและชุมชนมีความเต็มใจในการร่วมช่วยเหลือดูแลนักเรียน

4.4 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัย รองลงมาได้แก่ การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิต และการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการ

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีผลงานด้านอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีอาคารสถานที่สะอาด บรรยากาศร่มรื่น และปลอดภัย ผู้บริหารและครูมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ ปกครองนักเรียนเหมือนคนในครอบครัว นักเรียนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและมีความสุขกับการเรียน และโรงเรียนจัดกิจกรรมการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามความพึงพอใจ

ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจทั้งในระบบออนไลน์และชุดเอกสาร มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกตามระดับหน่วยงานดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

1.1 ด้านการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานด้านปัจจัย

1.1.1 ควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองด้านการวิจัยในชั้นเรียน การใช้เทคโนโลยี การสอนภาษาอังกฤษ การพัฒนางานด้านอาชีพ และการออกแบบผลงานการสร้างผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมและสอนให้นักเรียนคิดต่อยอดผลิตภัณฑ์ สร้างรายได้ สร้างอาชีพระยะสั้น สนับสนุนวิทยากรด้านวิชาชีพ ส่งเสริมอาชีพที่มีงานทำ เพื่อให้เป็นโรงเรียนทำมาหากินตามเป้าหมาย

1.1.2 ควรสร้างแหล่งเรียนรู้ให้เป็นศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน และควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ครบทุกด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน

1.2 ด้านการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานด้านกระบวนการ

1.2.1 ควรวางแผนกลยุทธ์พัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล และใช้แผนในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยสร้างเครือข่ายในการพัฒนา และนำข้อมูลผลการประเมินมาวางแผนพัฒนาระดับคุณภาพโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 ควรมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ และควรติดตามตรวจสอบนักเรียนหลังสำเร็จการศึกษาทุก 2 ปี

1.2.3 ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เป็น Active Learning ใช้สื่อ ICT มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็น รวมทั้งการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ฝึกอบรมจริยธรรม และให้เวลากับนักเรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสไปแข่งขันในระดับต่าง ๆ ให้มากขึ้น

1.3 ด้านการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานด้านผลผลิต

1.3.1 ควรดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานทั้ง 15 ตัวชี้วัด (5 + 5 + 5) ให้ครบทุกตัวชี้วัด สร้างอัตลักษณ์ให้โดดเด่น ให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างโรงเรียนดีประจำตำบลกับโรงเรียนปกติ และรักษามาตรฐานการทำงานของโรงเรียนดีประจำตำบลให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่อง

1.3.2 ควรพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งด้านวิชาการ นักเรียนอ่านออกเขียนได้ทุกคน มีผลการทดสอบระดับชาติในระดับดี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 ด้านการพัฒนาบุคลากรและอัตรากำลัง

ควรมีการพัฒนาผู้บริหารและครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนางานตามเป้าหมายมาตรฐาน และตัวชี้วัดของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล พัฒนาครูด้านกระบวนการวิจัยและการวัดประเมินผล เพื่อใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ควรจัดสรรอัตรากำลังครูและบุคลากรให้ครบวิชาเอก และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการสอนทักษะอาชีพให้โรงเรียนดีประจำตำบล และสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อเป็นทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสเพื่อต่อยอดด้านอาชีพ

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการนิเทศ

ควรนิเทศติดตามการพัฒนารับรู้ของการเรียนการสอนของครูอย่างเต็มเวลา และผลักดันให้เกิดกระบวนการนิเทศภายในจริงจัง เพื่อให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและยั่งยืนด้วยตนเองทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และควรมีการประเมินความยั่งยืนของโรงเรียนดีประจำตำบลทุกปี และสร้างความรู้ ความตระหนัก สร้างนวัตกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งสร้างเครือข่ายการนิเทศกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.3 ด้านการพัฒนาและเผยแพร่ผลงานโรงเรียน

2.3.1 ควรให้การนิเทศแนะนำโรงเรียนเรื่องจัดทำผลงานที่เป็น Best Practices เร่งรัดพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์โรงเรียนดีประจำตำบล และพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่รายได้ให้นักเรียนมองเห็นอาชีพอนาคตของตนเอง มีการต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เป็นเครื่องหมายการค้าของโรงเรียน และจัดสัมมนาโรงเรียนดีประจำตำบลที่ประสบความสำเร็จเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอ Best Practices เป็นประจำทุกปี อาจจัดในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับเขตตรวจราชการ และควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานโรงเรียนที่เป็นผลิตภัณฑ์งานอาชีพหรือผลงานด้านอื่น ๆ ในแหล่งต่าง ๆ หรือช่องทางที่มีผู้เข้าชมจำนวนมาก เช่น จัดทำ Blog KM หรือประชาสัมพันธ์ผ่านรายการโทรทัศน์ ให้ทุกโรงเรียนได้แสดงผลงาน เพื่อเป็นที่รู้จักของทั้งหน่วยงานที่สังกัด และหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

3.1.1 ควรมีการดำเนินการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และมีแผนพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลและวิธีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรพัฒนาบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียนดีประจำตำบล หรือส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความตระหนัก มีภาวะผู้นำ มีความรู้ ความเข้าใจ เป้าหมายและกลยุทธ์ วิธีการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามตัวชี้วัด จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอ Best Practices ของโรงเรียนดีประจำตำบลในแต่ละภูมิภาคเป็นประจำทุกปี และควรมีการประสานแหล่งประกอบการทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อรองรับนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนดีประจำตำบลที่มีทักษะอาชีพและผลงานดีเด่นเข้าทำงาน

3.2 ด้านการสนับสนุนปัจจัยและวิธีการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผล

3.2.1 ควรหลอมรวมหรือบูรณาการโครงการต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันเข้าไว้เป็นโครงการเดียวกัน เช่น โครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนสุจริต โรงเรียนเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนพระราชรัฐ และควรมีการบูรณาการมาตรฐานทุกโครงการให้เป็นตัวชี้วัดเดียวกัน ควรจัดทำเกณฑ์ตัวชี้วัดด้านวิชาการ (ผลสอบ NT, O - NET) ด้านอาชีพที่สอดคล้อง กับบริบทของโรงเรียนดีประจำตำบล และมีนิยามศัพท์เฉพาะของคำว่า “เด็กเก่ง” ของโรงเรียนดีประจำตำบลให้ชัดเจน และวัดความสามารถของนักเรียนให้ครบทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพ

3.2.2 ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องยั่งยืน และควรมีช่างบำรุง ดูแล วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่โรงเรียนได้รับ และควรสนับสนุนระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า สัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีประสิทธิภาพ ให้ทั่วถึงทุกโรงเรียน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย และวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ประเด็นอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด และปัญหาข้อจำกัดในการดำเนินงาน

1.1 สภาพความสำเร็จ ปัญหาข้อจำกัด ตามมาตรฐานด้านปัจจัย

สภาพความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดในมาตรฐานด้านปัจจัย เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้มีความมุ่งมั่นศรัทธาในงาน มีภาวะผู้นำ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการทำความดี ทำงานเชิงรุก มีทักษะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ครูเป็นผู้มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่น ศรัทธาในงาน รักและเมตตาต่อศิษย์อย่างจริงใจ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการทำความดี มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ องค์กรคณะบุคคล ซึ่งได้แก่พระสงฆ์ คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ครัวภูมิปัญญาท้องถิ่นให้การสนับสนุน เสียสละและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า บุคลากรของโรงเรียน ทั้งผู้บริหารและครู เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำงานเชิงรุก ครูมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ดูแลนักเรียนให้เป็นเยาวชนที่ดีของชาติ ทั้งสองฝ่ายเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและเพื่อนร่วมงานอย่างต่อเนื่อง และมีการดำเนินงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นผลให้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามกิจกรรมสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล และสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559 : 16 - 17) ที่ระบุให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้ทุกภาคส่วนของสังคมรวมตัวกันเป็นเครือข่ายและมีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และส่งเสริมให้ประชาชนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษา

ปัญหาและข้อจำกัด ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ เป็นปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงาน โดยเหตุผลว่า ผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโรงเรียนดีประจำตำบล ขาดทักษะในการบริหารจัดการ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสารในองค์กร และทักษะการประสานความร่วมมือจากองค์กรเครือข่าย ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาได้อย่างชัดเจนส่งผลให้ครูขาดความเชื่อมั่นศรัทธา ครูสอนไม่ตรงวิชาเอกทำให้ขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ ครูบางส่วนไม่เข้าใจมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล บางคนยังไม่มีวิธีการ

สอนแบบเดิม ๆ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พระสงฆ์ ครูภูมิปัญญา ไม่ได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง ส่งผลให้ขาดความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน

จากข้อค้นพบดังกล่าว มีความเป็นไปได้ที่ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ เป็นทั้งสภาพความสำเร็จและปัญหาข้อจำกัด ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในแต่ละแห่งมีบริบท และปัจจัยความพร้อม รวมถึงกระบวนการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน จึงทำให้การดำเนินงานบางส่วนประสบผลสำเร็จ บางส่วนยังมีข้อจำกัดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลในด้านสภาพความสำเร็จนี้ เป็นข้อมูลที่ยืนยันได้ตรงกับผลการวิจัยของ อธิพันธุ์ อวนศรี (2556 : 91 - 92) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนดีศรีตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับศรัทธาจากคณะครู ชุมชนและผู้บังคับบัญชา ครูได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา และตรงกับผลการวิจัยของ สุชาติ เอกปัชชา (2557 : 47 - 53) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย โดยผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบและปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบและปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านนโยบายและโครงสร้าง ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนและการศึกษาอันทิพละเชิงเหตุผลตามแบบจำลองโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลที่มีประสิทธิภาพสูง จะได้รับอิทธิพลหรือผลทางตรงเชิงบวกมาจาก 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ด้านนโยบายและโครงสร้าง และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในทำนองเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม นอกจากนี้สภาพความสำเร็จดังกล่าวยังตรงกับผลการวิจัยของ อภิญา ใจมีภักดิ์ (2558 : ออนไลน์) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลและประสิทธิภาพของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ได้แก่ ปัจจัย ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ของครู และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในด้านปัญหาและข้อจำกัด มีข้อมูลยืนยันตรงกับผลงานวิจัยของ กฤษฎา สารการ (2555 : 95 - 99) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนสร้างถ่อสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ซึ่งพบเงื่อนไขที่เป็นปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากร คือบุคลากรขาดแคลน ไม่เพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้การพัฒนาเป็นไปด้วยความยากลำบาก

ส่วนปัญหาและข้อจำกัดด้านครูสอนไม่ตรงวิชาเอกทำให้ขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดทักษะในการบริหารจัดการ ขาดทักษะการสื่อสารในองค์กร ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาได้อย่างชัดเจนส่งผลให้ครูขาดความเชื่อมั่นศรัทธา ข้อมูลนี้ยืนยันได้ตรงกับผลการวิจัยของ เกนท์รี (Gentry, 2003 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษากรณีการเผชิญปัญหาในการนิเทศการสอนของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของอาจารย์ใหญ่

จากโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา 4 แห่ง เกี่ยวกับการนิเทศการสอน กระบวนการในการจัดการนิเทศการสอน บรรยากาศที่ช่วยส่งเสริมงานด้านการนิเทศการสอน วิธีการที่อาจารย์ใหญ่ใช้เพื่อจัดการนิเทศครู และโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ใหญ่ยังไม่สามารถให้ความหมายของคำว่านิเทศได้อย่างชัดเจนและถูกต้องนัก โดยเห็นว่าการนิเทศคือการประเมิน และสภาพของการบริหารงานในโรงเรียนที่มีการแบ่งงานออกเป็น ส่วน ๆ ส่งผลให้ไม่สามารถจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของงานและขาดความชำนาญเฉพาะสำหรับการปฏิบัติงานบางอย่าง จึงทำให้อาจารย์ใหญ่ไม่สามารถแสดงบทบาทของการเป็นนักนิเทศการสอนในโรงเรียนของตนเองได้อย่างชัดเจน

1.2 สภาพความสำเร็จ และปัญหา ข้อจำกัด ตามมาตรฐานด้านกระบวนการ

สภาพความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่าตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดในมาตรฐานด้านกระบวนการ เนื่องมาจากผู้บริหารเป็นผู้มีประสบการณ์ สร้างเครือข่ายการพัฒนาจากแหล่งภายนอก ทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารจัดการที่ดี การทำงานมีความเป็นระบบ มีทีมงานร่วมวางแผนการทำงาน และมีการใช้ ICT ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ มีการประชุมวางแผนการทำงานร่วมกัน ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และสามารถติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ ผู้บริหารเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มอบหมายงานให้บุคลากรถูกต้องตรงสายงานที่ถนัด และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

จากข้อค้นพบสภาพความสำเร็จในมาตรฐานด้านกระบวนการ แสดงให้เห็นว่าด้านกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นตัวชี้วัดสำคัญที่บ่งบอกถึงการดำเนินงานที่ทำให้เกิดผลผลิตตามเป้าหมาย การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จดังกล่าว เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 51 - 55) ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในผลผลิตที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการมีความคล่องตัวในการบริหารงานการศึกษามากยิ่งขึ้น มีความโปร่งใส และเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ สถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทมีธรรมาภิบาลในการบริหาร รวมทั้งผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีศักยภาพเพื่อไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้

ปัญหาและข้อจำกัด ในมาตรฐานด้านกระบวนการ พบว่าตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา และตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัญหาและข้อจำกัดมากที่สุดในการดำเนินงาน เนื่องจากการจัดการศึกษา การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อนวัตกรรมที่เหมาะสม ยังไม่ครอบคลุมกับกลุ่มเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิเศษ และกลุ่มที่มีความสามารถเป็นเลิศ การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ยังดำเนินการไม่ครบขั้นตอน ขาดการประเมินและนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนยังใช้รูปแบบเดิม ๆ ยังไม่เน้นด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์เท่าที่ควร ไม่ใช้สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งไม่ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนที่เน้นด้านอาชีพยังเป็นอาชีพ

เดิมขาดการคิดค้นรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ จัดการเรียนรู้งานอาชีพไม่ครบวงจร ขาดองค์ความรู้ในการสอนทักษะอาชีพ การวัดและประเมินผลยังไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และไม่สอดคล้องกับรูปแบบการทดสอบระดับชาติ รวมถึงขาดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของโรงเรียน ประเด็นปัญหานี้ยืนยันข้อมูลที่ตรงกับผลการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลเชิงคุณภาพ ที่พบว่านักเรียนยังขาดทักษะด้านอาชีพแบบครบวงจร โรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ผลิตตามแบบ ขาดทักษะการตลาด ไม่สามารถ คิดต้นทุน - กำไรของสินค้าได้ด้วยตนเอง ยังไม่สามารถคิดนอกกรอบเพื่อการต่อยอดและสร้างสรรค์สินค้าของตนเองให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและได้ผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่น่าสนใจกว่าเดิม ทำให้ต้องตระหนักว่าโรงเรียนควรพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นทางการส่งเสริมอาชีพเพื่อลดจุดอ่อนในเรื่องนี้ แล้วเพิ่มโอกาสและจุดแข็งในการพัฒนางานอาชีพในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จให้มากขึ้น

1.3 สภาพความสำเร็จ ปัญหาและข้อจำกัด ตามมาตรฐานด้านผลผลิต

สภาพความสำเร็จ ตามมาตรฐานด้านผลผลิต ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จ ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ เนื่องจากโรงเรียนมีการส่งเสริมพัฒนางานอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอาชีพของชุมชน โรงเรียนมีการส่งเสริมพัฒนาต่อยอดนักเรียนให้มีพื้นฐานอาชีพในท้องถิ่น สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมงานด้านอาชีพ มีการดำเนินการพัฒนาด้านอาชีพและมีผลงานเป็น “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีผลผลิตด้านงานอาชีพเด่นชัดและมีคุณภาพ สามารถสร้างเป็นเครื่องหมายการค้าของตนเองและนำผลผลิตจัดจำหน่ายในชุมชน

ในด้านโรงเรียนคุณภาพ โรงเรียนกำหนดเป้าประสงค์หลักที่ชัดเจนส่งผลให้โรงเรียนเห็นแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ของนักเรียนไปสู่งานอาชีพ โรงเรียนมีอาคารสถานที่เอื้อต่อการใช้งานและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ในการฝึกทักษะวิชาการและวิชาชีพ บรรยากาศในโรงเรียนร่มรื่น สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบลส่วนใหญ่มุ่งเรียนสายอาชีพ เมื่อเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ บางโรงเรียนเป็นโรงเรียนนำร่องงานอาชีพ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนด้านคุณภาพ เด็กดีมีวินัย อ่อนน้อมถ่อมตน เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กชอบมาโรงเรียน ตั้งใจเรียน ผู้ปกครองพึงพอใจ ส่งบุตรหลานเข้าเรียน

จากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 23 ระบุว่าจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และเป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2560) ข้อ 5.2.2 ที่ระบุถึงการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่

เสริมสร้างวัฒนธรรมการเกื้อกูล พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิด สร้างสรรค์ ปลุกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย และให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงาน

ปัญหาและข้อจำกัด ตามมาตรฐานด้านผลผลิต

ความเห็นของผู้ให้ข้อมูล ทั้งผู้สันทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นตรงกันว่าตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง เป็นปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล โดยให้เหตุผลว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะด้านการอ่านคล่องเขียนคล่อง ทำให้ผลการประเมินการอ่านคล่องเขียนคล่องไม่ถึงเกณฑ์ ผลการทดสอบระดับชาติ NT, O –NET ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านภาษาอังกฤษและทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ไม่สามารถต่อยอดและสร้างนวัตกรรมของตนเองได้ นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรม นักเรียนไม่มีโอกาสที่จะได้เรียนเสริมหรือเรียนพิเศษ จึงส่งผลให้การสอบของนักเรียนในระดับต่าง ๆ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำ โดยเฉพาะผลการทดสอบระดับชาติ (O – NET) ของนักเรียน

ประเด็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับข้อมูลการวิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้น ป.6 และ ม.3 ของโรงเรียนดีประจำตำบลโดยภาพรวมทั้งประเทศ ซึ่งศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้วิเคราะห์จากข้อมูลของสำนักทดสอบทางการศึกษา พบว่าผลการทดสอบของนักเรียนโรงเรียนดีประจำตำบลปีการศึกษา 2557 - 2559 ทั้ง 3 ปี ทุกวิชามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ และ ต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา แต่หากพิจารณาผลการพัฒนาใน 5 วิชาหลัก จะพบว่าคะแนนมีการพัฒนาขึ้นจากปีก่อนเป็นบางวิชาและเป็นบางปี วิชาที่มีคะแนนพัฒนาขึ้นทุกปีเป็นลำดับ ทั้งระดับชั้น ป.6 และ ม.3 คือ ภาษาไทย ในขณะที่วิชาอื่นมีคะแนนขึ้นลงไม่คงที่ ทั้ง 2 ระดับชั้น แสดงว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จัดอยู่ในตัวชี้วัดที่ประสบความสำเร็จ และการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นมีแนวโน้มพัฒนาขึ้น ทั้งนี้อาจต้องอาศัยการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในตัวชี้วัดที่ 3 (กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ) ให้มีข้อจำกัดน้อยลงเพื่อไปสู่สภาพความสำเร็จให้มากยิ่งขึ้น

2. วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ

2.1 วิธีการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ โดยเริ่มจากตัวผู้บริหารเอง ต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ รู้เป้าหมายของโรงเรียนดีประจำตำบลเกี่ยวกับภาพความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพ สร้างวิสัยทัศน์ ความศรัทธา ความเชื่อมั่นให้เกิดกับครูและผู้ปกครองทุกคน ผู้บริหารมีวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จใน 3 ประเด็น คือ การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ การสร้างโอกาสทางการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารได้ดำเนินการแตกต่างกันไปตามบริบทและสภาพของโรงเรียน แต่มีความสอดคล้องกันในวิธีการ กล่าวคือการใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ใช้หลักการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ PDCA และยึดหลักธรรมาภิบาลสามารถตรวจสอบได้

วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จดังกล่าว เป็นข้อมูลยืนยันที่ตรงกับผลการวิจัยของ ปาสีวรรณ สิทธิการ (2557 : 282 – 283) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัด ภาคใต้ ที่พบว่า รูปแบบที่นำไปใช้มีแนวคิดสำคัญคือ การสร้างให้บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ถึง เป้าหมาย ร่วมคิดร่วมทำเต็มตามศักยภาพ โดยมีหลักการบริหารที่ยึดเป็นหลักปฏิบัติคือ การนำการบริหารเชิงระบบตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) มาใช้ในการดำเนินงาน และให้ความสำคัญกับทีมงาน ส่วนด้านการเปิดโอกาสให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เป็นข้อมูลยืนยันที่ตรงกับผลการวิจัยของ กนกอร บุญกว้าง และ จินฉัตร ปะโคทัง (2559 :220 - 221) ในเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น ช่วยเหลือสนับสนุนอย่างจริงจัง ทำให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีรูปธรรม

2.2 วิธีการของครู

ครูมีส่วนทำให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จตามตัวชี้วัดที่มุ่งให้เกิดขึ้นกับนักเรียน คือสอนให้นักเรียนเป็นคนดีโดยประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ สอดแทรกกิจกรรมจิตอาสาเข้าไปในการเรียน การสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักประชาธิปไตย เน้นระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ มีกฎระเบียบร่วมกันในสังคม จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอนให้นักเรียนมีน้ำใจกับเพื่อนในห้องเรียน ในโรงเรียน และทุกคนในสังคม สอนให้นักเรียนเป็นคนเก่ง โดยจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนานวัตกรรม ใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานอาชีพ และส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ สร้างอาชีพใหม่ในโรงเรียนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยสอนงานอาชีพ และมีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ สอนการตลาดให้กับนักเรียน จนมีผลิตภัณฑ์ส่งขาย เป็น OSOP และ OTOP ของชุมชน ถือเป็นการ "สานอาชีพสู่ชุมชน สร้างคน สร้างงาน" ครูสอนให้นักเรียนมีความสุข โดยฝึกให้นักเรียนดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงตามอัตภาพ และเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุนทรียภาพด้านดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ และกีฬา สร้างบรรยากาศในห้องเรียน และมีการเสริมแรงให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

วิธีที่ครูใช้ส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลเกิดความสำเร็จดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (วิโรจน์ สารัตนะ, 2556 : ออนไลน์) ที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ลักษณะของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 เป็นหลักสูตรที่ยึดโครงงานเป็นฐาน (Project - based) และขับเคลื่อนด้วยกระบวนการวิจัย เชื่อมโยงท้องถิ่นเข้ากับภาค ประเทศและโลก นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นผู้นำตนเองได้ (Self - Directed) มีการทำงาน

ทั้งอย่างเป็นอิสระและร่วมมือกับคนอื่น เนื้อหาจะไม่เป็นจุดหมายปลายทาง (As an End) แต่นักเรียนจะต้องมีการเรียนรู้ผ่านการวิจัยและการปฏิบัติในโครงการ ซึ่งวิธีการของครูโรงเรียนดีประจำตำบลก็เป็นวิธีการที่ยืนยันแนวคิดในการจัดการศึกษาดังกล่าว

2.3 วิธีการของศึกษานิเทศก์

ศึกษานิเทศก์มีวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จในลักษณะที่คล้ายกัน คือมีการวางแผนการนิเทศ กำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียน สร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ สร้างเครือข่ายการนิเทศ โดยเชิญผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่ ศึกษานิเทศก์ และข้าราชการบำนาญมาร่วมนิเทศ และดำเนินการนิเทศเป็นคณะในลักษณะการนิเทศแบบมีส่วนร่วม สร้างความชัดเจนแก่คณะผู้นิเทศก่อนการปฏิบัติงาน เพื่อให้การนิเทศดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย ใช้การนิเทศทางตรง นิเทศทางไกลและนิเทศออนไลน์ เพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง มีการประสานงานโดยใช้เครือข่ายสังคม (Social network) รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ในลักษณะการจัดนิทรรศการ การศึกษาดูงาน การจัดเวทีนำเสนอผลงาน การประกวดผลงาน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้รางวัลและยกย่องเชิดชูเกียรติ วิธีการส่งเสริมของศึกษานิเทศก์ดังกล่าว เป็นไปตามกลยุทธ์การทำงาน (Set Strategies) ของ 8S's Supervisory Model ซึ่งช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองจนผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบ และมีการบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างงานสร้างอาชีพ จนเกิดผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์

วิธีการส่งเสริมความสำเร็จ โดยการสร้างเครือข่ายการนิเทศ เป็นข้อค้นพบที่สอดคล้องและยืนยันได้ตรงกับผลงานวิจัยของ เนลสัน และคณะ (Nelson and others, 2008 : 172 -184) ที่ได้ศึกษามุมมองของผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้ให้การนิเทศ ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้ให้คำปรึกษามีความเชื่อว่าการสร้างเครือข่ายการนิเทศที่เข้มแข็ง เป็นการสร้างรูปแบบการนิเทศที่เปิดกว้างทางความคิด ความน่าเชื่อถือของการนิเทศ รูปแบบการนิเทศตามความคิดเห็นที่แตกต่าง กระบวนการนิเทศที่แตกต่าง และการนำยุทธศาสตร์ทั้งหมดมาพัฒนากระบวนการนิเทศ ทำให้ได้ผลการนิเทศที่ สะท้อนกลับจากผู้รับการนิเทศได้อย่างถูกต้อง

วิธีการของศึกษานิเทศก์ที่ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ โดยใช้เครือข่ายการมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ในยุทธศาสตร์ที่ 6 (การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา) ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ที่ระบุให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ ส่งเสริมระบบบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นธรรม รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจให้ปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งวิธีการดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนดีประจำตำบลมีการพัฒนาจนเกิดความก้าวหน้า ค้นพบเส้นทางการพัฒนาคุณภาพของตนเองได้เด่นชัดขึ้น และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ตามเป้าหมายของโรงเรียนดีประจำตำบล

2.4 วิธีการของผู้แทนชุมชน องค์คณะบุคคลซึ่งประกอบด้วยพระสงฆ์ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบผลสำเร็จ โดยการเข้าร่วมพิจารณาแผนและดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนแบบโปร่งใส ร่วมพัฒนาโรงเรียนด้านอาคารสถานที่ สร้างอาคารเรียน รวมถึงงานก่อสร้างที่ไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ ผู้รู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนช่วยสอนงานอาชีพ เข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน ร่วมสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีการสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวระดมทุนซื้ออุปกรณ์การศึกษาให้กับนักเรียน และตั้งกองทุนศิษย์เก่าเพื่อดูแลช่วยเหลือโรงเรียน ประสานงานติดต่อผู้อุปถัมภ์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนให้ความร่วมมือในเรื่องอาหารกลางวันหรือนมโรงเรียน และร่วมเป็นเครือข่ายดูแลความประพฤตินักเรียน

วิธีการส่งเสริมของผู้แทนชุมชนดังกล่าว เป็นการปฏิบัติที่ตอบสนองนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2559 ข้อ 8 สร้างวัฒนธรรมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บริการที่ดีทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ปรับปรุงระบบของโรงเรียนให้เป็นแบบร่วมคิดร่วมทำ การมีส่วนร่วม และการประสานงานสามารถใช้เครือข่ายการพัฒนาการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การวิชาชีพ กลุ่มบุคคล และองค์กรสังคมอื่น และวิธีการส่งเสริมนี้เป็นข้อมูลการปฏิบัติที่สนับสนุนผลการวิจัยของ ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555 : 76 - 79) ที่ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก ผลการวิจัยพบว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนมี 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและร่วมดำเนินงาน มีส่วนร่วมควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการรับบริการและรับความช่วยเหลือจากโรงเรียน และสนับสนุนผลงานวิจัยของ กนกอร บุญกว้าง และ จินฉัตร ปะโคทั้ง (2559 : 220 - 221) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ได้แก่ เงื่อนไขการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนเงื่อนไขที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับข้อค้นพบนี้คือ การมีผู้ปกครองให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนช่วยเหลือสนับสนุนอย่างจริงจังจริงใจโดยเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษามาเป็นอันดับแรก ทำให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องและยืนยันตรงกับผลการวิจัยของ พักตร์พิไล วงศ์ละ (2560 : 1645-1653) ที่ทำการประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 4 โดยผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีบทบาทเป็นสื่อกลางระหว่างชุมชนกับโรงเรียน และมีส่วนร่วมระดมทุนจากองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรเอกชน และประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จของผู้แทนชุมชนที่เป็นข้อค้นพบครั้งนี้ จัดเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดระบบในการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

2.5 ความคิดเห็นและวิธีการส่งเสริมของนักเรียน นักเรียนภูมิใจในบุคลากรของโรงเรียน คือ ครูดี ครูเก่ง ใส่ใจในการสอน อ่อนน้อมเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเสียสละและทุ่มเทเวลาในการทำงาน และภูมิใจที่โรงเรียนมีคุณภาพ โรงเรียนสะอาด มีต้นไม้ร่มรื่น มีสวนหย่อม มีสระว่ายน้ำ (บางโรงเรียน) มีกิจกรรมหลากหลาย มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เรียนรู้อย่างสนุกสนานและมีความสุข ได้รับความรู้ มีทักษะและประสบการณ์ในเรื่องการสร้างรายได้ระหว่างเรียน มีทักษะอาชีพ และการนำความรู้ไปพัฒนาทักษะอาชีพในชุมชน สำหรับอาชีพในอนาคตนักเรียนต้องการประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอิสระ โดยให้เหตุผลว่าอาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่สุจริต มีเกียรติ และมั่นคง เป็นอาชีพที่ช่วยเหลือคนอื่น แบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน ส่วนวิธีส่งเสริมหรือช่วยในการพัฒนาโรงเรียน นักเรียนจะช่วยรักษาความสะอาดด้านสภาพแวดล้อม นักเรียนจะตั้งใจเรียนเพื่อให้มีความรู้และสอบได้คะแนนดี ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง และร่วมประชาสัมพันธ์โรงเรียนหารายได้เข้าโรงเรียน และเสนอให้โรงเรียนขอสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก

จากข้อค้นพบนี้ สะท้อนถึงวิธีการในการส่งเสริมให้การดำเนินโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการและการวางแผนของบุคลากรในโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ทำให้คนมีความสุข และนำไปสู่ความสำเร็จในทุกเรื่อง ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียน การร่วมกิจกรรมในโรงเรียน และความภูมิใจที่เห็นว่าโรงเรียนมีคุณภาพสะอาด ร่มรื่น เป็นข้อมูลที่ยืนยันตรงกับผลการวิจัยของ จตุพร ทั้งทอง (2556 : 102 - 105) ที่ทำการวิจัยศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนดีประจำตำบลด้านการพัฒนานักเรียน มีการส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนรักและพัฒนาถิ่นฐานของตน โดยการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมากที่สุด ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน มีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น ทำห้องเรียนและห้องปฏิบัติการให้มีความน่าอยู่น่าเรียนมากที่สุด

3. ความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน

ข้อค้นพบด้านความพึงพอใจ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย 3 ประเด็น ได้แก่

3.1 ความพึงพอใจในการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดจากการสอบถามระบบออนไลน์ กับสภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลในส่วนของการสอบถามสรุปว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตาต่อศิษย์ ต่อตนเอง ใช้เทคโนโลยี และเป็นกัลยาณมิตร

รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี บริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้เทคโนโลยี มีภาวะผู้นำและพัฒนาตนเอง ในขณะที่ความเห็นจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ พบว่า ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดในมาตรฐานด้านปัจจัย เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้มีความมุ่งมั่นศรัทธาในงาน มีภาวะผู้นำ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการทำความดี ทำงานเชิงรุก มีทักษะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ครูเป็นผู้มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่น ศรัทธาในงาน รักและเมตตาต่อศิษย์อย่างจริงใจ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการทำความดี มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้งสองส่วน มีความสอดคล้องกัน เป็นการตรวจสอบและยืนยันว่าการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลให้เกิดคุณภาพ ย่อมต้องอาศัยความเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ การดำเนินงานจึงจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างดี

3.2 ความพึงพอใจในมาตรฐานด้านผลผลิต ข้อมูลจากแบบสอบถามระบบออนไลน์พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ซึ่งอยู่ในมาตรฐานด้านผลผลิต คือ นักเรียนปลอดจากสารเสพติด และอบายมุข นักเรียนมีสุขภาวะทางจิตที่ดี และมีสุนทรียภาพทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ตามความสนใจและความถนัด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า ตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดในมาตรฐานด้านผลผลิตคือ ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี และตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข โดยให้เหตุผลว่านักเรียนมีสัมมาคารวะ ไม่ก้าวร้าว ไม่ลักขโมย และไม่ทะเลาะวิวาท นักเรียนมีสุขภาวะทางจิตดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีสุนทรียภาพ ไม่ขาดเรียน และมีความสุขในการเรียน ข้อค้นพบนี้เป็นผลมาจากแนวคิดในการกำหนดนโยบายโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของ ศาสตราจารย์สุชาติ ธาดาธำรงเวช อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (2560 : สัมภาษณ์) ที่เพิ่มกลยุทธ์ด้านการพัฒนาจิตใจ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยมีการบริหารจัดการในลักษณะ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) หรือ “บรม” (บ้าน โรงเรียน มัสยิด) เพื่อสร้างคนดีควบคู่ไปกับคนเก่ง โดยเน้นการปลูกฝังนิสัยที่ดี 5 อย่าง ให้กับนักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้นำชุมชน มีการฝึกอบรมปฏิบัติการ 5 ห้องชีวิตเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย ส่งเสริมให้ “บวร” หรือ “บรม” เกื้อกูลกัน ส่งเสริมการทำบุญทำทานเพื่อหล่อหลอมจิตใจให้อ่อนโยน เยือกเย็น มีศีลธรรม ไม่ติดยา ไม่ติดเกม

ข้อค้นพบในประเด็นนี้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เรื่องการส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรม โดยปลูกฝังค่านิยมให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีและมีความสุข ทั้งในการเรียนและการดำรงชีวิต

3.3 ความสอดคล้องระหว่างความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบและเทคนิคการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ความพึงพอใจของผู้แทนชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด และความ

พึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด เมื่อพิจารณารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของทุกกลุ่มแล้ว พบว่าเป็นความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพ คือ 1) ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของการออกแบบการนิเทศให้โรงเรียนดีประจำตำบลสร้างผลงาน“1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” 2) โรงเรียนมีผลงานด้านการส่งเสริมอาชีพที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน และ 3) โรงเรียนมีผลงานด้านอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์“1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” เมื่อนำข้อมูลนี้ไปเปรียบเทียบกับผลการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ ก็พบว่าตัวชี้วัดที่เป็นสภาพความสำเร็จมากที่สุดในมาตรฐานด้านผลผลิต คือตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน โดยมีเหตุผลว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนางานด้านอาชีพ สร้างโอกาสปฏิบัติจริงจนเป็นวิถีในโรงเรียน มีผลผลิตที่สามารถสร้างเป็นเครื่องหมายการค้าของตนเองและนักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

จากข้อค้นพบนี้จะเห็นว่าความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน คือการดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพเพื่อไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดกลยุทธ์การทำงาน (Set Strategies) ของรูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล “8S’s Supervisory Model” ที่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม มีการนิเทศให้เกิดผลงานประสานงานโดยใช้เครือข่ายทางสังคม (Social Network) และมีการเพิ่มพูนประสบการณ์โดยการจัดประชุมสัมมนาโรงเรียนดีประจำตำบล นำเสนอผลที่เกิดจากการพัฒนาโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ทางวิชาการอย่างทั่วถึง จึงทำให้เกิดความพึงพอใจที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผลความพึงพอใจดังกล่าว ยืนยันให้เห็นสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ภายใต้หลักการที่ว่า “สร้างโรงเรียนดีประจำตำบล ให้เป็นโรงเรียนดีใกล้บ้าน ให้นักเรียนได้รู้จักทำมาหากิน รู้จักอาชีพในท้องถิ่นของตนเอง” (ชินวรรณ บุญเกียรติ. 2560 : สัมภาษณ์)

ประเด็นอภิปรายวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นโครงการที่ต้องศึกษาข้อมูลอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ ที่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันตามเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ การวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้จึงมีทั้งสองแบบ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณก่อนในเดือนสิงหาคม ในประเด็นความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้แทนชุมชน ทั้งความพึงพอใจในด้านกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล (แบบสอบถามฉบับที่ 2.1) การพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล (แบบสอบถามฉบับที่ 2.2) และการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล (แบบสอบถามฉบับที่ 23) ซึ่งทั้งสามฉบับเป็นการเก็บจากกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก (ถ้าเทียบกับระดับประเทศ) ต่อมาในเดือนพฤษภาคม 2560

ได้มีการเก็บภาพรวมทั้งประเทศอีกครั้ง ในประเด็นความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด เป็นการเก็บโดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 1 ในระบบออนไลน์ทั่วประเทศ และในระหว่างนั้นได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพอีก 2 แบบ คือการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึก ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน 2560 การเก็บข้อมูลทั้งสองแบบดังกล่าวจึงมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ดังนี้

ข้อดีของวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณไม่สามารถลงลึกในรายละเอียดได้มากตามที่ต้องการ เพราะเป็นกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ จึงใช้วิธีเก็บเชิงคุณภาพที่สามารถลงรายละเอียดได้ดีเข้ามาช่วยอธิบายข้อมูลที่ได้จากเชิงปริมาณให้เกิดความชัดเจนขึ้น เมื่อตรวจสอบแล้วก็พบว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกันทั้งผลที่ได้จากข้อมูลเชิงปริมาณและผลเชิงคุณภาพ
2. ผู้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพทุกคน ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในภูมิภาคนั้น ๆ จึงง่ายต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีที่ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันก่อนการดำเนินการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
3. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการ 3 แบบ จากกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และนักเรียน และเก็บข้อมูลจากผู้แทนชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (General Informants) ได้แก่ พระสงฆ์ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้มาด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลหลายวิธีในเรื่องเดียวกัน และด้านนักวิจัย (Investigator Triangulation) คือการใช้นักวิจัยหลายคนในภาคสนามแทนการใช้นักวิจัยเพียงคนเดียว โดยมีประเด็นที่นำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน และตั้งอยู่บนกรอบการพัฒนาเดียวกันคือมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล จึงได้ข้อมูลที่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้อย่างชัดเจน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ มีใช้เพียงได้ข้อมูลมาเพื่อทำการวิเคราะห์ แต่เป็นการศึกษาและพัฒนาเครือข่ายการนิเทศ ซึ่งได้แก่ศึกษานิเทศก์ทั้งที่ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษานิเทศก์ที่เป็นคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ของเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต ที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลในความรับผิดชอบ ทางด้านการเรียนรู้ การฝึกทักษะความชำนาญในการเก็บข้อมูลและให้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ

ข้อจำกัดของวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ด้านวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้บุคลากรหลายกลุ่ม แม้จะมีการประชุมเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลและฝึกปฏิบัติการในกลุ่มเล็ก และทดลองดำเนินการกับกลุ่มใหญ่แล้วก็ตาม แต่เมื่อลงสู่สนามในส่วนภูมิภาคก็มีบางจุด ใช้วิธีการแตกต่างไปจากหลักการ เช่น การสนทนากลุ่ม ไม่สามารถจัด

บรรยากาศการสนทนาให้เป็นไปตามหลักการได้ เนื่องจากสถานที่ไม่อำนวย การสัมภาษณ์ ซึ่งควรเป็น สัมภาษณ์เดี่ยว (ทีละคน) แต่บางคนสัมภาษณ์กลุ่ม เพราะมีผู้ให้สัมภาษณ์มารอให้การสัมภาษณ์ จึงจัด ให้สัมภาษณ์พร้อมกัน ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริงบ้าง เนื่องจากความเกรงใจซึ่ง กันและกัน

2. การเก็บข้อมูลแบบสอบถามระบบออนไลน์ เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนดี ประจำตำบลทุกโรงเรียน ครูโรงเรียนละ 3 คน และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการของทุกเขตพื้นที่ โดยดำเนินการผ่านทางเว็บไซต์ของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล (www.deetambon.esdc.go.th - รายละเอียดหน้าเว็บไซต์ปรากฏในภาคผนวก) ให้ความเวลาในการตอบข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1-31 พฤษภาคม 2560 แต่เนื่องจากทั้งโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษามีภาระงานหลายด้าน จึงส่งข้อมูลไม่ทันตาม กำหนด ทางโครงการจึงขยายเวลาเพิ่มอีก 4 วัน และปิดระบบในวันที่ 4 มิถุนายน 2560 เวลา 24.00 น. จึงทำให้ได้รับข้อมูลน้อย (ร้อยละ 69.83)

โดยสรุป ผลการวิจัยการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model ที่ปรากฏในด้านสภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและ ตัวชี้วัด ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน วิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานประสบ ความสำเร็จ และความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน และนักเรียน รวมถึงข้อดีและข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล สะท้อนให้ เห็นความมุ่งมั่นและตั้งใจของทุกฝ่าย ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล จนเกิดผลการพัฒนาในระยะที่ 3 (พ.ศ. 2558 - 2560) ของโครงการ ซึ่งเป็นระยะ “สู่ความสำเร็จและ ยั่งยืน” ข้อค้นพบจากการวิจัยเป็นข้อมูลที่ยืนยันได้ว่าโรงเรียนดีประจำตำบลที่มีอยู่ทั่วประเทศ สามารถ พัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าได้ตามภาพความสำเร็จ คือเป็น “โรงเรียนนำอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 โรงเรียนดีประจำตำบล เป็นโรงเรียนที่มีฐานการพัฒนาที่มั่นคง มีจุดเน้นในการพัฒนา ที่มุ่งส่งเสริมทักษะพื้นฐานการประกอบอาชีพจนเกิดผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ และ 1 ผลิตภัณฑ์” ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนต้นแบบที่ยั่งยืนแล้ว ควรรักษามาตรฐานและเพิ่มพูน การพัฒนาให้เกิดผลในทางที่ดีมากขึ้น โดยการสืบสานงานและกระบวนการพัฒนาให้มีความต่อเนื่อง จนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นโรงเรียนดีประจำตำบล

1.2 โรงเรียนดีประจำตำบลควรจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นการ ส่งเสริมงานอาชีพอย่างจริงจังและถูกต้อง ทั้งด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต และการตลาด โดย ให้มีความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานให้กับนักเรียนในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ และให้สนองเป้าหมายของโครงการที่ต้องการให้เป็นโรงเรียนทำมาหากิน

1.3 โรงเรียนดีประจำตำบล และเครือข่ายการมีส่วนร่วมในชุมชน มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากข้อค้นพบในงานวิจัยด้านต่าง ๆ สามารถนำไปแก้ไขข้อบกพร่องหรือปรับปรุงการดำเนินงาน และวางแผนพัฒนางานของโรงเรียนและของชุมชนให้เกิดความก้าวหน้าและยั่งยืนต่อไปได้

1.4 โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการประสานกับหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาในชุมชนหรือใกล้เคียง เพื่อการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านงานอาชีพและการส่งต่อนักเรียนด้านอาชีพ ให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนตามความสนใจและความถนัด เพื่อการมีงานทำ การมีรายได้ และการดำรงชีพอย่างมีความสุขในสังคม

1.5 โรงเรียนดีประจำตำบลและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีผลงานด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ที่เป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่นได้ ควรมีการจัดทำเอกสาร หรือวิดิทัศน์ การผลิตผลงานของโรงเรียนเผยแพร่ โดยเฉพาะผลงานด้านการส่งเสริมอาชีพ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในด้านการส่งเสริมอาชีพและการเป็นโรงเรียนทำมาหากิน

1.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำรูปแบบการกำกับดูแลพัฒนางานนิเทศและการบริหารจัดการโครงการ ไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน และควรมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ให้เกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.7 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การออกแบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

1.8 หน่วยงานระดับประเทศควรมีนโยบายในการพัฒนาโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้โรงเรียนดีในระดับพื้นที่ ที่สามารถเป็นแบบอย่างและเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอื่นที่มีสภาพและบริบทใกล้เคียงกันหรือคล้ายคลึงกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบหรือนวัตกรรมกรณีพิเศษ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลให้เกิดความยั่งยืน และเป็นโรงเรียนคุณภาพในท้องถิ่นใกล้บ้าน

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมงานอาชีพ ทั้งในด้านการจัดหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในการต่อยอดงานอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานการส่งเสริมการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อของนักเรียนในอนาคต

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลทั้งในระดับโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งควรทำการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลอย่างละเอียดหรือแบบเจาะลึก จากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) รอบด้าน เพราะสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการทำงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างงานในท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน และความต้องการของตลาดแรงงานในสังคม เพื่อเสริมศักยภาพของโรงเรียนในการพัฒนาเยาวชน และเตรียมกำลังคนในระดับสังคมเศรษฐกิจฐานราก

บรรณานุกรม

- กนกอร บุญกว้าง และ จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2559). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร
เขต 1. วิทยานิพนธ์ (ค.ม.) อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
 กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). นโยบายกระทรวงศึกษาธิการด้านการศึกษา ปีงบประมาณ 2559. [ออนไลน์].
 แหล่งที่มา : [www.reo16.moe.go.th/gis/57000001/files/tbl.../ 20160621085822](http://www.reo16.moe.go.th/gis/57000001/files/tbl.../20160621085822qDvMyNn..pdf)
[qDvMyNn..pdf](http://www.reo16.moe.go.th/gis/57000001/files/tbl.../20160621085822qDvMyNn..pdf) [31 สิงหาคม 2559].
- กฤษฎา สารการ. (2555). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการโรงเรียนดี ศรีตำบล
กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนสร้างถ่อสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานีเขต 1. วิทยานิพนธ์ (ค.ม.) อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี.
- กฤษฎากร เตชะปิยะพร. (2552). การวิจัยและพัฒนา (The Research & Development).
 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : hq.prd.go.th > plan > ewt dl_link. [26 มีนาคม 2563].
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2556). ทักษะอาชีพ และการมีงานทำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
www.thaihealth.or.th. [30 พฤศจิกายน 2559].
- จตุพร พังทอง. (2556). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบล.
 วิทยานิพนธ์ (ค.ม.) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทราณี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.
 กรุงเทพฯ : บุคพอยท์
- จิรารัตน์ บุญเพิ่ม. ครูโรงเรียนพหุศึกษาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครสวรรค์เขต 1. สัมภาษณ์. 11 มิถุนายน 2560.
- เฉลิมขวัญ กุศลสุข. ครูโรงเรียนบ้านเกาะเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุราษฎร์ธานีเขต 1. สัมภาษณ์. 4 มิถุนายน 2560.
- ชาญชัย พลไทย. ครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนครเขต 3. สัมภาษณ์. 25 มิถุนายน 2560.
- ชินวรรณ บุญเกียรติ. อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2553. สัมภาษณ์.
 4 มิถุนายน 2560.
- ฐานิตย์ เนคมานุรักษ์. (2557). การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบล ของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2.
 วิทยานิพนธ์ (ค.ม.) พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- ณรงค์ วาริชล. (2551). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่
กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2556). ทักษะอาชีพ และการมีงานทำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
www.thaihealth.or.th. [30 พฤศจิกายน 2559].
- จิตพันธ์ อวนศรี. (2556). การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2. วิทยานิพนธ์ (ศษ.ม.). ขอนแก่น :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิตนา แคมมณี. (2540). “การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research).” ใน ทิตนา แคมมณี
และสร้อยสน สกลรัตน์ (บก.). แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา. (หน้า 1-12).
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภัทร์ แก้วนาค. (มปป.) เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis
Technic). เอกสารประกอบการบรรยาย. (อัดสำเนา).
- บรรจงศักดิ์ สีหามาตย์. ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนหนองเม็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3. สัมภาษณ์. 4 มิถุนายน 2560.
- บวร เทศารินทร์. (2559). ประเทศไทย 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
www.drborworn.com/articledetail.asp?id=16223. [11 เมษายน 2560].
- บุญญลักษณ์ พิมพ์า. (2558). สภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประจำตำบล
ปีงบประมาณ 2553 – 2558. ข้อมูลการหาความต้องการจำเป็นเพื่อการวางแผน
การพัฒนาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนประจำตำบล. (อัดสำเนา).
- _____. (2560). 8S's Supervisory Model กับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล.
เอกสารสรุปการพัฒนางานนิเทศโรงเรียนดีประจำตำบล. (อัดสำเนา).
- บุญถิ่น พูลเกษม. ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนพยุหะศึกษาการ จังหวัดนครสวรรค์.
สัมภาษณ์. 11 มิถุนายน 2560.
- ปรเมธี วิมลศิริ. (2559). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อนาคตประเทศไทยเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.plan.vru.ac.th/wp-content/uploads/2017/04/>
[11 เมษายน 2560].
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2529). การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
โรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก. วิทยานิพนธ์ (ปร.ด.) สกลนคร :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ปาลีวรรณ สิทธิการ. (2557). รูปแบบการบริหารโครงการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ (ศษ.ด.)
 สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ นิตราภรณ์. (2543). การออกแบบการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3.
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรทิพย์ ศิริภัทราชัย. (2556, เมษายน – มิถุนายน). “STEM Education กับการพัฒนาทักษะ
 ในศตวรรษที่ 21” ใน นักบริหาร. 33 (2) : 52.
- พระครูปลัดสุวัฒนโพธิคุณ (สมชาย ฐานวุฑโฒ). ผู้แทนพระสงฆ์ผู้ร่วมโครงการพัฒนาโรงเรียนดีประจำ
 ตำบลระยะที่ 2 (ปีงบประมาณ 2555 - 2557). สัมภาษณ์. 12 กรกฎาคม 2560.
- พระครูวินัยธร (ชำนาญ) สุขกาโม. พระวัดเขาแก้ว อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์. ผู้แทนชุมชน
 โรงเรียนพุทธศึกษาการ. สัมภาษณ์. 11 มิถุนายน 2560.
- พัทธรพีไล วงศ์ละ. (2560). บทความวิจัย “การประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียน
 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4” ใน รายการประชุมวิชาการ
เสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560.
 หน้า 1645-1653.
- ภาวนา สุวรรณภาพ. ครูโรงเรียนบ้านคลองแงะ (ชาติบุญยวิทยาการ) มิตรภาพที่ 230 สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3. สัมภาษณ์. 28 พฤษภาคม 2560.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2551). การบริหารโครงการ Project Management. พิมพ์ครั้งที่ 6.
 ปทุมธานี : คูมายเบส
- มาลินี บุญรัตน์พันธุ์. (2559, กรกฎาคม- ธันวาคม). “การนิเทศการศึกษา” ใน วารสารศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 12 (2) : 271 – 273.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). การบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชนองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ : บั๊ค พลอยท์.
- เมธา หริมเทพาธิป. (2560). ความหมายของการมีส่วนร่วม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<https://www.gotoknow.org>. [2 ธันวาคม 2560].
- รังสรรค์ วิบูลย์อุปถัมภ์. (2556) ทักษะอาชีพ และการมีงานทำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
www.thaihealth.or.th. [30 พฤศจิกายน 2559].
- โรงเรียนสระปทุม. (2559). ผลงานวิชาการโรงเรียนดีประจำตำบล. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
data.bopp-obec.info/news_view [8 เมษายน 2559].
- วิชิตวิชัย งามละม่อม. (2559). ทฤษฎีการมีส่วนร่วม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : learningofpublic.blogspot.com. [10 กรกฎาคม 2559].

- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : อาร์ทกราฟิค.
- วโร เฟิงสวัสดิ์. (2552, กรกฎาคม – ธันวาคม). “การวิจัยและพัฒนา (Research and Development).” ใน วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 1(2) : 2 - 12
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : เจริญการพิมพ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). “การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21” ใน การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : wirot.edublogs.org/.../ [11 ธันวาคม 2556].
- วิสูตร จิระดาเกิง. (2552). การบริหารโครงการ แนวทางปฏิบัติจริง. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปทุมธานี : วรณกวี.
- ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556) รายงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีศรีตำบล. เอกสารเผยแพร่ผลการดำเนินงาน. (อัดสำเนา)
- _____. (2558). ข้อมูลโรงเรียนดีประจำตำบล ที่ผ่านการประเมินโรงเรียนต้นแบบ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : deetambon.esdc.go.th [10 ตุลาคม 2558].
- _____. (2559ก). แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- _____. (2559ข). Annual Report Deetambon Project 2016. กรุงเทพฯ : ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560ก). การเก็บข้อมูลในระบบออนไลน์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://deetambon.esdc.go.th> [1 มิถุนายน 2560].
- _____. (2560ข). ข้อมูลสารสนเทศโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล. เอกสารรายงาน. (อัดสำเนา)
- สกุณา บาลยอ. ครูโรงเรียนบ้านหนองปลาหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. สัมภาษณ์. 18 มิถุนายน 2560.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สาคร คล้ายแท้. ผู้อำนวยการโรงเรียนพยุหะศึกษาการ จังหวัดนครสวรรค์. สัมภาษณ์. 11 มิถุนายน 2560.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กระทรวงการคลัง. (2556). รายงานการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : จดหมายราชการ ที่ ตผ 0013/6806 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2556.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). รายงานผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2553 - 2554. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2558ก). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ 2559. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2558ข). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล. เอกสารการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลโรงเรียนดีประจำตำบล, ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. (อัสสำเนา)
- _____. (2559ก). การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.nitessatun.net/2016/05/18 [19 พฤษภาคม 2560].
- _____. (2559ข). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ 2560. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559ค). รายงานการประชุมสัมมนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2546). พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http:// www.bic.moe.go.th](http://www.bic.moe.go.th)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). “นโยบายข้อที่ 3 การจัดตั้งโรงเรียนดีประจำตำบล” ใน 180 วัน ร้อยเรียนรู้ มุ่งสู่การพัฒนา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID [2 กรกฎาคม 2559].
- _____. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : [www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php? NewsID = 47194&Key = news20](http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47194&Key=news20) [12 มีนาคม 2560].
- สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ. (2558). นโยบายรัฐมนตรี : แผนการดำเนินงานที่สำคัญ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2559. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.moe.go.th/websm/2015/sep/321.html> [25 กันยายน 2559].

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). พิมพ์และปรับปรุงครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิค.
- _____. (2559). ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นโยบายด้าน การศึกษาของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา). พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี.
- _____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิค.
- สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O - NET) ปีการศึกษา 2557 - 2559.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2559. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). รายงานผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2553 - 2554. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). (2556) ทักษะอาชีพ และ การมีงานทำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.thaihealth.or.th. [30 พฤศจิกายน 2559].
- สุชาติ ธาดาธำรงเวช. อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555. สัมภาษณ์. 2 กรกฎาคม 2560.
- สุชาติ เอกปัชชา. (2557, มกราคม - เมษายน). ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบล ในประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย. 19 (1) : 47 – 53.
- เสาวนีย์ เตือนเด่น และคณะ. (2557). การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร. งานวิจัยกองบริการ การศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แสงจันทร์ บุญยเลขา. ครูโรงเรียนบ้านเกาะเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1. สัมภาษณ์. 4 มิถุนายน 2560.
- อภิญา ใจมิภักดิ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กศ.ม.) พะเยา : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อัญชลี ธรรมะวิสิฏกุล. (2552). กระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/process/>. [12 เมษายน 2559].

- Chapin, F. S. (1997). Social Participation and Social Intelligence (3rd ed).
New York : Longman.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980). Participations Place in Rural Development : Seeking Clarify Through Specificity. Cornell : Cornell University.
- Glickman, C. D. (1990). Supervision of Instruction : A Development Approach.
Boston : Allyn and Bacon.
- Glickman, C. D. and others.. (2004). Supervision of Instruction : A Development Approach. (6th ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Good, C. V.. (1997). Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill.
- Gentry, G. C.. (2003, February) “A Case Study : The Issues High School Principals Encounter with Instructional Supervision,” Dissertation Abstracts International 63 (8) : unpagued.
- Harris, B. M.. (1975). Supervisory Behavior in Education. (2nd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall.
- _____. (1985). Supervisory Behavior in Education. (5th ed). New Jersey : Prentice Hall.
- Kruse, K.. (2008). Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model by Kevin Kruse. [Online]. from <http://pdfs.semanticscholar.org> >... [March 30, 2020].
- Kurt, S.. (2018, December). "ADDIE Model: Instructional Design," in Educational Technology. [online]. from: <https://educationaltechnology.net/the-addie-model-instructional-design/>. [March 31, 2020].
- Pelling, N. J.. (2013, March). “Supervisory Indentity Development and Its Relationship to Supervisory Experience, Counselling Experience, and Training in Supervision,” Dissertation Abstracts International, 61 (9) : 476 – A.
- MAYMEILING. (2014). System Theory. [online]. from: maymayny.wordpress.com › 2014/10/26 › system-theory. [April 1, 2020]
- Nelson, M. L.. and others. (2008, April). “Working with Conflict in Clinical Supervision : Wise Supervisors' Perspectives,” Journal of Counseling Psychology. 55 (2) : 172 - 184.
- Oliva, P. F.. (2001). Supervision for Today'Schools. (5th ed). New York : Harper Collins.

- Oliva, P. F.. and Pawlas, G. E.. (2001). Supervision for Today'Schools. (6th ed).
New York : John Willy and Sons.
- Tanner, D.. & Tanner L. N.. (1987). Supervision in Education : Problems and Practices. New York : Macmillan Publishing.
- WHO & UNICEF. (1978). Report of the International Conference on Primary Health Care. New York : N. P.
- Wiles, J. W. & Bondi, J. C.. (2004). Supervision : A Guide to Practice. (6th ed).
New Jersey : Pearson Prentice-Hall.
- William, E.. (1976). Electoral Participation in a Low Stimulus Election.
Rural Development. 4 (1) : 111-124.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการหาคุณภาพเอกสาร
และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

(1) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

(2) ข้อมูลแบบสอบถามฉบับที่ 2.1, 2.2, 2.3

(3) ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามฉบับที่ 1

ฉบับที่ 2.1, 2.2, 2.3

ภาคผนวก จ รายชื่อโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายสัมภาษณ์

สถานที่จัดสนทนากลุ่ม วันดำเนินการ

ผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย

ภาคผนวก ฉ ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูลวิจัย

ภาคผนวก ช แผนภูมิการพัฒนาคูณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

โดยใช้ 8S's Supervisory Model

ภาคผนวก ก

เครื่องมือในการหาคุณภาพเอกสาร

- ❖ แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์
- ❖ แนวทางการสร้างอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม, ค่า IOC, ค่าความเชื่อมั่น และผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ในการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสาระของเอกสาร“แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการ ประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” (หน้า 254 – 265)
2. แบบสอบถาม, ค่า IOC และผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ในการแบบตรวจสอบคุณภาพเอกสาร “แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” (หน้า 266– 270)
3. แบบสอบถาม, ค่า IOC, ค่าความเชื่อมั่น และผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครู ในการทดลองใช้เอกสาร “แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” (หน้า 271 – 281)
4. รายชื่อศึกษานิเทศก์ผู้ตรวจสอบคุณภาพเอกสาร “แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” (หน้า 282)
5. รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองใช้เอกสาร“แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” (หน้า 283 - 284)

แบบสอบถามความคิดเห็นศึกษานิเทศก์
เกี่ยวกับเอกสารแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสาระในเอกสาร “แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาเอกสารให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องพร้อมใช้ในการนิเทศและพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนดีประจำตำบลต่อไป
2. ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาที่มีโรงเรียนดีประจำตำบลในความรับผิดชอบ และศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลความคิดเห็น

โปรดพิจารณาเนื้อหาสาระของเอกสาร “แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมสำหรับการนำไปพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล มากน้อยเพียงใด โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง
 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหาสาระต่อไปนี้ มีความถูกต้องชัดเจน เหมาะสม และสื่อความหมายได้ดีเพียงใด					
1.1 Roadmap การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2553 – 2560					
1.2 แนวคิดหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล					
1.3 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
1.4 แนวทางการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล					
2. เครื่องมือนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลต่อไปนี้ มีความชัดเจนครอบคลุมภาระงาน และสื่อความเข้าใจได้ตรงกันเพียงใด					
2.1 แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลสำหรับบุคลากรของ สพฐ.					
2.2 แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล มีคำอธิบายรายการประเมิน เกณฑ์การประเมิน ร่องรอย/หลักฐาน/วิธีการ ชัดเจนเพียงใด					
3.1 มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบลที่ยังไม่ได้รับการประเมิน					
1) มาตรฐานด้านปัจจัย					
2) มาตรฐานด้านกระบวนการ					
3) มาตรฐานด้านผลผลิต					
3.2 มาตรฐานและตัวชี้วัดการพัฒนา / ประเมินความยั่งยืนโรงเรียนดีประจำตำบล					
1) มาตรฐานด้านผู้เรียน					
2) มาตรฐานด้านครู					
3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร					
4) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้					
5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน					
4. แบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด มีความชัดเจน และสื่อความหมาย ให้เข้าใจตรงกันได้ดีเพียงใด					
4.1 แบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล ประจำปีการศึกษา 2559					
4.2 แบบประเมินความยั่งยืนโรงเรียนดีประจำตำบล					
5. แนวทางการประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีความชัดเจน และนำไปปฏิบัติได้จริงเพียงใด					
5.1 แบบเสนอผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”					
5.2 แบบประเมินผลงาน และเกณฑ์การประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุง

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
บุญญลักษณ์ พิมพา
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

ผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

แบบสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในการตรวจความถูกต้อง
ของเนื้อหาสาระของเอกสาร “แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
	1	2	3		
1. เนื้อหาสาระต่อไปนี้ มีความถูกต้องชัดเจน เหมาะสม และสื่อความหมายได้ดีเพียงใด					
1.1 Roadmap การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2553 – 2560	+1	+1	+1	3	1.00
1.2 แนวคิดหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล	+1	+1	+1	3	1.00
1.3 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	0	2	0.66
1.4 แนวทางการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล	+1	+1	+1	3	1.00
2. เครื่องมือนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลต่อไปนี้ มีความชัดเจนครอบคลุมภาระงาน และสื่อความเข้าใจได้ตรงกันเพียงใด					
2.1 แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล สำหรับบุคลากรของ สพฐ.	+1	+1	+1	3	1.00
2.2 แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
3. มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล มีคำอธิบายรายการประเมินเกณฑ์การประเมิน ร่องรอย/หลักฐาน/วิธีการ ชัดเจนเพียงใด					
3.1 มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบลที่ยังไม่ได้รับการประเมิน					
1) มาตรฐานด้านปัจจัย	+1	+1	+1	3	1.00
2) มาตรฐานด้านกระบวนการ	+1	+1	+1	3	1.00
3) มาตรฐานด้านผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.00

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
	1	2	3		
3.2 มาตรฐานและตัวชี้วัดการพัฒนา / ประเมินความยั่งยืนโรงเรียนดีประจำตำบล					
1) มาตรฐานด้านผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
2) มาตรฐานด้านครู	+1	+1	+1	3	1.00
3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร	+1	+1	+1	3	1.00
4) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชน	+1	+1	+1	3	1.00
4. แบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด มีความชัดเจน และสื่อความหมาย ให้เข้าใจตรงกันได้ดีเพียงใด					
4.1 แบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล ประจำปีการศึกษา 2559	+1	+1	+1	3	1.00
4.2 แบบประเมินความยั่งยืนโรงเรียนดี ประจำตำบล	+1	+1	+1	3	1.00
5. แนวทางการประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีความชัดเจน และนำไปปฏิบัติได้จริงเพียงใด					
5.1 แบบเสนอผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	+1	+1	+1	3	1.00
5.2 แบบประเมินผลงาน และเกณฑ์การ ประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	+1	+1	+1	3	1.00

ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์
ในการตรวจสอบ “เอกสารแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” (n=85)

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหาสาระต่อไปนี้ มีความถูกต้องชัดเจน เหมาะสม และสื่อความหมายได้ดีเพียงใด					
1.1 Roadmap การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2553 – 2560	51	20	12	2	
1.2 แนวคิดหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพ โรงเรียนดีประจำตำบล	45	30	5	5	
1.3 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	35	40	10		
1.4 แนวทางการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล	25	53	7		
2. เครื่องมือนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลต่อไปนี้ มีความชัดเจน ครอบคลุมภาระงาน และสื่อความเข้าใจได้ตรงกันเพียงใด					
2.1 แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล สำหรับบุคลากรของ สพฐ.	29	50	6		
2.2 แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	20	60	5		
3. มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล มีคำอธิบายรายการประเมิน เกณฑ์การประเมิน ร่องรอย/หลักฐาน/วิธีการ ชัดเจนเพียงใด					
3.1 มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบลที่ยังไม่ได้รับการประเมิน					
1) มาตรฐานด้านปัจจัย	26	54	5		
2) มาตรฐานด้านกระบวนการ	25	53	7		
3) มาตรฐานด้านผลผลิต	27	56	2		
3.2 มาตรฐานและตัวชี้วัดการพัฒนา / ประเมินความยั่งยืนโรงเรียนดีประจำตำบล					
1) มาตรฐานด้านผู้เรียน	31	49	3	2	
2) มาตรฐานด้านครู	30	50	3	2	
3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร	40	40	2	3	
4) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้	28	50	5	2	
5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	38	37	8	2	

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. แบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด มีความชัดเจน และสื่อความหมาย ให้เข้าใจตรงกันได้ดีเพียงใด					
4.1 แบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล ประจำปีการศึกษา 2559	30	42	12	1	
4.2 แบบประเมินความยั่งยืน และเกณฑ์การประเมิน โรงเรียนดีประจำตำบล	30	38	15	2	
5. แนวทางการประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีความชัดเจน และนำไปปฏิบัติได้จริงเพียงใด					
5.1 แบบเสนอผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	38	40	5	2	
5.2 แบบประเมินผลงาน และเกณฑ์การประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	25	50	7	3	

ตาราง ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสาระ
ของเอกสาร “แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และ
การประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” (n = 85)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1. ด้านเนื้อหาสาระมีความถูกต้องชัดเจนเหมาะสมและสื่อความหมาย			
1.1 Roadmap การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2553 – 2560	4.41	.82	มาก
1.2 แนวคิดหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพ โรงเรียนดีประจำตำบล	4.35	.84	มาก
1.3 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.29	.66	มาก
1.4 แนวทางการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดี ประจำตำบล	4.21	.57	มาก
รวม	4.31	.67	มาก
2. เครื่องมือนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลต่อไปนี้ มีความชัดเจน ครอบคลุมภาระงาน และสื่อความเข้าใจได้ตรงกัน			
2.1 แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดี ประจำตำบลสำหรับบุคลากรของ สพฐ.	4.27	.58	มาก
2.2 แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนดี ประจำตำบลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	4.17	.51	มาก
รวม	4.22	.52	มาก
3. ด้านมาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล มีคำอธิบายรายการประเมิน เกณฑ์การประเมิน ร่องรอย/หลักฐาน/วิธีการ ชัดเจน			
3.1 มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบลที่ยังไม่ได้รับการประเมิน			
1) มาตรฐานด้านปัจจัย	4.24	.55	มาก
2) มาตรฐานด้านกระบวนการ	4.21	.57	มาก
3) มาตรฐานด้านผลผลิต	4.29	.50	มาก
3.2 มาตรฐานและตัวชี้วัดการพัฒนา / ประเมินความยั่งยืนโรงเรียนดีประจำตำบล			
1) มาตรฐานด้านผู้เรียน	4.28	.64	มาก
2) มาตรฐานด้านครู	4.27	.64	มาก

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร	4.37	.70	มาก
4) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้	4.22	.66	มาก
5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.30	.74	มาก
รวม	4.28	.67	มาก
4. ด้านแบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดมีความชัดเจน และสื่อความหมาย ให้เข้าใจตรงกัน			
4.1 แบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล ประจำปีการศึกษา 2559	4.18	.71	มาก
4.2 แบบประเมินความยั่งยืนและเกณฑ์การประเมิน โรงเรียนดีประจำตำบล	4.12	.78	มาก
รวม	4.15	.74	มาก
5. แนวทางการประเมินผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” มีความชัดเจน และนำไปปฏิบัติได้จริง			
5.1 แบบเสนอผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	4.34	.69	มาก
5.2 แบบประเมินผลงาน และเกณฑ์การประเมิน ผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	4.14	.70	มาก
รวม	4.24	.67	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.26	.61	มาก

จากตาราง 3.3 ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในการตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของเนื้อหาสาระของเอกสาร “แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเนื้อหาสาระมีความถูกต้องชัดเจนเหมาะสมและสื่อความหมาย ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาเป็นด้านมาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนดีประจำตำบล มีค่าอธิบายรายการประเมิน เกณฑ์การประเมิน ร่องรอย/หลักฐาน/วิธีการ ชัดเจน ($\bar{X} = 4.28$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านแบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดมีความชัดเจนและสื่อความหมาย ให้เข้าใจตรงกัน ($\bar{X} = 4.15$)

เมื่อพิจารณาตามรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ Roadmap การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลปี 2553 – 2560 ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมาได้แก่ แนวคิดหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ แบบประเมินความยั่งยืน และ

เกณฑ์การประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล ($\bar{X} = 4.12$) และ แบบประเมินผลงานและเกณฑ์การประเมินผลงาน“1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ($\bar{X} = 4.14$)

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข

1. รายละเอียดตอนที่ 2 การขับเคลื่อนคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 ในหัวข้อแนวทางการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล เรื่องพันธกิจการดำเนินงานระดับสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมิน ซึ่งมีอยู่ 4 ข้อ ยังไม่ครอบคลุม ควรเพิ่มพันธกิจเรื่องการจัดทำคู่มือการดำเนินงานของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับภาระงานของโรงเรียนดีประจำตำบลที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้
2. เครื่องมือนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ทั้งฉบับสำหรับบุคลากรของ สพฐ. และฉบับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในคำชี้แจงไม่มีการระบุวัตถุประสงค์ จึงควรเพิ่มให้ชัดเจน
3. แบบนิเทศ ติดตาม ฉบับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ข้อ 2.2 โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นที่ยอมรับ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิมหรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยของระดับประเทศ (2 ปีซ้อนหลัง) ควรเพิ่มเป็น 3 ปีซ้อนหลัง และข้อ 2.3 นักเรียนเป็นคนดี, 2.4 นักเรียนเป็นคนเก่ง และ 2.5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข ได้ระบุให้ศึกษาผลเพียง 1 ปี ควรเพิ่มเป็น 2 ปี เพื่อให้เห็นข้อมูลยืนยันการเพิ่มหรือลดของผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนขึ้น
4. แบบประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล ประจำปีการศึกษา 2559 คำชี้แจงซึ่งมี 4 ข้อใหญ่ ควรเพิ่มข้อความเกี่ยวกับผู้ใช้แบบประเมินฉบับนี้ให้ชัดเจนว่าเป็นใครบ้าง
5. เกณฑ์การประเมินความยั่งยืนโรงเรียนดีประจำตำบล มาตรฐานด้านผู้เรียน ข้อ 1 “นักเรียนเป็นคนเก่ง” มีรายการประเมิน 9 ข้อ และกำหนดเกณฑ์การผ่านเป็น 6 ข้อ ใน 9 ข้อ น้อยเกินไป เพราะเป็นมาตรฐานนักเรียนเป็นคนเก่ง ควรเพิ่มเกณฑ์ให้เข้มมากขึ้น
6. เกณฑ์การประเมิน และแบบประเมินความยั่งยืน มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวชี้วัดที่ 2 ด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรเพิ่มเรื่องการพัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพ
7. เกณฑ์การประเมินผลงาน“1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ในข้อ 3 คุณค่าของผลิตภัณฑ์ / อาชีพ ซึ่งมีตั้งแต่คุณภาพของผลิตภัณฑ์ การใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุในท้องถิ่น การเรียนรู้ร่วมกัน การนำไปใช้ และการยอมรับ ยังขาดงานสำคัญที่เป็นเป้าหมายของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล คือ การสร้างงานสร้างอาชีพ จึงควรเติมให้ครบ
8. การพิมพ์คำผิด หรือพิมพ์ตก ถีกคำ ทำให้ความหมายผิดไป จึงควรตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability)

แบบสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

เอกสาร “แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

และการประเมินผลงาน 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 85.0

N of Items = 18

Alpha = .9880

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ1	85	2.00	5.00	4.4118	.82077
ข้อ2	85	2.00	5.00	4.3529	.84100
ข้อ3	85	3.00	5.00	4.2941	.66946
ข้อ4	85	3.00	5.00	4.2118	.57929
TOTAL1	85	2.50	5.00	4.3176	.67302
Valid N (listwise)	85				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ5	85	3.00	5.00	4.2706	.58530
ข้อ6	85	3.00	5.00	4.1765	.51586
TOTAL2	85	3.00	5.00	4.2235	.52614
Valid N (listwise)	85				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ7	85	3.00	5.00	4.2471	.55433
ข้อ8	85	3.00	5.00	4.2118	.57929
ข้อ9	85	3.00	5.00	4.2941	.50764
ข้อ10	85	2.00	5.00	4.2824	.64756
ข้อ11	85	2.00	5.00	4.2706	.64343
ข้อ12	85	2.00	5.00	4.3765	.70671
ข้อ13	85	2.00	5.00	4.2235	.66146
ข้อ14	85	2.00	5.00	4.3059	.74039
TOTAL3	85	2.63	5.63	4.8235	.67378
Valid N (listwise)	85				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ15	85	2.00	5.00	4.1294	.78359
ข้อ16	85	2.00	5.00	4.1882	.71538
TOTAL4	85	2.00	5.00	4.1588	.74086
Valid N (listwise)	85				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ17	85	2.00	5.00	4.3412	.69954
ข้อ18	85	2.00	5.00	4.1412	.70968
TOTAL5	85	2.00	5.00	4.2412	.67529
Valid N (listwise)	85				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ1	85	2.00	5.00	4.4118	.82077
ข้อ2	85	2.00	5.00	4.3529	.84100
ข้อ3	85	3.00	5.00	4.2941	.66946
ข้อ4	85	3.00	5.00	4.2118	.57929
ข้อ5	85	3.00	5.00	4.2706	.58530
ข้อ6	85	3.00	5.00	4.1765	.51586
ข้อ7	85	3.00	5.00	4.2471	.55433
ข้อ8	85	3.00	5.00	4.2118	.57929
ข้อ9	85	3.00	5.00	4.2941	.50764
ข้อ10	85	2.00	5.00	4.2824	.64756
ข้อ11	85	2.00	5.00	4.2706	.64343
ข้อ12	85	2.00	5.00	4.3765	.70671
ข้อ13	85	2.00	5.00	4.2235	.66146
ข้อ14	85	2.00	5.00	4.3059	.74039
ข้อ15	85	2.00	5.00	4.1294	.78359
ข้อ16	85	2.00	5.00	4.1882	.71538
ข้อ17	85	2.00	5.00	4.3412	.69954
ข้อ18	85	2.00	5.00	4.1412	.70968
TOTAL	85	2.39	5.00	4.2627	.61174
Valid N (listwise)	85				

แบบตรวจสอบคุณภาพเอกสาร
“แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล”

คำชี้แจง แบบตรวจสอบคุณภาพเอกสารฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสาระในเอกสารแนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล และประโยชน์ของเอกสารในการนำไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสาระ และประโยชน์ของเอกสารโปรดพิจารณารายการตรวจสอบต่อไปนี้ แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการพิจารณา	ระดับคุณภาพ		
		ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ด้านเนื้อหาสาระ				
1	มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำเอกสาร			
2	มีความเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
3	มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชา และทันสมัย			
4	มีความครอบคลุมตามเป้าหมายของโครงการโรงเรียนดี ประจำตำบล			
5	ภาษาที่ใช้ถูกต้องชัดเจน สื่อความหมายและเข้าใจง่าย			
ด้านกระบวนการจัดทำเอกสาร				
6	การจัดลำดับการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสมเข้าใจง่าย			
7	เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ			
8	ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง ตาราง มีความสอดคล้อง กับเนื้อหา ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น			
9	เอกสารมีความเป็นเอกภาพ ทั้งเนื้อหาสาระ และภาพประกอบ			

ที่	รายการพิจารณา	ระดับคุณภาพ		
		ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้				
10	เอกสารเรื่องนี้ส่งเสริมความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อการมีงานทำ			
11	เอกสารเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง			
12	ความรู้จากเอกสารนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้จริง			

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
 บุญญลักษณ์ พิมพ์า
 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

ผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
แบบสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในการตรวจสอบเอกสาร
“แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล”

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
ด้านเนื้อหาสาระ						
1	มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำเอกสาร	+1	+1	+1	3	1.00
2	มีความเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	3	1.00
3	มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาและทันสมัย	+1	+1	+1	3	1.00
4	มีความครอบคลุมตามเป้าหมายของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล	+1	+1	0	2	0.66
5	ภาษาที่ใช้ถูกต้องชัดเจน สื่อความหมายและเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านกระบวนการจัดทำเอกสาร						
6	การจัดลำดับการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสมเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	3	1.00
7	เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ	+1	+1	+1	3	1.00
8	ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง ตาราง มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00
9	เอกสารมีความเป็นเอกภาพ ทั้งเนื้อหาสาระและภาพประกอบ	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้						
10	เอกสารเรื่องนี้ส่งเสริมความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อการมีงานทำ	+1	0	+1	2	0.66
11	เอกสารเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.00
12	ความรู้จากเอกสารนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้จริง	+1	+1	+1	3	1.00

ตาราง ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในการตรวจสอบคุณภาพเอกสาร “แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” (n = 20)

ที่	รายการพิจารณา	ระดับคุณภาพ		
		ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ด้านเนื้อหาสาระ				
1	มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำเอกสาร	16 (80.00)	4 (20.00)	-
2	มีความเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	17 (85.00)	3 (15.00)	-
3	มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชา และทันสมัย	15 (75.00)	3 (15.00)	2 (10.00)
4	มีความครอบคลุมตามเป้าหมายของโครงการโรงเรียนดี ประจำตำบล	16 (80.00)	3 (15.00)	1 (5.00)
5	ภาษาที่ใช้ถูกต้องชัดเจน สื่อความหมายและเข้าใจง่าย	18 (90.00)	2 (10.00)	-
ด้านกระบวนการจัดทำเอกสาร				
6	การจัดลำดับการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสมเข้าใจง่าย	16 (80.00)	4 (20.00)	-
7	เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ	14 (70.00)	5 (25.00)	1 (5.00)
8	ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง ตาราง มีความสอดคล้อง กับเนื้อหา ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น	12 (60.00)	4 (20.00)	4 (20.00)
9	เอกสารมีความเป็นเอกภาพ ทั้งเนื้อหาสาระ และภาพประกอบ	16 (80.00)	12 (10.00)	2 (10.00)
ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้				
10	เอกสารเรื่องนี้ส่งเสริมความเข้าใจในการจัดการเรียน การ สอนด้านการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อการมีงานทำ	16 (80.00)	2 (10.00)	2 (10.00)
11	เอกสารเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	15 (75.00)	5 (25.00)	-
12	ความรู้จากเอกสารนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้จริง	18 (90.00)	2 (10.00)	-
รวมทั้งสิ้น		189	39	12
คิดเป็นร้อยละ		78.75	16.25	5.00

จากตาราง ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในการตรวจสอบคุณภาพเอกสารแนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนตีประจำตำบล โดยภาพรวมศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า เอกสารมีคุณภาพอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 78.75 ระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 16.25 และควรปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 5.00

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการแล้วพบว่า รายการที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี มากที่สุดคือ ภาษาที่ใช้ถูกต้องชัดเจน สื่อความหมายและเข้าใจง่าย และความรู้จากเอกสารนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้จริง คิดเป็นร้อยละ 90.00 เท่ากัน ส่วนรายการที่มีความคิดเห็นในระดับควรปรับปรุงมากที่สุด คือ ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง ตาราง มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น คิดเป็นร้อยละ 20.00

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

1. ด้านกระบวนการจัดทำเอกสาร เกี่ยวกับตาราง ในส่วนที่ 2 แนวทางการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ ควรเพิ่มแนวทางการปรับโครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสู่การมีงานทำ ให้เห็นเป็นตัวอย่าง เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามบริบทของตน
2. ภาพประกอบที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ควรเพิ่มภาพที่เป็นผลงานของนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น
3. เพื่อให้ครูเห็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างงานสร้างอาชีพมากขึ้น ควรยกตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้โรงเรียนสามารถ เลือกประยุกต์ใช้ได้ตรงกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน
4. โรงเรียนตีประจำตำบลมีเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนด้านการสร้างงานอาชีพเพื่อให้มีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน นอกจากจะให้ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพแล้ว ควรจะเพิ่มความรู้ประกอบเกี่ยวกับกฎหมายและการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ด้วย

แบบสอบถามความคิดเห็นของครู
ในการทดลองใช้เอกสาร
“แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล”

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการใช้เอกสารแนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล หลังจากนำไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน

ความคิดเห็นในการนำเอกสารไปทดลองใช้

โปรดพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง
 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของเอกสาร						
ท่านได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด						
1	สาระในบทนำ ซึ่งได้แก่หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงาน ประโยชน์ที่ได้รับ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะ					
2	แนวทางการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ					
	2.1 เป้าหมายคุณภาพผู้เรียน					
	2.2 การปรับโครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ					
	2.3 กระบวนการสร้างและการจัดการเรียนรู้หลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ					
	2.4 การนำหลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำสู่การปฏิบัติ					
3	บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ					
4	การพัฒนางานอาชีพด้วยการพัฒนาต่อยอดสินค้าหรือผลิตภัณฑ์					
	4.1 ความสำคัญของการพัฒนางานอาชีพ					
	4.2 แนวทางในการพัฒนางานอาชีพ					
	4.3 การพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์					
	4.4 การต่อยอดสินค้าหรือผลิตภัณฑ์					

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
5	ตัวอย่างกระบวนการสร้างและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพสู่การมีงานทำ					
	5.1 รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม					
	5.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
	5.3 หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ของกรมอาชีวศึกษา					
	5.4 กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้					
6	ตัวอย่างเครื่องมือการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานอาชีพ การประเมินผลงานด้านอาชีพ และการประเมินคุณลักษณะ การปฏิบัติงาน					
7	ขั้นตอนการจัดสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ใหม่					
8	นวัตกรรมเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรอาชีพ สู่การมีงานทำ ของโรงเรียนดีประจำตำบล					
ด้านคุณภาพของเอกสาร						
ท่านคิดว่าส่วนประกอบของเอกสารต่อไปนี้ มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด						
9	เนื้อหาสาระมีความเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
10	เนื้อหาสาระมีความครอบคลุมตามเป้าหมายของโครงการ โรงเรียนดีประจำตำบล					
11	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชา และทันสมัย					
12	ภาษาที่ใช้ถูกต้องชัดเจน สื่อความหมายและเข้าใจง่าย					
13	เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ					
14	ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง ตาราง มีความสอดคล้องกับ เนื้อหา ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น					
ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้						
เอกสารเรื่องนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด						
15	เอกสารเรื่องนี้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียน การสอนด้านการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อการมีงานทำ					
16	ความรู้จากเอกสารนี้ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้จริง					

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
 บุญญลักษณ์ พิมพา
 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

ผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
แบบสอบถามความคิดเห็นของครูในการทดลองใช้เอกสาร
“แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล”

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของเอกสาร						
ท่านได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด						
1	สาระในบทนำ ซึ่งได้แก่หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และ เป้าหมายการดำเนินงาน ประโยชน์ที่ได้รับ กรอบแนวคิด และ นิยามศัพท์เฉพาะ	+1	+1	+1	3	1.00
2	แนวทางการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ					
	2.1 เป้าหมายคุณภาพผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
	2.2 การปรับโครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตร อาชีพสู่การมีงานทำ	+1	+1	+1	3	1.00
	2.3 กระบวนการสร้างและการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ	+1	+1	+1	3	1.00
	2.4 การนำหลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำ สู่การปฏิบัติ	+1	+1	+1	3	1.00
3	บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการสร้าง หลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ	+1	+1	+1	3	1.00
4	การพัฒนางานอาชีพด้วยการพัฒนาต่อยอดสินค้าหรือผลิตภัณฑ์					
	4.1 ความสำคัญของการพัฒนางานอาชีพ	+1	+1	+1	3	1.00
	4.2 แนวทางในการพัฒนางานอาชีพ	+1	+1	+1	3	1.00
	4.3 การพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์	+1	+1	+1	3	1.00
	4.4 การต่อยอดสินค้าหรือผลิตภัณฑ์	+1	+1	+1	3	1.00
5	ตัวอย่างกระบวนการสร้างและพัฒนากิจการการเรียนรู้ด้านอาชีพสู่การมีงานทำ					
	5.1 รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม	+1	+1	+1	3	1.00
	5.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
	5.3 หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ของ กรมอาชีวศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
	5.4 กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	+1	+1	+1	3	1.00

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
6	ตัวอย่างเครื่องมือการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานอาชีพ การประเมินผลงานด้านอาชีพ และการประเมินคุณลักษณะการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	3	1.00
7	ขั้นตอนการจดสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ใหม่	+1	+1	+1	3	1.00
8	นวัตกรรมเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ ของโรงเรียนดีประจำตำบล	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านคุณภาพของเอกสาร						
ท่านคิดว่าส่วนประกอบของเอกสารต่อไปนี้ มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด						
9	เนื้อหาสาระมีความเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	3	1.00
10	เนื้อหาสาระมีความครอบคลุมตามเป้าหมายของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล	+1	0	+1	2	0.66
11	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชา และทันสมัย	+1	+1	+1	3	1.00
12	ภาษาที่ใช้ถูกต้องชัดเจน สื่อความหมายและเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	3	1.00
13	เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ	+1	+1	+1	3	1.00
14	ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง ตาราง มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น	+1	+1	0	2	0.66
ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้						
เอกสารเรื่องนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด						
15	เอกสารเรื่องนี้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อการมีงานทำ	+1	+1	+1	3	1.00
16	ความรู้จากเอกสารนี้ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้จริง	+1	+1	+1	3	1.00

ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของครู
ในการทดลองใช้เอกสาร
“แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล” (n = 37)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของเอกสาร						
ท่านได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด						
1	สาระในบทนำ ซึ่งได้แก่หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงาน ประโยชน์ที่ได้รับ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะ	12	18	7		
2	แนวทางการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ					
	2.1 เป้าหมายคุณภาพผู้เรียน	13	15	9		
	2.2 การปรับโครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ	19	11	7		
	2.3 กระบวนการสร้างและการจัดการเรียนรู้หลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ	18	12	5	2	
	2.4 การนำหลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำสู่การปฏิบัติ	15	14	8		
3	บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ	17	12	5	3	
4	การพัฒนางานอาชีพด้วยการพัฒนาต่อยอดสินค้าหรือผลิตภัณฑ์					
	4.1 ความสำคัญของการพัฒนางานอาชีพ	17	15	3	2	
	4.2 แนวทางในการพัฒนางานอาชีพ	17	19	1		
	4.3 การพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์	18	12	7		
	4.4 การต่อยอดสินค้าหรือผลิตภัณฑ์	20	9	8		
5	ตัวอย่างกระบวนการสร้างและพัฒนากิจการเรียนรู้ด้านอาชีพสู่การมีงานทำ					
	5.1 รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม	25	10	2		
	5.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	19	12	4	2	
	5.3 หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ของกรมอาชีวศึกษา	25	9	3		
	5.4 กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	22	10	5		
6	ตัวอย่างเครื่องมือการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานอาชีพ การประเมินผลงานด้านอาชีพ และการประเมินคุณลักษณะ การปฏิบัติงาน	24	9	4		

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
7	ขั้นตอนการจัดสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ใหม่	26	5	6		
8	นวัตกรรมเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรอาชีพ สู่การมีงานทำ ของโรงเรียนดีประจำตำบล	18	9	8	2	
ด้านคุณภาพของเอกสาร						
ท่านคิดว่าส่วนประกอบของเอกสารต่อไปนี้ มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด						
9	เนื้อหาสาระมีความเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	16	13	8		
10	เนื้อหาสาระมีความครอบคลุมตามเป้าหมายของโครงการ โรงเรียนดีประจำตำบล	19	10	8		
11	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชา และทันสมัย	20	12	5		
12	ภาษาที่ใช้ถูกต้องชัดเจน สื่อความหมายและเข้าใจง่าย	18	17	2		
13	เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ	16	15	4	2	
14	ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง ตาราง มีความสอดคล้องกับ เนื้อหา ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น	15	14	5	3	
ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้						
เอกสารเรื่องนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด						
15	เอกสารเรื่องนี้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียน การสอนด้านการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อการมีงานทำ	19	16	2		
16	ความรู้จากเอกสารนี้ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้จริง	24	9	4		

ตาราง ความคิดเห็นของครูในการทดลองใช้เอกสารแนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำ
ของโรงเรียนดีประจำตำบล (n = 37)

ที่	รายการ	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของเอกสาร				
1	สาระในบทนำ ซึ่งได้แก่หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงาน ประโยชน์ที่ได้รับ กรอบแนวคิดและนิยามศัพท์เฉพาะ	4.13	.71	มาก
2	แนวทางการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ			
	2.1 เป้าหมายคุณภาพผู้เรียน	4.10	.77	มาก
	2.2 การปรับโครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ	4.32	.78	มาก
	2.3 กระบวนการสร้างและการจัดการเรียนรู้หลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ	4.24	.89	มาก
	2.4 การนำหลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำสู่การปฏิบัติ	4.18	.77	มาก
3	บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ	4.16	.95	มาก
4	การพัฒนางานอาชีพด้วยการพัฒนาต่อยอดสินค้าหรือผลิตภัณฑ์			
	4.1 ความสำคัญของการพัฒนางานอาชีพ	4.27	.83	มาก
	4.2 แนวทางในการพัฒนางานอาชีพ	4.43	.55	มาก
	4.3 การพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์	4.29	.77	มาก
	4.4 การต่อยอดสินค้าหรือผลิตภัณฑ์	4.32	.81	มาก
5	ตัวอย่างกระบวนการสร้างและพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพสู่การมีงานทำ			
	5.1 รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม	4.62	.59	มากที่สุด
	5.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.29	.87	มาก
	5.3 หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของกรมอาชีวศึกษา	4.59	.64	มากที่สุด
	5.4 กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	4.45	.73	มาก
6	ตัวอย่างเครื่องมือการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานอาชีพ การประเมินผลงานด้านอาชีพ และการประเมินคุณลักษณะ การปฏิบัติงาน	4.54	.69	มากที่สุด
7	ขั้นตอนการจัดสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ใหม่	4.54	.76	มากที่สุด
8	นวัตกรรมเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ ของโรงเรียนดีประจำตำบล	4.16	.95	มาก
รวม		4.33	.72	มาก

ที่	รายการ	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ด้านคุณภาพของเอกสาร				
9	เนื้อหาสาระมีความเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.21	.78	มาก
10	เนื้อหาสาระมีความครอบคลุมตามเป้าหมายของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล	4.29	.81	มาก
11	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชา และทันสมัย	4.40	.72	มาก
12	ภาษาที่ใช้ถูกต้องชัดเจน สื่อความหมายและเข้าใจง่าย	4.43	.60	มาก
13	เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ	4.32	.74	มาก
14	ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง ตาราง มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น	4.10	.93	มาก
รวม		4.29	.72	มาก
ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้				
15	เอกสารเรื่องนี้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อการมีงานทำ	4.40	.76	มาก
16	ความรู้จากเอกสารนี้ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้จริง	4.54	.69	มากที่สุด
รวม		4.47	.68	มาก
รวมทั้งสิ้น		4.33	.72	มาก

จากตาราง ความคิดเห็นของครูในการทดลองใช้เอกสารแนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล โดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของเอกสาร ($\bar{X} = 4.33$) และด้านคุณภาพของเอกสาร ($\bar{X} = 4.29$)

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดมี 5 รายการ ลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ตัวอย่างกระบวนการสร้างและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพสู่การมีงานทำเรื่องรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม ($\bar{X} = 4.62$) หลักสูตรวิชาชีพพระยาสันของกรมอาชีวศึกษา ($\bar{X} = 4.59$) ตัวอย่างเครื่องมือการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานอาชีพ การประเมินผลงานด้านอาชีพ และการประเมินคุณลักษณะการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.54$) ขั้นตอนการจัดสัทธิบัติการผลิตใหม่ ($\bar{X} = 4.54$) และความรู้จากเอกสารนี้ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้จริง ($\bar{X} = 4.54$)

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability)
 แบบสอบถามความคิดเห็นของครู ในการทดลองใช้เอกสาร
 “แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล”

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 37.0

N of Items = 25

Alpha = .9932

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A1	37	3.00	5.00	4.1351	.71345
A2	37	3.00	5.00	4.1081	.77401
A3	37	3.00	5.00	4.3243	.78365
A4	37	2.00	5.00	4.2432	.89460
A5	37	3.00	5.00	4.1892	.77595
A6	37	2.00	5.00	4.1622	.95782
A7	37	2.00	5.00	4.2703	.83827
A8	37	3.00	5.00	4.4324	.55480
A9	37	3.00	5.00	4.2973	.77692
A10	37	3.00	5.00	4.3243	.81833
A11	37	3.00	5.00	4.6216	.59401
A12	37	2.00	5.00	4.2973	.87765
A13	37	3.00	5.00	4.5946	.64375
A14	37	3.00	5.00	4.4595	.73009
A15	37	3.00	5.00	4.5405	.69100
A16	37	3.00	5.00	4.5405	.76720
A17	37	2.00	5.00	4.1622	.95782
TOTAL1	37	2.71	5.00	4.3355	.72401
Valid N (listwise)	37				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A18	37	3.00	5.00	4.2162	.78652
A19	37	3.00	5.00	4.2973	.81189
A20	37	3.00	5.00	4.4054	.72493
A21	37	3.00	5.00	4.4324	.60280
A22	37	2.00	5.00	4.3243	.74737
A23	37	2.00	5.00	4.1081	.93642
TOTAL2	37	2.67	5.00	4.2973	.72556
Valid N (listwise)	37				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A24	37	2.00	5.00	4.4054	.76229
A25	37	3.00	5.00	4.5405	.69100
TOTAL3	37	2.50	5.00	4.4730	.68664
Valid N (listwise)	37				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A1	37	3.00	5.00	4.1351	.71345
A2	37	3.00	5.00	4.1081	.77401
A3	37	3.00	5.00	4.3243	.78365
A4	37	2.00	5.00	4.2432	.89460
A5	37	3.00	5.00	4.1892	.77595
A6	37	2.00	5.00	4.1622	.95782
A7	37	2.00	5.00	4.2703	.83827
A8	37	3.00	5.00	4.4324	.55480
A9	37	3.00	5.00	4.2973	.77692
A10	37	3.00	5.00	4.3243	.81833
A11	37	3.00	5.00	4.6216	.59401
A12	37	2.00	5.00	4.2973	.87765
A13	37	3.00	5.00	4.5946	.64375
A14	37	3.00	5.00	4.4595	.73009
A15	37	3.00	5.00	4.5405	.69100
A16	37	3.00	5.00	4.5405	.76720
A17	37	2.00	5.00	4.1622	.95782
A18	37	3.00	5.00	4.2162	.78652
A19	37	3.00	5.00	4.2973	.81189
A20	37	3.00	5.00	4.4054	.72493
A21	37	3.00	5.00	4.4324	.60280
A22	37	2.00	5.00	4.2162	.85424
A23	37	2.00	5.00	4.1081	.93642
A24	37	2.00	5.00	4.4054	.76229
A25	37	3.00	5.00	4.5405	.69100
TOTAL	37	2.68	5.00	4.3330	.72333
Valid N (listwise)	37				

รายชื่อศึกษานิเทศก์ผู้ตรวจสอบคุณภาพเอกสาร
“แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล”
จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ชื่อ - สกุล	เขตพื้นที่การศึกษา
1. ภาคเหนือตอนบน	1. นายกันตวิชัย มะโนคำ 2. นางปาณิสรา คมนัย	สพป.เชียงใหม่ เขต 2 สพป.ลำปาง เขต 1
2. ภาคเหนือตอนล่าง	3. นางธนพรรณ รอดกำเหนิด 4. นายวิเชียร จันทร	สพป.พิจิตร เขต 1 สพป.อุทัยธานี เขต 2
3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	5. นายบุญไทย แสนอุบล 6. นายเมธี มุลธิ	สพป.สกลนคร เขต 3 สพป.อุดรธานี เขต 4
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	7. นางเพ็ญศรี นาถ์พลอย 8. นางสุชีรา สาข้อง	สพป.มหาสารคาม เขต 1 สพม. 25 ขอนแก่น
5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	9. นายอดุลย์ สุชีรัมย์ 10. นางสาวประยงค์ศรี พูลทรัพย์	สพป.บุรีรัมย์ เขต 1 สพม. 29 อุบลราชธานี
6. ภาคกลาง	11. นายโสธร มั่นดี 12. นายชัยรัช ปลิวมา	สพป.อ่างทอง สพป.ชัยนาท
7. ภาคตะวันออก	13. นางวาสนา วรรณฉวี 14. นายธนพล แสนยานุภาพ	สพป.นครนายก สพป.ระยอง เขต 1
8. ภาคตะวันตก	15. นายวินัย ธรรมเกื้อกูล 16. ว่าที่ รต.วิบูลย์ ชมละม้าย	สพป.กาญจนบุรี เขต 1 สพป.กาญจนบุรี เขต 3
9. ภาคใต้ตอนบน	17. นางสาวพิณวรรณ อินทเชื้อ 18. นายวิลาศ ชูช่วย	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 1 สพป.นครศรีธรรมราช เขต 4
10. ภาคใต้ตอนล่าง	19. นางอนงค์นุช ผละฤทธิ์ 20. นางสาวสุภา นามะสนธิ	สพป.สงขลา เขต 1 สพป.นราธิวาส เขต 1

รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองใช้เอกสาร
“แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบล”

ที่	โรงเรียน	เขตพื้นที่การศึกษา	ภูมิภาค
1	บ้านหนองปลามัน	สพป.เชียงใหม่ เขต 2	1. ภาคเหนือตอนบน
2	บ้านเมืองก๊ิด		
3	วัดเสด็จ	สพป.ลำปาง เขต 1	
4	วัดน้ำไทรง		
5	วัดกลางดง	สพป.พิจิตร เขต 1	2. ภาคเหนือตอนล่าง
6	อนุบาลวังทรายพูล		
7	บ้านบุงอ้ายเจียม	สพป.อุทัยธานี เขต 2	
8	ชุมชนบ้านเมืองการุ้ง		
9	บ้านพุทธรักษา	สพป.สกลนคร เขต 3	3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
10	บ้านวังเยียม		
11	บริบาลภูมิเขตต์	สพป.อุดรธานี เขต 4	
12	บ้านผักบั้ง (อาสา)		
13	บ้านบรปือ (บรปือราษฎร์ผดุง)	สพป.มหาสารคาม เขต 1	4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
14	บ้านหนองหัวโนนทอง		
15	บ้านไผ่พิทยาคม	สพม. 25 ขอนแก่น	
16	ขอนแก่นวิทยายน 2 (สมาน สุเมโธ)		
17	ไตรมิตรวิทยาคาร	สพป.บุรีรัมย์ เขต 1	5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
18	วัดบ้านปราสาท		
19	หนองบ่อสามัคคีวิทยา	สพม. 29 อุบลราชธานี	
20	วัดบ้านป่า	สพป.อ่างทอง	6. ภาคกลาง
21	วัดท่าชุมนุช		
22	วัดโพธิ์งาม	สพป. ชัยนาท	
23	รัฐเขื่อนพลเทพอุบลัมภ์		

ที่	โรงเรียน	เขตพื้นที่การศึกษา	ภูมิภาค
24	วัดพลอยกระจ่างศรี	สพป.นครนายก	7. ภาคตะวันออก
25	วัดโพธิ์แก้วเบญจธาราม		
26	บ้านสำนักทอง		
27	วัดน้ำคอก		
28	วัดชุกพี้	สพป.กาญจนบุรี เขต 1	8. ภาคตะวันตก
29	บ้านห้วยน้ำขาว		
30	บ้านกุยแห่	สพป.กาญจนบุรี เขต 3	
31	พุทธวิมุตติวิทยา		
32	วัดท่าไทร	สพป. สุราษฎร์ธานี เขต 1	9. ภาคใต้ตอนบน
33	บ้านปากกะแตะ		
34	วัดเทวดาราม	สพป.นครศรีธรรมราช เขต 4	
35	บ้านวัวลูง		
36	วัดเกษตรชลธิ์ (เลื่อนประชาคาร)	สพป.สงขลา เขต 1	10. ภาคใต้ตอนล่าง
37	บ้านจือแร	สพป.นราธิวาส เขต 1	

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนวิเคราะห์ (Analysis) หรือการวิจัย₁ (Research : R₁) ได้แก่
 - ❖ แบบสอบถามศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553-2558 (แบบสอบถามปลายเปิด)
2. เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการพัฒนา₂ (Development : D₂) ประกอบด้วย
 - 2.1 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guideline)
 - 2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Guideline)
 - ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้แทนชุมชน
 - ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์นักเรียน
 - 2.3 แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 4 ฉบับ
 - ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด (แบบสอบถามออนไลน์)
 - ฉบับที่ 2.1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบและเทคนิค การนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
 - ฉบับที่ 2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้แทนชุมชน ที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด
 - ฉบับที่ 2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงาน พัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

แบบสอบถามศึกษานิเทศก์
เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553-2558

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านมา ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ คือปีงบประมาณ 2553-2558 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และส่วนกลาง
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลในเขตพื้นที่การศึกษา 5 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ ที่เป็นคณะทำงานจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2559 จำนวน 30 คน
3. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยอิสระ ทั้งในข้อดีและข้อที่ควรแก้ไขปรับปรุง/เพิ่มเติม

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

☐ ประถมศึกษา.....

☐ มัธยมศึกษา.....

ประสบการณ์ในการนิเทศโรงเรียนดีประจำตำบล..... ปี

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถาม

การดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านมา ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการปีงบประมาณ 2553 ถึง 2558 มีผลการพัฒนาที่ปรากฏแล้วระดับหนึ่ง ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโรงเรียนในโครงการ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลในประเด็นต่อไปนี้

2.1 สภาพความพร้อมของโรงเรียนดีประจำตำบล

2.2 การดำเนินงานของศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา

2.3 กระบวนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็น

3.1 สภาพความพร้อมของโรงเรียนดีประจำตำบล

.....

.....

.....

3.2 การดำเนินงานของศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา

.....

.....

.....

3.3 กระบวนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

บุญญลักษณ์ พิมพา

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guideline)

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์

.....

คำชี้แจง

1. ประเด็นการสนทนากลุ่มฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ของการพัฒนาระยะที่ 3 (ปีงบประมาณ 2558 – 2560)
2. ผู้เข้าสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย
 - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล ที่กำหนดจุดสนทนากลุ่ม 10 จุด ทั่วประเทศ (ตามจุดของการสัมภาษณ์) จำนวน 10 คน จาก 10 โรงเรียน ยกเว้นโรงเรียนที่เป็นจุดสัมภาษณ์
 - 2.2 ครู จำนวน 10 คน กระจายมาจาก 10 โรงเรียน (ซึ่งอาจไม่ซ้ำกับโรงเรียนของการสนทนากลุ่มผู้บริหาร) ประกอบด้วยครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี 2 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 7 คน
 - 2.3 ศึกษานิเทศก์ ผู้เป็นคณะนิเทศขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559 จำนวน 982 คน
3. สิ่งที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ไม่มีผลกับผู้ร่วมสนทนาทุกท่านแต่อย่างใด เพียงใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิจัย “การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model” เท่านั้น
4. มาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง ที่ใช้เป็นข้อมูลในการสนทนา องค์ประกอบของมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล ได้แก่
 - 4.1 มาตรฐานด้านปัจจัย มี 5 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย
 - ตัวชี้วัดที่ 1 บุคลากรมีคุณภาพ
 - ตัวชี้วัดที่ 2 แผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการประจำปี เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
 - ตัวชี้วัดที่ 3 การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
 - ตัวชี้วัดที่ 4 วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ เพียงพอและมีคุณภาพ
 - ตัวชี้วัดที่ 5 อาคารสถานที่ เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน
 - 4.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ มี 5 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย
 - ตัวชี้วัดที่ 1 กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ
 - ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษา
 - ตัวชี้วัดที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ
 - ตัวชี้วัดที่ 4 กระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ
 - ตัวชี้วัดที่ 5 กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการที่มีประสิทธิภาพ

4.3 มาตรฐานด้านผลผลิต มี 5 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ตัวชี้วัดที่ 1 โรงเรียนคุณภาพ

ตัวชี้วัดที่ 2 โรงเรียนทำมาหากิน

ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนเป็นคนดี

ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนเป็นคนเก่ง

ตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นคนมีความสุข

5. ข้อมูลในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 ประเด็นสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการสนทนากลุ่ม

วันที่ดำเนินการสนทนา วันที่..... เดือน.....พ.ศ. 2560 เวลา.....

ผู้ดำเนินการ (Moderator).....

ผู้จดบันทึก (Note Taker).....

ผู้ช่วยผู้ดำเนินการ (Assistant).....

.....

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ที่	ชื่อ - นามสกุล	สังกัด/หน่วยงาน
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

ตอนที่ 2 ประเด็นการสนทนากลุ่ม

2.1 ท่านเห็นว่าการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ประสบความสำเร็จมากที่สุด ในมาตรฐานและตัวชี้วัดเรื่องใด เพราะเหตุใด

2.1.1 ด้านปัจจัย

ตัวชี้วัดที่
เหตุผล

2.1.2 ด้านกระบวนการ

ตัวชี้วัดที่.....
เหตุผล

2.1.3 ด้านผลผลิต

ตัวชี้วัดที่
เหตุผล

2.2 ท่านเห็นว่าโรงเรียนดีประจำตำบล มีปัญหาหรือข้อจำกัดในการดำเนินงานมากที่สุดในเรื่องใด เพราะเหตุใด และท่านมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาหรือข้อจำกัดนั้นอย่างไร

2.2.1 ด้านปัจจัย

ตัวชี้วัดที่
เหตุผล

2.2.2 ด้านกระบวนการ

ตัวชี้วัดที่
เหตุผล

2.2.3 ด้านผลผลิต

ตัวชี้วัดที่
เหตุผล

2.3 ท่านมีวิธีการส่งเสริมให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบผลสำเร็จได้อย่างไร (สำหรับศึกษานิเทศก์ ใช้ประเด็นคำถามข้อ 2.3.1, ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ข้อ 2.3.2, ครูใช้ข้อ 2.3.3)

2.3.1 ศึกษานิเทศก์ - ท่านมีวิธีการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม ให้การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลประสบผลสำเร็จได้อย่างไร

2.3.2 ผู้บริหาร - ท่านมีวิธีการอย่างไร ที่ทำให้โรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ และเป็นโรงเรียนทำมาหากิน

- 1) ด้านการบริหารจัดการ
- 2) ด้านวิธีการสร้างโอกาสทางการศึกษา
- 3) ด้านกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2.3.3 ครู - ท่านมีวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างไร ที่ทำให้นักเรียน

- 1) เป็นคนดี
- 2) เป็นคนเก่ง ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ
- 3) เป็นคนมีความสุขในการเรียน

.....

.....

(ลงชื่อ) ผู้ดำเนินการสนทนา
(.....)
ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ) ผู้จัดบันทึก
(.....)
ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ) ผู้ช่วยผู้ดำเนินการ
(.....)
ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ) ผู้ช่วยผู้ดำเนินการ
(.....)
ตำแหน่ง.....
...../...../.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Guideline)

แบบสัมภาษณ์

ฉบับที่ 1

ความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด ของการพัฒนาระยะที่ 3 (ปีงบประมาณ 2558 – 2560)

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล หรือผู้รักษาการผู้บริหาร จากโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนด จำนวน 10 โรงเรียน

2.2 ครูจากโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย โรงเรียนละ 5 คน ประกอบด้วย ครูผู้รับผิดชอบ โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 1 คน และ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ 3 คน

2.3 ผู้แทนชุมชน ของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย โรงเรียนละ 4 คน ได้แก่ พระสงฆ์ ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน

3. สถานที่สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย หรือสถานที่อื่นตามที่ผู้ให้ สัมภาษณ์นัดหมาย

4. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้จะเป็นการนำเสนอในภาพรวม และถ้ามีการอ้างอิงคำพูด ของผู้ให้สัมภาษณ์ จะอ้างอิงโดยใช้นามสมมติ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่งโรงเรียน/หน่วยงาน.....

วุฒิการศึกษา.....ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ปัจจุบัน.....ปี

เบอร์โทรศัพท์.....e-mail.....

ให้สัมภาษณ์ในฐานะ

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

☐ ครู

☐ ผู้แทนชุมชน (ระบุ.....)

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถาม

2.1 การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานตัวชี้วัดแต่ละด้าน (5 – 5 - 5) เมื่อพิจารณาแล้วท่านเห็นว่าด้านใดประสบความสำเร็จบ้าง และด้านใดประสบความสำเร็จมากที่สุด เพราะเหตุใด

1) ด้านปัจจัย

.....

เหตุผล

.....

2) ด้านกระบวนการ

.....

เหตุผล

.....

3) ด้านผลผลิต

เหตุผล

.....

2.2 จากมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ทั้ง 15 ตัวชี้วัด (5-5-5) ท่านเห็นว่าการดำเนินการทั้ง 3 ด้าน ยังมีปัญหาหรือข้อจำกัดอะไรบ้าง เพราะเหตุใด และท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการแก้ปัญหาหรือข้อจำกัดนั้น

1) ด้านปัจจัย.....

เหตุผล.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา.....

.....

2) ด้านกระบวนการ.....

เหตุผล.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา.....

.....

3) ด้านผลผลิต

เหตุผล

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา.....

.....

2.3 วิธีการที่ทำให้โรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ (สำหรับผู้บริหารโรงเรียนใช้
คำถามข้อ 2.3.1, ครู ใช้ข้อ 2.3.2, ผู้แทนชุมชนใช้ข้อ 2.3.3)

2.3.1 ผู้บริหาร - ท่านมีวิธีการอย่างไร ที่ทำให้โรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จ
เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ และเป็นโรงเรียนทำมาหากิน

- 1) ด้านการบริหารจัดการ
- 2) ด้านวิธีการสร้างโอกาสทางการศึกษา
- 3) ด้านกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

.....
.....

2.3.2 ครู - ท่านมีวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างไร ที่ทำให้นักเรียน

- 1) เป็นคนดี
- 2) เป็นคนเก่ง ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ
- 3) เป็นคนมีความสุขในการเรียน

.....
.....

2.3.3 ผู้แทนชุมชน - ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน โรงเรียนดีประจำตำบล
ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไร

.....
.....

(ลงชื่อ) ผู้สัมภาษณ์
(.....)
ตำแหน่ง.....
...../...../.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Guideline)

ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนตีประจำตำบล

แบบสัมภาษณ์
ฉบับที่ 2

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความภูมิใจในการเป็นนักเรียนโรงเรียนตีประจำตำบล ความต้องการในการพัฒนาตนเอง ประสบการณ์ในการเรียนรู้ วิธีการแก้ปัญหา และวิธีการส่งเสริมให้โรงเรียนตีประจำตำบลเกิดการพัฒนา ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นความเป็นคนดี คนเก่ง และความเป็นคนมีความสุข ของนักเรียน ตามมาตรฐานด้านผลผลิต
2. ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด โรงเรียนละ 4 คน ตามลักษณะของโรงเรียนดังนี้
 - 2.1 โรงเรียนประถมศึกษา เป็นนักเรียนชั้น ป.6 จำนวน 4 คน
 - 2.2 โรงเรียนขยายโอกาส เป็นนักเรียนชั้น ป.6 จำนวน 2 คน และ ม.3 จำนวน 2 คน
 - 2.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 2.3.1 โรงเรียนที่มีเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เลือกจากนักเรียนชั้น ม.3 จำนวน 4 คน
 - 2.3.2 โรงเรียนที่มีทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เลือกจากนักเรียนชั้น ม.3 จำนวน 2 คน และนักเรียนชั้น ม.6 จำนวน 2 คน
3. แนวทางการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้สัมภาษณ์ใช้คำถามที่สะท้อนให้เห็นความเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ของนักเรียน ซึ่งมีประเด็นหลักเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ดังนี้
 - 3.1 ด้านค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (คนดี) ได้แก่ ข้อ 2 ความซื่อสัตย์ เสียสละอดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงาม ข้อ 5 การรักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันดีงาม และข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัส
 - 3.2 ด้านความสามารถตามสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (คนเก่ง) ได้แก่ความสามารถในการสื่อสาร (ฟัง ดู อ่าน พูด เขียน) ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
 - 3.3 ด้านสุขภาพนักเรียน (คนมีความสุข) ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพจิตดี และมีสุขภาพะทางด้านร่างกายตามเกณฑ์มาตรฐาน
 - 3.4 ด้านความรู้และทักษะด้านอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน (คนเก่ง)
 - 3.5 ด้านจุดเด่น หรือความมีชื่อเสียงของโรงเรียน และความต้องการของนักเรียน
4. แบบสัมภาษณ์มีข้อคำถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ประเด็นคำถามสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

นักเรียนชั้นโรงเรียน.....

เบอร์โทรศัพท์.....e-mail.....(ถ้ามี)

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามสัมภาษณ์

1. ในฐานะที่นักเรียน เรียนอยู่ในโรงเรียนดีประจำตำบล นักเรียนมีความภูมิใจในโรงเรียนของตนเองในเรื่องใดบ้าง เพราะเหตุใด

.....

.....

2. นักเรียนมีความต้องการให้โรงเรียนพัฒนาในด้านใดบ้าง และมีวิธีการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จได้อย่างไร

2.1 ต้องการให้พัฒนาเพื่ออะไร

2.2 นักเรียนจะมีวิธีส่งเสริมหรือช่วยในการพัฒนาด้านนั้น ๆ ให้สำเร็จได้อย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม หรือเรียนรู้เกี่ยวกับงานอาชีพอย่างไรบ้าง

3.1 เรียนหรือร่วมกิจกรรมแล้ว ได้ความรู้และประสบการณ์เรื่องอะไร

3.2 นำความรู้หรือประสบการณ์นั้นไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง

.....

.....

4. นักเรียนต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องใด

4.1 เพราะเหตุใด

4.2 ถ้าทำไม่สำเร็จจะมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร

.....

.....

5. ในอนาคตนักเรียนจะคิดว่าจะประกอบอาชีพอะไร

5.1 เพราะเหตุใด

5.2 ทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ

.....

.....

(ลงชื่อ) ผู้สัมภาษณ์

(.....)

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

แบบสอบถามความพึงพอใจ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์
ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด เป็นแบบสอบถามในระบบออนไลน์ จำนวน 32 ข้อ มีสาระแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล

ในกรอบการดำเนินงาน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด 5-5-5 จำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล หรือผู้รักษาการ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร

2.2 ครูโรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนละ 3-5 คน

2.3 ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ เขตละ 3-5 คน

3. ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

4. ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของท่านในครั้งนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ไม่มีผลต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ☐ ครู
 - ☐ ศึกษานิเทศก์
2. ประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
 - ☐ น้อยกว่า 1 ปี
 - ☐ 1 ปี – 4 ปี
 - ☐ มากกว่า 4 ปี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล จำแนกเป็น 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านปัจจัย : องค์ประกอบที่เกื้อหนุนให้บรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี บริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้เทคโนโลยี มีภาวะผู้นำ และพัฒนาตนเอง					
2	ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตาต่อศิษย์ ต่อตนเอง ใช้เทคโนโลยี และเป็นกัลยาณมิตร					
3	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา					
4	แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน					
5	แผนปฏิบัติการของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
6	การบริหารงบประมาณของโรงเรียนสามารถใช้ได้อย่างคุ้มค่า และเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ					
7	วัสดุ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีของโรงเรียนมีความทันสมัย เพียงพอ และเหมาะสมกับผู้เรียน					
8	แหล่งเรียนรู้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน					
9	อาคารสถานที่ของโรงเรียนเพียงพอ สะอาด ปลอดภัย พร้อมใช้งาน					

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านกระบวนการ : การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลที่ส่งผลให้บรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัด						
10	โรงเรียนมีการนำแผนปฏิบัติการลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ					
11	โรงเรียนนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม					
12	โรงเรียนจัดการศึกษาที่สอดคล้อง ครอบคลุมกับนักเรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน					
13	โรงเรียนบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้นงานอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
14	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา					
15	ครูใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม					
16	ครูใช้กระบวนการวัดและประเมินผลนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม					
17	ครูใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้					
18	โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ					
19	โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการอย่างมีประสิทธิภาพ					
ด้านผลผลิต : สิ่งที่แสดงถึงความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล						
20	โรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ					
21	โรงเรียนมีเอกลักษณ์ 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน					
22	โรงเรียนให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชน					
23	โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น					
24	นักเรียนมีคุณลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ					
25	นักเรียนปลอดจากอบายมุข และสารเสพติด					
26	นักเรียนใช้ความรู้ ทักษะสร้างอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้ระหว่างเรียน					
27	นักเรียนมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเหมาะสมกับระดับชั้น					
28	นักเรียนมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับชั้น					
29	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT/ O-NET) สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา					
30	นักเรียนมีสุขภาพทางด้านร่างกายตามเกณฑ์มาตรฐาน					
31	นักเรียนมีสุนทรียภาพทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะตามความสนใจและความถนัด					
32	นักเรียนมีสุขภาพทางจิตที่ดี					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

แบบสอบถามความพึงพอใจ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์
ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศ
เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

แบบสอบถาม
ฉบับที่ 2.1

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบและเทคนิคในการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ระยะที่ 3 ปีงบประมาณ 2558-2560

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ท่านตอบข้อมูลในฐานะใด

- ☐ ศึกษานิเทศก์
- ☐ ผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล
- ☐ ครูโรงเรียนดีประจำตำบล

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ดำเนินงานมาจนถึงช่วงสุดท้ายของโครงการ ในฐานะที่ท่านเป็นบุคลากรหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ท่านมีความพึงพอใจ ต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศ ที่ช่วยให้โรงเรียนเกิดความก้าวหน้า ในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านกระบวนการนิเทศ						
	1) การวางแผนนิเทศโรงเรียนมีความชัดเจน และปฏิบัติได้					
	2) การสื่อสารและการประสานงานกับโรงเรียนมีความชัดเจน					
	3) รูปแบบหรือเทคนิคการนิเทศแนะนำโรงเรียนมีความเหมาะสม					
	4) การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ					
	5) การสรุปและการรายงานผล หรือแจ้งผลการนิเทศมีการดำเนินการเป็นประจำตามวาระของงาน					
	6) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานความก้าวหน้าของโรงเรียนต่อสาธารณชน มีการปฏิบัติสม่ำเสมอ					

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
2. ด้านการนิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบ						
	7) วิธีการนิเทศให้โรงเรียนเกิดความเข้าใจและมีความพร้อมเพื่อขอรับการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล					
	8) การสร้างความโปร่งใสในการประเมินและรับรองโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล					
	9) วิธีสร้างแรงจูงใจให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพการศึกษจนเกิดความก้าวหน้าและยั่งยืน					
3. ด้านเทคนิคการนิเทศส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน						
	10) การนิเทศให้โรงเรียนจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อการหารายได้ระหว่างเรียน					
	11) การออกแบบการนิเทศให้โรงเรียนดีประจำตำบลสร้างผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์					
4. ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน						
	12) การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การดำเนินงานให้มีความครอบคลุมทั่วถึงทุกภูมิภาค					
	13) การกำหนดกิจกรรมให้โรงเรียนมีโอกาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เช่น การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน การประกวดแข่งขันของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา					
	14) การจัดกิจกรรมให้บุคลากรของโรงเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในงานสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล ระดับภูมิภาค 9 จุด					
	15) ผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และ VTR เผยแพร่กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ ของโรงเรียน มีประโยชน์คุ้มค่า					
5. ด้านผลที่ได้รับจากการนิเทศ						
	16) โรงเรียนของทุกภูมิภาคเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมงานอาชีพ					
	17) ทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล					

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	18) ความพร้อมของโรงเรียนในการส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน					
	19) โรงเรียนมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาระดับมาตรฐานของการเป็นโรงเรียนต้นแบบ					
	20) โรงเรียนมีผลงานเชิงประจักษ์ มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
 บุญญลักษณ์ พิมพา
 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้แทนชุมชน
ที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล

.....

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล ในการนำผลที่ได้จากการนิเทศไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ท่านตอบแบบสอบถามในฐานะใด

- ☐ พระสงฆ์
- ☐ ผู้นำชุมชน
- ☐ ผู้ปกครองนักเรียน
- ☐ กรรมการสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล

โรงเรียนดีประจำตำบลเป็นโรงเรียนเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ท่านมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในประเด็นต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน					
	1) โรงเรียนนำผลที่ได้รับจากการนิเทศไปพัฒนาการศึกษาจนเกิดความก้าวหน้า					
	2) โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทันเหตุการณ์					
	3) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา					
	4) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการพัฒนาด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อม					
	5) ผู้ปกครองและชุมชนมีความเต็มใจในการร่วมช่วยเหลือดูแลนักเรียน					

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
2	ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านปัจจัย					
	6) บุคลากรของโรงเรียนมีคุณภาพ					
	7) แผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการประจำปีมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม					
	8) การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ					
	9) วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้เพียงพอและมีคุณภาพ					
	10) อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน					
3	ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านกระบวนการ					
	11) กระบวนการบริหารของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ					
	12) โรงเรียนมีการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชน					
	13) กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีคุณภาพ					
	14) กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ					
	15) กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการมีประสิทธิภาพ					
4	ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านผลผลิต					
	16) โรงเรียนมีการพัฒนาที่ก้าวหน้าจนเป็นโรงเรียนคุณภาพ					
	17) โรงเรียนมีผลงานด้านการส่งเสริมอาชีพ ที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน					
	18) นักเรียนเป็นคนดี					
	19) นักเรียนเป็นคนเก่ง					
	20) นักเรียนเป็นคนมีความสุข					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
 บุญญลักษณ์ พิมพา
 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

**แบบสอบถาม
ฉบับที่ 2.3**

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน
ที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

.....

- คำชี้แจง**
1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ 2558-2560
 2. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด โรงเรียนละ 10 คน (โดยไม่ซ้ำกับนักเรียนผู้ให้สัมภาษณ์) ตามลักษณะของโรงเรียนดังนี้
 - 2.1 โรงเรียนประถมศึกษา เป็นนักเรียนชั้น ป.5 และ ป.6 จำนวน 10 คน
 - 2.2 โรงเรียนขยายโอกาส เป็นนักเรียนชั้น ป.6 จำนวน 5 คน และ ม.3 จำนวน 5 คน
 - 2.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 1) โรงเรียนที่มีเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เลือกจากนักเรียนชั้น ม.2 และ ม.3 จำนวน 10 คน
 - 2) โรงเรียนที่มีทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เลือกจากนักเรียนชั้น ม.3 จำนวน 5 คน และนักเรียนชั้น ม.6 จำนวน 5 คน
 3. ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ
 4. ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ไม่มีผลต่อสถานภาพและการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักเรียนชั้นโรงเรียน.....
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

ในฐานะที่นักเรียนเป็นนักเรียนโรงเรียนดีประจำตำบล นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบล ในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจ โดย

5 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง ความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัย						
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบ เสียสละ และทุ่มเทเวลาในการปฏิบัติหน้าที่					
2	ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี ในการปฏิบัติการสอน					
3	ผู้บริหารและครูมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ ปกครองนักเรียนเหมือนคนในครอบครัว					
4	โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ในการจัดการเรียน การสอนเพียงพอและเหมาะสมกับผู้เรียน					
5	โรงเรียนมีห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ให้บริการกับผู้เรียน					
6	โรงเรียนมีอาคารสถานที่สะอาด บรรยากาศร่มรื่น และปลอดภัย					
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการ						
7	โรงเรียนมีการบริหารจัดการงานทุกอย่างของโรงเรียน ได้อย่างเหมาะสม					
8	โรงเรียนให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียนแก่ผู้เรียน ครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน					

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
9	โรงเรียนมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเน้นงานอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน					
10	ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสม					
11	ผู้บริหารและครูมีการให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือกัน และติดตามการดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
12	โรงเรียนจัดกิจกรรมการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ อย่างมีประสิทธิภาพ					
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิต						
13	โรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานอื่น					
14	โรงเรียนมีผลงานด้านอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”					
15	นักเรียนในโรงเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน และประหยัดอดออม					
16	นักเรียนปลอดจากสารเสพติดและอบายมุข					
17	นักเรียนในโรงเรียนได้รับรางวัลในการแข่งขันทักษะวิชาการ ระดับโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา					
18	นักเรียนมีความสามารถด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ตามความสนใจและความถนัด					
19	นักเรียนใช้ความรู้และทักษะด้านอาชีพ สร้างรายได้ ระหว่างเรียน					
20	นักเรียนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และมีความสุขกับการเรียน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
บุญญลักษณ์ พิมพา
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ตรวจสอบรูปแบบ 8S's Supervisory Model

1. ดร.อรรถัย มูลคำ อดีตที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้ดูแลรับผิดชอบบริการจัดการโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
ระยะที่ 1 และ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. นายประกอบ มณีโรจน์ อดีตศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
ผู้ทรงคุณวุฒินอกราชการที่เป็นคณะนิเทศโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
3. นางสาวสมร ยูนิมิ อดีตศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 15 นราธิวาส
ผู้ทรงคุณวุฒินอกราชการที่เป็นคณะนิเทศโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
4. นายกิตติ กสิณธารา อดีตศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 นครปฐม
ผู้ทรงคุณวุฒินอกราชการที่เป็นคณะนิเทศโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
5. ดร.ชนิษฐ์ สุวรรณศิริ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 1
คณะทำงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
6. ดร.บุญทอง บุญทวี รองคณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์ประจำสาขาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา
อดีตคณะทำงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
7. ผศ.ดร.กานดา นาคะเวช อดีตอาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผล การ
จัดการศึกษา

รายชื่อผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นายประกอบ มณีโรจน์ อดีตศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
ผู้ทรงคุณวุฒินอกราชการที่เป็นคณะนิเทศโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
2. ผศ.ดร.กานดา นาคะเวช อดีตอาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผล
การจัดการศึกษา
3. ดร.บุญทอง บุญทวี รองคณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์ประจำสาขาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา
อดีตคณะทำงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ง (1)

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถาม ฉบับที่ 1

ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์
ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
ด้านปัจจัย : องค์ประกอบที่เกื้อหนุนให้บรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดในโรงเรียนดีประจำตำบล						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี บริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้เทคโนโลยี มีภาวะผู้นำ และพัฒนาตนเอง	+1	+1	+1	3	1.00
2	ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตา ต่อศิษย์ ต่อตนเอง ใช้เทคโนโลยี และเป็นกัลยาณมิตร	+1	+1	+1	3	1.00
3	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	+1	+1	0	2	0.66
4	แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00
5	แผนปฏิบัติการของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
6	การบริหารงบประมาณของโรงเรียนสามารถใช้ได้อย่างคุ้มค่า และเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ	+1	0	+1	2	0.66
7	วัสดุ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีของโรงเรียนมีความทันสมัย เพียงพอ และเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
8	แหล่งเรียนรู้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00
9	อาคารสถานที่ของโรงเรียนเพียงพอ สะอาด ปลอดภัย พร้อมใช้งาน	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านกระบวนการ : การดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบล ที่ส่งผลให้บรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัด						
10	โรงเรียนมีการนำแผนปฏิบัติการลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00
11	โรงเรียนนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม	0	+1	+1	2	0.66
12	โรงเรียนจัดการศึกษาที่สอดคล้อง ครอบคลุมกับนักเรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	3	1.00
13	โรงเรียนบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้นงานอาชีพ ที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
14	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
15	ครูใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00
16	ครูใช้กระบวนการวัดและประเมินผลนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00
17	ครูใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
18	โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
19	โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านผลผลิต : สิ่งที่แสดงถึงความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพในโรงเรียนดีประจำตำบล						
20	โรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	+1	+1	+1	3	1.00
21	โรงเรียนมีเอกลักษณ์ 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00
22	โรงเรียนให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชน	+1	+1	0	2	0.66
23	โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00
24	นักเรียนมีคุณลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ	+1	+1	+1	3	1.00
25	นักเรียนปลอดจากอบายมุข และสารเสพติด	+1	+1	+1	3	1.00
26	นักเรียนใช้ความรู้ ทักษะสร้างอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้ระหว่างเรียน	+1	+1	+1	3	1.00
27	นักเรียนมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเหมาะสมกับระดับชั้น	+1	+1	+1	3	1.00
28	นักเรียนมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับชั้น	+1	+1	+1	3	1.00
29	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT/ O-NET) สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา	+1	+1	+1	3	1.00
30	นักเรียนมีสุขภาพทางด้านร่างกายตามเกณฑ์มาตรฐาน	+1	+1	+1	3	1.00
31	นักเรียนมีสุนทรียภาพทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะตามความสนใจ และความถนัด	+1	+1	+1	3	1.00
32	นักเรียนมีสุขภาพทางจิตที่ดี	+1	+1	+1	3	1.00

คำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถาม ฉบับที่ 2.1
ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์
ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศ
เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
1. ด้านกระบวนการนิเทศ						
	1) การวางแผนนิเทศโรงเรียนมีความชัดเจนและปฏิบัติได้	+1	+1	+1	3	1.00
	2) การสื่อสารและการประสานงานกับโรงเรียนมีความชัดเจน	+1	+1	0	2	0.66
	3) รูปแบบหรือเทคนิคการนิเทศแนะนำโรงเรียนมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00
	4) การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ของโรงเรียน มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00
	5) การสรุปและการรายงานผล หรือแจ้งผลการนิเทศ มีการดำเนินการเป็นประจำตามวาระของงาน	+1	0	+1	2	0.66
	6) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลงานความก้าวหน้าของโรงเรียนต่อสาธารณชน มีการปฏิบัติสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00
2. ด้านการนิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบ						
	7) วิธีการนิเทศให้โรงเรียนเกิดความเข้าใจและมีความพร้อม เพื่อขอรับการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล	+1	+1	+1	3	1.00
	8) การสร้างความโปร่งใสในการประเมินและรับรองโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล	+1	+1	+1	3	1.00
	9) วิธีสร้างแรงจูงใจให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจนเกิดความก้าวหน้าและยั่งยืน	+1	0	+1	2	0.66
3. ด้านเทคนิคการนิเทศส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน						
	10) การนิเทศให้โรงเรียนจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อการหารายได้ระหว่างเรียน	+1	+1	+1	3	1.00

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
	11) การออกแบบการนิเทศให้โรงเรียนดีประจำตำบล สร้างผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์” ที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์	+1	+1	+1	3	1.00
4. ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน						
	12) การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การดำเนินงานให้มีความครอบคลุมทั่วถึงทุกภูมิภาค	+1	+1	+1	3	1.00
	13) การกำหนดกิจกรรมให้โรงเรียนมีโอกาสเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เช่น การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน การประกวดแข่งขัน ฯลฯ ของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
	14) การจัดกิจกรรมให้บุคลากรของโรงเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในงานสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล ระดับภูมิภาค 9 จุด	+1	+1	+1	3	1.00
	15) ผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และ VTR เผยแพร่กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพของโรงเรียน มีประโยชน์คุ้มค่า	+1	+1	+1	3	1.00
5. ด้านผลที่ได้รับจากการนิเทศ						
	16) โรงเรียนของทุกภูมิภาคเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมงานอาชีพ	+1	+1	+1	3	1.00
	17) ทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล	+1	+1	+1	3	1.00
	18) ความพร้อมของโรงเรียนในการส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นโรงเรียนทอมาหากิน	+1	+1	+1	3	1.00
	19) โรงเรียนมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาระดับมาตรฐานของการเป็นโรงเรียนต้นแบบ	+1	+1	0	2	0.66
	20) โรงเรียนมีผลงานเชิงประจักษ์ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม	+1	+1	+1	3	1.00

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามฉบับที่ 2.2
ความพึงพอใจของผู้แทนชุมชน
ที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
1	กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน					
	1) โรงเรียนนำผลที่ได้รับจากการนิเทศไปพัฒนาการศึกษาจนเกิดความก้าวหน้า	+1	+1	+1	3	1.00
	2) โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทันเหตุการณ์	+1	+1	+1	3	1.00
	3) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00
	4) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการพัฒนาด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อม	+1	+1	0	3	0.66
	5) ผู้ปกครองและชุมชนมีความเต็มใจในการร่วมช่วยเหลือดูแลนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00
2	ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านปัจจัย					
	6) บุคลากรของโรงเรียนมีคุณภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
	7) แผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการประจำปี มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ อย่างเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	3	1.00
	8) การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
	9) วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ เพียงพอและมีคุณภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
	10) อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน	+1	+1	+1	3	1.00
3	ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านกระบวนการ					
	11) กระบวนการบริหารของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
	12) โรงเรียนมีการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชน	+1	+1	+1	3	1.00

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
	13) กระบวนการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนมีคุณภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
	14) กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียน มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
	15) กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของ คนไทย 12 ประการมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
4	ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐาน ด้านผลผลิต					
	16) โรงเรียนมีการพัฒนาที่ก้าวหน้า จนเป็นโรงเรียนคุณภาพ	+1	+1	+1	3	1.00
	17) โรงเรียนมีผลงานด้านการส่งเสริมอาชีพที่ นำไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน	+1	+1	+1	3	1.00
	18) นักเรียนเป็นคนดี	+1	+1	+1	3	1.00
	19) นักเรียนเป็นคนเก่ง	+1	+1	+1	3	1.00
	20) นักเรียนเป็นคนมีความสุข	+1	+1	+1	3	1.00

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถาม ฉบับที่ 2.3
ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัย						
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบเสียสละ และทุ่มเทเวลา ในการปฏิบัติหน้าที่	+1	+1	+1	3	1.00
2	ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี ในการปฏิบัติการสอน	+1	+1	+1	3	1.00
3	ผู้บริหารและครูมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ ปกครองนักเรียนเหมือนคนในครอบครัว	+1	+1	+1	3	1.00
4	โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ในการ จัดการเรียนการสอนเพียงพอและเหมาะสม กับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
5	โรงเรียนมีห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ให้บริการกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00
6	โรงเรียนมีอาคารสถานที่สะอาด บรรยากาศ ร่มรื่นและปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1.00
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการ						
7	โรงเรียนมีการบริหารจัดการงานทุกอย่างของ โรงเรียนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00
8	โรงเรียนให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียนแก่ ผู้เรียน ครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	3	1.00
9	โรงเรียนมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเน้นงานอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ของ โรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00
10	ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียน การสอนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00
11	ผู้บริหารและครูมีการให้คำแนะนำ ปรัชษาหารือกันและติดตามการดำเนินงาน ภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	0	+1	+1	2	0.66
12	โรงเรียนจัดกิจกรรมการสร้างค่านิยมหลัก ของคนไทย 12 ประการอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	รวม
		1	2	3		
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิต						
13	โรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานอื่น	+1	+1	+1	3	1.00
14	โรงเรียนมีผลงานด้านอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	+1	+1	+1	3	1.00
15	นักเรียนในโรงเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน และประหยัดอดออม	+1	+1	+1	3	1.00
16	นักเรียนปลอดจากสารเสพติดและอบายมุข	+1	+1	+1	3	1.00
17	นักเรียนในโรงเรียนได้รับรางวัลในการแข่งขันทักษะวิชาการระดับโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา	+1	0	+1	2	0.66
18	นักเรียนมีความสามารถด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ตามความสนใจและความถนัด	+1	+1	+1	3	1.00
19	นักเรียนใช้ความรู้และทักษะด้านอาชีพสร้างรายได้ระหว่างเรียน	+1	+1	+1	3	1.00
20	นักเรียนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและมีความสุขกับการเรียน	+1	+1	+1	3	1.00

ภาคผนวก ง (2)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามดีตำบล ฉบับ 2.1

ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์
ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศ
เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล (n=306)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านกระบวนการนิเทศ					
1. การวางแผนนิเทศโรงเรียนมีความชัดเจนและปฏิบัติได้	140	118	48	-	-
2. ความชัดเจนในการสื่อสารและการประสานงานกับโรงเรียน	131	124	49	2	-
3. การใช้เทคนิค วิธีการนิเทศแนะนำโรงเรียนของศึกษานิเทศก์	135	119	50	2	-
4. ความสม่ำเสมอในการไปนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล	119	148	38	1	-
5. การสรุปและการรายงานผลการนิเทศ	116	147	40	3	-
6. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานความก้าวหน้าของโรงเรียนต่อสาธารณชน	128	129	45	4	-
รวม	771	783	270	12	-
ด้านการนิเทศและประเมินโรงเรียนต้นแบบ					
7. การนิเทศให้โรงเรียนเกิดความเข้าใจ และมีความพร้อมเพื่อขอรับการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล	121	148	34	3	-
8. ความโปร่งใสในการประเมินและรับรองโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล	107	148	46	5	-
9. การสร้างแรงจูงใจให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จนเกิดความก้าวหน้าและยั่งยืน	112	141	50	3	-
รวม	340	437	130	11	-
ด้านการส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน					
10. การนิเทศให้โรงเรียนจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อการหารายได้ระหว่างเรียน	103	144	39	20	-

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
11. ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของการออกแบบการนิเทศให้โรงเรียนดีประจำตำบล สร้างผลงาน “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	160	95	40	11	-
รวม	263	239	79	31	-
ด้านการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน					
12. การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การดำเนินงานให้มีความครอบคลุมทั่วถึงทุกภูมิภาค	139	119	39	9	-
13. การกำหนดกิจกรรมให้โรงเรียนมีโอกาสเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เช่น การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน การประกวดแข่งขันของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา	118	132	46	10	-
14. การจัดกิจกรรมให้บุคลากรของโรงเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในงานสัมมนาโรงเรียนดีประจำตำบล ระดับภูมิภาค 9 จุด	134	127	35	10	-
15. ผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และ VTR เผยแพร่กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพของโรงเรียนมีประโยชน์คุ้มค่า	110	126	60	10	-
	501	504	180	39	-
ด้านผลที่ได้รับจากการนิเทศ					
16. โรงเรียนของทุกภูมิภาคเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมงานอาชีพ	100	161	43	2	-
17. ทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล	113	155	38	-	-
18. ความพร้อมของโรงเรียนในการส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน	107	158	40	1	-
19. โรงเรียนมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาระดับมาตรฐานของการเป็นโรงเรียนต้นแบบ	101	164	39	2	-

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
20. โรงเรียนมีผลงานเชิงประจักษ์ มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม	104	159	41	2	-
รวม	525	797	201	7	-
รวมทั้งสิ้น	2,400	2,760	860	100	-
เฉลี่ย	120	138	43	5	-
คิดเป็นร้อยละ	39.22	45.10	14.05	1.63	-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามดีตำบล ฉบับ 2.2
ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน
ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล (40 คน)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	SD
	5	4	3	2	1		
กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน							
1. โรงเรียนนำผลที่ได้รับจากการนิเทศไปพัฒนาการศึกษาจนเกิดความก้าวหน้า	22	18	-	-	-		
2. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทันเหตุการณ์	17	14	9	-	-		
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	19	14	7	-	-		
4. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการพัฒนา ด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อม	20	18	2	-	-		
5. ผู้ปกครองและชุมชนมีความเต็มใจ ในการร่วมช่วยเหลือดูแลนักเรียน	23	15	2	-	-		
รวม	101	79	20	-	-		
ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านปัจจัย							
6. บุคลากรของโรงเรียนมีคุณภาพ	21	15	4	-	-		
7. แผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการประจำปี มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ ได้อย่างเป็นรูปธรรม	17	13	10	-	-		
8. การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ	16	14	10	-	-		
9. วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ เพียงพอและมีคุณภาพ	16	12	12	-	-		
10. อาคารสถานที่เพียงพอ เหมาะสม พร้อมใช้งาน	15	15	10	-	-		
รวม	85	69	46	-	-		
ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐานด้านกระบวนการ							
11. กระบวนการบริหารของโรงเรียนมี ประสิทธิภาพ	21	15	4	-	-		
12. โรงเรียนมีการสร้างโอกาสทางการศึกษา ให้กับเยาวชน	18	14	8	-	-		

รายการ	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	SD
	5	4	3	2	1		
13. กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีคุณภาพ	24	16	-	-	-		
14. กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ	15	15	10	-	-		
15. กระบวนการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการมีประสิทธิภาพ	18	17	5	-	-		
รวม	96	77	27	-	-		
ความสำเร็จของโรงเรียนตามมาตรฐาน ด้านผลผลิต							
16. โรงเรียนมีการพัฒนาที่ก้าวหน้าจนเป็นโรงเรียนคุณภาพ	19	16	5	-	-		
17. โรงเรียนมีผลงานด้านการส่งเสริมอาชีพที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนทำมาหากิน	26	14	-	-	-		
18. นักเรียนเป็นคนดี	21	15	4	-	-		
19. นักเรียนเป็นคนเก่ง	14	12	14	-	-		
20. นักเรียนเป็นคนมีความสุข	18	18	4	-	-		
รวม	98	75	27	-	-		
รวมทั้งหมด	380	300	120	-	-		
เฉลี่ย	19	15	6	-	-		
ร้อยละ	47.50	37.50	15.00	-	-		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามดีตำบล ฉบับ 2.3
ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียน
ที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด (n=100 คน)

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัย						
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบ เสียสละ และทุ่มเทเวลาในการปฏิบัติหน้าที่	39	48	13		
2	ครูมีความมุ่งมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี ในการปฏิบัติการสอน	49	38	13		
3	ผู้บริหารและครูมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ ปกครองนักเรียนเหมือนคนในครอบครัว	46	49	5		
4	โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ในการจัดการเรียน การสอนเพียงพอและเหมาะสมกับผู้เรียน	30	48	15	7	
5	โรงเรียนมีห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ให้บริการกับผู้เรียน	46	39	15		
6	โรงเรียนมีอาคารสถานที่สะอาด บรรยากาศร่มรื่น และปลอดภัย	51	40	9		
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการ						
7	โรงเรียนมีการบริหารจัดการงานทุกอย่างของโรงเรียน ได้อย่างเหมาะสม	38	40	16	6	
8	โรงเรียนให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียนแก่ผู้เรียน ครอบครัวทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน	29	41	22	8	
9	โรงเรียนมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเน้นงานอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน	40	31	18	11	
10	ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสม	45	32	23		
11	ผู้บริหารและครูมีการให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือกัน และติดตามการดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	35	32	28	5	
12	โรงเรียนจัดกิจกรรมการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ อย่างมีประสิทธิภาพ	46	40	14		
การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิต						
13	โรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานอื่น	23	48	29		
14	โรงเรียนมีผลงานด้านอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ “1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์”	49	50	1		

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
15	นักเรียนในโรงเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน และประหยัดอดออม	39	42	19		
16	นักเรียนปลอดจากสารเสพติดและอบายมุข	29	43	18	10	
17	นักเรียนในโรงเรียนได้รับรางวัลในการแข่งขันทักษะวิชาการ ระดับโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา	18	35	34	13	
18	นักเรียนมีความสามารถด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ ตามความสนใจและความถนัด	41	39	20		
19	นักเรียนใช้ความรู้และทักษะด้านอาชีพ สร้างรายได้ ระหว่างเรียน	40	29	21	10	
20	นักเรียนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และมีความสุขกับการเรียน	50	39	11		

ภาคผนวก ง (3)

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นข้อมูลทดลองแบบสอบถาม ฉบับที่ 1
ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์
ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 150.0

N of Items = 32

Alpha = .9701

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
NO001	150	1.00	5.00	3.9600	.68424
NO002	150	2.00	5.00	3.9467	.68333
NO003	150	2.00	5.00	3.8533	.67939
NO004	150	2.00	5.00	3.7533	.69453
NO005	150	1.00	5.00	4.0067	.72812
NO006	150	1.00	5.00	3.8800	.76781
NO007	150	1.00	5.00	4.4267	.68880
NO008	150	1.00	5.00	3.9733	.86658
NO009	150	1.00	5.00	4.0133	.88981
NO010	150	2.00	5.00	4.2133	.66137
NO011	150	1.00	5.00	3.1933	.88762
NO012	150	2.00	5.00	4.0000	.69514
NO013	150	1.00	5.00	3.9333	.69192
NO014	150	1.00	5.00	3.9267	.73363
NO015	150	1.00	5.00	3.8933	.76102
NO016	150	1.00	5.00	3.9600	.68424

NO017	150	2.00	5.00	3.9467	.68333
NO018	150	2.00	5.00	3.8533	.67939
NO019	150	2.00	5.00	3.7533	.69453
NO020	150	1.00	5.00	4.0067	.72812
NO021	150	1.00	5.00	3.8800	.76781
NO022	150	1.00	5.00	4.4267	.68880
NO023	150	1.00	5.00	3.9733	.86658
NO024	150	1.00	5.00	4.0133	.88981
NO025	150	2.00	5.00	4.2133	.66137
NO026	150	1.00	5.00	3.1933	.88762
NO027	150	2.00	5.00	4.0000	.69514
NO028	150	1.00	5.00	3.9333	.69192
NO029	150	1.00	5.00	3.9267	.73363
NO030	150	1.00	5.00	3.8933	.76102
NO031	150	1.00	5.00	3.9267	.73363
NO032	150	1.00	5.00	3.8933	.76102
TOTAL	150	2.44	5.00	3.9302	.53680
Valid N (listwise)	150				

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นข้อมูลทดลองแบบสอบถาม ฉบับที่ 2.1
 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์
 ที่มีต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 100.0

N of Items = 20

Alpha = .9952

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
S1	100	3.00	5.00	4.3100	.72048
S2	100	2.00	5.00	4.2600	.74698
S3	100	2.00	5.00	4.2600	.76038
S4	100	2.00	5.00	4.2500	.70173
S5	100	2.00	5.00	4.2300	.70861
S6	100	2.00	5.00	4.2500	.74366
S7	100	2.00	5.00	4.2700	.69420
S8	100	2.00	5.00	4.1600	.74833
S9	100	2.00	5.00	4.1900	.73437
S10	100	2.00	5.00	4.0900	.84202
S11	100	2.00	5.00	4.3100	.84918
S12	100	2.00	5.00	4.2600	.79924
S13	100	2.00	5.00	4.1800	.79620
S14	100	2.00	5.00	4.2700	.77662
S15	100	2.00	5.00	4.1000	.82266
S16	100	2.00	5.00	4.1700	.69711
S17	100	3.00	5.00	4.2500	.65713
S18	100	3.00	5.00	4.2200	.66027
S19	100	2.00	5.00	4.1800	.68726
S20	100	2.00	5.00	4.1900	.69187
TOTAL	100	2.15	5.00	4.2200	.71248
Valid N (listwise)	100				

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นข้อมูลทดลองแบบสอบถาม ฉบับที่ 2.2

ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน

ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0

N of Items = 20

Alpha = .9913

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
T1	20	4.00	5.00	4.5500	.51042
T2	20	3.00	5.00	4.2500	.78640
T3	20	3.00	5.00	4.3500	.74516
T4	20	3.00	5.00	4.4500	.60481
T5	20	3.00	5.00	4.5000	.60698
T6	20	3.00	5.00	4.4500	.68633
T7	20	3.00	5.00	4.2000	.83351
T8	20	3.00	5.00	4.1500	.81273
T9	20	3.00	5.00	4.1000	.85224
T10	20	3.00	5.00	4.1500	.81273
T11	20	3.00	5.00	4.4500	.68633
T12	20	3.00	5.00	4.2500	.78640
T13	20	4.00	5.00	4.6000	.50262
T14	20	3.00	5.00	4.1500	.81273
T15	20	3.00	5.00	4.3000	.73270
T16	20	3.00	5.00	4.4000	.68056
T17	20	4.00	5.00	4.6500	.48936
T18	20	3.00	5.00	4.4000	.68056
T19	20	3.00	5.00	4.0000	.85840
T20	20	3.00	5.00	4.3500	.67082
TOTAL	20	3.15	5.00	4.3350	.66374
Valid N (listwise)	20				

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นข้อมูลทดลองแบบสอบถาม ฉบับที่ 2.3
ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล
ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0

N of Items = 20

Alpha = .9915

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
U1	40	3.00	5.00	4.2750	.67889
U2	40	3.00	5.00	4.3750	.70484
U3	40	3.00	5.00	4.4000	.59052
U4	40	2.00	5.00	4.0000	.87706
U5	40	3.00	5.00	4.3000	.72324
U6	40	3.00	5.00	4.4000	.67178
U7	40	2.00	5.00	4.1500	.86380
U8	40	2.00	5.00	3.9250	.91672
U9	40	2.00	5.00	4.0250	.99968
U10	40	3.00	5.00	4.2250	.80024
U11	40	2.00	5.00	3.9750	.91952
U12	40	3.00	5.00	4.3000	.72324
U13	40	3.00	5.00	3.9250	.72986
U14	40	4.00	5.00	4.5000	.50637
U15	40	3.00	5.00	4.1750	.74722
U16	40	2.00	5.00	3.9250	.94428
U17	40	2.00	5.00	3.5750	.93060
U18	40	3.00	5.00	4.2000	.75786
U19	40	2.00	5.00	4.0000	1.01274
U20	40	3.00	5.00	4.4000	.67178
TOTAL	40	2.65	5.00	4.1525	.74257
Valid N (listwise)	40				

ภาคผนวก จ

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายสัมภาษณ์ สถานที่จัดสนทนากลุ่ม วันดำเนินการ
ผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย

ที่	โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์	สถานที่ จัดสนทนากลุ่ม	วันดำเนินการ	ผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย
1	บ้านคลองแวง (ชาติบุญยวิทยาการ) มิตรภาพที่ 230 สพป.สงขลา เขต 3	สพป. สงขลา เขต1	28 พฤษภาคม - 2 มิถุนายน 2560	นางสาวบุญญลักษณ์ พิมพา นางสาวจรินทร์ โฮ่สกุล นายวิลาศ ชูช่วย
2	บ้านเกาะเต่า สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 1	สพป. นครศรีธรรมราช เขต 2	4 -9 มิถุนายน 2560	นางสาวบุญญลักษณ์ พิมพา นางสาวพิณวรรณ อินทเชื้อ นางดาวน้อย ญาณสูตร
3	ชุมชนหนองเม็ก สพป.ขอนแก่น เขต 3	สพม. เขต 25 (ขอนแก่น)	4 -9 มิถุนายน 2560	นางสาวนิตยา อินทร์พรหมมา นางสุชีรา สาข้อง นางธัญมณ บัญประกอบ
4	พยุหะศึกษาการ สพป.นครสวรรค์ เขต 1	สพป.อุทัยธานี เขต 2	11-16 มิถุนายน 2560	นางสาวบุญญลักษณ์ พิมพา นายวิเชียร จันทร นายมารุต แก้วก่อ่ง
5	วัดหนองยาง สพป.อ่างทอง	สพป.อ่างทอง	11-16 มิถุนายน 2560	นางปรานอม ประทีปทวี นายโสรัส มั่นดี นายปรีชา แสงไข
6	บ้านกุดเวียง สพป.สระแก้ว เขต 2	สพป.สระแก้ว เขต 1	18 – 23 มิถุนายน 2560	นางฉวีวรรณ สุขสุนัย นางบุญตา ศรีวรบูลย์ นายธนพล แสนยานุภาพ
7	มิตรภาพวิทยา สพม. เขต 31 (นครราชสีมา)	สพป.บุรีรัมย์ เขต 1	18 – 23 มิถุนายน 2560	นางสาวประยงค์ศรี พูลทรัพย์ นายอดุลย์ สุขิรัมย์ นายบัณฑิต ชนะชัย
8	บ้านหนองปลามัน สพป.เชียงใหม่ เขต 2	สพป.เชียงใหม่ เขต 2	18 – 23 มิถุนายน 2560	นางปภาวรินทร์ เรืองประจวบกุล นายกันตวิชัย มะโนคำ นางสาวชิษญาส์ คุณาธร

ที่	โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์	สถานที่ จัดสนทนากลุ่ม	วันดำเนินการ	ผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย
9	บ้านพุทธรักษา สพป.สกลนคร เขต 3	สพป. นครพนม เขต 1	25-30 มิถุนายน 2560	นายบุญไทย แสนอุบล นายเมธี มุลธิ นางสาวอิศราภรณ์ ชูมาศ
10	วัดซุกข์ สพป.กาญจนบุรี เขต 1	สพป.กาญจนบุรี เขต 1	25-30 มิถุนายน 2560	นายวินัย ธรรมเกื้อกูล ว่าที่ ร.ต.วิบูลย์ ชมละม้าย นางณัฐมน คุณิรัตน์

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

และผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับตามภูมิภาค

ภูมิภาค	โรงเรียน	เขตพื้นที่	ปี/รุ่น	ผู้บริหารสถานศึกษา
ภาคเหนือ	1. พยุหะศึกษาการ	สพป.นครสวรรค์ เขต 1	2553	สค นามสมมติ
	2. บ้านหนองปลามัน	สพป.เชียงใหม่ เขต 2	2557	สค นามสมมติ
ภาคตะวันออก	3. บ้านกุดเกวียน	สพป.สระแก้ว เขต 2	2554	วส นามสมมติ
ภาคใต้	4. บ้านคลองแงะ (ชาติบุญยวิทยาการ) มิตรภาพที่ 230	สพป.สงขลา เขต 3	2555	ธอ นามสมมติ
	5. บ้านเกาะเต่า	สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 1	2556	วท นามสมมติ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6. ชุมชนหนองเม็ก	สพป.ขอนแก่น เขต 3	2554	บส นามสมมติ
	7. บ้านพุทธรักษา	สพป.สกลนคร เขต 3	2558	สค นามสมมติ
	8. มิตรภาพวิทยา	สพม.31 (นครราชสีมา)	2559	ภส นามสมมติ
ภาคกลาง	9. วัดซุกข์	สพป.กาญจนบุรี เขต 1	2558	ปจ นามสมมติ
	10. วัดหนองยาง	สพป.อ่างทอง	2560	ณต นามสมมติ

ภาคผนวก ฉ

ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูลงานวิจัย

บรรยากาศการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มผู้บริหารภาคเหนือตอนล่าง
ณ สปป.อุทัยธานี เขต 2

การสนทนากลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ณ สปป.นครพนม เขต 1

สนทนากลุ่มศึกษานิเทศก์
ณ โรงแรม อะเดรียติค พาเลซ กรุงเทพฯ

สนทนากลุ่มครูภาคใต้ตอนล่าง
ณ สปป. สงขลา เขต 1

บรรยากาศการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ
อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สัมภาษณ์ นายบุญถิ่น พูลเกษม
ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนพยุหะศึกษาการ สพป.นครสวรรค์ เขต 1

สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนบ้านกุดเกวียน
สพป. สระแก้ว เขต 2

สัมภาษณ์ครูโรงเรียนบ้านคลองแวง ฯ
สพป. สงขลา เขต 3

สัมภาษณ์ชุมชนของโรงเรียนชุมชนหนองเม็ก
สพป. ขอนแก่น เขต 3

สัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนบ้านเกาะเต่า
สพป. สุราษฎร์ธานี เขต 1

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามระบบออนไลน์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล สร้างคน สร้างชาติ
สำหรับบุคลากรในโครงการ โรงเรียนประจำตำบล โรงเรียนดีประจำตำบล+พระราชวัง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

คำชี้แจง

1. กรุณาเลือกตอบแบบสอบถามตามหมวดที่กำหนด ให้ตรงกับผู้ตอบแบบสอบถาม (ตามหมวด 3 หมวดด้านล่าง)
2. บัญชีที่ใช้ในการทำแบบสอบถามจะต้องอยู่ภายใต้โดเมนเนม pracharath.ac.th เช่น XXXXX@pracharath.ac.th สามารถสอบถามได้จาก ศึกษาพิเศษ ที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. หากมีปัญหาเกี่ยวกับ บัญชี (account) ในการใช้งาน สามารถติดต่อได้ที่ info.deetambon@pracharath.ac.th
4. หากมีปัญหาเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม เช่น ไม่มีชื่อโรงเรียน ไม่มีชื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น สามารถติดต่อได้ที่ report@pracharath.ac.th
5. ครรศึกษาคู่มือการตอบแบบสอบถามก่อน ค่อยเข้าสู่ระบบเพื่อตอบแบบสอบถามจริง (คลิกอ่านคู่มือ)

เนื่องจาก โรงเรียน และ เขตพื้นที่การศึกษา มีภาระงานมาก จึงตอบแบบสอบถามได้ไม่ทันตามกำหนด
ทางโครงการจึงขยายเวลาในการตอบแบบสอบถาม และจะปิดระบบในวันที่
4 มิถุนายน 2560 เวลา 24:00 น.

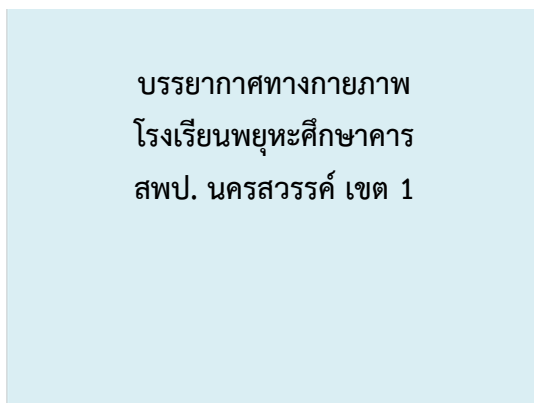
ภาพกิจกรรมนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนบ้านเกาะเต่า
สพป. สุราษฎร์ธานี เขต 1

นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองปลามัน
สพป. เชียงใหม่ เขต 3

บรรยากาศทางกายภาพ
โรงเรียนพหุศึกษาคาร
สพป. นครสวรรค์ เขต 1

บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ชุมชน โรงเรียนบ้านคลองแจะ (ชาติบุญวิทยาการ) มิตรภาพที่ 230
สพป. สงขลา เขต 3

สะอาด ร่มรื่น

ชุมชนร่วมใจ ให้บริการนักเรียน

ภาพหน้าเว็บไซต์โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
 แสดงการเผยแพร่ผลงานสื่อ VTR ประชาสัมพันธ์กระบวนการจัดการเรียนรู้
 ด้านการส่งเสริมอาชีพ

โรงเรียนดีประจำตำบล

ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

หน้าแรก
ข่าว/ความเคลื่อนไหว
ดาวน์โหลด
แจ้งการประเมินโรงเรียน
ผลงานโรงเรียนด้านงานอาชีพ
เอกสารการพัฒนา ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

สาระ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการ
Ministry of Education

OBEC.GO.TH
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Office of The Basic Education Commission

PLC 2 Learn

เผยแพร่ผลการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559 ถึง ปี 2560 ในรูปแบบเอกสาร

สวัสดีปีใหม่ 2561

1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์

สีสันตะวันออกโรงเรียนดีประจำตำบล ๒๕๕๙ เจ้าภาพโดย
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๒

ภาคเหนือตอนล่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร 2 "มหกรรม
 วิชาการงานอาชีพ โรงเรียนดีประจำตำบล ภาคเหนือตอนล่าง 2016"
 (Lower North Region Deetambon Academics & Future Careers
 Exhibition 2016) At Montarey Resor

VTRมหกรรมวิชาการงานอาชีพ โรงเรียนดี...

ผลงานด้านอาชีพ
โรงเรียนดีประจำตำบล

แจ้งวันการประเมิน / ผลการประเมิน
แจ้งผลงานด้านอาชีพของโรงเรียน

ข้อมูลโรงเรียนดีประจำตำบล
จำแนกรายปี

"ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

คำขวัญวันครูและวันเด็ก ปี 2560

- โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
 คำขวัญ วันครู ครั้งที่ 61 พุทธศักราช 2560
 "ชาติ พัฒนา ด้วยครูดี มีคุณภาพ
 ศิษย์ซื่อสัตย์ โอบอุ้มคุณครู"
- คำขวัญวันเด็ก ปี 2560
 "เด็กไทย ใส่ใจศึกษา พาชาติมั่นคง"

ผลงานที่น่าสนใจ

- นำเสนอผลงานการประเมินสัมมนาผู้บริหาร
 โรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาค 9 จุด "การ
 สร้างงานสู่อาชีพ"

สรุปรายงานผลการประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลที่ยั่งยืน ที่ได้รับเกียรติบัตร ปี 2560 จำแนกรายภาค

- สรุปรายงานผลการประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลต้นแบบที่ได้รับเกียรติบัตร ปี 2560 จำแนกรายภาค

ดาวน์โหลดเอกสาร การประชุมคณะที่ปรึกษาขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล ระดับประเทศ ปี 2560

- วันที่ 1 วันที่ 27 - 28 มีนาคม 2560 ภาคตะวันออกและภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
- ดาวน์โหลดภาพประชุม วันที่ 1
- วันที่ 2 วันที่ 29 - 30 มีนาคม 2560 ภาคเหนือ และภาคใต้
- ดาวน์โหลดภาพประชุม วันที่ 2
- วันที่ 3 วันที่ 31 มี.ค. ถึง 1 เม.ย. 2560 ภาคกลางและภาคตะวันออก
- ดาวน์โหลดภาพประชุม วันที่ 3

หนังสือราชการ ถึง สทป. | สทผ. โปรดตรวจสอบคำสั่งคณะ
 นิเทศด้านล่าง **คุณะทั่วงาน**

- สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะนิเทศขับเคลื่อนพัฒนาโรงเรียนหน้า 1-30 | หน้า 31- หน้า 65

● สทฐ. โดย ศนฐ. จัดประชุมปฏิบัติการวางแผนการจัดเก็บข้อมูลวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2560 โรงเรียนระนองเรียดิก วันที่ 25 มีนาคม ถึง 3 เมษายน 2560 หนังสือราชการ ถึง สทผ. | สทป.

● **แจ้งสร้างงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานกิจกรรมหลักพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2560** หนังสือราชการถึง วันที่ 15 มี.ค. 2560 สทป. | สทผ. สิ่งที่เกี่ยวข้องด้วย

- **การจัดสรรงบประมาณ โรงเรียนดีประจำตำบล ปี ๒๕๖๐**
- **ยุทธศาสตร์ที่ 1** หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
- **ชุดโครงการที่ 9** ทักษะ (การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ)
- **ยุทธศาสตร์ที่ 6** พัฒนากลุ่มโรงเรียน ให้มีความพร้อมสูง
- **ชุดโครงการ โรงเรียนดีประจำตำบล โครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล**
- **หนังสือแจ้งจัดสรรงบดำเนินงานเพื่อจัดซื้อวัสดุเพื่อการเรียนการสอนและวิชาชีพ (สทป. | สทผ.)**
- **ใบงวดแจ้งโอนจัดสรร สิ้นสุด เพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการโรงเรียนดีตำบล ปี 60**

เอกสารเผยแพร่ความรู้
ในการพัฒนางานนิเทศโรงเรียนดีประจำตำบล

[เลือกโซนนี้](#)

ESDC

โรงเรียนดี

ประจำตำบล

ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

[หน้าแรก](#)
[ข่าว/ความเคลื่อนไหว](#)
[ดาวน์โหลด](#)
[แจ้งการประเมินโรงเรียน](#)
[ผลงานโรงเรียนด้านงานอาชีพ](#)
[เอกสารการพัฒนา ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐](#)

สาระ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการ
Ministry of Education

OBEC.GO.TH
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Office of The Basic Education Commission

หน่วยศึกษานิเทศก์
หน่วยนิเทศงานการศึกษาระดับพื้นที่

PLC 2 Learn

ผลงานด้านอาชีพ
โรงเรียนดีประจำตำบล

แจ้งวันการประเมิน / ผลการประเมิน
แจ้งผลงานด้านอาชีพของโรงเรียน

ข้อมูลโรงเรียนดีประจำตำบล
จำแนกรายปี

"ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

เอกสารการพัฒนา ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

SS's supervisory Model กับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล

รายงานวิจัยการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล สร้างคนสร้างชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโรงเรียนดีประจำตำบลสู่โรงเรียนท่ามาหากินสมัยใหม่เพื่อสร้างคน สร้างชาติ สู่โรงเรียนท่ามาหากินสมัยใหม่ สร้างคน สร้างชาติ

Annual Report Deetambon Project 2016

รายงานการประเมินสมรรถนะโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559

แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559 ภาคกลาง

คำขวัญวันครูและวันเด็ก ปี 2560

● โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

คำขวัญ วันครู ครั้งที่ 61 พุทธศักราช 2560

"ชาติ พัฒนา ด้วยครูดี มีคุณภาพ ค้ำจุนชาติ ในพระคุณครู"

คำขวัญวันเด็ก ปี 2560

"เด็กไทย ใส่ใจศึกษา พาชาติมั่นคง"

ผลงาน ที่น่าสนใจ

● นำเสนอผลการประเมินสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาค 9 จุด "การสร้างงานสู่อาชีพ"

●●●●● DTAC 3G 16:27 deetambon.esdc.go.th	18%
คำขวัญวันครูและวันเด็ก ปี 2560	
● โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี คำขวัญ วันครู ครั้งที่ 61 พุทธศักราช 2560 "ชาติ พัฒนา ด้วยครูดี มีคุณภาพ ศิษย์ซบซึ้ง ในพระคุณครู" คำขวัญวันเด็ก ปี 2560 "เด็กไทย ใส่ใจศึกษา พาชาติมั่นคง"	 รายงานการประชุมสัมนาโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559
ผลงาน ที่น่าสนใจ	
● นำเสนอผลงานการประชุมสัมมนาผู้บริหาร โรงเรียนดีประจำตำบลระดับภูมิภาค9จุด "การสร้างงานสู่อาชีพ"	 แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559 ภาคกลาง
● ผลงาน โรงเรียน	
● ผลงาน BEST Best Practices 1 โรงเรียน 1 อาชีพ 1 ผลิตภัณฑ์ ปี 2559	 แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
แบบตอบรับหนังสือ Best Practice ๑ โรงเรียน ๑ อาชีพ ๑ ผลิตภัณฑ์ ๖ ภาค	
	 แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
แบบตอบรับหนังสือ Best Practice ๑ โรงเรียน ๑ อาชีพ ๑ ผลิตภัณฑ์ ๖ ภาค	
	 แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559 ภาคเหนือ
	 แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559 ภาคใต้
	 แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2559 ภาคตะวันออก
	 แนวทางการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล มีเนื้อหาสาระครอบคลุมคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบลตามเป้าหมาย เพื่อใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของโรงเรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการนิเทศ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลทั้งโรงเรียนกลุ่มที่ผ่านการประเมินเป็น โรงเรียนต้นแบบแล้ว และ โรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมิน รวมถึงแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาผลงานการปฏิบัติที่ดีเพื่อเผยแพร่และยกย่องเชิดชูเกียรติ คลิกดาวน์โหลด
	 แนวทางการสร้างงานอาชีพสู่การมีงานทำของโรงเรียนดีประจำตำบลมี ๔ แนวทางสำคัญในการใช้หลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ คือ บูรณาการในระดับหน่วยการเรียนรู้สาระพื้นฐาน จัดทำเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และจัดการ เรียนรู้ตามหลักสูตรอาชีพระยะสั้น ในรูปแบบทวิภาคี นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว เพื่อให้ โรงเรียนได้นำไปศึกษาเรียนรู้ ต่อยอดความคิดหรือปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน คลิกดาวน์โหลด

ภาคผนวก ข

ภาพความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้ 8S's Supervisory Model

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาวบุญลักษณ์ พิมพา

ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา

การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกภาษาไทย วิชาโท ทัศนศึกษาศิลป

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาการสอนภาษาไทย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

Doctor of Public Administration (D.P.A.) รัฐประศาสนศาสตร์

University of North Philippines

ประวัติการรับราชการ

- พ.ศ. 2525 บรรจุเข้ารับราชการ ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัยนาท จังหวัดชัยนาท
- พ.ศ. 2531 อาจารย์ 3 โรงเรียนบ้านเบิกวิทยาคม อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี
- พ.ศ. 2535 ศึกษานิเทศก์ 7 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. 2546 ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
ช่วยปฏิบัติราชการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการโรงเรียนในฝัน)
- พ.ศ. 2556 ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2558 ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
ช่วยปฏิบัติราชการศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล)
- พ.ศ. 2560 ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

.....